

ОШ Ната Јеличић
15000 Шабац
Јеле С.Савић 5
Тел. : 015/343-716
Емаил: natajelicic@gmail.com
<https://os-natajelicic.edu.rs/>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ЗА ПЕРИОД 2022-2026. ГОДИНЕ

Јун, 2022. године

САДРЖАЈ:

О ШКОЛИ.....	5
Основни подаци о школи	5
1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	7
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	9
3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	11
А. Обавезни предмети.....	11
3.1. Српски језик.....	11
3.1.1 Српски језик – 1. разред	13
3.1.2 Српски језик – 2. разред	20
3.1.3 Српски језик – 3. разред	27
3.1.4 Српски језик – 4. разред	35
3.2. Математика.....	44
3.2.1 Математика – 1. разред.....	46
3.2.2 Математика – 2. разред.....	52
3.2.3 Математика – 3. разред.....	57
3.2.4 Математика – 4. разред.....	62
3.3. Свет око нас	67
3.3.1 Свет око нас – 1. разред.....	67
3.3.2 Свет око нас – 2. разред.....	73
3.4. Природа и друштво	79
3.4.1 Природа и друштво– 3. разред.....	80
3.4.2 Природа и друштво – 4. разред.....	87
3.5. Ликовна култура.....	92

3.5.1 Ликовна култура – 1. разред.....	93
3.5.2 Ликовна култура – 2. разред.....	97
3.5.3 Ликовна култура – 3. разред	100
3.5.4 Ликовна култура – 4. разред.....	104
3.6. Музичка култура	107
3.6.1 Музичка култура – 1. разред	108
3.6.2 Музичка култура – 2. разред	117
3.6.3 Музичка култура – 3. разред	125
3.6.4 Музичка култура – 4. разред	132
3.7. Физичко и здравствено васпитање	139
3.7.1 Физичко и здравствено васпитање – 1. разред	140
3.7.2 Физичко и здравствено васпитање – 2. разред	145
3.7.3 Физичко и здравствено васпитање – 3. разред	153
3.7.4 Физичко и здравствено васпитање – 4. разред	157
3. 8. Дигитални свет	163
3.8.1 Дигитални свет - 1. разред.....	163
3.8.2 Дигитални свет – 2. разред.....	165
Б. Обавезни изборни наставни предмети.....	168
3.9. Верска настава	168
3.9.1 Верска настава 1. разред.....	168
3.9.2 Верска настава 2. разред.....	171
3.9.3 Верска настава 3. разред.....	173
3.9.4 Верска настава 4. разред.....	176
3.10. Грађанско васпитање	178
3.10.1 Грађанско васпитање – 1. разред	178

3.10.2 Грађанско васпитање – 2. разред	183
3.10.3 Грађанско васпитање – 3. разред	190
3.10.4 Грађанско васпитање – 4. разред	196
4. ПРОГРАМ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ, ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ НАСТАВЕ И ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ	202
4.1. Пројектна настава.....	202
4.2.1 Допунска настава - Српски језик – 1. разред.....	204
4.2.2 Српски језик – 2. разред	206
4.2.3 Српски језик – 3. разред	207
4.2.4 Српски језик – 4. разред	209
4.3.1 Математика– 1. разред.....	211
4.3.2 Математика – 2. разред.....	213
4.3.3 Математика – 3. разред.....	215
4.3.4 Математика – 4. разред, допунска настава	217
4.4. Додатна настава.....	218
4.4.1 Математика – 3. разред.....	218
4.4.2 Математика, српски – 4. разред	220
4.5. Ваннаставне активности	222
4.6. ЧОС.....	223
4.7.1 Енглески језик 1 разред	224
4.7.2 Енглески језик 2 разред	230
4.7.3 Енглески језик 3 разред	237
4.7.4 Енглески језик 4 разред	240
Линкови ка правилницима за први циклус.....	246

Уводни део

О ШКОЛИ

Матична школа се налази у центру града, у месној заједници Камичак. У њеном саставу је издвојено одељење у Дреновцу.

Школа је почела са радом 1. септембра 1960. године, када је сазидана школска зграда. Због повећања броја ученика, указала се потреба за већим простором, тако да је 1970. године дограђена. У првој години рада у школу је уписано 1147 ученика. Број ученика се мењао, да би школске 2021/22.године школа имала 728 ученика.

Школа у Дреновцу постоји од 1828.године. Зграда у којој данас школа ради, сазидана је 1944.године. Са матичном школом у Шапцу интегрисана је 1969.године.

Основни подаци о школи

Назив школе	Основна школа „Ната Јеличић“
Адреса	Ул. Јеле С. Савић 5, 15000 Шабац
Контакт подаци школе:	
• Телефон/факс	+381 (0)15 343-716 (директор); 342 489 (секретар) ; 343 718 (рачуноводство); 343 717 (психолог и педагог)
• Званични мејл школе	natajelicic@gmail.com osnatadir@ptt.rs osnatasek@ptt.rs
• Сајт	http://os-natajelicic.edu.rs/
ПИБ	100083423
Име и презиме директора школе	Зоран Старчевић

Датум оснивања школе	24.9.1960. године
Датум прославе Дана школе	21. децембар

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ за израду Школског програма су следећи документи:

- Закон о Основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. Закон, 6/2020 и 129/2021);
- Закон о основном образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ бр. 55/2013,101/2017, 10/2019 и 27/2018 – др.закон и 129/2021);
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10 од 14. 12. 2017. године)
- Правилник о изменама и допуни Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ бр. 2/2020);
- Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 16/18, 3/19 и 5/21)
- Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 5/19, 1/20 и 6/20)
- Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 11/19, 6/20 и 7/21)
- Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20, 6/20 и 17/21)
- Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 5/19, 1/20, 6/20, 8/20, 5/21 и 17/21)
- Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС” - Просветни гласник, 11/19, 2/20, 6/20, 5/21 и 17/21)

Интерни документи

- Статут ОШ “Ната Јеличић” Шабац
- Развојни план
- Извештај о самовредновању

Начела израде школског програма

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Основни циљеви образовања и васпитања су

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА - Школски програм се реализује у периоду од четири године, односно од почетка школске 2022/2023. године до краја школске 2026/2027. године.

ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ РЕАЛИЗУЈЕ - Програм се реализује на српском језику.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

*За време израде ШП у току 2021/2022 пројектна настава реализује се у трећем и четвртном разреду, а дигитални свет у првом и другом разреду. Након што ученици трећег и четвртог разреда изуче предмет Пројектна настава, овај предмет се више неће учити у млађим разредима, већ ће га заменити Дигитални свет.

Ред. Број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик _____ језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. Број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1. Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2. Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3. Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4. Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

А. Обавезни предмети

3.1. Српски језик

Циљ наставе српског језика је да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника,
- језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално

- коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм); ▪ усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	5	180
Други	5	180
Трећи	5	180
Четврти	5	180

3.1.1 Српски језик – 1. разред

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> –разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; –влада основном техником читања и писања ћириличног текста; –разуме оно што прочита; –активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита; –препозна песму, причу и драмски текст; 	ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	<p>Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма.</p> <p>Речи и реченице као говорне и писане целине.</p> <p>Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање.</p> <p>Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима.</p> <p>Језичке игре.</p> <p>Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и</p>
<ul style="list-style-type: none"> –одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом; –уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина; 		<p>диктат). Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног.</p> <p>Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; џ, ч; ј, љ).</p>

<p>–изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу;</p> <p>–препозна загонетку и разуме њено значење;</p> <p>–препозна басну и разуме њено значење;</p> <p>–разликује слово, реч и реченицу;</p> <p>–правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају;</p> <p>–правилно употреби велико слово;</p> <p>–учтиво учествује у вођеном и слободном разговору;</p> <p>–обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима;</p> <p>–усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима;</p> <p>–усмено описује ствари из непосредног окружења; – бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору;</p> <ul style="list-style-type: none"> – напамет говори краће књижевне текстове; – учествује у сценском извођењу текста; – пажљиво и културно слуша саговорнике; – слуша, разуме и парафразира поруку; – слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања; – примењује основна правописна правила; – пише читко и уредно; – писмено одговара на постављена питања; – спаја више реченица у краћу целину; – пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; 	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <p>Народна песма, <i>Ја сам чудо видео</i></p> <p>Јован Јовановић Змај, <i>Зимска песма</i></p> <p>Војислав Илић, <i>Пролетња зора</i>/Воја Царић, <i>Пролеће</i>/Мира Алечковић, <i>Ветар сејач</i> Десанка Максимовић, <i>Првак</i>; <i>Хвалисави зечеву</i>/У гостима/<i>Ливадско звонце</i></p> <p>Гвидо Тартаља, <i>Китова беба</i>/Мрави/<i>Постеља за зеку</i> Бранко Ћопић, <i>Јежева кућица</i> (читање у наставцима)</p> <p>Душан Радовић, <i>Јесења песма</i>/Срећна <i>Нова година</i> Љубивоје Ршумовић, <i>Ау што је школа zgodна</i>; <i>Дете</i>/Деца <i>су украс света</i></p> <p>Стеван Раичковић, <i>Цртанка</i>/Бранислав Лазаревић, <i>Слика</i></p> <p>Перо Зубац, <i>Добар друг ти вреди више</i></p> <p>Драгомир Ђорђевић, <i>Није лако бити дете</i></p> <p>Проза</p> <p>Народна прича, <i>Свети Сава и ђаци</i></p> <p>Народна прича, <i>Деда и репа</i> /Голуб и пчела</p> <p>Народна басна, <i>Лисица и гавран</i> Доситеј Обрадовић, <i>Два јарца</i>; <i>Две козе</i></p> <p>Лав Николајевич Толстој, <i>Два друга</i></p> <p>Драган Лукић, <i>Јоца вози тролејбус</i>/Игор Коларов, <i>Дум-дум Оливер и његов бубањ</i> Ђуро Дамјановић, <i>Дан кад је јутро било слово</i>/Весна Ђоровић Бутрић, <i>Ноћни ћошак</i></p> <p>Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, <i>Загонетке лаке за прваке ђаке</i>, <i>Загонетке</i> Григора Витеза и Бране Цветковића)</p> <p>Драмски текстови</p> <p>Гвидо Тартаља, <i>Зна он унапред</i> Душан Радовић, <i>Тужибаба</i></p> <p>Александар Поповић, <i>Неће увек да буде први</i></p> <p>Бора Ољачић, <i>Први дан у школи</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук</p>
--	--------------------------	---

<ul style="list-style-type: none"> – гласно чита, правилно и са разумевањем; – тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног; – пронађе информације експлицитно изнете у тексту. 			<p>Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: <i>Буквар</i></p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p><i>Јован Јовановић Змај</i>, Песме за децу (избор) Избор из басни и сликовница за децу <i>Књижевни појмови</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – песма; – прича; – догађај; место и време збивања; – књижевни лик; – изглед, основне особине и поступци; – драмски текст за децу; – шаљива песма; – басна; – загонетка.
	<p>ЈЕЗИК Грамматика, правопис и ортоепија</p>		<p>Реченица; реч; слово.</p> <p>Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи.</p> <p>Реченице као обавештење, питање и заповест.</p> <p>Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме).</p> <p>Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.</p>
	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Говорење</p>	<p>Вођени и слободни разговор. Говорни предлошци.</p> <p>Усмена порука.</p> <p>Причање, препричавање и описивање.</p> <p>Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација.</p> <p>Сценско извођење текста (драмско и луткарско).</p> <p>Богађење речника: лексичке и синтаксичке вежбе.</p> <p>Разговорне, ситуационе и језичке игре.</p>
<p>Слушање</p>		<p>Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука.</p> <p>Аудио-визуелни записи.</p> <p>Игре за развијање слушне пажње.</p>	

		Писање	<p>Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту.</p> <p>Писана порука.</p> <p>Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/кратак текст погодан за диктирање.</p>
		Читање	Књижевни текстови.
			<p>Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др.</p> <p>Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др.</p> <p>Информативни текстови:</p> <p>1. уџбенички: Милан Шипка, <i>Буквар</i>; текстови о знаменитим личностима српске културе;</p> <p>2. вануџбенички: о правилима учтивног понашања (бонтон); о месту у којем ученици живе, о животињама итд.</p>

Кључни појмови садржаја: почетно читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Почетно читање и писање	<p>монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности</p>	<p>- индивидуални</p> <p>- фронтални</p> <p>- групни</p> <p>- рад у пару</p>	<p>усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, манипулише сликама, ређа сличице од слова и слика, именује и чита слова, прави речи од слова, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише по диктату, игра се мењајући гласове у речима</p>	<p>иницијални тест, причање, диктат, читање, домаћи задаци, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима</p>

Књижевност	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске)	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, чита текстове, препознаје књижевна дела, глуми, учествује у причању.	причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима
Језик	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, оцењује	слуша, посматра, открива, решава	домаћи задаци, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.
Језичка култура	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, ређа сличице од слова и слика, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише кратке саставе, вежба у изговору и писању гласова ч, ћ, њ, х, р, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу, активно учествује у причању.	причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, писање кратких састава, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Шта чујемо	Музичка култура-На путу до школе
Графомоторичке вежбе-припреме за писање слова	Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој покретљивости
Графомоторичке вежбе-припреме за писање слова	Ликовна култура-Рам за слику
Мој дом	Свет око нас-Породица
Глас, слово, реч, реченица	Музичка култура-Б.Станчић: „Букварци“
На киши- прича по слици	Музичка култура-Б.Станчић: „Иде јесен“
Улога гласа/слова у разликовању изговорене и написане речи	Српски језик-Глас, слово, реч, реченица
Новогодишње жеље-писање честитке	Музичка култура-Новогодишња честитка
Зимски дан-прича у сликама	Музичка култура-Пада снежак
Народна прича Свети Сава и ђаци	Музичка култура-Химна Светом Сави
Мој љубимац-описивање	Свет око нас-Животиње које човек гаји

Стандарди

Почетно читање и писање	<p>1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног (и латиничког) текста</p> <p>1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице</p> <p>1СЈ.1.3.2. уме да се потпише</p> <p>1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст</p>
Књижевност	<p>1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)</p> <p>1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту</p> <p>1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту</p> <p>1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)</p>

	<p>1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми</p> <p>1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту</p> <p>1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)</p> <p>1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога</p> <p>1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст</p> <p>1CJ.3.5.2. уочава узрочно - последичне везе међу догађајима у тексту</p>
Језик	<p>1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)</p>
Језичка култура	<p>1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање</p> <p>1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p>

	<p>1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p> <p>1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p> <p>1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст</p> <p>1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст</p> <p>1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)</p> <p>1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова утексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p> <p>1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)</p>
--	--

Литература (за наставнике и ученике):

1. Милић, Душка и Митић, Татјана (2018): Буквар-за први разред. Београд: Логос
2. Митић, Татјана и Милић, Душка (2018): Наставни листови уз буквар. Београд: Логос
3. Станковић-Шошо, Наташа и Костић, Маја (2018): Реч по реч-Читанка за први разред основне школе. Београд: Логос

3.1.2 Српски језик – 2. разред

Циљ: наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

<p>ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; – одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; – одреди редослед догађаја у тексту; – уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – разликује стих и строфу; – уочи стихове који се римују; – објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; – наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму; – изводи драмске текстове; – износи своје мишљење о тексту; – разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; – разликује врсте речи у типичним случајевима; – одређује основне граматичке категорије именица и глагола; – разликује реченице по облику и значењу; 	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Поезија</p> <p>Народна песма: <i>Да вам певам што истина није/Мишја моба</i></p> <p>Народна песма: <i>Мајка Јова у ружи родила/Санак иде низ улицу</i></p> <p>Јован Јовановић Змај: <i>Пролећница/Хвала</i></p> <p>Војислав Илић: <i>Први снег</i></p> <p>Бранко Ћопић: <i>Огласи „Шумских новина“ (одломци), Болесник на три спрата</i></p> <p>Душан Радовић: <i>Лепо је све што је мало, Мама</i></p> <p>Драган Лукић: <i>Школа, Равнотежа</i></p> <p>Мирослав Антић: <i>Тајна</i></p> <p>Душко Трифуновић: <i>Два јарца</i></p> <p>Григор Витез: <i>Дохвати ми, тата, мјесец</i></p> <p>Александар Сергејевич Пушкин: <i>Бајка о рибару и рибици</i> (читање у наставцима) Проза</p> <p>Народна прича: <i>Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом</i></p> <p>Народна прича: <i>Седам прUTOва</i></p> <p>Народна басна: <i>Бик и зец/Коњ и магарац</i></p> <p>Доситеј Обрадовић: <i>Пас и његова сенка/Коњ и магаре</i></p> <p>Десанка Максимовић: <i>Бајка о лабуду</i></p> <p>Гроздана Олујић: <i>Шаренорепа</i></p> <p>Градимиr Стојковић: <i>Деда Милоје</i></p> <p>Мирјана Стефановић: <i>Златне рибице не праве штету</i></p> <p>Ђани Родари: <i>Кад дедица не зна да прича приче</i></p> <p>Су Ју Ђин: <i>Свитац тражи пријатеља</i></p> <p>Феликс Салтен: <i>Бамби</i> (одломак по избору)</p> <p>Драмски текстови</p> <p>Александар Поповић: <i>Два писма</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> – поштује и примењује основна правописна правила; – влада основном техником читања и писања латиничког текста; – пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); – користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; – правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; – учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; – разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); – изражајно чита ћирилички текст. 		<p>Ана Миловановић: <i>Слатка математика</i> Гвидо Тартаља: <i>Оцене</i> Тоде Николетић: <i>Шума живот значи</i> Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић (баснописац), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.)</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, пословице, брзалице, питалице, разбрајалице) 2. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Принцеза на зрну грашка, Царево ново одело, Девојчица са шибицама</i> 3. Десанка Максимовић: <i>Ако је веровати мојој баки, Прстен на морском дну, Бајка о трешњи, Сликарка зима, Како су пужу украли кућу, Три патуљка, Чика-Мраз, Божићбатини цртежи, Траве говоре бакиним гласом, Орашчићи-палчићи, Кћи вилиног коњица</i> (три бајке по избору ученика) 4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама <i>Ма шта ми рече (Једног дана, Др, Десет љутих гусара, Ишли смо у Африку, Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече, Има један, Телефонијада, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца)</i> 5. Драгомир Ђорђевић, избор песама (<i>Кад сам био мали, Бабе су нам сјајне, Рецепт за деду, Све су мајке, Ја сам био срећно дете, Једном давно ко зна када, Првоаприлска песма, Ми имамо машту, Тајанствена песма, Бити пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик</i>) 6. Избор из кратких прича за децу: Бранко Стевановић, <i>Прича из ормана</i>, Весна Видојевић Гајевић, <i>Бркљача</i>, Дејан Алексић, <i>Једном је један дечко зевнуо</i>. Књижевни појмови: <ul style="list-style-type: none"> – стих, строфа, рима; – народна успаванка; – басна; – бајка; – тема, место и време збивања, редослед догађаја; – главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци); – лица у драмском тексту за децу.
--	--	---

	ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија	Глас и слог; самогласници и сугласници. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни).
		Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. Потврдне и одричне реченице. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. Спојено и одвојено писање речи: писање речце <i>ли</i> и речце <i>не</i> уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице <i>ОШ, бр., итд., стр. и нпр.</i>).
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Друго писмо (латиница): штампана и писана слова. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Књижевност	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске)	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, манипулише сликама, чита текстове, открива, решава, препознаје књижевна дела, глуми, активно учествује у причању.	иницијални тест, причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима.
Језик	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, решава у реченици одреди субјекат и предикат, препозна именице и глаголе у реченици, одреди род и број именице, активно учествује у причању	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.
Језичка култура	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова	- индивидуални - фронтални - групна - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, манипулише сликама, именује и чита латинична слова, прави речи од латиничних слова, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише по диктату, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу	иницијални тест, причање, описивање, препричавање, читање, домаћи задаци, писање кратких састава, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
--	---

Корелација са другим предметима:

Самогласник и сугласник	Музичка култура-Певамо
Прошло, садашње и будуће време	Свет око нас-Седмица
Писање датума	Свет око нас-Месец и година
Ана Миловановић: „Слатка математика“	Математика- Сабирање и одузимање до 100
Писање географских назива	Свет око нас-Насеља
Бројеви	Математика: Сабирање и одузимање до 100
Редни бројеви	Математика: Римски бројеви
Новогодишња честитка	Музичка култура: Јован Адамов: „Новогодишња честитка“
Доситеј Обрадовић: „Коњ и магарац“	Свет око нас: Животиње у мојој околини

СТАНДАРДИ

КЊИЖЕВНОСТ	1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту
-------------------	--

	<p>1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)</p> <p>1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога</p> <p>1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст</p> <p>1CJ.3.5.2. уочава узрочно последичне везе међу догађајима у тексту</p>
ЈЕЗИК	<p>1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)</p>
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање</p> <p>1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p>

	<p>1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p> <p>1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст</p> <p>1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст</p> <p>1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)</p> <p>1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p> <p>1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)</p>
--	---

Литература (за наставнике и ученике):

1. Читанка, уџбеник за други разред основне школе - Марела Манојловић, Снежана Бабуновић (Едука)
2. „Поуке о језику”, уџбеник за српски језик за други разред основне школе - Моња Јовић, Ивана Јухас
3. Латиница, уџбеник за други разред основне школе - Ивана Јухас, Јасмина Игњатовић
4. Радна свеска из српског језика за други разред основне школе - Марела Манојловић, Снежана Бабуновић

3.1.3 Српски језик – 3. разред

Циљ: наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - чита са разумевањем различите текстове; - опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; - изнесе своје мишљење о тексту; - разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; - разуме идеје књижевног дела; - уочи основне одлике народне бајке; - разликује народну од ауторске бајке; - представи главне особине јунака - уочи основне одлике народне епске песме; - уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; - разликује опис од приповедања у књижевном делу; - покаже примере дијалог а у песми, причи и драмском тексту; - уочи хумор у књижевном делу; - чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; 	<p style="text-align: center;">КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>ШКОЛСКА ЛЕКТИРА</p> <p>Лирска поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Душан Костић: <i>Септембар</i> 2. Григор Витез: <i>Какве је боје поток</i> / Десанка Максимовић: <i>Вожња</i> 3. Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4. Мирослав Антић: <i>Шта је највеће</i>/ Ф. Г. Лорка: <i>Луцкаста песма</i> 5. Драган Лукић: <i>Свакога дана</i> / <i>Шта је отац</i> 6. Бранислав Црнчевић: <i>Љутито мече</i> / Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своје чеду тепа</i> 7. Милован Данојлић: <i>Љубавна песма</i> 8. Љубивоје Ршумовић: <i>Домовина себрани лепотом</i> 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: <i>Занимање Марка Краљевића</i> <p>Епска поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића

<ul style="list-style-type: none">- изражајно рецитије песму и чита прозни текст;- изводи драмске текстове		<p>Проза</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ла Фонтен: <i>Цврчак и мрав</i> / Езоп: <i>Корњача и зец</i>2. Народна приповетка: <i>Свети Сава и сељак без среће</i>3. Народна бајка: <i>Чардак ни на небу ни на земљи</i>4. Народна приповетка: <i>Свијету се не може угодити</i>5. Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i>6. Оскар Вајлд: <i>Себични џин</i>7. Светлана Велмар Јанковић: <i>Златно јагње</i>8. Бранко В. Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i>9. Ијан Макјуен: <i>Реч -две о Питеру</i>10. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> (одломак)
---	--	---

		<p>11. Народна бајка: <i>Баш-Челик</i> (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: <i>Од читања се расте</i> (читање у наставцима)</p> <p>Драмски текстови</p> <p>1. Душан Радовић: <i>А зашто он вежба</i> 2. Александар Поповић: <i>Лед се топи</i> 3. Јованка Јоргачевић: <i>Никад два добра</i> 4. Лаза Лазић: <i>Суђење</i></p> <p>Популарни и информативни текстови</p> <p>Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <p>1. Бранко Ћопић: <i>Доживљаји Мачка Тоше</i> 2. Избор из поезије Душана Радовића (<i>Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне паче исповести, Здравница, Плави зец</i> и друге песме) 3. Браћа Грим: <i>Бајке</i> (три бајке по избор у)</p> <p>Књижевни појмови:</p> <p>–лирска песма, химна, епска песма, народна бајка, роман, –поређење, персонификација (на нивоу препознавања), –опис, дијалог, приповедање, епски јунак, драмска радња</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; - одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; - примењује основна правописна правила; - јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо 	<p>ЈЕЗИК</p> <p>Грамматика, правопис и ортоепија</p>	<p>Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник).</p> <p>Управни говор (први и други модел). Неуправни говор.</p> <p>Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки).</p>
		<p>Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и).</p> <p>Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).</p>

<ul style="list-style-type: none"> - споји више реченица у краћу и дужу целину; - препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; - извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости 	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<p>Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано).</p> <p>Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.).</p> <p>Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире).</p> <p>Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат.</p> <p>Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...).</p> <p>Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл.</p>
---	------------------------	---

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

Наставна област	Стандард	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
		методе рада	облици рада	Наставника	Ученика	
Књижевност	1СЈ.1.2.1.	монолошка, дијалoшка, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблемахеуристичк и приступ.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, чита текстове, открива, решава, пише кратке саставе, препознаје књижевна дела, глуми, саставља причу, активно учествује у причању.	иницијални тест, причање, препричавање, читање, домаћи задаци контролне вежбе, провера од 15 мин., аутодиктат, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима.
	1СЈ.1.2.2.					
	1СЈ.1.2.4.					
	1СЈ.1.2.5.					
	1СЈ.1.2.6.					
	1СЈ.1.5.2.					
	1СЈ.1.5.3.					
	1СЈ.1.5.4.					
	1СЈ.2.2.1.					
	1СЈ.2.2.2.					
	1СЈ.2.2.3.					
	1СЈ.2.2.5.					
	1СЈ.2.2.7.					
	1СЈ.2.5.1.					
	1СЈ.2.5.2.					
	1СЈ.2.5.3.					
	1СЈ.2.5.4.					
	1СЈ.2.5.5.					
	1СЈ.3.2.1.					
	1СЈ.3.2.2.					
1СЈ.3.5.1.						
1СЈ.3.5.2.						

Језик	1СЈ.1.3.5. 1СЈ.1.3.6. 1СЈ.1.3.7. 1СЈ.1.3.8. 1СЈ.1.3.9. 1СЈ.2.3.4. 1СЈ.2.3.5. 1СЈ.2.3.6. 1СЈ.2.3.7. 1СЈ.2.3.8. 1СЈ.2.3.9. 1СЈ.2.3.10. 1СЈ.3.3.1. 1СЈ.3.3.2. 1СЈ.3.3.3. 1СЈ.3.3.4. 1СЈ.3.3.5.	монолошка, дијалoшка, демонстративна илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, прави од речи реченице, чита текстове, открива, решава, пише по диктату, у реченици одреди врсту речи, уме да напише реченицу у управном и неуправном говору, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, активно учествује у причању.	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда, активности на часовима.
Језичка култура	1СЈ.1.4.1. 1СЈ.1.4.2. 1СЈ.1.4.3. 1СЈ.1.4.4. 1СЈ.1.4.5. 1СЈ.1.3.4. 1СЈ.2.4.1. 1СЈ.2.4.2. 1СЈ.2.4.6. 1СЈ.2.4.8. 1СЈ.2.3.2. 1СЈ.3.4.1. 1СЈ.3.4.4.	монолошка, дијалoшка, демонстративна и текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	- индивидуални - фронтални - групна - рад у пару	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, прави од речи реченице, открива, решава, пише по диктату, говору, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу, активно учествује у причању.	иницијални тест, причање, описивање, препричавање, домаћи задаци, писане вежбе, активности на часовима.

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик</p>	<ul style="list-style-type: none"> · · рад с подацима и информацијама, решавање · проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Корелација са другим предметима :

Српски језик-Градивне именице	Природа и друштво-Материјали
Српски језик -Александар Поповић: „Лед се топи“	Природа и друштво- Вода, лед и водена пара
Српски језик-Народна песма: „Марко Краљевић и бег Костадин“	Природа и друштво- Знамените личности мога краја
Српски језик-Бранко Стевановић: „Занимање Марка Краљевића“	Природа и друштво- Занимања и делатности људи у мом крају
Српски језик-Писање имена народа	Природа и друштво- Оријентишемо се у помоћ географске карте

Литература (за наставнике и ученике): ЕДУКА

1. Читанка, уџбеник за трећи разред основне школе - Моња Јовић, Иван Јовић
2. Поуке о језику, Српски језик за трећи разред основне школе - Весна Дрезгић, Ана Икер
3. Радна свеска, Српски језик за трећи разред основне школе - Моња Јовић, Ивана Јуха

3.1.4 Српски језик – 4. разред

Циљ: наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>–чита са разумевањем различите врсте текстова; – укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове;</p> <p>–разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст;</p> <p>–одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту;</p> <p>–именује позитивне и негативне особине ликова;</p> <p>–уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам);</p> <p>–тумачи идеје књижевног дела;</p> <p>–препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; –уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу;</p> <p>–разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу;</p> <p>–преприча текст из различитих улога/перспектива; –уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив);</p> <p>–уочи супротстављеност лица у драмском тексту;</p> <p>–чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;</p> <p>–изражајно рецитије песму и чита прозни текст;</p> <p>–изводи драмске текстове;</p> <p>–усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;</p>	<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>Поезија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шаљива народна песма <i>Женидба врапца Подунавца</i> 2. Војислав Илић: <i>Јесен</i>/Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i> 3. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i> 4. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i> 5. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i> 6. Добрица Ерић: <i>Завичај/Отаџбина је наша очевина</i>/Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i> 7. Мирослав Антић: <i>Прва љубав/Најљубавнија песма</i>/Алексије Марјановић: <i>Љубав</i> 8. Бранко Ћопић: <i>Месец и његова бака</i>/Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> 9. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i> 10. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i> 11. Народна песма <i>Милош у Латинима</i> 12. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i> <p>Проза</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна прича о животињама: <i>Међед, свиња и лисица</i> 2. Народна приповетка: <i>Најбоље задужбине</i> 3. Народна приповетка: <i>Ветар и сунце</i> 4. Народна бајка: <i>Пепељуга</i> 5. Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> (одломак из <i>Аутобиографије</i>) 6. Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> 7. Гроздана Олујић: <i>Стакларева љубав</i> 8. Светлана Велмар Јанковић: <i>Стефаново дрво</i> 9. Лав Николајевич Толстој: <i>Врабац и ласте/Два мрза</i> 10. Драган Алексић: <i>Позориште на небу</i> 11. Весна Алексић: <i>Детективско срце</i> 12. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно Паче – читање у наставцима</i> 13.

		<p>Драмски текстови</p> <ol style="list-style-type: none">1. Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i>2. Љиљана Крстић: <i>Кад пролеће дође</i>3. Дејан Алексић: <i>Слава</i> <p>Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу)</p> <ul style="list-style-type: none">• о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама;• о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; • о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету • бонтон. <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none">1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу3. Јасминка Петровић: <i>О дугмету и срећи</i>4. Рене Гијо: <i>Бела Грива</i>5. Ерик Најт: <i>Леси се враћа кући</i>6. Александар Поповић: <i>Пепељуга</i>
--	--	---

<p>–повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;</p> <p>–разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику;</p> <p>–одреди основне реченичне чланове;</p> <p>–разликује врсту речи од службе речи у реченици;</p> <p>–поштује и примени основна правописна правила;</p> <p>–правилно пише сва три модела управног говора; – употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; –употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; –препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији;</p> <p>–напише разгледницу, честитку, приватно писмо; –прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; –повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак;</p> <p>–правилно структурира текст;</p> <p>–учествује у предлагању садржаја и начина рада.</p>		<p>ДОПУНСКИ ИЗБОР</p> <p>(са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i> 3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка/Очаране наочаре</i> 4. Горан Петровић: <i>Разлике</i> 5. Едмондо де Амичис: <i>Срце</i> 6. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> 7. Михаел Енде: <i>Бескрајна прича</i> (одломак) 8. Астрид Линдгрен: <i>Пипи Дуга Чарапа</i> 9. Златко Васић: <i>Чаробно путовање</i> 10. Урош Петровић: <i>Мартинина велика загонетна авантура</i> 11. Гордана Тимотијевић: <i>Сличице/Владимир из чудне приче</i> 12. Угљеша Шајтинац: <i>Чарна и Несвет</i> 13. Момо Капор: <i>Сања</i> 14. Весна Алексић: <i>Брљиво срце</i> Књижевни појмови: <p>– шаљива народна песма, прича о животињама, особине народне епске песме,</p> <p>– приповетка, роман за децу, персонификација,</p> <p>– опис природе и ликова, приповедање у 1. и 3. лицу, сукоб драмских лица.</p>
--	--	--

	<p style="text-align: center;">ЈЕЗИК Грамматика и правопис</p>	<p>Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи).</p> <p>Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе).</p> <p>Појам субјекта; различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат.</p> <p>Појам предиката (глаголски предикат).</p> <p>Појам објекта (именице у функцији објекта).</p> <p>Прилошке одредбе за време, место и начин.</p> <p>Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта.</p> <p>Управни говор (трећи модел).</p> <p>Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова;</p> <p>имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. <i>Ружно Паче...</i>); устаљена и посебно наденута имена животиња;</p> <p>називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво).</p> <p>Речца <i>ли</i>; скраћени упитни облик <i>је ли</i> (<i>је л'</i>) према узрочном везнику <i>јер</i>.</p> <p>Предлог <i>са</i> уз заменице (нпр. <i>са мном, с њом</i> и сл.).</p> <p>Писање вишечланих бројева.</p>
--	--	--

	<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалошкој форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл.</p> <p>Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази.</p> <p>Разгледница, честитка, писмо.</p> <p>Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе.</p> <p>Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.</p>
		<p>Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i>, предлог <i>са</i>, вишечлани бројеви).</p> <p>Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације.</p> <p>Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљених изрази; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју.</p> <p>Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту.</p>

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Књижевност	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, чита текстове, открива, решава, препознаје књижевна дела, глуми, активно учествује у причању	-иницијални тест -причање -описивање -препричавање -писање састава -домаћи задаци -контролне вежбе -активност на часу
Језик	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује	слуша, посматра, открива, решава, пише по диктату, у реченици одреди врсту речи и службу речи, уме да напише реченицу у управном и неуправном говору	-иницијални тест -причање -описивање -препричавање -домаћи задаци -контролне вежбе - усмени одговори -активност на часу
Језичка култура	монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира,	слуша, посматра, чита текстове, пише кратке саставе, игра се мењајући гласове у речима, саставља причу,	-иницијални тест -причање -описивање -препричавање -писање састава

	(стваралачке, уметничке, драмске), решавање проблема-хеуристички приступ.		поставља проблем, оцењује	активно учествује у причању	-домаћи задаци -контролне вежбе - усмени одговори -активност на часу
--	---	--	---------------------------	-----------------------------	---

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву,</p> <ul style="list-style-type: none"> • естетичка компетенција, • комуникација.
--	---

Корелација са другим предметима:

Српски језик – Писање имена становника држава и насеља	Природа и друштво – Србија и њени су Седи
Српски језик – Писање назива институција, предузећа, установа и манифестација	Природа и друштво – Делатности људи у различитим крајевима Србије
Српски језик – Добрица Ерић: „Отарџбина је наша очевина“	Природа и друштво – Србија моја домовина
Српски језик – Писање вишечланих бројева	Математика – Читање, писање и упоређивање бројева до милион
Српски језик – Владислав Петковић Дис: „Зима“	Музичка култура – Станко Коруновић: „Снег засипа“
Српски језик – Писање историјских догађаја	Природа и друштво – Срби српска држава од почетка 19. века до данас

ЈЕЗИК	Основни ниво: 1.CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур); Средњи ниво: 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве); 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; Напредни ниво: 1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе); 1CJ.3.4.4. одређује значење непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени;
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Говорна култура 1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређује основну информацију и додатне информације; 1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став; Писано изражавање Основни ниво: 1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије); Средњи ниво: 1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст; 1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне повављање); 1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, исправља текст и исправља грешке); 1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред одељење); Напредни ниво: 1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст;
КЊИЖЕВНОСТ	Вештина читања и разумевања прочитаног Основни ниво: 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста; 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се

	<p>допада, да ли му је занимљив, да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате; Средњи ниво: 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације; Напредни ниво: 1CJ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљење учесника у догађају); 1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм); 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста); Књижевност Основни ниво: 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту; Средњи ниво: 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту; Напредни ниво: 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст</p>
--	---

Литература (за наставнике и ученике):

1. Станковић Шоша, Наташа и Чабрић, Соња (2020): Бескрајне речи-Читанка за српски језик за четврти разред основне школе, Београд: Логос
2. Срдих, Јелена и Петковић, Зорана (2020): Дар речи-Граматика за српски језик за четврти разред основне школе, Београд: Логос
3. Станковић Шоша, Наташа; Срдих Јелена и Петковић, Зорана: (2020): Радна свеска за четврти разред основне школе, Београд: Логос

3.2. Математика

Циљ и задаци

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика. **Задаци наставе математике** јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику; - да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;

Фонд часова

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	5	180
други	5	180
трећи	5	180
четврти	5	180

3.2.1 Математика – 1. разред

Циљ: наставе и учења математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; - упореди предмете и бића по величини; - уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; - именује геометријска тела и фигуре; - групише предмете и бића са заједничким својством; - сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика; - разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; 	ГЕОМЕТРИЈА	ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА Просторне релације. Величина предмета и бића. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.
		ЛИНИЈЕ
<ul style="list-style-type: none"> - црта праву линију и дуж помоћу лењира; - броји унапред и уназад и са прескоком; - прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; - користи редне бројеве; - разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; - користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; - сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; 	БРОЈЕВИ	Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања.

<ul style="list-style-type: none"> - сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; - растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; - реши текстуални задатак са једном операцијом; - разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност; - уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; - прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; - измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере; - преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства. 		<p>Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом.</p> <p>Динар, кованице и новчанице до 100 динара.</p>
	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење дужине нестандартним јединицама мере.</p>

Кључни појмови садржаја: осноси у простору, геометријски облици, број, сабирање и одузимање и мерење.

Наставна област	Начин остваривања Програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Геометрија	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблема-хеуристички приступ	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује.	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, примењује стечено знање, прави моделе.	-иницијално проценивање -контролне вежбе -полугодишњи тест -завршни тест -домаћи задаци - тестови по нивоима образовних стандарда - активност на часу
Природни бројеви до 100	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност - оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, броји, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање	-иницијално процењивање -контролне вежбе -полугодишњи тест -домаћи задаци -активност на часу -тестови по нивоима образовних стандарда -завршни тест

Мерење и мере	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблема-хеуристички приступ, метода графичких радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност - оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује,	-иницијално процењивање -контролне вежбе -завршни тест -полугодишњи тест -домаћи задаци - тестови по нивоима образовних стандарда - активност на часу
----------------------	---	---	---	---	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

СТАНДАРДИ

Бројеви	<p>1MA.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа).</p> <p>1MA.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни</p> <p>1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака.</p> <p>1MA.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени</p>
Геометрија	<p>1MA.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој.</p> <p>1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем.</p> <p>1MA.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза.</p> <p>1MA.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције.</p> <p>1MA.2.1.5. уме да решава једначине.</p> <p>1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака.</p> <p>1MA.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени</p>
	<p>1MA.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама.</p> <p>1MA.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме</p> <p>1MA.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама.</p> <p>1MA.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке</p>

Корелација са другим предметима:

Математика: Горе, доле, испод, изнад, испред, иза, између	Српски језик: Моја учионица
Математика: Геометриска тела	Ликовна култура: Облици
Математика: Поређење по висини и дужини	Ликовна култура: Високо-ниско, широко-уско, дуго-кратко
Математика: Једноцифрени бројеви	Српски језик: Глас, слово, реч, реченица
Математика: Редни бројеви	Физичко и здравствено васпитање: Елементарне игре са реквизитима
Математика: Сабирање и одузимање	Физичко и здравствено васпитање: Игре са вођењем, додавањем лопте и гађање у циљ
Математика: Предмети облика квадрата, правоугаоника, круга и троугла	Математика: Геометриска тела
Математика: Тачка	Математика: Права и крива линија
Математика: Бројеви	Српски језик: Два друга, Три прасета, Десет љутих гусара...
Математика: Мерење и мере	Физичко и здравствено васпитање: Ходање кратким и дугим корацима

Литература (за наставнике и ученике):

1. Иванчевић-Илић, Ива и Тахировић, Сенка (2018): *Математика 1-уџбеник из 4 дела за први разред основне школе*. Београд: Логос

3.2.2 Математика – 2. разред

Циљ: наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – одреди десетице најближе датом броју; – усмено сабира и одузима бројеве до 100; – користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; – примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком $\frac{1}{n}$ операцијом; – одреди делове $\frac{1}{n}$ (облика $\frac{1}{n}$) дате величине; – изрази одређену суму новца преко различитих апоена; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; – прикаже мањи број података у таблици и стубичастим дијаграмом; – уочи правило и одреди следећи члан започетог низа; 	<p>БРОЈЕВИ</p>	<p>Први део</p> <p>Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака.</p> <p>Веза сабирања и одузимања.</p> <p>Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање).</p> <p>Римске цифре I, V, X, L, C</p> <p>Други део</p> <p>Множење и дељење (таблично)</p> <p>Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник.</p> <p>Замена места и здруживање чинилаца.</p> <p>Трећи део</p> <p>Редослед рачунских операција.</p> <p>Множење и дељење збира и разлике бројем.</p> <p>Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење).</p> <p>Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација.</p> <p>$\frac{1}{n}$</p> <p>Разломци облика $\frac{1}{n}$, $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); – одреди обим геометријске фигуре; – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – уочи симетричне фигуре; 	ГЕОМЕТРИЈА	<p>Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву; 		<p>Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно).</p>
<ul style="list-style-type: none"> – изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине – чита и запише време са часовника; – користи јединице за време у једноставним ситуацијама 	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).</p>

Кључни појмови садржаја: сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Природни бројеви до 100	монолошка, дијалозна, демонстративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблемахеуристички приступ, метода графичких радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, анализира -мотивише, координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, броји, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, сабира, одузима, множи и дели до 100	-иницијални тест -контролне вежбе -завршни тест -полугодишњи тест -домаћи задаци - тестови по нивоима образовних стандарда -активност на часу -провере од 15 минута
Геометријски облици	монолошка, дијалозна, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблемахеуристички приступ	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење, оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује, прави моделе	-иницијални тест -контролне вежбе -завршни тест -полугодишњи тест -тестови по нивоима образовних стандарда, домаћи задаци -активност на часу -провере од 15 мин.

Мерење и мере	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблемахеуристички приступ, метода графичких радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише - координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује, прави моделе	-иницијални тест -контролне вежбе -завршни тест -полугод. тест -тестови по нивоима образовних стандарда -домаћи задаци - активност на часу -провере од 15 мин.
----------------------	--	---	---	--	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима:

Математика: Мере за време	Свет око нас: Мерење времена
Математика: Геометрија	Ликовна култура: Облици
Математика: Знак пута	Ликовна култура: Знаци
Математика: Множење бројем један	Српски језик: Љубивоје Ршумовић: „Десет љутих гусара“
Математика: Римски бројеви	Физичко и здравствено васпитање: Елементарне игре са реквизитима
Математика: Сабирање и одузимање	Физичко и здравствено васпитање: Игре са вођењем, додавањем лопте и гађање у циљ
Математика: Дуж	Ликовна култура: Везивање-спајање

Математика: Мерење и мере

Физичко и здравствено васпитање: Ходање кратким и дугим корацима

СТАНДАРДИ

Бројеви	1MA.1.1.1. 1MA.1.1.3. 1MA.1.1.4 1MA.1.1.5 1MA.2.1.1 1MA.2.1.2 1MA.2.1.3. 1MA.2.1.4 1MA.2.1.5. 1MA.3.1.1. 1MA.3.1.2
Геометрија	1MA.1.2.1. 1MA.1.2.2. 1MA.1.2.3. 1MA.2.2.1. 1MA.2.2.2.
Мерење и мере	1MA.1.4.1.; 1MA.1.4.4. 1MA.2.4.1. 1MA.2.4.2. 1MA.2.4.5.

Литература (за наставника и ученике):

1. Математика 2а и 2б , уџбеник за други разред основне школе; Едука - Весна Дрезгић, Бранкица Ђурић, Ана Икер, Сања Ђекић

3.2.3 Математика – 3. разред

Циљ: наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000); - изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); - подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - одреди десетице и стотине најближе датом броју; - реши једначину са једном рачунском операцијом; - одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; - реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; - уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}$; - упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким имениоцима; - резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; - уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; - чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм) 	БРОЈЕВИ	<p>Бројеви прве хиљаде.</p> <p>Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак).</p> <p>Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак).</p> <p>Зависност резултата од промене компонената.</p> <p>једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$</p> <p>Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$.</p> <p>Римске цифре D, M.</p> <p>Разломци облика $\frac{m}{n}$.</p> <p>Упоређивање разломака са једнаким имениоцима.</p> <p>Децимални запис броја са једном децималом.</p>

<ul style="list-style-type: none"> -црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; -конструира троугао и круг; -именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; -разликује врсте углова и троуглова; -одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; -описе особине правоугаоника и квадрата; -прслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; - користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање 	ГЕОМЕТРИЈА	<p>Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу).</p> <p>Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова.</p> <p>Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат.</p> <p>Обим троугла, квадрата и правоугаоника.</p> <p>Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице.</p> <p>Прсликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.</p>
<ul style="list-style-type: none"> -чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; -упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); -измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); -примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама. 	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење масе (kg, g, t).</p> <p>Мерење времена (деценија, век, секунд).</p> <p>Мерење дужине (mm, km).</p> <p>Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl).</p> <p>Мерење површине геометријских фигура задатом мером.</p>

Кључни појмови садржаја: бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Блок бројева до 1000	монолошка, дијалозна, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблемахеуристички приступ, метода графичких радова	- индивидуални - фронтални - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче, дискутује - анализира, мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење - развија кооперативност - оцењује	- сабира и одузима до 1000 - множи и дели до 1000 - примени стечено знање - броји - упоређује - слуша - запажа	- иницијални тест - домаћи задаци - активности на часу - усмени одговори - тестови по нивоима образовних стандарда - контролне вежбе - полугодишњи тест - провера од 15 мин., - завршни тест
Геометрија	монолошка, дијалозна, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности, решавање	- индивидуални - фронтални - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче, дискутује - анализира, мотивише - координира, наводи на повезивање и примену знања	- посматра - уочава - именује - упоређује - разликује - примени стечено знање - црта геометријске фигуре	- иницијални тест - домаћи задаци - активност на часу - усмени одговори - тестови по нивоима образовних стандарда - контролне вежбе - полугодишњи тест - годишњи тест

	проблемахеуристички приступ, метода графичких радова		-подстиче на логично мишљење, развија кооперативност - оцењује	-одређује обим геометријским фигурама	-провера од 15 мин.
Мерење и мере	монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблемахеуристички приступ, метода графичких радова	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -оцењује	-упоређује -слуша -посматра -именује -упоређује -мери -прави моделе	-иницијални тест -домаћи задаци -активности на часу -усмени одговори -тестови по нивоима образовних стандарда - контролне вежбе -полугодишњи тест - годишњи тест -провера од 15 мин.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

СТАНДАРДИ

Бројеви	МА.1.1.1 МА.1.1.2 МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.1.5. МА.1.3.2.
---------	--

	МА.2.1.1 МА.2.1.2. МА.2.1.3. МА.2.1.3. МА.2.1.5 МА.3.1.1. МА.3.1.2. МА.3.1.3. МА.3.1.4
Геометрија	МА.1.2.1. МА.1.2.3. МА.2.2.1. МА.2.2.2.
Мерење и мере	МА.1.2.2 МА.1.2.3. МА.1.4.1 МА.1.4.4. МА.2.4.1. МА.2.4.2. МА.2.4.5. МА.3.4.1.

Корелација са другим предметима:

Математика-Ознаке за мерење масе и запремине	Српски језик-Скраћенице
Математика-Читање и писање разломака	Музичка култура-Четвртина ноте
Математика-Мерење времена	Српски језик-Драган Лукић: „Сваког дана“
Математика-Редослед рачунских операција	Српски језик-Бранко Ћопић: „Изокренута прича“
Математика-Мерење запремине течности	Природа и друштво-Вода и друге течности као растварачи

Литература (за наставнике и ученике):

1. Математика 3а и 3б, уџбеник за трећи разред основне школе - Софија Зарупски, Бошко Влаховић

3.2.4 Математика – 4. разред

Циљ: наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу N_0; – састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика $(m, n \leq 10)$; – упореди разломке облика са једнаким бројиоцима или имениоцима; – сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; – запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; 	<p style="text-align: center;">БРОЈЕВИ</p>	<p>Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0. Разломци облика $(m, n \leq 10)$. Упоредивање разломака са једнаким бројиоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема; – именује елементе и опише особине квадрата и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрата и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна; – прочита, упoredи и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадрата и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења. 	ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка.
	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>Мерење површине (m^2, dm^2, cm^2, mm^2, km^2, ha, a).</p> <p>Површина квадрата и правоугаоника.</p> <p>Површина квадрата и коцке.</p> <p>Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3).</p> <p>Запремина квадрата и коцке.</p>

Кључни појмови садржаја: природни бројеви, декадни систем, својства операција, израз, једначине и неједначине, разломци, децимални запис броја, коцка, квадар, површина и запремина.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Бројеви	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблема хеуристички приступ, метода графичких радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира - мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групише, пребројава, броји, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање	-иницијални тест -домаћи задаци -активност на часу -писмени задатак -усмени одговори - контролне вежбе - тестови по нивоима образовних стандарда - провере од 15 мин., -полугодишњи тест -завршни тест
Геометрија	монологска, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке), решавање проблема хеуристички приступ, метода графичких радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, закључује, примењује стечено знање, прави моделе	-иницијални тест -домаћи задаци -рад на часу -писмени задатак -усмени одговори - контролне вежбе -полугодишњи тест -завршни тест - тестови по нивоима образовних стандарда -провере од 15 мин.

Мере и мерење	монолошка, дијалогска,	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи	слуша, посматра, учава, именује,	-иницијални тест -домаћи задаци
	демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (логичкоматематичке) , решавање проблемахеуристички приступ, метода графичких радова	-у пару -групни	-ствара ситуацију, сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност -оцењује	повезује,упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, рачуна, математички се изражава, сређује по редоследу, примењује стечено знање, мери и процењује	-рад на часу -писмени задатак -усмени одговори - контролне вежбе -полугодишњи тест -завршни тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математике:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција.

Корелација са другим предметима:

Математика – Читање, писање и упоређивање бројева до милион	Српски језик – Бројеви
Математика – Површина квадрата и коцке	Ликовна култура – Површина-Простор
Математика – Запремина коцке и квадрата	Ликовна култура – Облици
Математика – Разломци	Српски језик – Бранислав Црнчевић: „Кад би мени дали један дан“

Литература (за наставнике и ученике):

1. Математика 4, уџбеник за четврти разред основне школе (први и други део) - Сања Маричић
2. Математика 4, радна свеска за четврти разред основне школе; уџбенички комплет - Сања Маричић

СТАНДАРДИ

Бројеви	<p>Природни бројеви и операције са њима</p> <p>Основни ниво: 1МА.1.1.1. ,1МА.1.1.2. ,1МА.1.1.3.; 1МА.1.1.4.; 1МА.1.1.5.;</p> <p>Средњи ниво: 1МА.2.1.1.; 1МА.2.1.2.; 1МА.2.1.3.; 1МА.2.1.4.; 1МА.2.1.5.</p> <p>Напредни ниво: 1МА.3.1.1.; 1МА.3.1.2; 1МА.3.1.3 ,1МА.3.1.4; 1МА.3.1.5;</p> <p>Разломци Основни ниво: 1МА.1.3.1.; 1МА.1.3.2.;</p> <p>Средњи ниво: 1МА. 2.3.1. ,1МА.3.3.2.;</p>
Геометрија	<p>Основни ниво: 1МА.1.4.1, 1МА.1.4.2.); 1МА.1.4.3.; 1МА.1.4.4.;</p> <p>Средњи ниво: 1МА.2.4.1.; 1МА.2.4.2.; 1МА.2.4.3.; 1МА.2.4.4.; 1МА.2.4.5.;</p> <p>Напредни ниво: 1МА.3.4.1. 1МА.3.4.2.; 1МА.3.4.3.</p>
Мерење и мере	<p>Основни ниво: 1МА.1.2.1.; 1МА.1.2.2.; 1МА.1.2.3; 1МА.1.2.4.;</p> <p>Средњи ниво: 1МА.2.2.1.; 1МА.2.2.2.; 1МА.2.2.3.; 1МА.2.2.4. 1МА.2.2.5.; 1МА.2.2.6;</p> <p>Напредни ниво: 1МА.3.2.1.; 1МА.3.2.2.; 1МА.3.2.3.; 1МА.3.2.4.; 1МА.3.2.5.</p>

3.3. Свет око нас

Циљ и задаци

Циљ наставног предмета *свет око нас* јесте да ученици упознају себе, своје окружење и развију способности за одговоран живот у њему.

Задаци наставног предмета *свет око нас* су:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- очување природне дечје радозналости за појаве у окружењу и подстицање интересовања и способности за упознавање појава кроз активне истраживачке делатности;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања и рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју.

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	2	72
други	2	72

3.3.1 Свет око нас – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; - правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; 	НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ	Ја и други	<p>Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи; - придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; - сарађује са вршњацима у заједничким активностима; - одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља; - чува своју, школску и имовину других; - прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; - својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења; - примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице; - снађе се у простору помоћу просторних одредница: напредназад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; - одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, 		<p>Породични дом, школа</p> <p>Здравље и безбедност</p> <p>Оријентација у простору и времену</p>	<p>Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници: породични, школски.</p> <p>Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).</p> <p>Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горедоле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.</p>

<p>дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра;</p> <ul style="list-style-type: none"> - посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво-глатко; - учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене; - разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења; - препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; -уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; 		Човек ствара	<p>Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада).</p> <p>Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпавоглатко).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом. 		Разноврсност природе	<p>Сунчева светлост и топлота.</p> <p>Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег.</p> <p>Облици појављивања воде у непосредном окружењу. Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале.</p> <p>Изглед земљишта: равница, брдо, планина.</p> <p>Изглед земљишта у непосредном окружењу. Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност; Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу.</p>
			<p>Изглед и делови тела биљака.</p> <p>Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката.</p> <p>Човеково тело – делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).</p>

Кључни појмови садржаја: оријентација, култура живљења и друштвена стварност у непосредном окружењу.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћена остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Ми и наше окружење	-дијалозна -демонстративна -илустративна -текстуална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-мотивише, подстиче и охрабрује ученика, -пружа помоћ ученику објашњава,указује на неправилности, разговара иницира,описује показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте оцењује	-посматра, процењује описује, групише закључује, практично примењује, именује -записује, упоређује, истражује	-иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -усмени одговори -доношење материјала за рад на часу -израда домаћих задатака -тестови по нивоима образовних стандарда, -активности на часу -полугодишњи тест
Кретање и сналажење у простору и времену	-дијалозна -илустративна -демонстративна -текстуална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-прати напредовање ученика -мотивише, чита, пише, пружа помоћ ученику -објашњава,указује на неправилности, иницира,описује	-посматра, процењује описује, групише,закључује, практично примењује, црта игра по улогама, именује -записује, упоређује експериментише,	-иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -израда домаћих задатака -активности на часу -тестови по нивоима образовних стандарда, -полугодишњи тест

			показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте	моделује оријентише се, бележи прати, вежба, истражује сакупља, ствара осмишљава, реализује	
Жива и нежива природа	-демонстративна -илустративна -дијалогска -текстуална -истраживачка - учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	-прати напредовање ученика -мотивише, подстиче и охрабрује ученика, води наставни процес, изговара чита, пише, подстиче -пружа помоћ ученику -објашњава, указује на неправилности, разговара иницира, описује показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте	-посматра, процењује описује, групише закључује, практично примењује, црта -записује, упоређује експериментише, бележи прати, истражује сакупља, ствара осмишљава	-иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -полугодишњи тест -активност на часу -усмени одговори -израда домаћих задатака, - тестови по нивоима образовних стандарда

<p>Материјали и њихова употреба</p>	<ul style="list-style-type: none"> -дијалогска -демонстративна -илустративна -експериментална - учење путем открића -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -у пару -групни 	<ul style="list-style-type: none"> -прати напредовање ученика -мотивише, подстиче и охрабрује ученика, води наставни процес, изговара чита, пише, подстиче -пружа помоћ ученику -објашњава, иницира, описује показује, поставља проблем припрема дидактички материјал, организује и изводи вежбе и експерименте 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра, процењује описује, групише закључује, практично примењује, црта именује -записује, упоређује експериментише, моделује истражује сакупља, ствара осмишљава, реализује 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијално процењивање -контролна вежба -завршни тест -полугодишњи тест -активност на часу -домаћи задатак -усмени одговори, -тестови по нивоима образовних стандарда
--	---	---	---	--	---

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета света око нас:</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву.</p>
--	---

Корелација са другим предметима:

Свет око нас: Школа	Музичка култура: Школско звоно
Свет око нас: У насељу поштујемо правила понашања	Српски језик: Није тешко бити фин
Свет око нас: Сналажење у времену	Математика: Претходник-следбеник
Свет око нас: Сналажење у простору	Математика:Напред, назад, лево, десно

Свет око нас: Од куће до школе	Музичка култура: Н. Хиба: „Саобраћајац“
Свет око нас: Показујем осећања	Грађанско васпитање: Основна осећања и како се препознају
Свет око нас: Материјали	Ликовна култура: Меко-тврдо, глатко-храпаво
Свет око нас: Облици појављивања воде у природи	Музичка култура: Народна песма: „Ситна је киша падала“
Свет око нас: Чувајмо природју	Свет око нас: У насељу поштујемо правила понашања
Свет око нас: Домаће животиње	Српски језик: Занимљиви текстови о животињама из енциклопедија
Свет око нас: Непогоде и опасности	Свет око нас: Опасности у кући
Свет око нас: У природи је све повезано	Музичка култура: Народна песма: „Киша пада“

Литература (за наставнике и ученике):

1. Стокановић, Љиља; Лукић, Гордана и Субаков-Симић, Гордана (2018): Свет око нас 1- уџбеник. Београд: Логос
2. Стокановић, Љиља; Лукић, Гордана и Субаков-Симић, Гордана (2018): Свет око нас 1- радни листови. Београд: Логос

3.3.2 Свет око нас – 2. разред

Циљ: наставе и учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			
– идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; – оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада;		Други и ја	Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група.

<ul style="list-style-type: none"> – се понаша тако да уважава различитости других људи; – прихвати последице када прекрши правила понашања групе; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота; – препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; – одреди тип насеља на основу његових карактеристика; – повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; – одржава личну хигијену – руку, зуба и чулних органа; – примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; – безбедно поступа пре и током временских непогода; – истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; – одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; – пронађе нову намену коришћеним предметима; 	НАСЕЉЕ СА ОКОЛИНОМ		<p>Породични, школски и празници насеља.</p> <hr/> <p>Култура живљења</p> <p>Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број obroka, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза). Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору.</p> <hr/> <p>Човек ствара</p> <p>Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимања људи у граду и селу.</p>
---	-------------------------------	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – наводи примере различитих облика кретања у окружењу; – одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; – измери растојање које тело пређе током свог кретања; – пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; – именује занимања људи у свом насељу са околином; – одреди време помоћу часовника и 		<p>Кретање и оријентација у простору и времену</p>	<p>Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи).</p> <p>Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлози и пређено растојање тела.</p> <p>Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката.</p> <p>Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба.</p> <p>Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.</p>
--	--	---	---

<p>календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину;</p> <ul style="list-style-type: none"> – забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена; – разликује облике рељефа у свом насељу и околини; – разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; – идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; – повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; – разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; – разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; – наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; – штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; – разврста отпад на предвиђена места; – негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; – препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; – повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима; – изведе једноставне огледе пратећи упутства; – повеже резултате рада са уложеним трудом. 		<p>Разноврсност природе</p>	<p>Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице.</p> <p>Рељеф у насељу и околини.</p> <p>Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала).</p> <p>Површинске воде у насељу и околини.</p> <p>Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства).</p> <p>Функције (улога) делова тела живих бића.</p> <p>Разноврсност биљака у окружењу (зеласте и дрвенасте; лишћарске и четинарске).</p> <p>Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека.</p> <p>Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).</p> <p>Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходни услови за живот.</p> <p>Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.</p>
--	--	--	---

Кључни појмови садржаја: природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Други и ја	-дијалoшка -демонстративна -илустративна -текстуална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативностоцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда
Кретање и сналажење у простору и времену	-дијалoшка -илустративна -демонстративна -експериментална -текстуална -учење путем открића	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује	слуша, посматр, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, групиш, примењује стечено знање, мери и процењује, прави моделе	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда

Жива и нежива природа	-демонстративна -илустративна -дијалогска -текстуална -учење путем открића -писаних радова	-фронтални -индивидуални -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује	слуша, посматра, уочава, именује, повезује, упоређује, закључује, разликује, открива релације и изражава их, групиш	иницијални тест, домаћи задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда
Материјали и њихова употреба	-дијалогска -демонстративна	-фронтални -индивидуални	усмерава, наводи на повезивање и примену знања,	слуша, посматра, уочава, именује,	иницијални тест, домаћи задаци,
	-илустративна -експериментална -учење путем открића -писаних радова	-у пару -групни	ствара ситуацију, сугерише, подстиче на логичко мишљење, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, оцењује	повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, прави моделе	контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима усмени одговори, тестови по нивоима образовних стандарда

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета света око нас:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према окоolini, одговорно учешће у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Свет око нас: Поново у школи	Српски језик: Драган Лукић: „Школа“
Свет око нас: Понашамо се безбедно у саобраћају	Музичка култура: Семафор
Свет око нас: Временска лента	Српски језик: Прошло, садашње и будуће време
Свет око нас: Кретање	Физичко и здравствено васпитање: Трчање са променом правца кретања
Свет око нас: Шта утиче на кретање тела	Физичко и здравствено васпитање: Трчање преко препрека
Свет око нас: Јесен	Музичка култура: Стигла јесен
Свет око нас: Рељеф	Ликовна култура: Правимо рељеф и необичне облике
Свет око нас: Колико је сати?	Музичка култура: Миодраг Бркић: „Колико је сати“
Свет око нас: Промене које доносе годишња доба	Српски језик: Ј.Јовановић Змај: „Пролећница“
Свет око нас: Саобраћај	Музичка култура: Миња Субота: „Телефонијада“

Литература (за наставнике и ученике):

1. Стокановић, Љиља; Лукић, Гордана и Субаков Симић, Гордана (2019): Свет око нас-уџбеник за други разред основне школе. Београд: Логос

3.4. Природа и друштво**Циљ и задаци**

Циљ наставе и учења Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Задаци овог наставног предмета су:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;

- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања, рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести и разумевање основних елемената одрживог развоја.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Трећи	2	72
Четврти	2	72

3.4.1 Природа и друштво– 3. разред

Циљ: наставе и учења Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		

<p>–идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају;</p> <p>-одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају;</p> <p>-илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;</p> <p>-примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима;</p> <p>-повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;</p> <p>-повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;</p> <p>-примени правила безбедног понашања у саобраћају;</p> <p>-разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха;</p> <p>-очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра;</p> <p>-прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;</p>	<p>МОЈ КРАЈ</p>	<p>Природа, човек, друштво</p>	<p>Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења.</p> <p>Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро.</p> <p>Површинске воде у мом краја.</p> <p>Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност.</p> <p>Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност.</p> <p>Значај и улога саобраћаја.</p> <p>Путнички, теретни и информациони саобраћај.</p> <p>Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају.</p> <p>Опрема за безбедну возњу ролера, тротинета и бицикла.</p> <p>Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи.</p> <p>Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха).</p> <p>Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. <p>Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови.</p> <p>Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница.</p> <p>Значај и заштита вода и водених животних заједница.</p> <p>Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.</p> <p>Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).</p>
--	------------------------	---------------------------------------	--

<p>-илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;</p> <p>-примени поступке (мере) заштите од заразних болести;</p> <p>-се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;</p> <p>-опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља;</p> <p>-идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;</p> <p>-користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;</p> <p>-прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;</p> <p>-повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;</p> <p>-доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом;</p>		<p>Оријентација у простору и времену</p>	<p>Главне стране света.</p> <p>Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије“ перспективе.</p> <p>План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци).</p> <p>Мој крај на географској карти Републике Србије.</p> <p>Временске одреднице (датум, година, деценија и век).</p>
		<p>Прошлост</p>	<p>Историјски извори (материјални, писани и усмени).</p> <p>Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају.</p> <p>Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја.</p> <p>Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.</p>
		<p>Кретање</p>	<p>Кретање тела по путањи (правилнијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела.</p> <p>Дејство Земљине теже – падање тела.</p> <p>Утицај облика тела на брзину падања.</p> <p>Извори светлости (природни и вештачки).</p> <p>Како настаје сенка – облик и величина сенке.</p> <p>Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи.</p> <p>Звук као информација. Заштита од буке.</p>

<p>-разликује природне и вештачке изворе светлости;</p> <p>-повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; - повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;</p> <p>-разликује повратне и неповратне промене материјала;</p> <p>-уочи сличности и разлике међу течностима тече, променљивост облика; провидност, боја, густина;</p> <p>-одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу;</p>		<p>Материјали</p>	<p>Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топлење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање).</p> <p>Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна).</p> <p>Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања.</p> <p>Топлотна проводљивост материјала.</p> <p>Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термосбоца).</p> <p>Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.</p>
<p>-објасни како рециклажа помаже очувању природе;</p> <p>-изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;</p> <p>– сарађује са другима у групи на заједничким активностима;</p> <p>–представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);</p> <p>-повеже резултате рада са уложеним трудом.</p>			

Кључни појмови садржаја: крај, човек, животне заједнице, оријентација у времену и простору, прошлост краја, кретање, материјали.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Природа, човек, друштво	-дијалoшка -монолошка -илустративна -писаних радова -експериментална -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује, анализира -мотивише-координира - наводи на повезивање и примену знања -организује и усмерава извођење огледа, оцењује	-посматра -описује -сакупља -истражује - закључује -прави	-иницијални тест -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -провера од 15 мин. -тестови по нивоима образовних стандарда -активности на часу
Оријентација у простору и времену	-дијалoшка -монолошка -експериментална -илустративна -демонстративна -решавања проблема -писаних радова	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -мотивише, координира - наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -сакупља -истражује - закључује -бележи -прави	-иницијални тест -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -провера од 15 мин. -активности на часу -тестови по нивоима образовних стандарда

Прошлост	<ul style="list-style-type: none"> -дијалoшка -монолошка -текст -демонстративна -илустративна -решавања проблема -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -фронтални - рад у пару - грпни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише-координира - наводи на повезивање и примену знања, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -описује -сакупља -истражује - закључује -бележи -прави 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијални тест -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -активности на часу -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.
Кретање	<ul style="list-style-type: none"> -дијалoшка -експериментална -илустративна -демонстративна -монолошка -писаних радова 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -фронтални -рад у пару -групни 	<ul style="list-style-type: none"> -усмерава,наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -описује -сакупља -истражује - закључује -бележи -прави 	<ul style="list-style-type: none"> -иницијални тест -активности на часу -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.

Материјали	-дијалогска -монологска -експериментална -илустративна -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -сакупља -истражује - закључује -бележи -прави	-иницијални тест -актвност на часу -усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -завршни тест -полугодишњи тест -тестови по нивоима образовних стандарда -провера од 15 мин.
-------------------	---	---	---	---	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета природа и друштво:

- · рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња,
- одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Природа и друштво-Саобраћај у мом крају	Српски језик-Десанка Максимовић: „Вожња“
Природа и друштво-Реке и потоци	Српски језик-Григор Витез: „Какве је боје поток“
Природа и друштво-Оријентишемо се помоћу географске карте	Српски језик-Љубивоје Ршумовић: “Домовина се брани лепотом“
Природа и друштво-Оријентишемо се у времену	Математика-Мерење времна
Природа и друштво-Промена материјала	Ликовна култура-Мењамо започети облик

Литература (за наставнике и ученике):

1. Природа и друштво 3, уџбеник за трећи разред основне школе - Марела Манојловић
2. Природа и друштво 3, радна свеска за трећи разред основне - Марела Манојловић

3.4.2 Природа и друштво – 4. разред

Циљ: наставе и учења Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; – одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; – повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; – уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; – представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; 	МОЈА ОТАЏБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Природне и друштвене одлике Србије	<p>Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, застава и химна) и национална валута.</p> <p>Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме.</p> <p>Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита.</p> <p>Национални паркови Србије.</p> <p>Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност).</p> <p>Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима).</p> <p>Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и животињског света).</p>
<ul style="list-style-type: none"> – у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса; 		Човек – природно и друштвено биће	<p>Човек – природно, друштвено и свесно биће.</p> <p>Физичке промене у пубертету.</p> <p>Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; – планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; – затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу; – идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравњем; – испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; – наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; – наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; – наведе примере превенције и заштите од пожара; – прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; 		<p>Материјали</p>	<p>Смеше (течности, храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаривање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.</p>
		<p>Прошлост Србије</p>	<p>Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабљење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанак и развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).</p>

– учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.			
--	--	--	--

Кључни појмови садржаја: отаџбина, оријентација у времену и простору, интеркултуралност, природни ресурси.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Природне и друштвене одлике Србије	-дијалoшка - решавање проблема - илустративна -демонстративна -монолошка -писаних радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира -мотивише-координира - наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест -активности на часу -усмени одговори -контролне вежбе -полугодишњи тест, домаћи задаци -тестови по нивоима образовних стандарда, завршни тест -провера од 15 мин.
Човек – природно и друштвено биће	-дијалoшка - решавање проблема - илустративна -монолошка -писаних радова -демонстративна	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију, сугерише -поставља проблем -подстицање, дискутује - анализира, мотивишекоординира -наводи на повезивање и примену знања, оцењује	-посматра -описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест, активности на часу, усмени одговори -контролне вежбе -домаћи задаци -полугодишњи тест -завршни тест -тестови по нивоима образовних стандарда, провера од 15 мин.
Материјали	-дијалoшка -експериментална - решавање проблема - илустративна -монолошка -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију, сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује, анализира -мотивише-координира - наводи на повезивање и примену знања, организује и	-посматра -описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест -активности на часу -усмени одговори -контролне вежбе, домаћи задаци -полугодишњи тест -годишњи тест, провера од 15 мин. - тестови по нивоима образовних стандарда

			усмерава извођење огледа, оцењује		
Прошлост Србије	-дијалогска -монологска - решавање проблема - илустративна -демонстративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише - подстицање, дискутује - анализира, мотивишекоординира, наводи на повезивање и примену знања -постављање занимљивих питања, оцењује	-посматра, описује -закључује -бележи -прати	-иницијални тест, активности на часу, усмени одговори -контролне вежбе, домаћи задаци -полугодишњи тест -завршни тест, провера од 15 мин. - тестови по нивоима образовних стандарда

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета природа и друштво:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према окоolini, дговорно учешће у демократском друштву.

Корелација са другим предметима:

Природа и друштво – Рачунање времена	Математика – Математички изрази
Природа и друштво – Живот у далекој прошлости	Српски језик – Народн песма: „Јетрвице адамско колена“
Природа и друштво – Српска држава за време владавине династије Немањића	Српски језик – Јован Деретић: „Културна историја Србије“ (одломак)

Природа и друштво – Пубертет	Физичко и здравствено васпитање – Исхрана
------------------------------	---

Литература (за наставнике и ученике):

1. Кандић, Александар; Субаков Симић, Гордана; Васић, Жељко; Петровић, Ивана и Матејић, Иван (2020): Природа и друштво – уџбеник за четврти разред основне школе Београд. Логос
2. Кандић, Александар; Субаков Симић, Гордана; Васић, Жељко; Петровић, Ивана и Матејић, Иван (2020): Природа и друштво – радна свеска за четврти разред основне школе Београд. Логос
3. Природа и друштво 4, Тематски атлас уз уџбеник природе и друштва за четврти разред основне школе.

3.5. Ликовна култура

Циљ и задаци

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета. **Задаци:**

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу; - развијати сензибилитет за лепо писање;

- развијати моторичке способности ученика.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	1	36
Други	2	72
Трећи	2	72
Четврти	2	72

3.5.1 Ликовна култура – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; – пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења; – одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни; – црта на различитим подлогама и форматима папира; 	ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ	<p>Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави.</p> <p>Уметничка занимања и производи. Сликар – слика, вајар – скулптура, фотограф – фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници.</p> <p>Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...).</p> <p>Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; – обликује једноставне фигуре од меког материјала; – одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; – преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад; – изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања; – преобликује, сам или у сарадњи са 	ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ	<p>Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно).</p> <p>Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.</p>

<p>другима, употребне предмете мењајући им намену;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука; – повеже одабрану установу културе са њеном наменом; – поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе. 	<p>ОБЛИКОВАЊЕ</p>	<p>Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала.</p> <p>Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор.</p> <p>Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор.</p> <p>Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...).</p> <p>Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...</p>
	<p>СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p>	<p>Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова.</p> <p>Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова.</p> <p>Традиција. Празници и украшавање.</p> <p>Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс.</p>

Кључни појмови садржаја: простор, облик и линија.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Ликовна култура и окружење	-демонстративна -дијалогска -хеуристичка -илустративна -монологска	-индивидуални -фронтални -групни -рад у пару	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -опипава -објашњава -црта, слика -изражава -ствара -ваја	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Односи у видном пољу	-демонстративна -дијалогска -кооперативна -илустративна -монологска	-индивидуални -фронтални -групни -индивидуални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -дискутује -комуницира -закључује -црта, слика	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Споразумевање	-демонстративна -дијалогска -кооперативна -монологска -илустративна	-индивидуални -фронтални -групни -рад у пару	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-слуша -разговара -црта	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:	рад с подацима и информацијама, решавање, проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.
--	--

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура: Светлост и сенка	Свет око нас: Сунце
Ликовна култура: Традиција украшавања	Свет око нас: Празници и обичаји
Ликовна култура: Уметничка занимања	Свет око нас: Човек ради и ствара
Ликовна култура: Знаци	Математика: Знаци
Ликовна култура: Лепо писање	Српски језик: Штампана и писана слова
Ликовна култура: Кретање облика	Физичко и здравствено васпитање: Игре са коришћењем научених облика ходања и трчања
Ликовна култура: Линијама градимо цртеж	Математика: Права, крива, изломљена, отворена и затворена линија

3.5.2 Ликовна култура – 2. разред

Циљ: наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; 	ОБЛИЦИ	<p>Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневну употребу).</p> <p>Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупчено и удубљено, ближе и даље...).</p> <p>Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).</p>
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација).</p> <p>Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).</p>
	ЛИКОВНЕ ИГРЕ	<p>Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук).</p> <p>Замишљања (стварност и машта).</p>
<ul style="list-style-type: none"> – тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; – изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања; – упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; – пружи основне информације о одабраном музеју; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити. 	ПРОСТОР	<p>Простор (обликовање простора – школа, учионица, соба; музеј).</p> <p>Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика у простору).</p> <p>Сцена (маске, костими, реквизити).</p>

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Облици	-монологска -учење путем открића -дијалогска -демонстративна -практичан рад	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Споразумевање	-монологска -демонстративна -практичан рад -дијалогска	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -оцењује	-посматра -открива, запажа -пише, црта -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Ликовне игре	-дијалогска -монологска -демонстративна -практичан рад	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -показује -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Простор	-дијалогска -монологска -демонстративна -практичан рад	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	-мотивише за рад -подстиче -демонстрира -показује -оцењује	-посматра -открива -запажа -примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:			рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.		

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура: Символи	Свет око нас: Поштујемо симболе наше државе
Ликовна култура: Развој писма	Српски језик: Научили смо штампана слова латинице
Ликовна култура: Луткарска представа	Српски језик: Александар Сергејевич Пушкин: „Бајка о рибару и рибици“
Ликовна култура: Знаци	Математика: Знаци пута и подељено
Ликовна култура: Слова можемо писати, цртати, сликати и обликовати	Српски језик: Штампана и писана слова латинице
Ликовна култура: Маштам-стварам	Музичка култура: Свирам и стварам
Ликовна култура: Кретање облика у простору	Физичко и здравствено васпитање: Скакање и поскакивање
Ликовна култура: Лепа реч и гвоздена врата отвара	Српски језик: Научили смо писана и штампана слова латинице
Ликовна култура: Приче	Српски језик: Приче у сликама

3.5.3 Ликовна култура - 3. разред

Циљ: наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; - повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;	МАТЕРИЈАЛИ	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре.
-преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; -изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; -протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; -укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; -изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...
	КОМПОЗИЦИЈА	Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.

<p>-распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;</p> <p>-разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;</p> <p>-учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;</p> <p>-разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.</p>	ПРОСТОР	<p>Облици у простору.Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама...</p> <p>Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.</p>
---	----------------	---

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Материјали	-дијалoшка -демонстративна -молошка -експериментална -илустративна	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи, ствара ситуацију - сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад - учествовање у естетској анализи
Споразумевање	-дијалoшка -молошка -демонстративна -илустративна	-индивидуални -фронтални - рад у пару - груни	--усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад - учествовање у естетској анализи

Композиција	-дијалoшка -демонстративна -илустративна -експериментална -молошка	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад - учествовање у естетској анализи
Простор	-дијалoшка -демонстративна -молошка -илустративна	-индивидуални -фронтални - рад у пару - групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -анализира, мотивише -координира -развија кооперативност -оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад - учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:	<ul style="list-style-type: none"> · · рад с подацима и информацијама, решавање проблема, · сарадња, компетенција за учење, естетичка · компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.
---	---

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура-Топле и хладне боје	Музичка култура-Изгубљено пиле
Ликовна култура-Ликовне приче	Српски језик- Писање празника
Ликовна култура-Кретање	Природа и друштво-Кретање тела по путањи
Ликовна култура-Уметнички занати	Природа и друштво-Занимања и делатности људи у мом крају
Ликовна култура- Композиција светла и сенки	Природа и друштво-Светлост и сенка

Литература (за наставнике и ученике):

1. Ликовна култура 3, уџбеник за трећи разред основне школе - Марија Бузаши Марганић, Зита Бузаши.

3.5.4 Ликовна култура – 4. разред

Циљ: наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава

за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад; – тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела; – разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја; 	КОМПОЗИЦИЈА	<p>Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер).</p> <p>Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални.</p> <p>Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.</p>
	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	<p>Хералдика – застава, грб, печат.</p> <p>Пиктограми.</p> <p>Споразумевање сликом.</p>
	НАСЛЕЂЕ	<p>Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји.</p> <p>Познати уметници и најзначајнија дела.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити. 	СЦЕНА	Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.
--	-------	---

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура, светлина.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Композиција	-дијалогска -демонстративна -монологска -илустративна	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	--усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Споразумевање	-дијалогска -демонстративна -монологска -илустративна	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	--усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи
Наслеђе	-дијалогска -демонстративна -монологска -илустративна -учење путем открића	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

			-координира, развија кооперативност, оцењује		
Сцена	-дијалoшка -демонстративна -игровна активност -илустративна -монолошка	-индивидуални -фронтални -у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-посматра -открива -запажа - примењује тражену технику	-иницијално процењивање -активност на часу -самостални практични рад -учествовање у естетској анализи

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета ликовне културе:	<ul style="list-style-type: none"> • • • рад с подацима и информацијама, • решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву.
---	--

Корелација са другим предметима:

Ликовна култура – Сцена	Музичка култура – Музичке сцене
Ликовна култура – Споменици природе у Србији	Природа и друштво – Национални паркови Србије
Ликовна култура – Споменици културе у Србији	Природа и друштво – Културна баштина Србије
Ликовна култура – Печат	Српски језик – Разгледница

Литература (за наставнике и ученике):

1. Ликовна култура 4, уџбеник за четврти разред основне школе - Данка Деспотовић Андрић

3.6. Музичка култура**Циљ и задаци Циљ**

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

Задаци

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша); - упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Садржаје музичке културе чине следеће активности: извођење (певање/свирање), слушање и стварање музике.

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	1	36
други	1	36
трећи	1	36
четврти	1	36

3.6.1 Музичка култура – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; – разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; – препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; – повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; – поштује договорена правила понашања при слушању музике; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук – лик, музика – радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори).</p> <p>Звуци тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звуци из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...).</p> <p>Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак – дуг), јачина (гласан – тих), висина (висок – дубок).</p> <p>Тишина и одсуство звука.</p> <p>Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...).</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност).</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).</p>

<ul style="list-style-type: none"> – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука; – изговара у ритму уз покрет бројалице; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет – пљескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надланицу, ударом о клупу.</p> <p>Звучне ономотопеје и илустрације.</p> <p>Држање тела и дисање – правилан начин певања. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица.</p> <p>Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера.</p> <p>Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме.</p> <p>Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и солцрвено).</p> <p>Дечји ритмички инструменти и начииа свирања на њима.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – свира по слуху звучне ономотопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; 		<p>Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p> <p>Свирање графички представљеног ритма.</p> <p>Музички бонтон.</p>

<p>– објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; учествује у школским приредбама и манифестацијама; – направи дечје ритмичке инструменте;</p> <p>– ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на краћи задати текст;</p> <p>– изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.</p>	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом.</p> <p>Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука.</p> <p>Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре.</p> <p>Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства – изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима.</p> <p>Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу.</p> <p>Стварање једноставне мелодије на краћи текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче – праћење литерарног текста.</p>
--	--	--

Кључни појмови садржаја: тон, покрет, мелодија, ритам и извођење.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне Светосавска химна Државна химна Школска химна</p> <p>Народне песме Ерско коло Васино коло Копа цура виноград Синоћ кад је пао мрак Кад те видим на сокаку – староградска</p>	<p>Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме На крај села жута кућа Ми идемо преко поља Игра коло Ја посејох лан Јеж</p>

Ој Бадњаче, Бадњаче
Чаробна фрула – Бора Дугић

Песме за децу

Како се прелази улица – Бранко Милићевић
Седмица – Миња Субота
Ивин воз – Влада и Гиле
Ал је леп овај свет – Стеван Ст. Мокрањац и Александар Кораћ
Учимо да бројимо – Бранко Милићевић
Слон лепотан Дондолан – Драган Лаковић
Бубамара – Никола Вукомановић
Заклео се бумбар – Мирко Шоуц
Страшан лав – С. Барић
Успорите поред школе – хор Чаролија
Пажљивко – хор Чаролија
Другарство – Драган Лаковић
Све је пошло наопачке – Миодраг Илић-Бели
Јануарске звезде – Миодраг Илић-Бели
Успаванка за Аћима – Миодраг Илић-Бели
Успаванка – Бранко Милићевић
Најлепша мама на свету – Александар Кораћ
Пролеће у шуми – дечја песма из Финске
Кад си срећан – дечја песма
Деца су украс света – Миња Субота
Лептирићу шаренићу – дечја песма
Ишли смо у Африку – Миња Субота Нек свуд
љубав сја – дечја песма из Белгије

Ситна је киша падала
Божић, Божић благи дан

Дечје песме

Коњ има чет'ри ноге – Зорислава М. Васиљевић
Петлић – Емил Главник
Зец копа репу – Зорислава М. Васиљевић
Пекарчић – Љ. Шкарица
Јежева успаванка – Никола Вукомановић
Саобраћајац – Надежда Хиба
Рођенданска песма – непознати аутор
Авантуре малог Ју Ју – Петар Бергамо
Ау, што је школа згодна – Миња Субота
Није лако бубамарцу – Арсен Дедић
Брате Иво – непознати аутор
Букварци – Божидар Станчић
Ускршња песма – Светлана Милић
Ивин воз – Александар Кораћ
Звук и тон – Зорислава М. Васиљевић
Телефонијада – Јован Адамов
Деда Мразе, не скрећи са стазе – Александар Кораћ
Први снег – Божидар Станчић Пада
снежак – Станко Коруновић

Музичке игре

Рибар – Владимир Томерлин
Иде маца поред тебе – Зорислава М. Васиљевић
Зец и репа – Зорислава М. Васиљевић
Песма у колу – словачка народна песма
Берем, берем грожђе

<p>Домаћи композитори Медведова женидба – Л. Димитријевић Смејалица – Дејан Деспич У Будиму граду – Стеван Ст. Мокрањац Песма о одјеку – Миодраг Илић-Бели</p> <p>Страни композитори Скерцандо – Карл Орф Радецки марш – Јохан Штраус Хумореска – Антоњин Дворжак Бумбаров лет – Николај Римски-Корсаков Карневал животиња (Слон, Кенгури, Кавез за птице, Кокошке и петлови) – Камил Сен-Санс Валцер, оп. 69 бр. 2 – Фредерик Шопен Успаванка – Јоханес Брамс Крцко Орашчић (Кинески плес, Игра шећерне виле) – Чајковски Абецеда – Волфганг А. Моцарт Пчелица – Франц Шуберт Менует, Ге-дур – Бах Док месец сја – Жан Батист Лили Звончићи – Џејмс Пјерпонт</p>	<p>Васино коло Медвед бере јагоде Коларићу панићу Плива патка преко Саве Дуње ранке</p> <p>Бројалице</p> <p>Мачка, Ишо меда у дућан Лептир и цвет, Два се петла побише Еци пеци пец Ен тен тини, Ко ко ко ко да Ластавица Бумбари, Дечак и птица</p> <p>Свирање на дечјим инструментима Иде мали меца – Д. Марковић Пада Снежак – Станиша Коруновић Ен тен тини, Боц, боц иглицама На крај села жута кућа Плива патка преко Саве Пишем, пишем петнаест Магарац и кукавица</p> <p>Модели Добро јутро, добар дан – Татјана Дробни Ресаво, водо ладна Ми идемо преко поља Фабрика бомбона – Мирјана Живковић Сол ми дај</p>
--	---

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

Стваралаштво може бити заступљено кроз:

- импровизацију игре/покрета на одређену музику,
- израду дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала,
- музичке импровизације,
- музичка питања и одговоре,
- компоновање мелодије на задати текст,
- илустрацију доживљаја музике,
- одабир познатог музичког у односу на литерарни садржај.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Извођење музике	-демонстративна -дијалогска -игровне активности -монологска	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише -координира, развија кооперативност, оцењује	-уочава -слуша -пева -истражује -свира	-иницијално процењивање -усмено излагање -певање песама -активност на часу -домаћи задаци -практични рад (прављење инструмената)
Слушање музике	-демонстративна -илустративна -дијалогска -игровне активности -монологска	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира - мотивише	-слуша -уочава -истражује -закључује	-иницијално процењивање -усмено излагање -активност на часу -домаћи задаци

			-координира, -развија кооперативност, оцењује		
Музичко стваралаштво	-демонстративна -дијалоска -игровне активности -монолошка	-индивидуални -фронтални -рад у пару -групни	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише, подстиче -дискутује, анализира -мотивише, координира -развија кооперативност -оцењује	-слуша -уочава -истражује -закључује	-усмено излагање -певање песама -активност на часу -домаћи задаци

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Музичка култура: Направи музичке инструменте	Ликовна култура: Стварање нових предмета
Музичка култура: Радознали бумбар	Српски језик: Приче по низу слика
Музичка култура: извођење музике	Српски језик: основе читања и писања - подстицање ученика да опажају, посматрају, описују; правилно изговарање текста, вежбе дикције и дисања; богаћење речника; уочавање и разумевање фабуле у песми; речи којима се подражавају звуци; укрштенице
Музичка култура: слушање и стварање музике	Физичко васпитање: природни облици кретања - развој моторике, утврђивање игроликих кретних искустава; развој ритмичког кретања у заједничком деловању

Музичка култура: Распевана фарма	Свет око нас: Животиње које гаји човек
Музичка култура: Музички бонтон	Српски језик: Лепо понашање
Музичка култура: Божић, Божић благи дан	Свет око нас: Обичаји
Музичка култура: Д. Радић: „Сунчање“	Свет око нас: Сунце

Литература (за наставнике и ученике):

1. Михајловић-Бокан, Драгана и Ињац, Марина (2018): Музичка култура 1-уџбеник за први разред основне школе. Београд: Логос

3.6.2 Музичка култура – 2. разред

Циљ: наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; – разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – издвоји основне музичке изражајне елементе; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон.

<ul style="list-style-type: none"> – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; – повезује ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – направи дечје ритмичке инструменте; – осмисли покрете уз музику; – осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; – осмисли одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука. 		Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономотопеје и илустрације Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (a^1 бела, xa^1 љубичаста боја).</p> <p>Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.</p>
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација на краћи литерарни текст.</p>

Кључни појмови садржаја: звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне</p> <ol style="list-style-type: none">1. Светосавска химна2. Државна химна3. Школска химна <p>Народне песме</p> <ol style="list-style-type: none">1. <i>Кад се Ћира оженио</i>2. <i>Чардаш</i>	<p>Химне</p> <p>Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање)</p> <p><i>Дуње ранке</i> <i>Дечја поскакуша</i></p>

3. *Ој Мораво*
4. *Банатско коло*
5. *Дивна, Дивна*
6. *Моравац коло*

Песме за децу

1. П. Ступел: *Пахуљице*
2. А. Кораћ: *Молимо за фину тишину*
3. А. Кораћ: *Радост Европе*
4. М. Субота: *Другарство*
5. Н. Херцигоња: *Шапутање*
6. М. Шоуц: *Заклео се бумбар*
7. Б. Коцкица: *Ласте*
8. Хор Колибри: *Тротинет*
9. Хор Колибри: *Љубав је то*
10. Д. Лаковић: *Дај ми крила један круг*
11. Хор Колибри: *Најлепша је земља моја*
12. Хор Колибри: *Какви су моји тата и мама*
13. С. Барић: *Трепти звезда плавим оком*
14. Р. Милосављевић: *Примили смо вести тазе*
15. Л. Вукомановић: *Свети Саво, мудра главо*
16. М. Бајагић: *Мали слонов*
17. Д. Лаковић и хор Колибри: *Здравица*

Домаћи композитори

1. С. Христић: *Грлица, Охридска легенда*
2. С. Бинички: *Марш на Дрину*
3. П. Коњовић: *Сељачка игра*
4. М. Ђурђевић: *Анђели певају*
5. Љ. Манасијевић: *Од Бога је речено*

Шетња

- Зелени се јагодо*
Коларићу Панићу
Лепа Анка
Вишњицица род родила
С' оне стране Дунава
Медвед бере јагоде
Седи Ћира на врх сламе
Ој, Јело, Јелице
Кад смо били бебе
Божична песма
Ој, Бадњаче, Бадњаче
Помози нам Вишњи Боже
- #### **Дечје песме**
- М. Милојевић: *На ливади*
 Л. Вукомановић: *Свети Саво, мудра главо*
 М. Бајагић: *Мали слонов*
 М. Субота: *Телефонијада*
 З. Христић: *Бус*
 Д. Лаковић: *Ечке, течке*
 Хор Колибри: *Какви су моји тата и мама*
 Ст. Коруновић: *Јесен*
 Ст. Коруновић: *Ала веје, веје*
 Хор Колибри: *Преко брда, преко брега*
 Џ. Пјерпонт: *Звончићи*
 Ж. Б. Лили: *Док месец сја*
 Р. Томерлин: *Рибар*
 Б. Мандић: *Свиња*
 Б. Мандић: *Јелен*

Страни композитори

1. Н. Римски Корсаков: *Бумбаров лет* (The King`s Singers)
2. Ј. Штраус: *Анина полка*
3. Ф. Ж. Госек: *Гавота*
4. К. Сен Санс: *Карневал животиња* (Марш лавова, Акваријум, Птице, Магарци)

Б. Мајданац: *Имитатори*

Ст. Коруновић: *Пролећна песма*

В. Астраџијева: *Пролеће (Висибаба мала)*

В. А. Моцарт: *Француска песма*

Музичке игре

Перпетум цезиле: *Киша*

Н. Хиба: *Лептир*

М. Петров: *Загонетка*

5. П. И. Чајковски: *Валцер, Успавана лепотица*
6. Ј. Брамс: *Мађарска игра бр. 5*
7. Л. Андерсон: *Синкопирани сат*
8. П. И. Чајковски: *Шпанска игра, Лабудово језеро*
9. П. И. Чајковски: *Игра свирала*
10. А. Бородин: *Половецке игре, Кнез Игор*
11. А. Понкијели: *Игра сатова, Ђоконда*
12. Е. Григ: *У дворани планинског краља*
13. Х. Манцини: *Пинк Пантер, тема*
14. Р. Шуман: *Дивљи јахач*

В. Томерлин: *Семафор*

Свирање на дечјим инструментима

Народна песма: *С оне стране Дунава*

Народна песма из Шумадије: *Шетња (Пођи Миле у наш крај)*

Српска народна песма из Хрватске: *Ој, Јело, Јелице*

Народна песма: *Седи Ћира на врх сламе*

Ж. Б. Лили: *Док месец сја*

В. А. Моцарт: *Француска песма*

Ст. П. Коруновић: *Јесен (Нестало је лета)*

Џ. Пјерпонт: *Звончићи*

В. Астрацијева: *Пролеће (Висабаба мала)*

М. Милојевић: *На ливади*

Модели

Народна песма: *Дошла ми бака*

Народна песма: *Ресаво водо 'ладна*

Народна песма: *Ми идемо преко поља*

Народна песма: *Фалила ми се*

Народна песма: *Сол ми дај*

Народна песма: *Лазара мајка учила*

З. М. Васиљевић: *Синоћ је куца лајала*

М. Живковић: *Сиђи мацо*

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Слушање музике	- монолошка - дијалoшка - демонстративна - илустративна	- фронтална - индивидуална - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - пева - илуструје	- иницијално процењивање - усмени одговори - домаћи задаци - активност на часу
Извођење музике	- дијалoшка - демонстративна - игровне активности - монолошка	- фронтална - индивидуална - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише	- слуша - пева - илуструје - свира	- иницијално процењивање - усмени одговори - домаћи задаци - активност на часу
			- координира, развија кооперативност, оцењује		
Музичко стваралаштво	- дијалoшка - демонстративна - игровне активности - монолошка	- фронтална - индивидуална - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - пева - илуструје - прави	- иницијално процењивање - усмени одговори - домаћи задаци - активност на часу

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.</p>
--	--

Корелација са другим предметима:

Музичка култура: Направи музичке инструменте	Ликовна култура: Стварање нових предмета
Музичка култура: Радознали бумбар	Српски језик: Приче по низу слика
Музичка култура: извођење музике	Српски језик: основе читања и писања - подстицање ученика да опажају, посматрају, описују; правилно изговарање текста, вежбе дикције и дисања; богаћење речника; уочавање и разумевање фабуле у песми; речи којима се подражавају звуци; укрштенице
Музичка култура: слушање и стварање музике	Физичко васпитање: природни облици кретања - развој моторике, утврђивање играликих кретних искустава; развој ритмичког кретања у заједничком деловању
Музичка култура: Распевана фарма	Свет око нас: Животиње које гаји човек
Музичка култура: Музички бонтон	Српски језик: Лепо понашање
Музичка култура: Божић, Божић благи дан	Свет око нас: Обичаји
Музичка култура: Д. Радић: „Сунчање“	Свет око нас: Сунце

Литература (за наставнике и ученике):

1. **Музичка вртешка, музичка култура за други разред основне школе - Мирјана Смрекар Станковић, Соња Цветковић (Едука)**

3.6.3 Музичка култура – 3. разред

Циљ: наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -опише своја осећања у вези са слушањем музике; - примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; -изговара бројалице у ритму, уз покрет; -пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; -наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; -разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; -повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; 	<p style="text-align: center;">СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине.</p> <p>Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар).</p> <p>Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича.</p> <p>Филмска музика.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Музика и здравље.</p> <p>Дигитализација.</p>

<p>-препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; -повезује почетне тонове песама– модела и једноставних наменских песама са тонском висином; -комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; -свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; -осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу ; -осмисли музички одговор на музичко питање; -осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; - изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од ха до це² Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука.</p>
<p>-коментарише своје и туђе извођење музике; -самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; -учествује у школским приредбама и манифестацијама.</p>		<p>Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од це¹ до ге¹). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту</p>

	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).
--	-------------------------	--

Кључни појмови садржаја: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Државна химна 2. Светосавска химна 3. Школска химна <p>Народне песме и традиционалне дечје игре</p> <p>Народно коло, <i>Нишки вез</i> <i>Зелени се, јагодо</i> <i>Девојчица платно бели (игра)</i> <i>Еј, дуку, дуку</i> <i>Ми смо браћа терзије</i> <i>Поскакуша</i> <i>Немања Радуловић, Нишка бања Бора</i> <i>Дугић, Чаробна фрула (избор)</i></p> <p>Песме за децу</p> <p>Станојло Рајичић, <i>Бумбари и пчеле</i> Немачка дечја песма, <i>Клепеће млин</i> Традиционална песма из Финске, <i>Пролећна песма Зоран Христић, Бус</i></p>	<p>Химне</p> <p>Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање)</p> <p><i>Разгранала грана јоргована</i> <i>Савила се бела лоза винова</i> <i>Ја посејам лубенице</i> <i>Дивна, Дивна</i> <i>Девојчица платно бели/Овако се...</i> <i>У ливади под јасеном</i> <i>Лепе ли су, нано</i> <i>На крај села жута кућа</i> <i>Људи ликујте</i></p> <p>Дечје песме</p> <p>Никола Херцигоња, <i>Шапутање Бора</i> Мајданац, <i>Имитатори</i> Хор Колибри, <i>Лептирићу, шаренићу</i></p>

Драгана Михајловић Бокан, *Гурманска песма*
 Сунцокрети, *Текла вода*
 Хор Колибри, *Писмо Деда Мразу*
 Леонтина Вукомановић, *Све што деца расту више*
 Драган Лаковић, *Нема земље Дембелије* Хор
 Колибри, *Најлепша мама на свету*
 Влада и Гиле, *Јуца и куца*
 Бранко Милићевић, *Јеж*
 Бранко Милићевић, *Успаванка*
 Драган Лаковић, *Бака*
 Хор Колибри, *Репа*
 Миро Унгар, *Тата ти ме волиш*
 Мића и Аћим, *Песма о одјеку* Бранко
 Милићевић, *Слатки геније*
 Бранко Милићевић, *Бранкови гусари*

Домаћи композитори

Александар Обрадовић, *Свита кроз свемир*
 Стеван Ст. Мокрањац, *II руковет* Златан Вауда,
Јежева кућа (дечја опера)

Страни композитори

Николај Римски Корсаков, *Бумбаров лет*
 Габријел Форе, *Лептир*
 Петар Илич Чајковски, *Игра малих лабудова*
 Роберт Шуман, *На дрвеном коњу*, Роберт
 Шуман, *Дивљи јахач*
 Петар Илич Чајковски, *Валцер цвећа*

Божидар Станчић, *Вејавица*
 Александар Кораћ, *Питала деца медведа Брунда*
 Константин Бабић, *Гаџа*
 Александар Обрадовић, *Хвалисави зечићи*
 Симеон Мишев, *Дино Саурус*
 Никола Петин, *Бере медвед јагоде*
 Мирко Шоуц, *Деда Мраз*
 Мирко Шоуц, *Сањалица маца* Хор
 Колибри, *Сервис за прање зуба*
 Миња Субота, *Ишли смо у Африку* Миодраг Илић
 Бели, *Здраво војско*
 Вера Миланковић, *Ми, до и река*
 Вера Миланковић, *Сирене*
 Миња Субота, *Поврћујада, Поздрав из Србије*
 Јован Адамов, *Сила ником није мила*
 Бранко Милићевић, *Чисте руке* Бранко
 Милићевић, *Лет, лет бубамаро*

Музичке игре

Девојчица платно бели/Овако се коло игра
 Владимир Томерлин, *Кукавица*
 Станко Корунковић, *Бака Мара*
 Дечја песма из Енглеске, *Шта радимо ујутру*
 Габријела Грујић *Жаба и жир*
 Вукомановић, *Буји паји*
 Народна игра *Ми смо браћа терзије*
 Владимир Томерлин, *Брзојав*
 Драган Лаковић, *Песма о млеку* Седморица
 младих, *Јуца и куца*

Камиј Сен-Санс, Карневал животиња (Лабуд, Антилопе, Фосили, Корњаче)

Лудвиг ван Бетовен, *За Елизу*,

Антонио Вивалди, *Пролеће*, први став Антонио

Вивалди, *Зима*, трећи став

Свирање на дечјим инструментима

Народно коло, *Ерско коло*

Црногорска народна песма *Под оном*

Џејмс Пјерпонт, *Звончићи*

Народна песма, *Жута кућа* Станко

Коруновић, *Иду, иду мрави* Божидар

Станчић, *Школско звоно*

Филмска музика

Disney medley by Voca people

<https://www.youtube.com/watch?v=VwnMFgy3oz0> Мапет

шоу: Манамана,

https://www.youtube.com/watch?v=8N_tupPBtWQ

Cinderella, Sing sweet

nightingale https://www.youtube.com/watch?v=XgHYCuTPI_o Disney's

Sleeping Beauty, Once Upon A

Dream <https://www.youtube.com/watch?v=15Z21XqNdpY>

Minions, Banana song, <https://www.youtube.com/watch?v=sFukyIIM1XI>

Madagascar, I like To Move It,

<https://www.youtube.com/watch?v=hdcTmrvDO0I> Камии

Сен-Санс, Карневал животиња -Фосили,

<https://www.youtube.com/watch?v=Hlec1tmddHI>

Вивалди, Пролеће, https://www.youtube.com/watch?v=NnURkV1Ou_w

Wolfgang Amadeus Mozart, Wiegenlied (Lullaby), K.350

https://www.youtube.com/watch?v=vXRzq_8bJ3c

Моцарт група, Турски

марш <https://www.youtube.com/watch?v=UzYGyCWeEGo>

Едвард Григ, In the hall of the mountain king (пример за нотна

трајања и такт) <https://www.youtube.com/watch?v=Wk43IDUQmTk>

Мапет шоу, Ода радости,

<https://www.youtube.com/watch?v=VnT7pT6zCcA>

Мапет шоу, На лепом плавом Дунаву,

<https://www.youtube.com/watch?v=jd8nfEdo59I>

Модел

Синоћ је куца лајала

До, до, шта је то

Ресаво, водо 'ладна

Ми идемо преко поља

Фабрика бомбона /Фалила ми се

Сол ми дај

Лазара мајка учила/грдил

Синоћ мајка оженила Марка

Мирјана Живковић: Сиђи мацо

Ричард Роџерс, Солмизација

Дорина Радичева, Дорица, Рената, Милица

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
Слушање музике	- дијалoшка - демонстративна - илустративна - монолошка	- индивидуални - фронтални - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - пева - илуструје	- иницијално процењивање - активност на часу - контролне вежбе - домаћи задатак - усмено одговарање
Извођење музике	- дијалoшка - демонстративна - игровне активности - монолошка	- индивидуални - фронтални - рад у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - свира - истражује - уочава	- иницијално процењивање - активност на часу - домаћи задатак - контролна вежба - усмено одговарање
Музичко стваралаштво	- дијалoшка - демонстративна - игровна активност - илустративна - монолошка	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- креира	- иницијално процењивање - активност на часу - контролне вежбе - домаћи задатак - усмено одговарање

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Музичка култура-Ноте	Математика-Упоредивање разломака
Музичка култура-Јачина тона	Природа и друштво-Кретање ствара звук
Музичка култура-Музички бонтон	Природа и друштво-Заштитимо се од буке
Музичка култура-Химна Светом Сави	Српски језик-Народна приповетка:“Свети Сава и сељак без среће“
Музичка култура-Боже правде	Природа и друштво-Оријентишемо се помоћу географске карте

Литература (за наставнике и ученике):

- Музичка слагалица, музичка култура, уџбеник за трећи разред основне школе (Едука)- Мирјана Смрекар Станковић; Соња Цветковић

3.6.4 Музичка култура – 4. разред

Циљ: наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – опише своја осећања у вези са слушањем музике; – препознаје народну и уметничку музику; – опише улогу музике у медијима; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Композиције различитог карактера.</p> <p>Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика).</p> <p>Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора).</p> <p>Дела фолклорне традиције српског и других народа.</p> <p>Музичка прича.</p> <p>Музика у служби других медија.</p> <p>Музички бонтон.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – уочи контраст и понављање у музичком делу; – пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – примени изражајне музичке елементе; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих користи предности дигитализације: – учествује у школским приредбама и манифестацијама. 		Музика и здравље.
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста.</p> <p>Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима.</p> <p>Народни инструменти нашег и других народа.</p> <p>Музичке драматизације.</p> <p>Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (<i>Andante. Moderato. Allegro</i>).</p> <p>Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком).</p> <p>Савладавање тонске висине и солмизације у обиму $це^1$-$це^2$.</p> <p>Тактирање у 3/4 и 4/4 такту.</p> <p><i>Це-дур</i> лествица.</p> <p>Репетиција, прима и секунда волта.</p>

	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Једноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.
--	-------------------------	---

Кључни појмови садржаја: певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, лествица, темпо, репетиција.

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ	ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ
<p>Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре <i>Ој, девојко, душо моја Ој, јабуко тедена!</i> <i>Дођи, Миле, у наш крај</i> <i>Маглица се пољем повијала</i> <i>Чобан тера овчице</i> <i>Лападу</i> (дечје игра из Финске) <i>Тита, тита лобода</i> (традиционална народна дечја игра) <i>Пљескалица</i> (традиционална народна дечја игра)</p> <p>Песме домаћих и страних аутора Александар Кораћ, <i>Дете није дете</i> Драгана Михајловић Бокан, <i>Протестна песма</i> Хор Колибри, <i>Десет љутих гусара</i> Хор Колибри, <i>Бора из суседног шора</i> Група аутора (Влада Алексић, Љуба Нинковић, Милорад Мандић), <i>С' оне стране дуге</i> Владимир Шаински, <i>Крокодил Гена</i> Војин Комадина, <i>Незгода</i> Војин Комадина, <i>Опера Мачкин дом</i> Микан Обрадовић, <i>Добро вече, комшинице</i></p>	<p>Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна</p> <p>Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање) <i>Кад се Ђира оженио</i> <i>Лепо ти је рано уранити</i> <i>Чобан тера овчице</i> <i>Банаћанско коло</i> <i>Пљескалица</i> <i>Тита, тита, лобода</i> <i>Ајд' на рогољ, момче</i> <i>Лепо ти је рано уранити</i> <i>У ливади под јасеном</i> <i>Поранила девојчица</i></p> <p>Дечје песме Фрањо Лучић, <i>Полустепен</i> А. Власак, <i>Лествица</i> Никола Херцигоња, <i>Мали ђачки валцер</i> Војислав Илић, <i>Певајмо</i> Срђан Барић, <i>Срећна Нова година</i> Арсен Дедић, <i>Кад би сви људи на свету</i> Божидар Станчић, <i>Данас</i> Врапчићи, <i>Ти и ја</i> Песма из Енглеске, <i>На слово</i> Моцарт, <i>Блистај, блистај</i></p>

<p>Никола Грегковић, <i>Моја бака</i> Антон Погачар, <i>Крушка</i> Јапанска дечја песма, <i>Шушти, шушти бамбусов лист</i></p> <p>Страни композитори Јохан Себастијан Бах, <i>Арија</i> Фредерик Шопен, <i>Полонеза А-дур</i> Фредерик Шопен, <i>Валцер а-мол</i> Сен Санс, <i>Карневал животиња (Пијанисти. Кукавица. Дугоухе личности. Финале)</i> Петар Иљич Чајковски, <i>Годишња доба</i> Сергеј Рахмањинов, <i>Италијанска полка</i> Сергеј Прокофјев, <i>Пећа и вук</i> Јохан Штраус, <i>Трич трач полка</i> Јохан Штраус, <i>Радецки марш</i> Јохан Штраус, <i>На лепом, плавом Дунаву</i> Николо Паганини, <i>Капричо бр. 9</i> Андре Гретри, <i>Магарац и кукавица</i> Лирој Андерсон, <i>Санкање</i></p> <p>Примењена музика Никола Херцигоња, <i>Шапутање</i>, https://www.youtube.com/watch?v=5q1LS5Zbzs Петар Иљич Чајковски, <i>балет Лабудово језеро, Игра малих лабудова</i>, https://www.youtube.com/watch?v=Xd2nTXsivHs Петар Иљич Чајковски, <i>балет Крцко Орашчић, Игра шећерне виле</i>, https://www.youtube.com/watch?v=mQqbnMSm2aQ&t=4s и https://www.youtube.com/watch?v=qC3ZIV0ppAc https://www.youtube.com/watch?v=4t0jDUQ2aJ4</p> <p>Волфганг Амадеус Моцарт, <i>Француска песма</i>, https://www.youtube.com/watch?v=TXhazjvazRs</p>	<p>Карл Орф, <i>Композиција за два металофона</i> В. Вукадиновић, <i>Сладолед</i> Ричард Роџерс, <i>Солмизација</i> (песма из филма „Моје песме, моји снови“) Војкан Борисављевић, <i>Мени су просто сипали знање</i> Хор Колибри, Тамбурица 5 и Бора Дугић, <i>На леду</i> Хор Колибри, <i>Бака и они други</i> Непознати аутор, <i>Завичају мој</i> Бранко Милићевић, <i>Ласте</i> Бранко Милићевић, <i>Добар друг ти вреди више</i> Божидар Станчић, <i>Полазак у школу</i> Војкан Борисављевић <i>Генерале, сило љута</i> Милоје Милојевић, <i>На ливади зеленој</i></p> <p>Музичке игре Миодраг Илић Бели, <i>Шта да раде дланови</i> <i>Веселјак</i> (бројалица) <i>Пошла кока на пазар</i> (бројалица) <i>Бим бам</i> (тапшалица) https://www.youtube.com/watch?v=DScgmrHv6wg Маријана Симић, <i>Седам</i> (тапшалица) https://www.youtube.com/watch?v=5y0sVCmMX0k <i>Форте, пиано</i> https://www.youtube.com/watch?v=IUYEvCly8Fo</p> <p>Свирање на дечјим инструментима Народна из Србије, <i>На крај села жута кућа</i> Народна из Србије, <i>У Милице</i> Македонска народна песма, <i>Дафина</i> Народна из Србије, <i>Веселјак</i> Народна из Србије, <i>Пошла кока на пазар</i> В. Вукадиновић, <i>Сладолед</i></p>
--	---

Жорж Бизе, *Кармен свита, Цигански плес*
<https://www.youtube.com/watch?v=eA7Y5bWVDzI>

Ђоакино Росини, *опера Севилски берберин, Арија Фигара*, <https://www.youtube.com/watch?v=mP5bXCVxSp0>

Жорж Бизе, *опера Кармен, Марш уличних дечака*
<https://www.youtube.com/watch?v=JctVMYvH9KY> Пол Дика, *Чаробњаков ученик*,
<https://www.youtube.com/watch?v=cqyVZK5yN1E>

Јохан Штраус, *На лепом, плавом Дунаву*,
<https://www.youtube.com/watch?v=F7fj1BtJf8>

Камиј Сен-Санс, *Карневал животиња – Фосили*,
<https://www.youtube.com/watch?v=Hlec1tmddH>

Хенри Манцини, *Пинк пантер... (бумвекери)*,
<https://www.youtube.com/watch?v=cG0jprCQ6Ak>

Џон Вилијамс, *филм Хари Потер, Дијагонална улица*,
<https://www.youtube.com/watch?v=z-WEzhyc3DY>

Мапет шоу, *На лепом, плавом Дунаву*,
<https://www.youtube.com/watch?v=jd8nfEdo59I>

Елтон Џон, *Краљ лавова, Круг живота*,
https://www.youtube.com/watch?v=8zLx_JtcQVI

Кристијан Коскинен, *филм Мавка, Шумска песма*,
<https://www.youtube.com/watch?v=effkoBQqm7g>

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Слушање музике	- дијалогска - демонстративна - монолошка - илустративна	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - пева - илуструје	- иницијално процењивање - активност на часу - усмено одговарање - контролне вежбе
Извођење музике	- дијалогска - игровна активност - демонстративна - монолошка	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - уочава - свира	- иницијално процењивање - активност на часу - усмено одговарање - контролне вежбе
Музичко стваралаштво	- игровне активности - демонстративна - монолошка - дијалогска	- индивидуални - фронтални - групни - рад у пару	- усмерава, наводи - сугерише, подстиче - дискутује, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност - оцењује	- креира	- иницијално процењивање - активност на часу - усмено одговарање - контролне вежбе

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичке културе:

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Музичка култура – Боже правде	Природа и друштво – Символи државе
Музичка култура – Народни инструменти	Природа и друштво – Живот у далекој прошлости
Музичка култура – Завичај мој	Природа и друштво – Србија - моја домовина
Музичка култура – Музика из филма	Ликовна култура – Сцена

Литература (за наставнике и ученике):

1. Ликовна култура 4, уџбеник за четврти разред основне школе - Данка Деспотовић Андрић

3.7. Физичко и здравствено васпитање**Циљ и задаци**

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно- образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела; - развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја; - формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	3	108
Други	3	108
Трећи	3	108
Четврти	3	108

3.7.1 Физичко и здравствено васпитање – 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања);	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.

<ul style="list-style-type: none"> – правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело; – примењује правилну технику дисања приликом вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања на просторима за вежбање; 	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	Ходање и трчање	<p>Ходање:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање са реквизитом, – ходање са променом, правца и смера. <p>Техника трчања:</p> <ul style="list-style-type: none"> – трчање преко препрека, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање 20 m са стартом из различитих почетних положаја, – игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.
		Скакање и прескакања	<p>Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; 		Бацања и хватања	<p>Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – поштује правила игре; – навија фер и бодри учеснике у игри; – прихвати сопствену победу и пораз; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – наведе делове свога тела и препозна њихову улогу; – уочи промену у расту код себе и других; – уочи разлику између здравог и болесног стања; – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – схвати значај коришћења воћа у исхрани; – правилно се понаша за столом. 		Пузања, вишења, упори и пењања	Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори
		Вежбе на тлу	Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.
		Вежбе равнотеже	Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.
		Вежбе са реквизитима	Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом
		Плес и ритмика	Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечји поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.
		Полигони	Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).

	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбама безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер.
		Здравствено васпитање	Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље.
			Ко све брине о мом здрављу? Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом.

Кључни појмови садржаја: васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура. Кључни појмови: васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна , - практичних активности, - игровне активности (телеснокинетичке	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила

Моторичке вештине	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, - дијалoшка, - демонстративна , - практичних активности, - игровне активности (телеснокинетичке 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност -оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Физичка и здравствена култура	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, - дијалoшка, - демонстративна , - практичних активности, - игровне активности (телеснокинетичке 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче, анализира - мотивише, координира, развија кооперативност -оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање: Упознај своје тело	Свет око нас: Делови тела човека
Физичко и здравствено васпитање: Моје здравље	Свет око нас: Чувајмо своје здравље

Физичко и здравствено васпитање: Народно коло	Музичка култура: Словачка народна песма: „Песма у колу“
Физичко и здравствено васпитање: Елементарне игре са реквизитима	Музичка култура: Бројалица: Ен, тен тини
Физичко и здравствено васпитање: Ходање по линији	Математика: Права и крива линија
Физичко и здравствено васпитање: Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музику пратњу	Музичка култура: Народна песма: „Зека копа рупу“
Физичко и здравствено васпитање: Игре са ластишима	Математика: Сабирање и одузимање

3.7.2 Физичко и здравствено васпитање – 2. разред

Циљ: наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.

<ul style="list-style-type: none"> – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује успех у вежбању; 			
		<p>Бацања и хватања</p>	<p>Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са okreом за 360⁰. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање).</p>

		<p>Пузања, вишења, упори и пењања</p>	<p>Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180⁰, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацама уз косу површину. Бочно пењање уз лестве са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама.</p>
		<p>Вежбе на тлу</p>	<p>Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.</p>

		<p>Вежбе равнотеже</p>	<p>Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из првог разреда допунити наученим вежбама.</p> <p>Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90⁰ и 180⁰. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180⁰. Одељенско такмичење.</p>
		<p>Вежбе са реквизитима</p>	<p>Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита</p>
		<p>Плес и ритимика</p>	<p>Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију Основни ритмички покрети са реквизитима.</p> <p>Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад.</p>

			Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом
		Полигони	Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам пристојно.
		Здравствено васпитање	Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.

Кључни појмови садржаја: базична кретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телеснокинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира - развија кооперативност, оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Моторичке вештине	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телеснокинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира - развија кооперативност - оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила
Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телеснокинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, мотивише, координира - развија кооперативност - оцењује	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава, дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - поштовање правила - активност на часу

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање: Моје здравље	Свет око нас: Чувајмо своје здравље
Физичко и здравствено васпитање: Народно коло	Музичка култура: Народна песма: „Пролећно коло“
Физичко и здравствено васпитање: Мишићи, зглобови и кости мога тела	Свет око нас: Сваки део тела има своју улогу
Физичко и здравствено васпитање: Ходање по линији	Математика: Права и крива линија, дуж
Физичко и здравствено васпитање: Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музику пратњу	Музичка култура: Трајање тонова
Физичко и здравствено васпитање: Игре са ластима	Математика: Множење и дељење

3.7.3 Физичко и здравствено васпитање – 3. разред

Циљ: наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Основни садржаји Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације.
<ul style="list-style-type: none"> - одржава равнотежу у различитим кретањима; - коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - правилно држи тело; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; 	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ	Атлетика	Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником

<ul style="list-style-type: none"> - изведе дечји и народни плес; - користи терминологију вежбања; - поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени правила игре; -навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; - прати промене у тежини и висини код себе и других; препозна здравствено стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; - уредно одржава простор у коме живи и борави; - користи здраве намирнице у исхрани; - повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; - препозна лепоту покрета у вежбању; - се придржава правила вежбања; - вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању. 		Спортска гимнастика	<p>Вежбе на тлу: вежбе и комбинације.</p> <p>Прескоци и скокови.</p> <p>Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.</p>
		Основе тимских, спортских и елементарних игара	<p>Између четири ватре Мини-рукомет.</p> <p>Футсал – „мали фудбал“.</p>

		Плес и ритимика	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова“. Народно коло из краја у којем се школа налази.
		Пливање	Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	Основна правила: Између четири ватре, Минирукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј“ (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности.
		Здравствено васпитање	Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.

Кључни појмови садржаја: физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	- монолошка, - дијалогска, демонстративна, - игровне активности	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
	(телеснокинестетичке)		- развија кооперативност - оцењује		
Моторичке вештине	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телеснокинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче, анализира - мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телеснокинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира - мотивише - координира, развија кооперативност, оцењује	- слуша - посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност ученика - поштовање правила - извршавање задатака

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

- · сарадња, компетенција
- за учење, естетичка
- компетенција,
- комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој снаге са и без реквизита	Српски језик- Д. Радовић: „А зашто он вежба“
Физичко и здравствено васпитање- Народна коло	Музичка култура- Игра коло
Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој брзине	Музичка култура-Темпо
Физичко и здравствено васпитање-Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди	Природа и друштво-Кретање тела по путањи
Физичко и здравствено васпитање-Значај воћа и поврћа у исхрани	Приода и друштво-Њиве, повртњаци и воћнаци

3.7.4 Физичко и здравствено васпитање – 4. разред

Циљ: наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно држи тело; – самостално коригује неправилно држање; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила понашања на вежбаљима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – поштује и примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – прати промене у сопственој тежини и висини; – сагледа резултате физичких способности; 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој.
		Спортска гимнастика	Основни садржаји Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав.

<p>– препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама;</p>			
<p>– уредно одржава простор у коме живи и борави; – увиди значај правилне исхране за вежбање;</p> <p>– повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље;</p> <p>– препозна лепоту покрета и кретања;</p> <p>– користи научена вежбања у рекреацији породице;</p> <p>– правилно реагује у случају повреде у школи; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.</p>			
		<p>Основе тимских, спортских и елементарних игара</p>	<p>Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал”. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент.</p>

		Плес и ритимика	<p>Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази.</p>
		Пливање	Основна обука пливања. Скок на ноге.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Култура вежбања и играња	<p>Основна правила вежбања. Основна правила мини- рукомета, фудсала, кошарке, миникошарке и одбојке. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време.</p>

		Здравствено васпитање	<p>Правилно држање тела и здравље.</p> <p>Значај вежбања за правилан рад срца и плућа.</p> <p>Мишићи и зглобови тела.</p> <p>Хигијена простора за вежбање.</p> <p>Исхрана и вежбање.</p> <p>Значај лекарских прегледа за вежбање.</p> <p>Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).</p>
--	--	-----------------------	---

Кључни појмови садржаја: физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
Физичке способности	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира - развија кооперативност - оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша - посматра - изводи кретања - уочава - учествује у игри - поштује правила 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи - ствара ситуацију, сугерише - подстиче, анализира - мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша, посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри 	<ul style="list-style-type: none"> - иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
			<ul style="list-style-type: none"> - координира, развија кооперативност, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> - поштује правила 	

Физичка и здравствена култура	- монолошка, - дијалoшка, - демонстративна, - игровне активности (телесно-кинестетичке)	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	- усмерава, наводи - ствара ситуацију - сугерише, подстиче - анализира, мотивише - координира, развија - кооперативност, оцењује	- слуша, посматра - изводи кретања - уочава - дискутује - учествује у игри - поштује правила	- иницијално процењивање - активност на часу - поштовање правила - извршавање задатака
--------------------------------------	---	---	---	---	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

- • сарадња, компетенција
- за учење, естетичка
- компетенција,
комуникација.

Корелација са другим предметима:

Физичко и здравствено васпитање-Вежбе лоптом	Музичка култура - Динамика
Физичко и здравствено васпитање- Народна коло из краја у којо се налази школа	Музичка култура - Шетња
Физичко и здравствено васпитање-Вежбе за развој брзине	Музичка култура - Темпо
Физичко и здравствено васпитање- Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	Математика – Математички изрази
Физичко и здравствено васпитање Значај лекарских прегледа за вежбање	Приода и друштво – Спознај себе

3. 8. Дигитални свет

3.8.1 Дигитални свет - 1. разред

Циљ: наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталних компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Кључни појмови садржаја: дигитални уређаји, интернет, електронски отпад, подаци о личности, безбедност, решавање проблема, алгоритам.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; - наводе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; - упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; - упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; - користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); - упореди дигитални и папирни уџбеник; - упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посрством дигиталних уређаја; 	<p>ДИГИТАЛНО ДРУШТВО</p>	<p>Различит изглед дигиталних уређаја. Дигитални уређаји у различитим занимањима. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. Комуникација посредством дигиталних уређаја. Дигитални уређај и паметни дигитални уређај. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - наведе неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја; - наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине; - наводе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; - наводе неке од здравствених разлика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталног уређаја; 	<p>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Дигитални уређаји и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад). Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Помоћ у случају контакта са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним собама или особама који комуницирају на неприхватљив начин.</p>

<p>- доводе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине;</p> <p>- наброји основне податке о личности;</p> <p>- објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја;</p> <p>- именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са не примерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;</p> <p>- наводе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин</p> <p>(примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их; - анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење;</p> <p>- протумачи симболе познатог/договореног значења и спроводе поступак описан њима;</p> <p>- уочи и исправи грешку у симболима изражено упутству (алгоритму), провери ваљаности свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички); - доводи у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.</p>		<p>Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).</p>
	<p>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема. Тумачење постојећих и креирање алгоритама израженим симболима. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.</p>
<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета дигитални свет:</p>	<p>· · рад с подацима и информацијама, решавање · проблема, сарадња, · компетенције за учење, дигитална компетенциј, комуникација.</p>	

Начин остваривања програма:

- методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, логичке и др.), решавање проблема-хеуристички приступ. **-облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални **Активности:**
- наставника:** усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује

-ученик: слуша, посматра, манипулише сликама, црта, прави, решава задатке.

Начин примене и праћење исхода: иницијални тест, активности на часовима, домаћи задатак.

Корелација са другим предметима :

Дигитални свет: Дигитални уређаји	Музичка култура: Музички инструменти
Дигитални свет: Дигитални уређаји и наше здравље	Физичко и здравствено васпитање: У здравом телу здрав дух
Дигитални свет: Комуникација посредством дигиталних уређаја	Српски језик: Реч и реченица
Дигитални свет: Дигитални уређаји у различитим занимањима	Свет око нас: Занимања

Литература за наставнике и ученике:

1. Дигитални свет 1 - Гордана Рацков , Арпад Пастор (Вулкан издаваштво)

3.8.2 Дигитални свет – 2. разред

Циљ: наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; 	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	Учење путем школске платформе за онлајн учење. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја.

<ul style="list-style-type: none"> – креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике; – креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; 		<p>Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја; – објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину; – својим речима објасни појам алгоритам; 	<p>БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА</p>	<p>Добици и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја. Понашање на интернету – интернет бонтон. Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја. Примерена реакција у случају контакта са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Организација времена и услова за рад при онлајн учењу. Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине.</p>
	<p>АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА</p>	<p>Разлагање проблема на мање целине. Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема.</p>

<p>– анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски;</p> <p>– креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику; – анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради;</p> <p>– уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички);</p> <p>– креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног</p>		<p>Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен.</p> <p>Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у визуелном програмском језику.</p> <p>Уочавање и исправљање грешака у програму.</p>
--	--	--

Кључни и појмови садржаја: онлајн учење, дигитална слика, покретна слика, умрежавање дигиталних уређаја, комуникација, лични подаци, одлагање електронског отпада, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета дигитални свет:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • рад с подацима и информацијама, решавање • проблема, сарадња, компетенције за учење, дигитална компетенциј, комуникација.
---	--

Начин остваривања програма:

-методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, игровне активности (стваралачке, логичке и др.), решавање проблема-хеуристички приступ. **-облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални **Активности:**

-наставника: усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује

-ученик: слуша, посматра, манипулише сликама, црта, прави, решава задатке.

Начин примене и праћење исхода: иницијални тест, контролне вежбе, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима, домаћи задатак.

Корелација са другим предметима :

Дигитални свет: Интернет бонтон	Свет око нас: Понашање у првозном средству
Дигитални свет: Организација времена и услова за рад при онлајн учењу	Свет око нас: Мерење времена
Дигитални свет: Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине	Свет око нас: Чувајмо природу
Дигитални свет: Разлагање проблема на мање целине	Математика: Редослед рачунских операција

Б. Обавезни изборни наставни предмети**3.9. Верска настава****3.9.1 Верска настава 1. разред**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса; - бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе. 	УВОД	Учимо о нашој вери
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да опише и објасни значење појма заједнице као и његов однос према њему блиским особама (породици); - моћи да препозна да не можемо једни без других; - знати да нас љубав повезује са другима; - знати да се правилно осени крсним знаком; - знати да је Бог Света Тројица (Заједница); - знати да крштењем постајемо. 	ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА	Моја породица Моја школа и другари Ми смо део Божје породице (Цркве)

<ul style="list-style-type: none"> - знати да заједница са Богом почива на слободи; - знати да је послушност израз љубави; - моћи да препозна да је даривање плод љубави; - моћи да сазна да је молитва разговор са Богом; - моћи да усвоји текст молитве Оче наш; - знати да је Бог Отац створио свет из љубави; - моћи да препозна да је наш живот Божји дар; - знати да Бог жели да живимо у заједници са Њим; - показивати жељу да љубав исказује на конкретан начин; - бити мотивисан да љубав према Богу изражава молитвом. 	ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ	Послушност Даривање – наша љубав Цео свет на дар Оче наш - зовео нашег Бога
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да препозна и именује главне личности из библијске приче о Христовом рођењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима); - моћи да препозна да је прослава празника догађај целе породице кроз који се остварује заједница љубави; - моћи да усвоји текст (садржај) и мелодију песме (Божић, Божић); - моћи да препозна да је Свети Сава посветио свој живот Богу због љубави према Њему; - код ученика ће се развити жеља да активно учествује у прослави Христовог рођења; 	ХРИСТОС СЕ РОДИ!	Бог долази у овај свет Христос се роди – Божић у мом дому Како је Растко постао Св. Сава Свети Сава, слава у школи и у мојој породици
<p>- код ученика ће се развити жеља да према ближњима подражава пример љубави Светога Саве.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да опише појединости библијске повести о стварању света; - моћи да разликује оно што је Бог створио од онога што је човек направио на примерима из непосредног окружења; - знати зашто за Бога кажемо да је Творац; - моћи да објасни, на елементарном нивоу, повезаност људи и природе; - уочити да се у Цркви остварује. 	ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ	Бог ствара свет Свет је наш дом Прихватимо дарове Божје

<ul style="list-style-type: none"> - упознати Христово учење као „учење“ о љубави и праштању (на примерима из јеванђељских прича); - препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима; - усвојити садржај и мелодију песме „Знаш ли ко те љуби силно“; - бити у могућности да опише појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу; - препознати и именовати главне личности из библијске приче о Христовом Васкрсењу (уз помоћ иконе празника и по кључним симболима); - препознати да је прослава празника догађај целе породице; - моћи да опише прослављање Васкрса у својој породици; - знати обичаје у вези са Васкрсом; - развијати потребу да делима исказују љубав; - развијати жељу да учествује у припремама за прославу овог највећег хришћанског празника. 	ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ	<p>Христова љубав према човеку и свету</p> <p>Препознајемо Христову љубав Христос васкрсе!</p>
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да преприча одабране приче које говоре о Христовој љубави према свету и човеку; - на елементарном нивоу моћи да објасни међусобну повезаност свих људи и природе; - препознати и именовати поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу; - уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса 1. разреда основне школе; - развијати жељу да се брине о биљкама и животињама и целокупној природи. 	НАША БРИГА О СВЕТУ	<p>Човек домаћин у свету Радост служења</p> <p>Љубав према људима и природи је љубав према Богу</p> <p>Сваки човек је за нас Христос</p> <p>Научили смо о нашој вери</p>

3.9.2 Верска настава 2. разред

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМЕ</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 2. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<p style="text-align: center;">УВОД</p>	<p style="text-align: center;">Ми смо Црква</p>
<ul style="list-style-type: none"> - знати да се Крштењем постаје члан Цркве; - знати да је Црква заједница потпуно другачија од свих; - знати да је Црква заједница са Богом; - разликовати значења појмова Црква (заједница) и храм (место на којем се сабирамо); - на елементарном нивоу моћи да опише зашто се подижу храмови; - моћи да уочи да је Литургија догађај Цркве; - знати да у Литургији учесује само онај ко је крштен и ко то жели; - желети да посети храм и боље упозна основна обележја православних храмова. 	<p style="text-align: center;">МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ</p>	<p style="text-align: center;">Крштењем постајемо чланови Цркве Црква – заједница Храм – место окупљања заједнице Литургија – догађај Цркве Заједница радости</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознати и именовати основне службе које постоје на Литургији; - знати да свако у Цркви има своју службу; - уочити међусобну повезаност служби у Цркви; - уочити од коликог је значаја за неку заједницу окупљање свих њених чланова; - уочити да је и он сам важан и посебан у животу Цркве; - моћи да објасни службу Епископа у Цркви; - моћи да увиди сличност службе Епископа са првосвештеником Христом; - уочити да Епископ предводи молитву Цркве; - моћи да објасни ко су монаси и шта су манастири; - ученик ће бити подстакнут да размишља о својој служби у Цркви. 	<p style="text-align: center;">ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ</p>	<p style="text-align: center;">Народ Божји, различите службе Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон Многе службе, једна Црква Епископ – слика Христова на Литургији Ко су монаси?</p>

<ul style="list-style-type: none"> - уочити разлог нашег великог поштовања према Богородици; - знати да је Богородица много волела Бога и желела да му служи и да много воли нас; - уочити да Богородицу сматрамо светијом од свих светих; - знати молитву Богородице Дјево; - усвојити текст и мелодију песме „Витлејеме славни граде“; - знати да се приликом Крштења Христовог, Бог открива као Света Тројица; - знати да је Свети Сава наш први Архиепископ; - знати ко је подигао манастир Хиландар; - пожелети да радо учествује у прослављању празника; 	ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА	<p>Пресвета Богородица – мајка Христова Божић – Христос се роди! Богојављење – Христос је Син Божи Свети Сава и Свети Симеон</p>
<ul style="list-style-type: none"> - пожелети да стваралачки (кроз песму, молитву, цртеж), исказе своју љубав и поштовање према Богородици. 		
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да увиди и каже зашто приносимо дарове природе Богу; - уочити да су дарови које приносимо Богу, свет у малом; - моћи на елементарном нивоу да препозна и именује литургијске предмете; - уочити да је заједничка трпеза израз љубави; - знати да је Литургија заједничка трпеза око које се окупљају чланови Цркве; - моћи да уочи разлику између Светог Причешћа и друге хране; - уочити сличности елемената Литургије и славе; - код ученика ће се развити жеља да учествује у Литургији. 	ТРПЕЗА ГОСПОДЊА	<p>Литургија наш дар Богу Литургијски предмети Причешће - храна за живот вечни Слава у мојој породици</p>
<ul style="list-style-type: none"> - препознати значај празновања Васкрса; - проширити своја знања о Христовом Васкрсењу; - уочити да је Христово Васкрсење изузетан догађај у који је укључена читава природа; - знати да је Христос увек са нама; - исказати свој доживљај Христовог Васкрсења кроз самостални креативни израз. 	СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА	<p>Христос је са нама у Литургији Причешће у мом животу Празнујемо Васкрсење Христово Христово Васкрсење – наше васкрсење</p>

<ul style="list-style-type: none"> - знати да наброји основне делове храма; - уочити да је унутрашњост храмова уређена за служење Литургије; - знати да објасни ко су светитељи; - испричати ко су и шта су све чинили светитељи које славимо; - уочити да постоје светитељи и у данашње време; - сазнати о неким светитељима новијег доба; - бити подстакнут на поштовање и правилан однос према храму и иконама; - бити подстакнут да воли природу и друге људе; - бити подстакнут да у свим људима види пријатеље Божје. 	ИКОНА - ПРОЗОР У ВЕЧНОСТ	Православни храм Икона - прозор у Царство Божје Буди и ти иконописац Царство Божје у светима
--	-------------------------------------	---

3.9.3 Верска настава 3. разред

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	УВОД	Свет је створен за тебе, чувај га!
<ul style="list-style-type: none"> - препознати неке елементе библијске повести о стварању света; 	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	Свето Писмо нам сведочи о настанку света

<ul style="list-style-type: none"> - моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; - моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; - моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; - моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; - уочити да је човек сличан Богу; - бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; - развијати жељу и свест о важности бриге према ближњима и природи. 		<p>Света некада уопште није било (1. и 2. дан стварања) Све је биље створено и Сунцем обасјано (3. и 4. дан стварања) Све врви од живота (5. и 6. дан стварања) Створен сам да личим на Бога</p>
<ul style="list-style-type: none"> - знати да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет; - препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; - увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; - увидети да Бог жели да свет постоји вечно; - увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздвојени; - увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; - знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет; - упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; - уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; - упознати садржај молитве Анђелу чувару; - усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“; - бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи; - бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит). 	<p>БОГ НАС ВОЛИ</p>	<p>Бог ствара свет из љубави Бог, људи и природа Свет не може без Бога Бог се брине о свету Божићни весници</p>

<ul style="list-style-type: none"> - уочити да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека; - проширити своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу; - уочити да нема љубави без служења ближњима; - упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима; - бити подстакнут да љубав препознаје као служење; - знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим. 	ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА	Човек домаћин и свештеник у свету Свети Сава Свети Сава брине о нама Радост служења
<ul style="list-style-type: none"> - препознати да је Литургија захвалност Богу; - уочити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; - уочити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; 	ЛИТУРГИЈА- ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ	Наши дарови благодарности Литургија - преображај света
<ul style="list-style-type: none"> - увидити везу Литургије и спасења човека и света; - проширити своја знања о празнику Васкрсења; - увидити шта за створену природу значи Христово Васкрсење; - усвојити текст и мелодију песме „Људи ликујте“; - бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; - бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима. 		Литургија – молитва за спасење човека и света Васкресење Лазарево Васкрсење Христово
<ul style="list-style-type: none"> - препознати личну одговорност за творевину; - увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; - увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; - препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; - уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе; - бити подстакнут на очување природе и своје животне средине; - бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; 	ЧОВЕК И ПРИРОДА	Све чека на љубав човека Чувамо дарове Божије љубави Стварање света у православној иконографији Икона света створеног за мене

<p>- ученици ће бити подстакнути да уреде школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света.</p>		
---	--	--

3.9.4 Верска настава 4. разред

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМЕ</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - стећи основне информације о темама које ће се обрађивати у настави Православног катихизиса током четвртог разреда; - уочити какво је његово предзнање из градива обрађеног у претходном разреду школовања; - желети да активно учествује на часовима верске наставе. 	<p style="text-align: center;">УВОД</p>	<p style="text-align: center;">Дружимо са Богом и светима</p>
<ul style="list-style-type: none"> - уочити важност постојања заједнице; - уочити разлику између Цркве и сваке друге заједнице; - уочити да је Црква слободна заједница у којој учествују само они који то желе; - знати да се они који су у заједници са Христом називају хришћани и да је Црква њихова заједница; - знати да се заједница Бога, људи и природе зове Црква; - уочити да изван Цркве свет не може постојати вечно; - бити подстакнут да активно учествује у животу Цркве; - бити подстакнут да препознаје живот као дар Божји; 	<p style="text-align: center;">ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР</p>	<p style="text-align: center;">Заједница је основ живота Црква је наш избор Црква је заједница са Светом Тројицом Црква је циљ стварања света Свет изван заједнице са Богом Свет у заједници са Богом</p>

<ul style="list-style-type: none"> - бити подстакнут да препознаје Живот Вечни као Божји дар. 		
<ul style="list-style-type: none"> - уочити да нас Христос позива у лични однос – заједницу љубави; - увидети да су апостоли људи који су слични нама; - уочити да је вера основ заједнице са Богом; - увидети да су Апостоли позивали људе у заједницу љубави са Христом; - разумети значај Христовог оваплоћења (рађања); - усвојити текст и мелодију песме „Звезда се засја“; - бити подстакнут да доживети Христа као Личност која нам. 	ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ	<p style="text-align: center;">Христос позива Апостоле Вера основ заједнице Апостоли позивају свет Човек само срцем јасно види Христос нас зове Божић</p>
<ul style="list-style-type: none"> - поступно изграђивати свест о томе ко су светитељи; - увидети да су сви позвани да буду светиетљи; - уочити важност светитеља као наших узора за остваривање личног јединства са Богом; - знати какву важност Савине речи и дела имају за нас данас; - уочити да је за остваривање јединства са Богом потребна искрена жеља; - знати да је Литургија начин на који сви остварујемо заједницу са Богом; - препознати да у нашу заједницу са Богом уводимо све оне (и све оно) што волимо; - бити подстакнут да следује светитељима Божјим и да буде добар човек; - бити подстакнут да препознаје љубав као највећу врлину. 	ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА	<p style="text-align: center;">Светитељи - сведоци љубави Божје Свети Сава - путеводитељ у живот вечни Успињање ка Христу (опис н.ј – прича о Закхеју) Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом Литургијско путовање заједнице свих светих</p>
<ul style="list-style-type: none"> - увидети да се грех јавља као последица одсуства истинске љубави; - уочити да је грех наш погрешан избор; - увидети шта је самољубље и по чему се оно разликује од љубави; - увидети да без врлина нема љубави; - уочити да је само врлинама могуће остварити однос љубави са Богом и људима; - упознати најважније хришћанске врлине; - увидети да врлине нису човеку дате, већ да се за њих треба трудити; - увидети да се и врлине усавршавају; - бити подстакнут да следује светитељима Божјим; - бити подстакнут да се труди да у себи развија хришћанске врлине. 	ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА	<p style="text-align: center;">На путу светости Усавршавању нема краја Пут ка вечности Хришћанске врлине Врлинослов – свети нас уче</p>

<ul style="list-style-type: none"> - уочити да служењем Литургије постајемо учесници Царства Божијег и сједињујемо се са Богом; - упознати садржај молитве «Царе небески»; - увидети да сам изглед православног храма изображава јединство Неба и земље; - код ученика ће се развијати жеља за очувањем природе; - бити подстакнут да уреди школски простор најуспешнијим радовима; - бити подстакнут да и наредне године похађа часове Православног катихизиса; - уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса четвртог разреда основне школе. 	СА НАМА ЈЕ БОГ	Васкрсење и Педесетница Црква је икона Царства Божијег Црквена уметност - одсјај Царства Божијег
--	-----------------------	---

3.10. Грађанско васпитање

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
први	1	36
други	1	36
трећи	1	36
четврти	1	36

3.10.1 Грађанско васпитање – 1. разред

Циљ: наставе и учења програма грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; – уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; – понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других;</p> <p>– препозна код себе и других основна осећања; – препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима; – преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву;</p> <p>– тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права;</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу</p>	<p>Идентитет Ко сам ја? Наше јаке стране, у чему смо успешни, у чему бисмо волели да напредујемо. Таленти и интересовања која поседујемо. Наше сличности и разлике. Основна осећања (радост, страх, туга, бес) и како се препознају.</p> <p>Потребе и права Разлике између жеља и основних животних потреба. Права детета Кршење и заштита права Препознавање кршења права детета. Коме се обратити у ситуацијама кршења права детета. Одговорност према себи и другима.</p>
	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p>	<p>Функционисање заједнице Одељење/група као заједница.</p>
<p>– разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима;</p> <p>– комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме;</p>	<p>Одељење/група као заједница</p>	<p>Вредности одељења/групе – равноправност, одговорност, солидарност, поштовање и брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Уважавање различитости. Правила у одељењу/групи и њихова функција. Одлучивање у одељењу/групи. Одговорност деце и одраслих за функционисање заједнице.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму; – договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима; – својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; – препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати; – заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију 	<p style="text-align: center;">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p style="text-align: center;">Комуникација и сарадња</p>	<p>Комуникација Слушање/неслушање. Кад разговарамо држимо се теме. Изношење мишљења. Уважавање саговорника.</p> <p>Сарадња Групни рад, договарање и сарадња са вршњацима и одраслима</p>
	<p style="text-align: center;">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p style="text-align: center;">Акција одељења/групе</p>	<p>Планирање и извођење једноставне акције у одељењу/групи Кораци у планирању и извођењу акције. Чиме се поносимо и чиме нисмо задовољни у одељењу. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноя, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

Кључни појмови садржаја: различитости, комуникација и права.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	

<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише,</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
	<p>- демонстративна - метода практичних радова и радионице</p>		<p>дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	
<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

<p align="center">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација и сарадња</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>- усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
<p align="center">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:</p>	<p>рад с подацима и информацијама, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учење у демократском друштву, одговоран однос према околини.</p>
--	--

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање: Да вам се представим	Српски језик: Моја породица
Грађанско васпитање: Наше сличности и разлике	Свет око нас: У школи се договарамо и поштујемо правила понашања
Грађанско васпитање: Правила понашања	Српски језик: Д. Бојичић: „ Буквар лепог понашања“
Грађанско васпитање: Сарадња	Физичко и здравствено васпитање: Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби

3.10.2 Грађанско васпитање – 2. разред

Циљ: наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; – успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; – искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; – препозна и уважи осећања и потребе других; – наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима; – прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; – препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ; – се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; – наводи примере међусобне повезаности права и одговорности; – разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на 	<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама</p>	<p>Групни идентитет Ко смо ми – сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...).</p> <p>Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи.</p> <p>Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима.</p> <p>Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима.</p> <p>Права детета Конвенција о дечјим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког.</p> <p>Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ.</p>

<p>примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа;</p> <ul style="list-style-type: none"> – саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; – даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; 	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<p>Школа као заједница Вредности школе као заједнице – равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе; – се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика; – наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; – препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; – сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; – износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; 		<p>Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице. Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација. Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место</p>	<p>Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе – на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих – запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона.</p>

<p>– на једноставан начин вреднује изведену акцију.</p>	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све</p>	<p>Како учинити школу безбедним местом за све – планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео-снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>
---	---	---

Кључни појмови садржаја: група, школа као заједница, безбедност у школи.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
<p>ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

<p align="center">ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
<p align="center">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалогска - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>-усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима

<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна - демонстративна а - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
---	--	---	---	--	---

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:</p>	<p>рад с подацима и информацијама, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини.</p>
---	---

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање: Моје потребе и потребе других	Свет око нас: Моје потребе, моје жеље
Грађанско васпитање: Групи којој припадамо	Свет око нас: С вршњацима ван школе
Грађанско васпитање: Сукоби	Српски језик: Душко Трифуновић: „Два јарца“
Грађанско васпитање: Сарадња	Физичко и здравствено васпитање: Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби

3.10.3 Грађанско васпитање – 3. разред

Циљ: наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - својим понашањем показује да прихвата различитост других; - препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; - се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; 	<p style="text-align: center;">ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни</p>	<p>Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници.</p> <p>Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе</p>

<ul style="list-style-type: none"> - препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; - укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; - објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; - укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; - наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; 		<p>Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права.</p> <p>Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију.</p> <p>Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; - тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; - наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; - опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; - пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; - заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању 	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Ја и други у локалној заједници</p>	<p>Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребне и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, културним и уметничким активностима. Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаце, димничари.</p> <p>Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници.</p> <p>Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана,. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глумим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад</p>
---	--	--

	<p style="text-align: center;">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p> <p>Снага узајамне помоћи</p>	<p>Солидарност</p> <p>Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажалења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца).</p> <p>Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.</p>
	<p style="text-align: center;">ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p> <p>Акција солидарности у локалној заједници</p>	<p>Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници</p> <p>Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.</p>

Кључни појмови садржаја: равноправност, стереотипи и предрасуде, дискриминација, локална заједница, солидарност, волонтирање.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни	- монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна - демонстративна	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише,	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање,	- активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад
	- метода практичних радова и радионице		координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика	испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује	
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници	- монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице	- фронтална - индивидуална - у пару - групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује	- активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад

<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, - дијалoшка - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару - групни 	<ul style="list-style-type: none"> - усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује 	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци - сарадња у пару и групи са вршњацима
<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници</p>	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка - игровне активности, 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтална - индивидуална - у пару 	<ul style="list-style-type: none"> усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, 	<ul style="list-style-type: none"> слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, 	<ul style="list-style-type: none"> - активност на часу - домаћи задаци
	<ul style="list-style-type: none"> - дијалoшка - илустративна - демонстративна - метода практичних радова и радионице 	<ul style="list-style-type: none"> - групни 	<ul style="list-style-type: none"> ствара ситуацију, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује 	<ul style="list-style-type: none"> закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује 	<ul style="list-style-type: none"> - сарадња у пару и групи са вршњацима

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:

- · рад с подацима и информацијама, сарадња, компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини.

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање- Живот у заједници	Природо и друштво-Мој крај
Грађанско васпитање-Различитости у нашој локалној заједници	Природа и друштво-Поштујемо се и помажемо
Грађанско васпитање- Сарадња	Физичко и здравствено васпитање-Између две ватре

3.10.4 Грађанско васпитање – 4. разред

Циљ: наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; – се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; – образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; – аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; 	ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи	<p>Планета Земља припада свима који на њој живе Узајамни утицај природе и човека.</p> <p>Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација.</p> <p>Одговоран однос према свету у коме живимо – <i>Мисли глобално делуј локално.</i></p> <p>Право на здраву животну средину</p> <p>Трећа генерација људских права. Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; – образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; – наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; – дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације; – препознаје примере прекомерне потрошње; – препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; – критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; – процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; 	<p style="text-align: center;">ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p> <p>Култура и традиција</p>	<p>Култура и традиција Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе.</p> <p>Културни идентитет Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других.</p> <p>Мултикултуралност и интеркултуралност Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима.</p> <p>Избеглице и мигранти Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу.</p> <p>Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет.</p> <p>Сусретање култура Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета.</p>
---	--	--

<p>– испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;</p> <p>– учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.</p>	<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња</p>	<p>Потрошачко друштво Стварне потребе и прекомерна потрошња. Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада. Притисак произвођача – нови модели новог модела. Деца – омиљена циљна група произвођача. Медији и потрошачка култура Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. Права потрошача Информације од значаја за потрошаче. Однос цене и квалитета производа. Права и одговорност потрошача. Заштита потрошачких права.</p>
	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција</p>	<p>Планирање и извођење еколошке акције Одређивање циља и израда плана акције. Извођење и документовање акције. Промоција акције на нивоу школе. Вредновање акције.</p>

Кључни појмови садржаја: право на здраву животну средину, култура, интеркултуралност, права потрошача.

Наставна област	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
	методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи	-монологска - игровне активности, - дијалогска -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, , сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује	-активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција	-монологска - игровне активности, -дијалогска -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице	-фронтална -индивидуална -у пару -групни	усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује	слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује	-активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад

<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња</p>	<p>-монолошка - игровне активности, -дијалoшка -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице</p>	<p>-фронтална -индивидуална -у пару -групни</p>	<p>-усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, дискутује, анализира, мотивише, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује, истражује</p>	<p>-активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима - истраживачки рад</p>
<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција</p>	<p>-монолошка - игровне активности, -дијалoшка -илустративна -демонстративна - метода практичних радова и радионице</p>	<p>-фронтална -индивидуална -у пару -групни</p>	<p>усмерава, наводи на повезивање и примену знања, упознаје, сугерише, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, развија кооперативност, надгледа, прати напредовање ученика, оцењује</p>	<p>слуша, посматра, уочава, повезује, упоређује, закључује, разликује, групише, примењује стечено знање, испољава, бележи, црта, изражава, дискутује</p>	<p>-активност на часу -домаћи задаци -сарадња у пару и групи са вршњацима</p>

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета грађанског васпитања:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • • рад с подацима и информацијама, сарадња, • • компетенција за учење, естетичка • компетенција, комуникација, одговорно учешће у демократском друштву, • одговоран однос према околини.
---	--

Корелација са другим предметима:

Грађанско васпитање - Узајамни утицај природе и човека	Природа и друштво – Чувамо богатство и лепоте Србије
Грађанско васпитање – Право на здраву животну заједницу	Природа и друштво – Права и обавезе
Грађанско васпитање – Материјално и нематеријално наслеђе	Природа и друштво – Културна баштина Србије
Грађанско васпитање - Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада	Ликовна култура – Деколаж

4. ПРОГРАМ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ, ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ НАСТАВЕ И ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ**4.1. Пројектна настава**

У четвртном разреду пројектна настава је предмет, а у првом, другом и трећем разреду облик рада.

Планом наставе и учења у првом циклусу основног образовања и васпитања дефинисана је пројектна настава као облик образовно-васпитног рада којим се развијају опште међупредметне компетенције уз употребу информационо комуникационих технологија. Усмерена је на достизање исхода који се првенствено односе на логичко и критичко мишљење као и припрему ученика за лако сналажење у свету технике, технологије и рачунарства, како у свакодневном животу тако и у процесу учења.

. Планирање и организовање пројектне наставе треба да садржи следеће кораке:

- дефинисање циља и исхода које се пројектом жели постићи;
- планирање активности које одговарају теми пројекта, односно циљу пројекта, подела активности, избор материјала и метода рада, дефинисање места и динамике рада;
- реализацију планираних активности;
- приказ добијених резултата и продуката пројекта;

- вредновање пројекта (процена остварености дефинисаних циљева и исхода, указивање на успехе и тешкоће у току реализације пројекта).

При планирању треба дефинисати и тип пројекта. За први разред најпримернији је полуструктурирани тип пројекта. Полуструктурирани тип пројекта подразумева ограничен избор тема које ученицима предлажу учитељи. Како од избора ученика зависи које теме ће бити реализоване, није могуће саставити прецизан годишњи план. Међутим, могуће је планирати које ће теме бити предложене ученицима. Пример тема које се могу понудити ученицима:

- Моја школа; Шта у кући вреба, увек треба знати; Чувамо нашу околину; Мени треба здрава храна,
- У потрази за Змајом; Лепо понашање; Исти, а различити; Чаробни кутак наше учионице,
- Од сликовнице до енциклопедије; Лице науке; Трошим, али паметно; Знањем против поплава,
- Мислим на ваздух; Игра је најважнији дечји посао; Волонтер сам, тим се дичим,
- Шта у кући вреба увек треба знати; Распевана дружина; Распевана фарма; Дигитални свет,
- Шетам, гледам, стварам; Лепо мисли, лепо пиши; Друштвене игре некад могу и сада
- Те зелена биљке; Разне кесе свуда расуте много ме љуте; Дошао нам мај на чај,
- Од њиве до трпезе; Штедимо-више вредимо; Прича једног креденца; Еколошка патрола,
- Хербаријум, лична карта биљака; Дечји водич кроз моје место; Ускршњи обичаји у мом месту,
- Водич кроз четири годишња доба у мом месту; Прича једне добре роде; Или грми, ил се земља тресе,
- Чаробни кишобран; Слово по слово причица; На путу око света; Игре без границе; Квизоманија...

Кроз пројектну наставу треба започети са развијањем основа дигиталне писмености са циљем да ученик буде у стању да:

- правилно укључи рачунар, покрене програм за цртање, користи одговарајуће алатке овог програма, сачува свој цртеж и искључи рачунар;
- користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ наставника;
- правилно седи при раду за рачунаром;
- зна да наведе могуће последице на здравље услед неправилног коришћења дигиталних уређаја.

Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. То се може постићи представом, изложбом, прављење брошура, прављење макета, текст у новинама...

Пројектном наставом тачније њеном сврхом и њеним најважнијим исходима треба да буду упознати и родитељи/старатељи ученика.

4.2.1 Допунска настава - Српски језик – 1. разред

ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	ИСХОДИ
Почетно читање и писање	<p>-Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма.</p> <p>-Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују / текстови предвиђени за глобално читање.</p> <p>- Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима.</p>	<p>- Учитељ применом различитих метода рада и дидактичких материјала кроз дискусију, анализу, проблемске ситуације и разговор помаже ученицима да савладају основне елементе читања и писања. - Ученици кроз различите моторичке вежбе, вежбе изговора гласова, слушање, учешће у дискусији, посматрање и континуирано залагање настоје да савладају предвиђене садржаје.</p>	<p>1. чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;- изражајно рецитије песму; - влада основном техником читања и писања латиничког текста;</p> <p>2. правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину</p>
Језик и језичка култура		<p>- Вођени и слободни разговор – Усмена порука - Причање, препричавање и описивање - Стварне и симулиране ситуације - Слушна порука - питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама - Писана порука - континуирано са ученицима кроз различите вежбе указивати на основна правописна правила. - Упућивање ученика на</p>	<p>3. разуме оно што прочита</p> <p>4. активно слуша и разуме садржај књижевно уметничког текста који му се чита;</p> <p>5. изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу;</p> <p>6. учтиво учествује у вођеном и слободном разговору;</p> <p>7. обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима;</p> <p>8. усмено прича према слици/сликама и о доживљајима;</p> <p>9. усмено описује ствари из непосредног окружења;</p> <p>10. бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору</p>

		коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење е - уџбеника, и др. Обезбеђивање корелације са сродним предметима Комбиновање различитих врста дидактичког материјала	
Књижевност	-тема, место и време збивања, редослед догађаја; - главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци)	-ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела, - ученик треба да разликује опис, приповедање, дијалог Усмерено читање краћих и познатих текстова и одговарање на постављена питања у вези са истим Читање непознатих текстова уз навођење ученика да износе своја запажања о њима, читање и учење стихова напамет Неговање љубави према читању	11. уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; 12. одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; 13. одреди редослед догађаја у тексту.

4.2.2 Српски језик – 2. разред

Наставни предмет	Српски језик, допунска настава
Разред	Други
Циљ	да ученик овлада основним знањем из матерњег језика

Р . Б Р .	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Праћење и процењивање
	<ul style="list-style-type: none"> - учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - чита ћирилички текст - одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; - уочи главне и споредне ликове - рецитије песму; 	<p>Назив наставне теме/области:</p> <p>ЈЕЗИК</p> <p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна нас 	<ul style="list-style-type: none"> -Игре словима речима и сликама - Игре словних комбинација - Чита - Пише - Лепи - Бира садржаје - Истражује -Посматра -Класификује - Именује - Упређује -Описује - Допуњавање -Састављање 	<p>Анализира</p> <p>Коментарише</p> <p>записује</p>

	.разликује реченице по облику и значењу; правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину			<ul style="list-style-type: none"> - Подстиче - Планира - Организује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује 	
--	--	--	--	---	--

4.2.3 Српски језик – 3. разред

Наставни предмет:	Српски језик – допунска настава
Разред:	Трећи
Циљ учења наставног предмета:	да ученик овлада основним знањем из матерњег језика

Р . б р .	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Праћење и процењивање
		<p>Назив наставне теме/области:</p> <p>ЈЕЗИК</p> <p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна нас 	<ul style="list-style-type: none"> -Игре словима речима и сликама - Игре словних комбинација - Чита - Пише - Лепи - Бира садржаје - Истражује -Посматра -Класификује - Именује - Упређује -Описује - Допуњавање -Састављање - Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује 	<p>Анализира</p> <p>Коментарише</p> <p>записује</p>

4.2.4 Српски језик – 4. разред

Наставни предмет	Српски језик, допунска настава
Разред	Четврти
Циљ	Да ученици овладају основним законитостима књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да се оспособе да тумаче одабрана књижевна дела, да поступно упознају граматику и правопис, овладавање техником читања и писања на оба писма.

Р . б р .	Исходи или циљеве учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Праћење и процењива ње
	<p>/чита са разумевањем различите врсте текстова; – укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; – разликује књижевне врсте:</p> <p>-разликује речи које мењају облик (именице,</p>	<p>Назив наставне теме/области:</p> <p>ЈЕЗИК</p> <p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна нас 	<ul style="list-style-type: none"> -Игре словима речима и сликама - Игре словних комбинација - Чита - Пише - Лепи - Бира садржаје - Истражује -Посматра -Класификује - Именује - Упређује 	<p>Анализира Коментарише записује</p>

	<p>заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; – одреди основне реченичне чланове -поштује и примени основна правописна прави-</p>			<ul style="list-style-type: none"> -Описује - Допуњавање -Састављање - Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује 	
--	---	--	--	---	--

ДОПУНСКА НАСТАВА

4.3.1 Математика– 1. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Циљеви и задаци садржаја програма
		методе рада	облици рада	наставника	ученика	
ГЕОМЕТРИ ЈА	Просторне релације Величина предмета и бића Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао Права, крива и изломљена линија Затворена и отворена линија Тачка и линија Дуж	- монолошка -демонстративна -дијалогска -илустративна -писаних радова	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	-посматра -уочава -именује -разликује	-оријентисати се у простору користећи одреднице горе, доле, изнад, испод, лево, десно... -разликовати и именовати геометријска тела и фигуре -одређивати положај предмета - разликовати и именовати тачку, дуж и линију -умети да их нацрта -упоређивати по облику и дужини

<p>БРОЈЕВИ ДО 100</p>	<p>Бројање, писање и читање бројева Приказивање бројева на бројевној правој Упоредивање бројева Редни бројеви Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој Својства сабирања Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом Динар, кованице и новчанице до 100 динара</p>	<p>- монолошка -демонстративна -дијалозна -илустративна -писаних радова -практични рад</p>	<p>-индивидуални -фронтални</p>	<p>-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира - мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење -развија кооперативност</p>	<p>-посматра -групише -пребројава -броји - сређује по редоследу</p>	<p>-користити математичке термине: скуп, елемент -учити једноставне правилности -читати, писати и упоређивати бројеве од 0 до 100 -савладати сабирање и одузимање до 100 - одређује непознати број -препознаје и именује новчанице до 100</p>
------------------------------	---	---	--	--	---	--

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење дужине нестандардним јединицама мере	- монолошка -демонстративна -дијалозна -илустративна -писаних радова -практични рад	-индивидуални -фронтални	-усмерава, сугерише -поставља проблем -подстиче, дискутује -анализира, мотивише - наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење	-упоређује - мери и процењује	-мерити дужину: стопом, кораком, лактом, педљом и дужина квадрата квадратне мреже
----------------------	---	--	-----------------------------	---	-------------------------------------	---

4.3.2 Математика – 2. разред

Р .бр	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Праћење и процењивање
	-одреди десетице најближе датом броју; – усмено сабира и одузима бројеве до 100; – користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац;	Назив наставне теме/области: БРОЈЕВИ ГЕОМЕТРИЈА МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру -Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна настава	Чита - Пише - Лепи - Зацртава ,одсликава - Бира садржаје - Истражује - Математички резонује -Посматра -Класификује - Подстиче - Планира - Ораганизује	Анализира Кометарише Записује

	<ul style="list-style-type: none"> – примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – реши текстуални задатак – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; – изрази одређену суму новца преко различитих апоена; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама – разликује дуж, полуправу и праву; – одреди обим геометријске фигуре; – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; 			<ul style="list-style-type: none"> - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује 	
--	--	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине 				
--	--	--	--	--

4.3.3 Математика – 3. разред

Предмет	Математика допунска
Разред	Трећи
Циљ	да ученик ,овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој

Р · б р	Исходи или циљеви учења	Назив настав не теме/о бласти садрж ај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупредметн е компетенције	Праћење и процењив ање
		<p>Назив настав не теме/о бласти :</p> <p>БРОЈЕВИ</p> <p>ГЕОМЕТРИ ЈА</p> <p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<p>Кооперативна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна настава 	<p>Чита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пише - Лепи -Зацртава ,одсликава -Бира садржаје - Истражује Математички резонује -Посматра Класификује <ul style="list-style-type: none"> - Подстиче - Планира - Ораганизује -Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава -Даје упутства -Контролише - Прати - Вреднује 	<p>Српски језик</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ликовна култура - Музичка култура - Свет око нас - Физичко и здравствено васпитање 	<p>Анализира</p> <p>Кометаари ше</p> <p>Записује у педагошку док.</p>

4.3.4 Математика – 4. разред, допунска настава

Р.б р.	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/области садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Праћење и процењивање
	<ul style="list-style-type: none"> - успешно овладају читањем и писањем природних бројева у декадном бројевном систему - знају да решавају једначине - упознају јединице за запремину и површину, 	<p>Назив наставне теме/области:</p> <p>БРОЈЕВИ</p> <p>ГЕОМЕТРИЈА</p> <p>МЕРЕЊЕ И МЕРЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна настава 	<ul style="list-style-type: none"> Чита - Пише - Лепи -Зацртава ,одсликава - Бира садржаје - Истражује - Математички резонује -Посматра -Класификује - Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује 	<ul style="list-style-type: none"> Анализира Кометаарише Записује у педагошку док.

4.4.. Додатна настава

4.4.1 Математика – 3. разред

Наставна област	Наставна тема /садржај	Начин остваривања програма		Активности		Начин примене и праћења остварености исхода
		методе рада	облици рада	наставника	Ученика	
БРОЈЕВИ ДО 1000	Бројеви прве хиљаде Сабирање и одузимање Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка Зависност резултата од промене компонената једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a * x = b$ Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$	-демонстративна -монолошка -дијалoшка -писаних радова -истраживачка -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи - ствара проблемску ситуацију -сугерише -подстицање -дискутује, анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања	-решава -запажа -уочава -упоређује	- консултације - тестови - такмичења

	Римске цифре D, M. m Разломци облика n Упоредивање разломака са једнаким именицима Децимални запис броја са једном децималом			-подстиче на логично мишљење -развија кооперативност		
ГЕОМЕТРИЈА	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу) Угао, врсте углова Троугао, врсте троуглова Кружница и круг Правоугаоник и квадрат Обим троугла, квадрата и правоугаоника Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира Конструкције троугла и кружнице Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи	-монолошка -дијалогска -демонстративна -писаних радова -илустративна	-индивидуални -фронтални	-усмерава, наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстицање -дискутује -анализира - мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење	- упоређује - мерери - решава - црта	- консултације - тестови - такмичења

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мерење масе (kg, g, t)	-демонстративна	-индивидуални	-усмерава, наводи	-посматра	- консултације
	Мерење времена (деценија, век, секунд)	-монолошка	-фронтални	-ствара ситуацију -	-уочава	- тестови
	Мерење дужине (mm, km)	-дијалогска		сугерише, поставља	-именује	- такмичења
	Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl)	-писаних радова		проблем, подстицање -	-упоређује	
	Мерење површине геометријских фигура задатом мером	-илустративна		дискутује, анализира, мотивише -наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење	-разликује	

4.4.2 Математика, српски – 4. разред

Наставни предмет:	Додатна настава , математика и српски језик
Разред:	Четврти
Циљ учења наставног предмета:	Решава проблемске ситуације, користећи стечена математичка знања. Решава логичко-комбинаторне проблеме. Побољша вокабулар и дикцију.
Годишњи фонд часова:	36
Недељни фонд часова:	1

Р · б р	Исходи или циљеви учења	Назив наставне теме/обл асти садржај	Начини остваривања програма (облици рада, наставне методе, наставна средства, корелације)	Активности наставника и ученика	Међупред метне компетенц ије	Праћење и процењивање
	<p>-решава логичке задатке -решава проблемске ситуације</p> <p>-усаврши дикцију, рецитије изражајно. -чита и говори о ваншколској литератури</p>	<p>Назив наставне теме/обл асти:</p> <p>БРОЈЕВИ ГЕОМЕТРИЈА</p> <p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Кооперативна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Игра - Цртање - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Пројектна настава 	<p>Чита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пише - Бира садржаје - Истражује - Математички резонује -Посматра -Класификује - Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Решавање проблема - Сарадња - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција 	<p>Анализира Кометарише Записује у педагошку док.</p>

4.5. Ваннаставне активности

Од I до IV разреда:

Р.бр	ОБЛАСТ/ТЕМА	Међупредметне компетенције које се развијају	Начин провере остварености образовних стандарда,исхода,циљева учења
1.	Наука, техника	- Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву	- Праћење кроз евиденцију реализованих активности, разноврсни практични радови- вежбање,изложбе, панои
2.	Култура, уметност и медији	- Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња	-Текуће праћење рада и понашања ученика на часу и ван часа, -Рад ученика на ваннаставним активностима, разговор, демонстрација, дискусија, усмена провера, вршњачко испитивање,полигон, провера физичких способности .
3.	Спорт	- Предузетништво -Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу	

*Ваннаставне активности могу бити допуњене садржајима предмета народна традиција и чувари природе.

4.6. ЧОС

1-4. Разред

Р.бр	ИСХОДИ	ТЕМА/ОБЛАСТИ	Начин реализације		Евалуација
			Аквности ученика	Активности наставника	
1.	<ul style="list-style-type: none"> - Усвојио одговоран односа према себи и другима; - Разуме значај здравог живота; - чувају и уређују простор у коме живе и уче; - препознају негативне појава у човековом односу према животној средини; - развија и негује креативности и интересовања 	Школа	<ul style="list-style-type: none"> -прати упуства наставника -усмено описује примере из свакодневног живота -црта -учествује у изради паноа - сарађује у раду са вршњацима 	<ul style="list-style-type: none"> -предлаже теме -разрађује задатке -поставља питања -упућује ученике -усмерава и подстиче њихов рад 	<ul style="list-style-type: none"> Свакодневно праћење, процењивање и бележење активности, вештина изражавања, саопштавања и постигнућа ученика на часу у евиденције наставника -Усмено одговарање -Групни рад -Рад у пару -Одговоран однос према раду
2.		Хигијена и здравље			
3.		Лепо понашање			
4.		Другарство			
5.		Празници и породица			

Међупредметне компетенције:

- Комуникација
- Одговорно учешће у демократском друштву
- Естетичка компетенција
- Решавање проблема
- Сарадња

4.7.1 Енглески језик 1 разред

Циљ наставе енглеског језика у првом разреду је оспособљавање ученике да на енглеском језику комуницирају у усменом облику, на основном нивоу, о темама из њиховог непосредног окружења, као и подстицање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика и олакшавање разумевања других и различитих култура и традиција. Стимулише критичко и креативно мишљење, радозналост и истраживачки дух и омогућава одговарајући социјални и интелектуални развој ученика.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	рој час ова по тем и	бра да	ста ли тип ови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. Hello Здраво Поздрављање и представљање; именовање бројева до 5; позив на заједничку активност; изражавање упутстава и молби и захвалности.	- поздраве и отпоздраве примењујући једноставна језичка средства; -разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговаре на њих; - разумеју и упућују позиве на заједничку активност; - разумеју упутства и молбе и реагују на њих; - упућују молбе и захвалност; - разумеју и користе формалне и неформалне поздраве и поштују устаљена правила учтивости.	Изразе који се користе за поздрављање, представљање, и основну друштвену комуникацију са вршњацима – <i>Hello! I'm (Betty). What's your name? Hi. My name's Ron. Goodbye. Bye. One, two, three, four, five. Let's play!</i> ; песме и приче које се односе на тему. *Кроз ову, као и кроз теме кјо следе, наставник постепено уводи основну комуникацију у учионици на енглеском језику – налоге и упутства, молбе, захваљивања и сл – <i>Open/Close your books, please. Listen and draw/circle... Cut and stick. May/Can I go out, please?</i>	9	3	6

Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик, математика.
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама.

2. School Школа Описивање предмета.	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују предмете из непосредног окружења; - разумеју кратке, једноставне описе предмета из непосредног окружења и реагују на њих; - описују предмете из непосредног окружења користећи једноставна језичка средства; - упуте кратке и једноставне молбе, искажу и прихвате захвалност; - уочавају сличности и разлике у школском животу у циљној култури и код нас. 	Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>What's this / that? It's a ruler/rubber. What colour is ti? It's (yellow). Is it a computer? Yes, it is. No, it isn't</i> ; песме и приче које се односе на тему.	8	3	5
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик, свет око нас.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				

3. Family and friends Пријатељи и породица Представљање себе и других; тражење и давање основних информација личне природе; изражавање припадања.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - представе себе и другог; - разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговаре на њих; - постављају питања личне природе; - изразе припадање; - уочавају сличности и разлике у породичним односима и односима према кућним љубимцима у циљној култури и код нас.	Речи којима се именују чланови породице и кућни љубимци; језичке структуре <i>Who's this/that? It's my father/mother/grandfather... This is my (dog). Is that your (sister)? Yes, it is. / No, it isn't.</i> ; песме и приче које се односе на тему.	8	3	5
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				

4. You and me Ти и ја Тражење и давање основних информација личне природе; бројење до 10; описивање живих бића и предмета; исказивање потреба, осета и осећања.	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговаре на њих; - постављају питања личне природе; - препознају и именују бројеве до 10; - разумеју једноставне описе живих бића; - описују жива бића и предмете користећи најједноставнија језичка средства; -разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих - изразе основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације. 	Речи које се односе на тему – <i>happy, sad, hungry, thirsty, fat, thin, small, big</i> ; језичке структуре <i>How old are you? I'm (six). Are you (happy)? Yes, I am. / No, I'm not. Is (she) sad? Yes, (she) is. No, (she) isn't. She's (thin). It's (big)</i> ; песме и приче које се односе на тему.	9	4	5
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				

5. Toys and games Играчке и игре Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих; дају кратка и једноставна упутства и налоге; - разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагују на њих; - траже и дају једноставне исказе којима се изражава припадање/ неприпадање, поседовање/ непоседовање	Изразе и речи којима се именују играчке; језичке структуре <i>Stand up. Clap your hands. Come and sit with me. I Have got a (bike). I haven't got a (robot). Have you got a (robot)? Yes, I have. No, I haven't;</i> приче и песме које се односе на тему.	8	3	5
---	--	--	---	---	---

Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
6. My body Моје тело Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; описивање живих бића.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на кратке налоге; - дају кратке налоге; - разумеју једноставне описе живих бића; - опишу жива бића користећи једноставна језичка средства; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације.	Речи којима се именују делови тела; језичке структуре <i>Touch your nose. (She) has got (two legs). He hasn't got) (big feet). Has (it) got three eyes? Yes, (it) has. No,(it) hasn't;</i> приче и песме које се доносе на тему.	9	3	6

Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик, математика.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
7. Food Храна Изражавање допадања/недопадања; исказивање учтивих молби и захваљивања.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; -разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; траже мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју кратке и једноставне молбе и реагују на њих; - упуте кратке и једноставне молбе; - искажу и прихвате захвалност на једноставан начин; - уочавају сличности и разлике у начину исхране у циљној култури и код нас.	Речи којима се именује храна; језичке структуре / <i>like (apples). I don't like (beans). Two bananas, please. Here you are. Thanks;</i> песме и приче које се односе на тему.	10	3	7

Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				

8. My house Моја кућа Исказивање положаја у простору; описивање предмета; изражавање припадања/неприпадања.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; траже и пружају кратка и једноставна обавештења о положају у простору. - разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање; тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање; - именују земље у којима се енглески говори као матерњи језик.	Речи којима се именују просторије у стану/кући, намештај и одећа; предлоге за место – <i>in, on, under</i> ; језичке структуре <i>Where's the (ball)? It's (in) the wardrobe. Where are the (shoes)? They're (under) the table. His (shoes) are (green).. Her (shirt) is (yellow)</i> ; приче и песме које се односе на тему.	11	3	8
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Укупан број часова:	72	25	47		

4.7.2 Енглески језик 2 разред

Циљ наставе енглеског језика у другом разреду је оспособљавање ученике да на енглеском језику комуницирају у усменом облику, на основном нивоу, о темама из њиховог непосредног окружења, као и подстицање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика и олакшавање разумевања других и различитих култура и традиција. Стимулише критичко и креативно мишљење, радозналост и истраживачки дух и омогућава одговарајући социјални и интелектуални развој ученика.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	рој час ова по тем и	бра да	ста ли тип ови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. We're back Вратили смо се Поздрављање и представљање; описивање предмета.	- поздраве и отпоздраве примењујући једноставна језичка средства; представе себе и другог; - разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговаре на њих; - разумеју и користе формалне и неформалне поздраве и поштују устаљена правила учтивости; - уоче сличности и разлике у школама циљне културе и код нас.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>Hello! My name's (Meg). What's your name? I'm (Jack) What's this/that? It's a (bag/rubber). What are these? They're (apples). What colours is it? It's (red);</i> песме и приче које се односе на тему. *Наставник води основну комуникацију у учионици на енглеском језику што више – даје налоге и упутства, инсистира на учтивим молбама и захваљивању – <i>Open/Close your books, please. Listen and draw/circle... Cut and stick. May/Can I go out, please? May I see your workbook? Yes, miss. Thank you.</i>	9	3	6
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик, математика, свет око нас.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Време реализације					

2. Party time Време за забаву Честитање; изражавање количина; описивање предмета.	- препознају и именују предмете који се односе на тему; - разумеју једноставно исказане честитке и одговоре на њих; упуте једноставне честитке; - разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; - разумеју једноставне описе предмета; опишу предмете користећи једноставна језичка средства; - празници везани за циљну културу - <i>Halloween</i>	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>Happy brthiday (Meg). This is for you. Thank you. How many (dolls)? Two (dolls). What are these? They're (lollipops). What colour are they? They're (red). Are tey (lollipops)? Yes, they are. No, they aren't. She is a cat. She's black and white;</i> песме и приче које се односе на тему.	9	3	6
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик, свет око нас.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
3. Home and family Дом и породица Представљање других; давање информација о себи и тражење и давање информација о другима; изражавање припадања; описивање места – положаја у простору.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - представе друге; - разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе и одговоре на њих; постављају питања личне природе; - изразе припадање; - траже и пруже кратка једноставна обавештења која се односе на опис места – положаја у простору; - уочавају сличности и разлике у породичним односима и односима према кућним љубимцима у циљној култури и код нас.	Речи којима се именују чланови породице и кућни љубимци; језичке садржаје <i>Who's that? It's my (sister). This is my (grandmother). This is my father, Bill. Where's the puzzle? It's on/in/under the (wardrobe). Where are the balls? They're (on) the (sofa).</i> ; песме и приче које се односе на тему.	9	3	6
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				

Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.
Време реализације	

4. Frinds Пријатељи Изражавање поседовања/непоседовања; изражавање количина; описивање живих бића.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне исказе којима се изражава поседовање / непоседовање и реагује на њих; - разумеју и саопште једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; разумеју једноставне описе живих бића; опишу жива бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; - уочавају сличности и разлике у односу према животињама у земљама циљне културе и код нас.	Речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>I've got (eleven kites). Have you got a pet (cat)? Yes, I have. No, I haven't. (He) has got (fair hair). (She) has got (big ears). This is Lilly, my rabbit. She has got brown eyes, big ears and a small nose. I'm Rosie. I'm black and white. I've got brown eyes and brown ears;</i> песме и приче које се односе на тему.	9	3	6
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Време реализације					

5. Animals Животиње Описивање живих бића; изражавање способности; изражавање количина.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе живих бића; опишу жива бића користећи једноставна језичка средства; - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање способности; траже информацију о туђим способностима и саопште шта они или неко други може/не може/уме/не уме да уради; - разумеју и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; - уочавају сличности и разлике у односу према животињама у земљама циљне културе и код нас.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>How many (monkeys) can you see? I can see (three) monkeys. Can you (swim)? Yes, I can. No, I can't. This is a (parrot). It can talk. It can fly, too. This is my lion. It can run, jump and swim. It can't fly.</i> приче и песме које се односе на тему.	9	4	5
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.25.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Време реализације					
6. My town Мој град Описивање места	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе места; опишу места користећи једноставна језичка средства; - разумеју и поштују правила учтивног понашања у јавном простору.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>This is my town. There is a (park). There are two (restaurants). There are two police stations, too. Is there a zoo in your town? Yes. No.</i>	9	3	6
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик, математика.				

Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.25.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Време реализације					
7. My favourite food Моја омиљена храна Изражавање допадања/недопа- дања; исказивање потреба.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагују на њих; траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; - разумеју свакодневне исказе у вези са непосредним потребама и реагују на њих; изразе основне потребе, кратким и једноставним језичким средствима; - уочавају сличности и разлике у начину исхране у циљној култури и код нас.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>What's your favourite food? I like (meat). I don't like (chips). I want (fruit). I don't want (cola). I'm hungry. Me, too. Come with me. I've got sweets and cake. Chips. Yum! They're good/bad for you.</i> песме и приче које се односе на тему.	9	3	6
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.25.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Време реализације					

8. Clothes Одећа Описивање живих бића.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе живих бића; опишу жива бића користећи једноставна језичка средства; - култура одевања.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке садржаје <i>I'm wearing jeans. Look! (He)'s wearing a (hat). (She)'s wearing (glasses). Is (she) wearing (jeans and trainers)? Yes (she) is. No, (she) isn't. This is Mario. He's wearing a sombrero. It's a hat.</i>	10	3	7
Корелација са другим предм.	Грађанско васпитање, свет око нас, ликовна, музичка и драмска уметност, српски језик.				
Стандради постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.25.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања, пројекти.				
Време реализације					
Укупан број часова:	72	25	47		

4.7.3 Енглески језик 3 разред

ГОДИШЊИ/ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Наставна тема:	Тип часа				Времетраје	Исходи теме:	Образовни стандарди	Провера остварености исхода
	бр ра да	т в р ђ и в а њ е	р о в е р а	к у п н о				
1. NEW FRIENDS (Hello/At school) а) Лични идентитет б) Школа и школски живот	4	6	2	12	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства; – представи себе и другог; – разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих; – исказе и прихвати захвалност на једноставан начин; – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; – разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; – саопшти једноставна упутства и налоге; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;	ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА Основни ниво: ПСТ.1.1.1. ПСТ.1.1.2. ПСТ.1.1.3. ПСТ.1.1.4. ПСТ.1.1.5. Средњи ниво: ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.2. ПСТ.2.1.1	- иницијално тестирање (почетак септембра) - посматрање - усмено испитивање - тестирање (нестандардизовани и критеријумски тестови) - оцењивање различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање,	

2.	PEOPLE (Let's play/I'm a man) a) Живи свет b) Уже друштвено окружење	4	7	1	12	Друга половина октобра и новембар	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; – разуме позив на заједничку активност и на прикладан начин реагује на њега; – упути позив на заједничку активност; – разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих; – саопшти једноставна упутства и налоге; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;	РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА Основни ниво: ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8. ПСТ.1.1.9 УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ Основни ниво: ПСТ.1.1.10. ПСТ.1.1.11. Средњи ниво: ПСТ.2.1.16. ПСТ.2.1.13. ПСТ.2.1.14. ПСТ.2.1.15. ПСТ.2.1.12.	говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, - ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега - ученички радови - пројектни задаци - домаћи задаци - самоевалуација - портфолио
3.	HAPPY DAYS (That's me/I can play tennis) a) Млади - живот деце и омладине b) Празници	4	7	1	12	Децембар и јануар	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; – разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима; – разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; – опише радње и способности користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих; – упути једноставне честитке; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;	ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ Основни ниво: ПСТ.1.1.16. ПСТ.1.1.17. ПСТ.1.1.20. ПСТ.1.1.19. ПСТ.1.1.18. МЕДИЈАЦИЈА Основни ниво: ПСТ.1.1.21	

4.	AT HOME (You've got big ears/ Where's Toto?) а) Породица б) Становање	4	7	1	12	к рај јануа ра, фебр уар и поче так март а	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; – разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; – тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;	ПСТ.1.1.22. ПСТ.1.1.23. Средњи ниво: ПСТ.2.1.24. ПСТ.2.1.25. ПСТ.2.1.26. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Основни ниво: ПСТ.1.2.1. ПСТ.1.2.2. ПСТ.1.2.3. ПСТ.1.2.4. Средњи ниво: ПСТ.2.2.3. ПСТ.2.2.1. ПСТ.2.2.2.	
5.	AROUND TOWN (I like bananas /There's a zoo) а) У граду б) Исхрана	4	7	1	12	м арт, апри ли п рва неде ља маја	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; – тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима; – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко време; – разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих; – упуту једноставне честитке; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;	ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Основни ниво: ПСТ.1.3.1. ПСТ.1.3.2. Средњи ниво: ПСТ.2.3.1. ПСТ.2.3.2. ПСТ.2.3.3. ПСТ.2.3.5.	

6.	GOOD TIMES (A tall hat/ Goodbye) а) Мода и облачење б) Временске прилике	4	7	1	12	ај и јун ^М	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставне описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; – разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника; – разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; – упуту кратке и једноставне молбе; – исказе и прихвати извињење на једноставан начин; – разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; – разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;		
		24	41	7	72				

4.7.4 Енглески језик 4 разред

Редни број наставне теме	Тематска област	Месец										Укупно:	
		I X	X	X I	X II	I	I I	I I I	I V	V	V I		
1.	ЛИЧНИ ИДЕНТИТЕТ ABOUT ME а) Hello!	-	8	4									12

	b) Family											
2.	ПОРОДИЦА И УЖЕ ДРУШТВЕНО ОКРУЖЕЊЕ - PEOPLE a) Flying b) Help		6	6								12
3.	ЖИВИ СВЕТ - ПРИРОДА, ЉУБИМЦИ, ОЧУВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ - ENVIRONMENT a) Life b) Time			2	8	2						12
4.	МЛАДИ - ЖИВОТ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ - SHOPPING a) Places b) The Basket					5	4	3				12
5.	СЛОБОДНО ВРЕМЕ - ЗАБАВА, РАЗНОДА, ХОБИЈИ - FREE TIME a) Fun b) Hi, kids!)							6	6			12
6.	СВЕТ ОКО НАС (ЗДРАВЉЕ/ПУТОВ АЊА) THE WORLD AROUND US! a) He's a vet								1	7	4	12

	b) Back home!											
Укупно:		8	10	8	8	7	4	9	7	7	4	72

ГОДИШЊИ/ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Наставна тема:	Тип часа				Времетраје реализације	Исходи теме:	Образовни стандарди	Провера остварености исхода
	брада	тврђињање	ровира	купно				

7.	ЛИЧНИ ИДЕНТИТЕТ - ABOUT ME a) Hello! b) Family	4	6	2	12	С епте мбар и прва п олов ина окто бра	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; – представи себе и другог; – разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих; – поставља једноставнија питања личне природе; – у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости; – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставније исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; – учествује у предлагању садржаја и начина рада.	ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА Основни ниво: ПСТ.1.1.1. ПСТ.1.1.2. ПСТ.1.1.3. ПСТ.1.1.4. ПСТ.1.1.5. Средњи ниво: ПСТ.2.1.3 ПСТ.2.1.2. ПСТ.2.1.1 РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА Основни ниво: ПСТ.1.1.7 ПСТ.1.1.8. ПСТ.1.1.9 УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ Основни ниво: ПСТ.1.1.10. ПСТ.1.1.11. Средњи ниво: ПСТ.2.1.16. ПСТ.2.1.13. ПСТ.2.1.14. ПСТ.2.1.15.	- иницијално тестирање (почетак септембра) - посматрање - усмено испитивање - тестирање (нестандардизовани и критеријумски тестови) - оцењивање различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, - ангажовање и залагање у раду на часу и ван њега - ученички радови - пројектни задаци - домаћи задаци - самоевалуација - портфолио
8.	ПОРОДИЦА И УЖЕ ДРУШТВЕНО ОКРУЖЕЊЕ - PEOPLE c) Flying d) Help	4	7	1	12	Д руга поло вина окто бра и нове мбар	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко време; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства – разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; – саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење;		

9.	ЖИВИ СВЕТ – ПРИРОДА, ЉУБИМЦИ, ОЧУВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ - ENVIRONMENT c) Life d) Time	4	7	1	12	Д ецем бар и јануа р	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства – разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко време; – разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; – упуту једноставније честитке;	ПСТ.2.1.12. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ Основни ниво: ПСТ.1.1.16. ПСТ.1.1.17. ПСТ.1.1.20. ПСТ.1.1.19. ПСТ.1.1.18. МЕДИЈАЦИЈА Основни ниво: ПСТ.1.1.21.	
10.	МЛАДИ – ЖИВОТ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ - SHOPPING c) Places d) The Basket	4	7	1	12	К рај јануа ра, фебр уар и поче так март а	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; – саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење; – разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; – тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору; – разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; – разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих; – изражава допадање/недопадање уз најједноставније образложење; – тражи најједноставније образложење допадања/недопадања; – разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; – упуту кратке и једноставније молбе; – разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника;	ПСТ.1.1.22. ПСТ.1.1.23. Средњи ниво: ПСТ.2.1.24. ПСТ.2.1.25. ПСТ.2.1.26. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Основни ниво: ПСТ.1.2.1. ПСТ.1.2.2. ПСТ.1.2.3. ПСТ.1.2.4. Средњи ниво: ПСТ.2.2.3. ПСТ.2.2.1. ПСТ.2.2.2.	

11.	СЛОБОДНО ВРЕМЕ – ЗАБАВА, РАЗОНОДА, ХОБИЈИ - FREE TIME c) Fun d) Hi, kids!)	4	7	1	12	М арт, апри ли п рва неде ља маја	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих; – изражава допадање/недопадање уз најједноставније образложење; – тражи најједноставније образложење допадања/недопадања; – разуме једноставније исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; – тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору; – разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; – упути једноставније честитке;	ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА Основни ниво: ПСТ.1.3.1. ПСТ.1.3.2. Средњи ниво: ПСТ.2.3.1. ПСТ.2.3.2. ПСТ.2.3.3. ПСТ.2.3.5.
12.	СВЕТ ОКО НАС (ЗДРАВЉЕ/ ПУТОВАЊА) THE WORLD AROUND US! c) He's a vet d) Back home!	4	7	1	12	М ај и јун	По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да: – именује бића, предмете и места из непосредног окружења; – разуме једноставније описе бића, предмета и места; – опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа; – исказе и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; – разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; – упути позив на заједничку активност; – учествује у предлагању садржаја и начина рада. – разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на метеоролошко време; – разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;	

Обавезни стандарди за крај основног образовања

1. СРПСКИ ЈЕЗИК - https://ceo.edu.rs/wp-content/uploads/publikacije/Obrayvoni%20standardi%20za%20prvi%20ciklus/Standardi4_srpski_cir.pdf
2. МАТЕМАТИКА - https://ceo.edu.rs/wp-content/uploads/publikacije/Obrayvoni%20standardi%20za%20prvi%20ciklus/Standardi4_matematika_cir.pdf
3. ПРИРОДА И ДРУШТВО- https://ceo.edu.rs/wp-content/uploads/publikacije/Obrayvoni%20standardi%20za%20prvi%20ciklus/Standardi4_Priroda-i-drustvo.pdf

Линкови ка правилницима за први циклус

1. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7cb1d37c-1c00-4664-9fdf-b637286e6d32>
2. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=893c4453-c577-4ff2-9a57-19f937dd7107> (од 47.стр)
3. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1> (од 7.стр)
4. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c>

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС
ЗА ПЕРИОД 2022-2026. ГОДИНЕ**

ЈУН, 2022. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

1. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	253
1.1. Начин остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа	255
2. Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање	255
А. Обавезни наставни предмети.....	255
2.1. Српски језик.....	255
2.1.1 Разред: Пети	256
2.1.2 Разред: Шести	264
2.1.3 Разред: Седми.....	272
2.1.4 Разред: Осми	283
2.3. Ликовна култура	295
2.3.1 Разред: Пети	295
2.3.2 Разред: Шести	302
2.3.3 Разред: Седми.....	309
2.3.4 Разред: Осми	314
2.4. Музичка култура.....	316
2.4.1 Разред: Пети	316
2.4.2 Разред: Шести	325
2.4.3 Разред: Седми.....	333
2.4.4 Разред: Осми	341
2.5. Историја.....	350
2.5.1 Разред: Пети	351
2.5.2 Разред: Шести	356
2.5.3 Разред: Седми.....	366

2.5.4 Разред: Осми	371
2.6. Географија	386
2.6.1 Разред: Пети	386
2.6.2 Разред: Шести	392
2.6.3 Разред: Седми.....	397
2.6.4 Разред: Осми	404
2.7. Физика	407
2.7.1 Разред: Шести	408
2.7.2 Разред: Седми.....	421
2.7.3 Разред: Осми	437
2.8. Енглески језик.....	452
2.8.1 Разред: Пети	452
2.8.2 Разред: Шести	465
2.8.3 Разред: Седми.....	476
2.8.4 Разред: Осми	488
2.9. Математика	498
2.9.1 Разред: Пети	499
2.9.2 Разред: Шести	507
2.9.3 Разред: Седми	516
2.9.4 Разред: Осми	525
2.10. Биологија	533
2.10.1 Разред: Пети	534
2.10.2 Разред: Шести	543
2.10.3 Разред: Седми	552
2.10.4 Разред: Осми	560
2.11. Хемија.....	568

2.11.1 Разред: Седми	568
2.11.2 Разред: Осми	581
2.12. Техника и технологија	593
2.12.1 Разред: Пети	593
2.12.2 Разред: Шести	598
2.12.3 Разред: Седми.....	602
2.12.4 Разред: Осми	606
2.13. Информатика и рачунарство	611
2.13.1 Разред: Пети	611
2.13.2 Разред: Шести	615
2.13.3 Разред: Седми.....	619
2.13.4 Разред: Осми	623
2.14. Физичко и здравствено васпитање.....	628
2.14.1 Разред: Пети	628
2.14.2 Разред: Шести	639
2.14.3 Разред: Седми.....	648
2.14.4 Разред: Осми	660
СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ	672
Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	675
3.1. Верска настава - православни катихизис (веронаука)	675
3.1.1 Разред: Пети	676
3.1.2 Разред: Шести	679
3.1.3 Разред: Седми.....	684
3.1.4 Разред: Осми	687
3. 2. Грађанско васпитање.....	693
3.2.1 Разред: Пети	693

3.2.2 Разред: Шести	696
3.2.3 Разред: Седми.....	700
3.2.4 Разред: Осми	702
ИЗБОРНИ ПРОГРАМ – ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК.....	707
3.3. Немачки језик	707
3.4. Руски језик	721
3.5. Шпански језик	760
4. Програм допунске и додатне наставе.....	804
5. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ.....	807
6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ	811
7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	813
8. ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.....	819
9. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	821
10. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ	824
10.1. Ваннаставне активности у првом циклусу	824
10.2. Ваннаставне активности у другом циклусу	825
10.3. Такмичења.....	826
11. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	827
12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	829
13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	830
14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	833
15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	834
16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	837
17. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ.....	843
18. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ-	845

19. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД.....	847
19.1. ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА	847
19.2. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА.....	849
Линкови ка актуелним Правилницима за други циклус.....	850

1. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Наставни план на основу Правилника о наставном плану за други циклус основног образовања “Просветни гласник” бр. 6/07.

Предмети и фонд часова у старијим разредима

РАЗРЕД	V		VI		II		VIII	
	Н ¹	Г ²	Н	Г	Н	Г	Н	Г
Обавезни наставни предмети								
Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
Физика			2	72	2	72	2	68
Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
Хемија					2	72	2	68

¹ Н- недељни фонд часова

² Г- годишњи фонд часова

Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
Физичко и здравствено васпитање	3	72+54	3	72+54	3	108	3	102
УКУПНО	24	918	25	954	28	1008	28	952

Обавезни изборни програми								
Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО	3	108	3	108	3	108	3	136
УКУПНО I + II	27	1026	29	1062	31	1116	31	1054
Остали облици образовно-васпитног рада								
Редовна настава	27	1026	29	1062	31	1116	31	1054
Слободне наст. активности	1	36	1	36	1	36	1	34
Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО I+II+III	30	1134	32	1170	34	1224	34	1156
Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
Ваннаставне активности	1	36	1	36	1	36	1	34
Екскурзије	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

*Други страни језик- Руски језик, Немачки језик и Шпански језик.

1.1. Начин остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа

У глобалним плановима рада наставници ће навести начин праћења и примене образовних стандарда, као и остваривања принципа и циљева учења по разредима и предметима.

Проверавање остваривања циљева учења вршиће се кроз усмена излагања ученика, тестове, есеје, домаће задатке, писмене задатке, активности на часу, праћење практичних радова ученика, графичких радова, прегледом ученичких портфолија, дневника рада и сл. Провере остварености стандарда по предметима и разредима вршиће се путем тестирања и то:

- а) путем иницијалних тестирања у септембру,
- б) полугодишњих тестова у децембру
- в) годишњих тестирања у мају- јуну
- г) путем завршног теста у осмом разреду у јуну.

Та тестирања радиће се по узору на Заводове анализе остварености стандарда по нивоима постигнућа.

2. Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

А. Обавезни наставни предмети

2.1. Српски језик

Циљ учења СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности, да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

2.1.1 Разред: Пети

Фонд часова:	разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
	пети	5	180

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ ПРЕМА СТАНДАРДИМА КВАЛИТЕТА РАДА:

- Упознавање са морфолошким карактеристикама променљивих речи
- Упознавање са морфолошким карактеристикама непроменљивих речи- прилога и предлога
- Упознавање са граматичким и глаголским категоријама глагола
 - Грађење и значење глаголских облика и њихова употреба у реченици
 - Упознавање са падежним системом
 - Одређивање реченичних чланова
 - Писање великог слова у вишечланим називима
- Обнављање до сада усвојеног знања о интерпункцијским и правописним правилима
 - Писање зареза при набрајању, употреби вокатива и апозиције
 - Упознавање са стилским фигурама (епитет, поређење, персонификација) и њихова улога у тексту - Упознавање са књижевним родовима и врстама
- Оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста.
 - Карактеристике епске и лирске поезије
 - Упознавање са одликама стиха, строфе, риме
 - Уочавање разлика између уметничке и народне књижевности
- Типови приповедања
- Упознавање са саставом лексике српског језика

ИСХОДИ По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>–разликује књижевни и некњижевни текст –упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности</p> <p>–чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова</p> <p>–одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности</p> <p>–разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији</p> <p>–анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава)</p> <p>–разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца</p> <p>–разликује облике казивања</p> <p>–увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике</p> <p>–одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту</p> <p>–процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.)</p> <p>–развија имагинацијски богате асоцијације на основу</p>	Књижевност	<ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: <i>Вила зида град</i> 2. Народне лирске песме о раду(избор) 3. Народна лирске породичне песме (избор) 4. Бранко Радичевић: <i>Певам дању, певам ноћу</i> 5. Милица Стојадиновић Српкиња: <i>Певам песму</i> 6. Војислав Илић: <i>Зимско јутро</i> 7. Душан Васиљев: <i>Домовина</i> 8. Милован Данојлић : <i>Шљива</i> 9. Пеђа Трајковић: <i>Кад књиге буду у моди</i> 10. Народна песма: <i>Свети Саво</i> 11.. Народна песма: <i>Женидба Душанова</i> 12. <i>Епске народне песме старијих времена</i> (о Немањићима и Мрњавчевићима) 13. Народна приповетка: <i>Еро с онога свијета</i> 14. Народна приповетка: <i>Дјевојка цара надмудрила</i> 15. Милован Глишић: <i>Прва бразда</i> 16. Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак) 17. Бранко Ћопић: <i>Поход на Мјесец</i> 18. Иво Андрић: <i>Мостови</i> 19. Данило Киш: <i>Дечак и пас</i> 20. Горан Петровић: <i>Месец над тепсијом</i> 21. А. П. Чехов: <i>Шала</i> 22. Бранислав Нушић: <i>Кирија</i> 23. Душан Радовић: <i>Капетан Џон Пиплфокс</i> 24. Љубиша Ђокић: <i>Биберче</i>

<p>тема и мотива књижевних дела</p> <ul style="list-style-type: none"> –одреди тему и главне и споредне мотиве –анализира узрочно-последично низање мотива –илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове –илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима –уважава националне вредности; негује културноисторијску баштину –наведе примере личне добити од читања –напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст разликује одломак и целовит прилог у видео продукцији 		<ol style="list-style-type: none"> 25. Вук Стефановић Караџић: <i>Моба и прело</i> 26. Доситеј Обрадовић: <i>О љубави према науци</i> 27. М. Петровић Алас: <i>У царству гусара</i> 28. М. Миланковић: <i>Успомене, доживљаји, сећања</i> (избор) 29. <i>Кратки фолклорни облици</i> 30. Бранислав Нушић: <i>Хајдуци</i> 31. Данијел Дефо: <i>Робинзон Крусо</i> 32. Марк Твен: <i>Доживљаји Тома Сојера</i> 33. Игор Коларов: <i>Аги и Ема</i> 34. <i>Избор из савремене поезије за децу</i> 35. Јован Јовановић Змај: <i>Песмо моја</i> 36. Иван Цанкар: <i>Десетица</i> 37. Мирослав Антић: <i>Шашава песма</i> 38. Стеван Раичковић: <i>Прва зарада дрвене Марије</i> 39. <i>Народне бајке(избор)</i> 40. <i>Ауторске бајке(избор)</i>
<ul style="list-style-type: none"> –разликује променљиве речи од непроменљивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију –разликује основне функције и значења падежа –употребљава падежне облике у складу са нормом –употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима) 	<p>Граматика</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предикатска реченица – предикат; објекат; прилошке одредбе; апозиција. 2. Променљиве и непроменљиве речи. 3. Именице. 4. Основне функције и значења падежа. 5. Придеви. 6. Заменице – личне заменице. 7. Бројеви. 8. Глаголи и гл. облици – инфинитив, презент, перфекат, футур I.

<p>–доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова</p> <p>–користи правопис (школско издање)</p> <p>–правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице</p> <p>–говори јасно поштујући књижевнојезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове</p>	<p>Правопис и ортоепија</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација; велико и мало слово у писању присвојних придева. 2. Заменица <i>Ви</i> из поштовања. 3. Одрична речца <i>не; нај</i> у суперлативу; вишечлани бројеви. 4. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници; црта уместо наводника у управном говору. 5. Место акцента у вишесложним речима. 6. Интонација упитних реченица. 7. Артикулација: гласно читање брзалица (споро, па брзо).
<p>–користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог</p> <p>–издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>–саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште</p> <p>–проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту</p> <p>–напамет говори одабране књижевне текстове или одломке</p>	<p>Језичка култура</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Препричавање, причање, описивање – говорни и писани језик; писање писма (приватно, имејл). 2. Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице; отклањање безначајних појединости и сувишних речи. 3. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, елементи композиције); пасуси као уже тематске целине. 4. Осам домаћих писмених задатака. 5. Четири школска писмена задатка.

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
<p>Књижевност</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела</p> <p>СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноумет. тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог</p>

		<p>CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура (епитет, поређење, ономатопеја) CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноум. текста: мотив, тему, фабулу, лик...</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноум. дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација CJ.2.4.5. препознаје и разликује тражене стилске фигуре (персонификација) CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију и њихову повезаност CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноумет. дела позивајући се на само дело</p>

ГРАМАТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи CJ.1.3.8. одређује реченичне чланове у типичним примерима</p> <p>CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (презент, перфекат, футур први..)</p> <p>CJ.1.3.12. познаје основне лексичке односе: синонимију и антонимију</p> <p>CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације</p> <p>CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста (једноставни случајеви)</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>CJ.2.3.6. одређује реченичне чланове у сложенијим примерима</p> <p>CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа</p> <p>CJ.2.3.10. зна значења речи који се јављају у школским текстовима, као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава</p> <p>CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложени примери)</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>CJ.3.3.6. зна главна значења падежа и познаје функције обрађених глаголских облика</p> <p>CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени</p> <p>CJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима и правилно их употребљава</p>
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>CJ.1.2.3. саставља једноставан текст и уме да га организује у смисаоне целине CJ.1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације; саставља приватно писмо</p> <p>CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)</p>

		CJ.1.2.8. примењује правописну норму у једноставним примерима
	СРЕДЊИ НИВО	CJ.2.2.2. саставља вест CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева
	НАПРЕДНИ НИВО	CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ОСНОВНИ НИВО	CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи CJ.1.1.4. служи се садржајем да би пронашао одређени део текста CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног CJ.1.1.7. изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
	СРЕДЊИ НИВО	CJ.2.1.1. чита текст „с оловком у руци” ради учења и извршавања различитих задатака CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста
	НАПРЕДНИ НИВО	CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) CJ.3.1.3. изводи закључке засноване на сложенијем тексту

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Начин остваривања програма:

- **методе рада:** Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалогски, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивн
- **облик рада:** Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

Наставника: Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.

Ученика: Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, повремене петоминутне провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора, провера знања путем контролних вежби и тестова, праћење реализације домаћих и писмених задатака, индивидуализовани захтеви; **Корелација са другим предметима :**

<i>Еро с онога свијета</i> , шаљива народна приповетка	Историја: време ропства под Турцима; Веронаука: <i>онај свет</i> ; Музичка култура: Јаков Готовац, <i>Еро с онога свијета</i>
<i>Дјевојка цара надмудрила</i> , народна новела	Ликовна култура: илустровање текста; Народна традиција: реалије – слике из живота нашег народа у прошлости: врсте послова, поштовање родитеља и др.
<i>Небеска Река</i> , Гроздана Олујић	Географија: реке (планинске, равничарске, понорнице)
<i>Поход на Мјесец</i> , Бранко Ћопић	Географија: Грмеч; Ликовна култура: илустровање текста; Народна традиција: побратим, мотиви из живота нашег народа у прошлости: врсте послова на селу и др.
<i>Зимско јутро</i> , Војислав Илић	Ликовна култура: Сликање пејзажа
<i>Епске песме о Немањићима и Мрњавчевићима</i>	Информатика и рачунарство употреба интернета и програма за представљање наставног материјала. Историја: Немањићи и Мрњавчевићи
<i>Породичне лирске народне песме; усаванке</i> , избор	Музичка култура: <i>Тијо ноћи</i>
<i>Прва бразда</i> , Милован Глишић	Верска настава: часни пост, Преображење, Петровдан, благи дан, крсно име, чесница

Литература (за наставнике и ученике):

1. **Читанка** „Расковник” за за пети разред основне школе – Зона Мркаљ, Зорица Несторовић
2. **Граматика** за пети разред основне школе – Весна Ломпар
3. **Радна свеска** за пети разред основне школе - Весна Ломпар и Зорица Несторовић

2.1.2 Разред: Шести

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	4	144

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ ПРЕМА СТАНДАРДИМА КВАЛИТЕТА РАДА:

- Увођење ученика у грађење речи
- Упознавање са гласовним системом
- Упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи
- Утврђивање и проширивање знања о значењу и функцији именичких и придевских заменица
- Стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика предвиђених програмом
- Стицање знања о комуникативној и предикатској реченици
- Оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих и кратких акцената
- Оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста
- Развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту
- Постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања (према захтевима програма) – Богађење речника
- Обнављање знања о стилским фигурама и упознавање са новим (ономатопеја, градација) -
Правописна решења у вези са гласовним променама, заменицама, глаголским облицима

ИСХОДИ		САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; – чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научнопопуларних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; – разликује заплет и расплет као етапе драмске радње; – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; – уочава хумор у књижевном делу; – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; 	Књижевност	<p>САДРЖАЈИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Обредне лирске народне песме</i> (избор) 2. Ђура Јакшић: <i>Вече</i> 3. Јован Дучић: <i>Село</i> 4. Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i> 5. Вељко Петровић: <i>Ратар</i> 6. Војислав Илић: <i>Свети Сава</i> 7. Стеван Раичковић: <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> 8. Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пено Крста</i> 9. Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i> 10. Народна песма: <i>Смрт Мајке Југовића</i> 11. Народна песма: <i>Марко Краљевић укида свадбарину</i> 12. Петар Кочић: <i>Јаблан</i> 13. Бранко Ћопић: <i>Чудесна справа</i> 14. Иво Андрић: <i>Аска и вук</i> 15. Антон Павлович Чехов: <i>Вањка</i> 16. Светлана Велмар Јанковић: <i>Сирото ждребе</i> (из Књиге за Марка) 17. Коста Трифковић: <i>Избирачица</i> (одломак) 18. Миодраг Станисављевић: <i>И ми трку за коња имамо</i> (одломак) 19. Бранислав Нушић: <i>Аналфабета</i> (одломак) 20. Владимир Хулпах: <i>Смедервска тврђава</i> 21. Никола Тесла: <i>Моји изуми</i> (поглавље по избору) 22. <i>Епске народне песме о Косовском боју</i> (избор) 23. <i>Епске народне песме о Марку Краљевићу</i> (избор) 24. Бранислав Нушић: <i>Аутобиографија</i> 25. Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешиња</i> 26. Весна Алексић: <i>Каљави коњ</i> 27. Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i> 28. Ференц Молнар: <i>Дечаци Павлове улице</i>

<ul style="list-style-type: none">– илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;– уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину;– препоручи књижевно дело уз кратко образложење; упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;		<p>29. Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији дан у мом животу</i></p> <p>30. Вилијем Саројан: <i>Зовем се Арам</i></p> <p>31. Џејмс Крис: <i>Тим Талир или Продати смех</i></p> <p>32. Џек Лондон: <i>Бели очњак (одломак)</i></p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; – одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; – разликује реченице по комуникативној функцији; 	<p>Граматика</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Начини грађења речи. 2. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова. Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно р. 3. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано а; промена л у о; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. 4. Заменице: неличне именичке заменице ;придевске заменице. Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. 5. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат ,плусквамперфекат. 6. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.
<ul style="list-style-type: none"> – доследно примењује правописну норму; користи правопис (школско издање); - разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи; 	<p>Правопис и ортоепија</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Писање имена васионских тела. 2. Растављање речи на крају реда (основна правила). 3. Правописна решења у вези са гласовним променама. 4. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице Ваш великим почетним словом. 5. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика. 6. Дуги и кратки акценти 7. Правилан изговор гласова ђ, ћ, ч, р

<ul style="list-style-type: none"> – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типova текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање; – разликује и гради аугментативе и деминутиве; – саставља обавештење, вест и кратак извештај; – разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; – проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; – драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста; – говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; изражајно чита обрађене књижевне текстове. 	Језичка култура	<ol style="list-style-type: none"> 1.Текстови у функцији унапређивања језичке културе 2.Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). 3. Говорне вежбе на унапред одређену тему. 4.Учтиве форме обраћања. 5.Лексикологија: аугментативи , деминутиви. 6.Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. 7.Богаћење речника: лексичкосемантичке вежбе, стилске вежбе. 8. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. 9.Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).
---	------------------------	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
Књижевност	ОСНОВНИ НИВО	CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноумет. тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура (епитет, поређење, оноματοпеја) CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноум. текста: мотив, тему, фабулу, лик...
	СРЕДЊИ НИВО	CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноум. дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију и научно-популарне текстове CJ.2.4.5. препознаје и разликује тражене стилске фигуре (хипербола, градација, контраст) CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову повезаност

		<p>CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту</p> <p>CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива</p> <p>CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту</p>
		<p>CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноумет. дела позивајући се на само дело</p> <p>CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави</p>
ГРАМАТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама</p> <p>CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи</p> <p>CJ.1.3.5. разликује прости речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу творбених модела</p> <p>CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)</p> <p>CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним примерима</p> <p>CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)</p> <p>CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације</p> <p>CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста (једноставни случајеви)</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене</p> <p>CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање)</p> <p>CJ.2.3.6. одређује реченичне чланове у сложенијим примерима</p> <p>CJ.2.3.8. препознаје функције и главна значења глаголских облика</p> <p>CJ.2.3.10. зна значења речи који се јављају у школским текстовима, као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава</p> <p>CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложени примери)</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима</p> <p>CJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их објасни, препозна и именује)</p> <p>CJ.3.3.3. зна да уочи акцентовани слог и да обележи дуге акценте</p> <p>CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>CJ.3.3.6. познаје функције и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)</p> <p>CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су</p>
		<p>употребљени, или на основу њиховог порекла</p> <p>CJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима и правилно их употребљава</p>
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>CJ.1.2.3. саставља једноставан текст и уме да га организује у смисаоне целине</p> <p>CJ.1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације; саставља службено писмо</p> <p>CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)</p> <p>CJ.1.2.8. примењује правописну норму у једноставним примерима</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.2.2. саставља извештај</p> <p>CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ОСНОВНИ НИВО	CJ.1.1.1. разуме текст (хирилични и латинични) који чита наглас и у себи CJ.1.1.4. служи се садржајем да би пронашао одређени део текста CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног CJ.1.1.7. изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
	СРЕДЊИ НИВО	CJ.2.1.1. чита текст „с оловком у руци” ради учења и извршавања различитих задатака CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста
	НАПРЕДНИ НИВО	CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) CJ.3.1.3. изводи закључке засноване на сложенијем тексту

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Начин остваривања програма:

-методе рада: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалогски, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни

-облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи **Активности:**

Наставника: Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.

Ученика: Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, повремене петоминутне провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора, провера знања путем контролних вежби и тестова, праћење реализације домаћих и писмених задатака, индивидуализовани захтеви;

Корелација са другим предметима :

Информатика и рачунарство: употреба интернета и програма за представљање наставног материјала.

Историја: Косовски бој, Марко Краљевић, Растко Немањић, време ропства под Турцима, Аустроугарима, Други светски рат Музичка

култура: Народне лирске песме

Верска настава: Свети Сава

Ликовна култура: илустровање текста; пејзаж; улога уметности

Физика: Никола Тесла

Литература (за наставнике и ученике)

1. *Извор, Читанка за шести разред основне школе*- Зона Мркаљ и Зорица Несторовић

2. *Граматика 6, уџбеник за шести разред основне школе* - Весна Лопмпар

3. *Радна свеска 6, уз Читанку и Граматику за шести разред основне школе* -Зона Мркаљ, Зорица Несторовић и Весна Лопмпар

2.1.3 Разред: Седми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	4	144

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ ПРЕМА СТАНДАРДИМА КВАЛИТЕТА РАДА :

- Стицање знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур други, императив, потенцијал, трпни гл. придев, гл. прилог садашњи, гл. прилог прошли)
- Проширивање знања о непроменљивим врстама речи
- Упознавање са појмом синтагме; врсте синтагми
- Проширивање знања о реченици (комуникативна, предикатска, зависна, независна)
- Проширивање знања о реченичним члановима (врсте субјекта и предиката)

- Упознавање са напоредним односима међу реченичним члановима (саставни, раставни и супротни) – Стицање основних знања о конгруенцији
- Оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената (дугосилазни и дугоузлазни)
- Увежбавање правописних правила. Писање скраћеница и правописних знакова
- Оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста
- Упознавање са књижевним врстама као што су путопис, дневник и аутобиографија
- Развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту
- Проширивање знања о стилским фигурама (метафора, словенска антитеза, алегорија)
- Постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања (репортажа, технички и сугестивни опис, писање електронских порука)
- Упознавање, тумачење и читање табела, легенди, графикона, мапа ума, Богаћење речника , Увежбање изражајног казивања

Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји
<ul style="list-style-type: none"> – користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом; – разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних – књижевних врста; – разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; – тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; – локализује књижевна дела из обавезног школског програма; – разликује етапе драмске радње; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – разликује облике казивања (форме приповедања); – идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; – анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; 	Књижевност	<p style="text-align: center;">ЛИРИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Дучић: <i>Подне</i> 2. Милан Ракић: <i>Божур</i> 3. Владислав Петковић Дис: <i>Међу својима</i> 4. Милутин Бојић: <i>Плава гробница</i> 5. Десанка Максимовић: <i>Крвава бајка</i> 6. Стеван Раичковић: <i>После кише</i> 7. Јован Јовановић Змај: <i>Јутутунска јухахаха</i> 8. Рабиндранат Тагоре: <i>Папирни бродови</i> 9. Вислава Шимборска: <i>Облаци</i> <p style="text-align: center;">ЕПИКА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна бајка (једна по избору): <i>Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован</i> 2. Стефан Митров Љубиша: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак) 3. Радоје Домановић: <i>Вођа</i> (одломак) 4. Петар Кочић: <i>Кроз мећаву</i> 5. Иво Андрић: <i>Јелена, жена које нема</i> (одломак) 6. Данило Киш: <i>Прича о печуркама / Еолска харфа</i> 7. Алфонс Доде: <i>Последњи час</i> / Владимир Набоков: <i>Лош дан</i> 8. <i>Дневник Ане Франк</i> (одломак) 9. Ефраим Кишон: <i>Код куће је најгоре</i> (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) 11. Пеђа Милосављевић: <i>Потера за пејзажима</i>

		<p style="text-align: center;">ДРАМА</p> <ol style="list-style-type: none">1. Бранислав Нушић: <i>Власт</i> (одломак)2. Вида Огњеновић: <i>Кањош Мацедоновић</i> (одломак) <p style="text-align: center;">НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <ol style="list-style-type: none">1. Михајло Пупин: <i>Са пашњака до научењака</i> (одломак)2. Јелена Димитријевић: <i>Седам мора и три океана</i> („Путем око света“ (одломак) или „Нови свет“ (одломак) / Милош Црњански: <i>Наша небеса</i> („Крф, плава гробница“ – одломак)
--	--	--

– уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким; – разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела;

– критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; идејним слојем текста; препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;

– размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;

– препоручи књижевно дело уз кратко образложење;

– упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;

– препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;

– размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;

– препоручи књижевно дело уз кратко образложење;

– упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;

– разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;

– одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима;

– уочи делове именичке синтагме;

– искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом;

– разликује граматички и логички субјекат;

– разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;

– препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;

идентификује врсте

– доведе у везу значење пословица и изрека са

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакишића* и песма по избору)
2. Епске народне песме о хајдучима и ускоцима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старица Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана*)
3. *Свети Сава у књижевности*: - одломак из *Житија Светог Симеона* ; - избор из народних прича и предања (*Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави); - избор из ауторске поезије о Св. Сави (Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*)
4. Мирослав Антић: *Плави чуперак и Шашава књига* (избор)
5. Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц*; Момо Капор: *Мали Принц*
6. Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква*
7. Душан Ковачевић: *Свемирски змај*
8. Дејан Алексић: *Ципела на крају света*
9. Јасминка Петровић: *Лето кад сам научила да летим*
10. Градимир Стојковић: *Хајдук у Београду*
11. Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт*

КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ

Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. Ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација). Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози. Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.

<ul style="list-style-type: none"> – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; – размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст; 		
<ul style="list-style-type: none"> – разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом; – одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима; – уочи делове именичке синтагме; – искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом; – разликује граматички и логички субјекат; – разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да; – препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама; – идентификује врсте зависних реченица; 	Граматика	<ol style="list-style-type: none"> 1.Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. 2.Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. 3.Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Појам атрибута у оквиру синтагме. 4. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. 5.Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. 6.Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. 7.Појам комуникативне и предикатске реченице. 8.Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). 9.Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). 10.Конгруенција – основни појмови.

<ul style="list-style-type: none"> – говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; – разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; – састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; – напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице; – користи технички и сугестивни опис у изражавању; – препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу; – пронађе потребне информације у нелинеарном тексту; – напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила; – примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.); – састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални). 	<p>Језичка култура</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. 2. Књижевноуметнички и публицистички текстови. 3. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама. 4. Текст заснован на аргументима. 5. Технички и сугестивни опис. 6. Репортажа. 7. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. 8. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. 9. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). 10. Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. 11. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту. 12. Лексичко-семантичке вежбе: изражавање појмова помоћу различитих синтаксичких јединица (реч, синтагма, реченица); проширивање реченица атрибутима 13. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. 15. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту
<ul style="list-style-type: none"> – примени основна правила конгруенције у реченици; – доследно примени правописну норму; – разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат; 	<p>Правопис и ортоепија</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. 2. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). 3. Писање скраћеница. правописних знакова. 4. Дугоузлазни и дугосилазни акценат.

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
Књижевност	ОСНОВНИ НИВО	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноумет. тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура (епитет, поређење, ономатопеја) СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноум. текста: мотив, тему, фабулу, лик... СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај дела
	СРЕДЊИ НИВО	СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту
		књижевноум. дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, дневник, аутобиографију и научно-популарне текстове СЈ.2.4.5. препознаје и разликује тражене стилске фигуре (метафора, алегорија) СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову повезаност СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела СЈ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама
	НАПРЕДНИ НИВО	СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноумет. дела позивајући се на само дело СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави

ГРАМАТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи</p> <p>CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)</p> <p>CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним примерима CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике)</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме</p> <p>CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (састав именичке синтагме, независних предикатских реченица)</p> <p>CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.3.3. зна и примењује акценатску норму</p> <p>CJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (састав именичке синтагме, независних предикатских реченица)</p>
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе</p> <p>CJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста</p> <p>CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху писања текста</p> <p>CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге; препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>CJ.1.1.5. проналази и издваја информације из текста према датим критеријумима</p> <p>CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след,</p>

		средство – циљ, узрок – последица) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе
	СРЕДЊИ НИВО	CJ.2.1.1. чита текст „с оловком у руци” ради учења и извршавања различитих задатака CJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање) CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности на једноставним примерима
	НАПРЕДНИ НИВО	CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима) CJ.3.1.2. резимира текст CJ.3.1.3. изводи закључке засноване на сложенијем тексту CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик и књижевност	Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву, Естетичка компетенција Комуникација, Одговоран однос према околини Рад с подацима и информацијама, Решавање проблема Сарадња, Дигитална компетенција, Одговоран однос према здрављу
--	--

Начин остваривања програма:

-методе рада: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни. -
облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи.

Активности:

Наставника: Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре

навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.

Ученика: Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Иницијални, полугодишњи и завршни тест; плакати, илустрације и презентације сегмената програма; свакодневно праћење ученика на часовима; повремене петоминутне провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора; провера знања путем контролних вежби и тестова; праћење реализације домаћих и писмених задатака; индивидуализовани захтеви.

Корелација са другим предметима :

Информатика и рачунарство: употреба интернета и програма за представљање наставног материјала, прављење презентација.

Историја: Свети Сава, Стефан Немања, Србија после Косовског боја, Хајдуци и ускоци, време ропства под Турцима, владавина Милана Обреновића, прилике у Србију за време кнеза Михаила Обреновића, Дубровачка република, Први светски рат, Албанска голгота, Други светски рат.

Верска настава: Свети Сава.

Географија: географске одреднице и њихове карактеристике, правилно писање географских назива. Математика:

Табеле, легенде, графикони.

Биологија: биљне и животињске врсте.

Ликовна култура: илустровање текста; пејзаж; улога уметности.

Техничко и информатичко образовање: Техничко описивање и приповедање Физика:

Михајло Пупин.

Енглески језик: Богаћење речника, пасив, сложен глаголски предикат, писање имејла, условне реченице, врсте речи, реченични чланови.

Музичка култура: мелодија, стих, рефрен, песме за певање настале на књижевном тексту.

Грађанско васпитање: усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва.

Литература (за наставнике и ученике)

Плетисанка – Читанка за српски језик и књижевност за седми разред основне школе, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић; Klett, 2020.

Српски језик и књижевност 7, граматика, Весна Ломпар; Klett, 2020.

Српски језик и књижевност 7, радна свеска, Весна Ломар, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић; Klett, 2020.

2.1.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	4	136

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ У ОСМОМ РАЗРЕДУ ПРЕМА СТАНДАРДИМА КВАЛИТЕТА РАДА :

- упознавање са настанком и развојем српског књижевног језика;
- разумевање значаја књижевног језика за културу и историју српског народа;
- сврставање српског језика у одговарајућу језичку групу у Европи;
- упознавање дијалеката српског језика; разумевање постојећих језичких прилика у Србији;
- издвајање делова творенице и препознавање основних модела њиховог грађења;
- коришћење садржаја из граматике обрађених у претходним разредима и повезивање са новим градивом; – доследна примена правописне норме;
- примењивање основних правила о распореду акцената;
- читање са разумевањем књижевноуметничких текстова и осталих типова текстова;
- тумачење значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, уз коришћење књижевних термина и појмова;
- критичко промишљање о стварности на основу прочитаних дела;
- истицање универзалних вредности књижевног дела и повезивање са сопственим искуством и околностима у којима се живи;
- уочавање слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање;
- повезивање књижевних дела са историјским или другим одговарајућим контекстом;
- уочавање разлике између научног, административног и разговорног функционалног стила;
- уочавање разлике између речи и лексеме;
- препознавање метафоре и метонимије као лексичких механизма и разумевање значења вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију;
- разумевање значење застарелих речи и неологизама;
- коришћење речника, енциклопедије и лексикона;
- писање приказа, расправе и краћег есеја;
- разликовање индекса, појмовника, библиографије;

ИСХОДИ	ТЕМЕ, ОБЛАСТИ	САДРЖАЈИ ЛИРИКА
<p>– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања; – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;</p>	<p>Књижевност</p>	<p>1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Труба” 6. Иван В. Лалић: „Ве” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај”</p> <p>ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ</p> <p>1. Бранко Радичевић: „Ђачки растанак“ (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско--лирска песма: „Женидба Милића Барјактара“</p> <p>ЕПИКА</p> <p>1. Вук Стефановић Караџић: „О народним певачима” 2. Вук Стефановић Караџић: „Житије Ајдук Вељка Петровића“ (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: „Живот и прикљученија” (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: „Мемоари“ (одломак) 5. Петар Петровић Његош: „Горски вијенац“ (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда” 7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити” 8. Милош Црњански: „Сеобе“ (одломак) / Роман о Лондону („Пролеће је стигло у Лондон”) 9. Бранимир Ћосић: „Покошено поље“ (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: Роман као држава (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”)</p> <p>ДРАМА 1. Данило Киш: „Ноћ и магла“ 2. Петар Кочић: „Јазавац пред судом“ (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: „Грађанин племић“ (одломак)</p>

		<p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” 2. Милутин Миланковић: „Кроз васиону и векове“ (одломак) 3. Хилда Дајч: <i>Писма</i> – одломак 4. Споменка Крајчевић: „Кругом двојке“ (избор одломака: „Унутрашња пруга”: „Станица пристаниште” – „Почетак и крај”, „Одлазак”; „Станица Калемегдан” – „Гозбе”, „Теорија”; „Станица Браће Барух” – „Извесност”, „Тајна”; „Станица Вуков споменик” – „Простор”, „Булеварска бајка”) 5. Герман Титов: „25 сати у свемиру” <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”, „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: „Деца“ („Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: „Сумњиво лице“ 6. Клод Кампањ: „Збогом мојих петнаест година“ 7. Давид Албахари: „Мамац“ <p>ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3–6 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови” 2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор) 3. Бранко Ћопић: „Мала моја из Босанске Крупе“ 4. Станислав Винавер: „Ратни другови“ („Аритон”) 5. Народна приповетка: „Усуд“ 6. Вук Стефановић Караџић: „Српски рјечник“ (избор, нпр. „Отмица”...); 7. Растко Петровић: „Африка“ (одломци) 8. Радослав Братић: „Мајсторова рука“ (одломак)
--	--	---

		<p>9. Милорад Павић: „Хазарски речник“, одреднице о Тирилу и Методију (одломци)</p> <p>10. Душан Ковачевић: „Ко то тамо пева“</p> <p>11. Гроздана Олујић: „Гласам за љубав“</p> <p>12. Џон Селиндер: „Ловац у житу“</p> <p>13. Ричард Бах: „Галеб Џонатан Ливингстон“</p>
		<p>14. Кајо Ритер: „Дечко који није био из Ливерпула“</p> <p>15. Џон Бојн: „Дечак у пругастој пицами“ 16. Сју Таузенд: „Дневник Адријана Мола“.</p> <p>КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ</p> <p>Опкорачење. Рефрен. Цезура. Везани и слободни стих. Ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма. Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градација, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација). Функција мотива у композицији лирске песме. Песма у прози. Фабула и сиже. Статички и динамички мотиви. Композиција. Епизода. Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира. Врсте карактеризације књижевног лика. Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање. Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари. Афоризам. Пословице, изреке; питалице; загонетке. Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.</p> <p>Стилска средства: анафора и епифора, апострофа.</p> <p>Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска).</p> <p>Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.</p>

<p>– користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;</p> <p>– доследно примени правописну норму;</p>	<p>Грамматика</p>	<p>Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Тирила и Методија.</p> <p>Почетак писмености код Срба.</p> <p>Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српкословенски, рускословенски, славеносрпски језик.</p> <p>Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа.</p> <p>Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци).</p> <p>Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика.</p> <p>Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки).</p> <p>Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик.</p> <p>Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци).</p> <p>Језик – основне особине говорног и писаног језика.</p> <p>Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација;</p> <p>– просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице);</p>
---	--------------------------	---

		<p>– састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс.</p> <p>Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије.</p> <p>Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему.</p> <p>Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.).</p> <p>Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара.</p> <p>Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама.</p> <p>Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема.</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа начасу.</p> <p>Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.</p>
<p>-примени основна правила о распореду акцената;</p> <p>- уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила;</p> <p>- пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и лексема;</p> <p>– препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разумезначење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију;</p>	<p>Правопис и ортоепија</p>	<p>Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену.</p> <p>Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме).</p> <p>Генитивни знак.</p> <p>Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.</p> <p>Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).</p>

<ul style="list-style-type: none"> – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту. 	Језичка култура	<p>Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина).</p> <p>Лексикологија:</p> <ul style="list-style-type: none"> – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија.
--	----------------------------	---

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
Књижевност	ОСНОВНИ НИВО	<p>СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела</p> <p>СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму</p> <p>СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог</p> <p>СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање” (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци” (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања</p> <p>СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p> <p>СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научнопопуларне текстове</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>СЈ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p> <p>СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>
ГРАМАТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама</p> <p>СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације</p> <p>СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима</p> <p>СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи</p> <p>СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела</p> <p>СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)</p> <p>СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)</p> <p>СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p> <p>СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)</p> <p>СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)</p> <p>СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика</p> <p>СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)</p> <p>CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p> <p>CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p> <p>CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици CJ.2.3.8.</p> <p>препознаје главна значења и функције глаголских облика</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p> <p>CJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима</p> <p>CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p> <p>CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави</p>
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине</p>
		CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе</p> <p>CJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста</p> <p>CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ОСНОВНИ НИВО	<p>CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда</p> <p>CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p> <p>CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе</p> <p>CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)</p> <p>CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу</p> <p>CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам</p> <p>CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)</p> <p>CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)</p> <p>CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове</p> <p>CJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи</p>

		CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај CJ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста CJ. 2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)
	НАПРЕДНИ НИВО	CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста
Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета српски језик и књижевност		Компетенција за учење Одговорно учешће у демократском друштву, Естетичка компетенција, Комуникација, Одговоран однос према околини Рад с подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција, Одговоран однос према здрављу

Начин остваривања програма:

-**методе рада:** Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалогски, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни. -

облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи.

Активности:

Наставника: Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.

Ученика: Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог

изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Иницијални, полугодишњи и завршни тест; плакати, илустрације и презентације сегмената програма; свакодневно праћење ученика на часовима; повремене петоминутне провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора; провера знања путем контролних вежби и тестова; праћење реализације домаћих и писмених задатака; индивидуализовани захтеви.

Корелација са другим предметима :

Информатика и рачунарство: употреба интернета и програма за представљање наставног материјала, прављење презентација.

Историја: Свети Сава, Немањићи, Први српски устанак, Карађорђе Петровић, Сеча кнезова, Хајдуци, Други српски устанак (Милош Обреновић- В. С. Караџић), стварање државе у Црној Гори (П. П. Његоћ), историјска основа Горског вијенца, историја Срба од 1878. До 1903. Године, Србија у балканским ратовима, Први светски рат, Други светски рат
Верска настава: Свети Сава, Ускрс .

Географија: Милутин Миланковић, географске одреднице и њихове карактеристике, правилно писање географских назива. Математика: Табеле, легенде, графикони.

Биологија: биљне и животињске врсте.

Ликовна култура: средњовековна уметност, фреско- сликарство, романтизам у српској уметности, реализам у српској уметности
Енглески језик: Богаћење речника, пасив, сложен глаголски предикат, писање имејла, условне реченице, врсте речи, реченични чланови.

Музичка култура: мелодија, стих, рефрен, песме за певање настале на књижевном тексту.

Грађанско васпитање: усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва

Литература (за наставнике и ученике)

Цветник – Читанка за српски језик и књижевност за 8. разред основне школе, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић; Klett, 2021. Српски језик и књижевност 8, граматика , Весна Ломпар; Klett ,2021.

Српски језик и књижевност 8, радна свеска, Весна Ломар, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић,; Klett, 2021.

Грамматика - Весна Ломпар, Klett.

2.3. Ликовна култура

Циљеви и задаци:

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, апримењују у раду и животу; - развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

2.3.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2	72

Оперативни задаци:

- поступно развијање способности ученика за визуелно памћење и предочавање; - поступно оспособљавање ученика за артикулисано ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања ликовних елемената:
линија, облика, боја;

- поступно оспособљавање ученика за ликовно изражавање у стварању колажа, светлинских објеката и у обликовању и преобликовању употребних предмета,
- даље развијање способности ученика за конструисање, комбинаторику и обликовање,
- проширивање сазнања и искустава ученика у коришћењу различитих материјала и средстава за рад у процесу ликовног изражавања;
- мотивисање ученика на активан однос према актуелним питањима која се на заштиту и унапређење човекове природне и културне средине.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; – гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; – користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; – разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; – направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; – искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност; – опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким 	Ритам	<p>Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине.</p> <p>Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор.</p> <p>Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...). Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближем окружењу ученика).</p> <p>Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала.</p> <p>Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма – понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања.</p> <p>Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности.</p>

<p>делима;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; – гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; – користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; 		<p>Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу.</p> <p>Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес....</p> <p>Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; – разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; – искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности; – пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; – гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад; – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; – обликује препознатљиве тродимензионалне облике 	<p>Линија</p>	<p>Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу.</p> <p>Линија као ивица тродимензионалних облика.</p> <p>Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање...Својства линије у апликативном програму за цртање.</p> <p>Цртање светлом;</p> <p>Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима јенеопходна вештина слободоручног цртања.</p> <p>Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија.</p> <p>Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји.</p> <p>Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама.</p> <p>Ритам линија.</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи ио окружењу, текст, писмо...).</p> <p>Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, рекламних порука...</p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација</p>

<p>одабраним материјалом и поступком;</p> <ul style="list-style-type: none"> – преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; – комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену; – објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе; – разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; – искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно; – пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; – обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу; – изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом; – тумачи једноставне визуелне информације; – објасни зашто је наслеђе културе важно. 	<p>Облик</p>	<p>Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици.</p> <p>Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика.</p> <p>Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина).</p> <p>Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача.</p> <p>Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика.</p> <p>Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (превођење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две и три информације...).</p> <p>Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности.</p> <p>Обликовање простора светлом.</p> <p>Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу.</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...).</p> <p>Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту.</p> <p>Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе.</p> <p>Значајни римски споменици на тлу Србије</p>
---	---------------------	--

	Визуелно споразумевање	Различите врсте комуникације од праисторије до данас. Невербална комуникација- читање информација, израз лица и карактеристичан положај тела. Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање. Уметничко наслеђе.
--	-----------------------------------	--

Кључни појмови: Ритам, низ, ред, компоновање, линија, контура, текстура, илустрација, карикатура, асамблаж, облик, боја.

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
Ритам	ОСНОВНИ НИВО	ЛК.1.1.1. реализује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности. ЛК.1.1.3.описује свој рад и радове других
	СРЕДЊИ НИВО	ЛК.2.1.1.познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других. ЛК.2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт. ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени концепт
	НАПРЕДНИ НИВО	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2.одабира адекватна средства помоћу којих ће ма најбољи начин реализовати своју идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота
Линија	ОСНОВНИ НИВО	ЛК.1.1.1. реализује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности. ЛК.1.1.3.описује свој рад и радове других
	СРЕДЊИ НИВО	ЛК.2.1.1.познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других. ЛК.2.2.1.одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт. ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени концепт

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства помоћу којих ће ма најбољи начин реализовати своју идеју</p> <p>ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота</p>
Облик	ОСНОВНИ НИВО	<p>ЛК.1.1.1. реализује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности.</p> <p>ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ЛК.2.1.1. познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и</p>

		материјала визуелних уметности. ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других. ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт. ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени концепт
	НАПРЕДНИ НИВО	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства помоћу којих ће ма најбољи начин реализовати своју идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
---	---

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци.

Корелација са другим предметима :

ликовна култура – музичка култура – биологија – техника и технологија	Слободно ритмичко компоновање - ритам и композиција - текстуре природних материјала и облика - простор и композиција
Ликовна култура – математика – техника и технологија - биологија	Линија - линије, врсте линија - техничке линије - линије у природи
Ликовна култура – математика – биологија - техника и технологија	Облик - облик, геометријски облици - облици из природе - облик, перспектива
Ликовна култура – математика - биологија	Орнамент - симетрија, геометрија - биљни и цветни мотиви
Ликовна култура - техника и технологија	Светлински објекти и колаж - објекти
Ликовна култура - техника и технологија – српски језик	Визуелно споразумевање - знак, симбол - симбол, персонификација
Ликовна култура - техника и технологија	Обликовање и пребликовање употребних предмета - обликовање – преобликовање

Литература (за наставнике и ученике)

1. *Ликовна култура 5 за пети разред основне школе*; ћирилица, Мирјана Живковић, Креативни центар.

2.3.2 Разред: Шести**Фондчасова:**

разред	Недељни фондчасова	Годишњи фондчасова
шести	1	34

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;

- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења; - развијају способности за креативно и апстрактно мишљење;
- развијају способности сарадње и самопоуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; – прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму; – користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу; – обликује, самостално, или у сарадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу; – изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; – опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука; – повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј; 	БОЈА	<p>Пигментне боје (хроматске и ахроматске боје; основне и изведене боје).</p> <p>Дејство боја (утисак који боја оставља на посматрача; топле и хладне боје; комплементарне боје).</p> <p>Светлост и боја (светлост као услов за опажање боје, разлике у опажању боја; валер; градација и контраст).</p> <p>Примена боја (технике и средства: акварел, темпера, мозаик, витраж, апликативни програми...; изражајна својства боја у керамици, скулптури, графици, таписерији, дизајну одеће и обуће, индустријском дизајну...; примена у свакодневном животу ученика).</p> <p>Уметничко наслеђе (музеји и експонати).</p>
	КОМУНИКАЦИЈА	<p>Комуникативна улога уметности (теме, мотиви и поруке у визуелним уметностима; улога уметности у свакодневном животу).</p> <p>Уметничко наслеђе (уметност некад и сад).</p>

– разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити.	ТЕКСТУРЕ	Текстура (врсте текстура – тактилна и визуелна; текстуре у природи и уметничким делима, материјали и текстура, облик и текстура, линија и текстура, ритам и текстура). Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови).
	УОБРАЗИЉА	Стваралачка уобразиља (стварност и машта, значај маште; разноврсне информације као подстицај за стварање – снови, бајке, митови, легенде...).
	ПРОСТОР	Уметничко наслеђе (необична уметничка остварења). Амбијент (елементи који чине амбијент – дизајн ентеријера, атмосфера, корисници; утицај амбијента на расположење, активност и учење; обликовање школског простора; поставка изложбе).

Кључни појмови садржаја: простор, боја, текстура

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичка култура

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Кључни појмови су међусобно чврсто повезани и чине конструкцију, основу за развијање програма. Централни појам је простор, јер се све што видимо и доживљавамо налази у простору. Из овог појма су изведени остали кључни појмови. У првом разреду их има три: простор – облик, линија; у другом разреду четири: простор – облик, линија, боја; у трећем пет: простор – облик, линија, боја, текстура и од четвртог шест: простор – облик, линија, боја, текстура, светлина.

Понављање истих кључних појмова из разреда у разред не подразумева понављање истих садржаја и активности. У сваком разреду кључни појмови се разматрају из другог угла и надограђују новим појмовима и подпојмовима. У програму су назначени кључни појмови који се нарочито надограђују у датом разреду (испод табеле).

Централни појам, простор, указује на то да програм није усмерен на ускостручне садржаје, већ на свет у коме ученик живи и одраста и који треба свесно да опажа, доживљава и истражује из различитих углова. Сви садржаји везани за визуелну уметност (укључујући и уметничка остварења из ближе и даље прошлости) у блиској су вези са савременим светом и ученици треба постепено, до краја школовања, да истражују и откривају те везе.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У првој колони табеле дати су исходи који се достижу до краја школске године. Исходи воде ка постепеном развијању компетенција. Достижни су за сваког ученика, у мањој или већој мери. Наставник у току године прати, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Да би се омогућили услови за напредовање ученика, у настави треба да доминирају задаци (ликовни, пројектни, истраживачки), који циљају више исхода и међупредметних компетенција.

У другој колони табеле предложени су називи целина, а у трећој појмови, подпојмови и теме за разговор и истраживање. Нови модел наставе и учења није усмерен на садржаје, па структура програма није прописана. Наставник има слободу да осмисли називе, број и редослед наставних тема и наставних јединица, а у складу са дидактичким принципима и условима у школи.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Боја

У овој целини предложени су појмови, подпојмови и теме за разговор, а које су везане за изражајне могућности материјала и техника које ученик користи. Наставник нуди само основне информације и корисне савете. Ученици треба да знају да понекад не могу да добију жељени тон зато што сликарске боје које се производе као школски прибор садрже мање пигмента. Ако ученици не могу да набаве квалитетан школски прибор, решење може да буде додавање течних тонера за фасадне боје, који се набављају у фарбари. Тонери и паковање беле еколошке боје за зидове довољни су за одељење. Цртеже и слике које сматрају неуспелим могу да искористе за колаж. У шестом

разреду раде и једноставне пројекте. Наставник може да понуди две или више техника, а да ученици гласају коју ће учити или да се поделе на групе према одабраној техници. Скице се раде и бирају у школи, а пројекти могу да се доврше код куће. Уколико ученици желе да раде чворовану таписерију не морају да користе вуну, могу да исеку траке од пластичних кеса. Витраж могу да праве од папира и фолија у боји, а могу и да сликају на пластичним флашама. Најједноставније је да код куће, уз помоћ одраслих, одесеку дно и део флаше тако да добију посуду за оловке. Пластика се лако осликава акварел бојама. Ако желе да имитирају витраж могу да користе и црни перманентни маркер. За мозаик могу да користе пластичне чепове...

Наставник може да подстакне ученике на размишљање и истраживање питањима и одабраним информацијама. На пример, причом о томе шта значе боје у неким културама, да ли животиње умеју да сликају, да ли постоји веза између тонова у музици и тонова у визуелној уметности, које две боје би употребили да изразе одређену емоцију, како су боје добиле своје називе...

Није пожељно оптерећивати ученике проширеним информацијама (о валерским кључевима, адитивном мешању боја...); боље је да се о томе разговара у следећим разредима, када буду имали више предзнања и када буду више користили савремену технологију. Ученици треба да добију само елементарне информације о утицају светлости на опажање боја. Важније је да знају да је нормално да постоје разлике у опажању тонова – постоје незнатне разлике у грађи ока, на опажање утичу и околне боје, на различитим мониторима иста слика има другачије тонове (остало ће учити касније). Ако желе да одштапају на мајици слику коју су урадили у апликативном програму потребно је да слику из RGB система (црвена, зелена, плава) пребаце у СМЈК систем (цијан, магента, жута и кључ, односно катран/црна), који се користи у штампи (остале информације могу да добију од наставника Информатике).

У оквиру целине, предложена је и додатна тема за разговор, „Музеји и експонати“, везана за музеје и карактеристичне експонате који се у њима чувају. Пожељно је да се ученици прво упознају са музејима у Србији, а ученици који наставу слушају на матерњем језику треба да добију основне информације о најзначајнијим музејима у матичној држави. Разговор прате одговарајући визуелни садржаји, а заинтересовани ученици могу да раде и истраживачке задатке.

Комуникација

У овој целини су предложене теме за разговор о садржају уметничких дела и рекламних (визуелних и аудиовизуелних) порука. Наставник не нуди анализу дела коју ученици записују и меморишу без разумевања. Смисао учења је да ученици доживе уметничко дело, да размишљају о њему и слободно изражавају своје мишљење. Наставник их само подстиче питањима. Ученици треба да разговарају и о томе колико су рекламе на телевизији и интернету ефикасне, колико могу да их заинтересују, а на који начин их одбијају... Наставник може да подстакне ученике да самостално истражују тако што ће поставити одговарајуће питање. На пример: да ли има скривених порука у уметничким делима? У ликовном раду ученици бирају материјал и технику којом ће најефикасније изразити неки садржај (идеју, поруку, став...).

У оквиру целине, предложена је и додатна тема за разговор, „Уметност некад и сад“, односно поређење неке теме (садржаја ликовног дела) кроз епохе.

Текстуре

У овој целини су груписани предлози везани за истраживање изражајних могућности традиционалних цртачких, вајарских и сликарских техника. Уколико ученици желе да цртају или сликају текстуру у апликативном програму, то могу да раде као пројекат.

У додатној теми за разговор, „Грађевине, скулптуре и паркови“, фокус није на текстури, већ на значајним грађевинама, скулптурама у пленеру и парковима у нашој земљи. Наставник може да прикаже презентацију и да упореди наше наслеђе са светским, нарочито значај за културни туризам и идентитет краја или земље.

Уобразиља

У овој целини су груписани предлози везани за разговор о значају маште (уобразиље, имагинације) у уметности, науци и свакодневним ситуацијама када је потребно пронаћи решење за неки проблем. И у шестом разреду ученици уче о томе како да пронађу подстицај за развијање креативних идеја. Наставник прво показује репрезентативна остварења светских и домаћих уметника заснована на сновима, бајкама, митовима и легендама. Ученици треба самостално да одаберу податке (снове, бајке, митове или легенде) који их подстичу на рад.

Додатну тему, „Необична уметничка остварења“, потребно је везати за самостално истраживање и формирање дигиталне збирке „необичних“ савремених остварења. Збирка може да буде индивидуална или одељенска. Наставник може да подстакне ученике приказивањем неколико визуелних примера (хидропонична лампа дизајнера Марка Вучковића, радови Сесилије Вебер из серије Natural Humans, уличне слике Џулијана Бивера, подводни музеј у Канкуну, хотел од леда у Шведској...). Ученици бирају врсту уметничких радова које ће истраживати (куће за становање, ципеле, одећа, накит, скулптуре, аутомобили...).

Простор

У овој целини су груписани предлози везани за пројектну наставу и обликовање простора у школи. Уколико школа има могућности, ученици могу да обликују башту у школском дворишту. Идеје се могу пронаћи на интернету ако се у претраживач унесе: „bottle tower gardening“, „plastic bottles art“, „school garden projects“, „recycled garden ornaments“ или „garden ornaments for schoolyard“. Уколико школа нема таквих могућности, могу да обликују део учионице или хола. Сврха ових активности је да ученици науче како да од доступних материјала направе нешто што ће им користити у свакодневном животу. На пример, од пластичних флаша се могу направити фотеле, клупе, сточићи, полице, жардињере, вазе, лампе, лустери... Употребни предмети које ученици праве самостално или у заједничком раду не треба да имају само употребну, већ и естетичку вредност. Други предлог је симулација музејске поставке или изложбе. Ученици треба да осмисле поставку, да сами распоређују експонате, дизајнирају позивнице за родитеље... Сврха ових активности је да се оспособљавају за презентовање радова.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Исходи су формулисани тако да до краја разреда сви ученици могу да их достигну (у мањој или већој мери) уколико су радили разноврсне задатке од којих сваки циља више исхода и међупредметних компетенција.

Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

- Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...);
- Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...)
- Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...)
- Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...; раздваја битно од небитног...)
- Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...)
- Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...)
- Организација композиције (примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о перспективи, правцу, смеру...)
- Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...)
- Употреба техника (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала)...

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка.

Самопроцена радова је вербална и писана, а захтеви се уводе постепено. Најефикаснија је метода 3, 2, 1. Ученик сам припрема листић на коме уписује име, презиме, датум. Затим кратко наводи: 3 ствари које сам научио на часу, 2 примера која илуструју то што сам научио, 1 ствар која ми није јасна или питање које бих поставио. Када се разговара о ликовним делима, ученик пише: 3 речи којима бих описао дело, 2 ствари које ми се највише допадају на делу, 1 ствар коју не разумем. Када се разговара о уметнику: 3 ствари због којих је уметник значајан, 2 дела која ми се највише свиђају, 1 питање које бих поставио уметнику. Листићи се предају наставнику, да би имао потпунији увид у напредовање ученика, а наставник их враћа ученику следећег часа. Листићи могу да се лепе у свеску (ликовни дневник) или чувају у блоку. Када се ученик ликовно изражава: 3 ствари о којима сам размишљао током рада, 2 ствари које ми се свиђају на мом раду, 1 ствар коју бих променио. Или: 3 речи којима бих описао свој рад, 2 разлога због којих је мој рад оригиналан, 1 ствар коју бих урадио другачије. Листићи се лепе на полеђину рада, а садрже и назив рада. Важно је да ученик не наводи више од једне нејасноће или грешке, ни у случају када му ништа није јасно или сматра да је рад упропашћен. Издвајање само једне нејасноће или грешке постепено оспособљава ученика да идентификује најважнији пропуст и да се фокусира на његово уклањање или да дође до бољих идеја. Ученике је потребно навикавати да листиће попуњавају брзо. Понекад је најважније оно чега се првог сете.

Вербална самопроцена подразумева излагање свих радова и поређење ликовних решења

Корелација са другим предметима : Ликовна култура – музичка култура Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама,

Ликовна култура – техничко и информатичко образовање – српски језик	облицима и волуменима - ритам, ритмичност, композиција Визуелно споразумевање - знаци, симболи - симбол, персонификација
Ликовна култура - техничко и информатичко образовање - биологија	Текстура - квалитет површине предмета - квалитет површине природних облика
Ликовна култура – физика – српски језик	Светлина - светлина, светлост - градација
Ликовна култура – биологија – физика - географија	Боја - природне боје - светлост, боја, механичко мешање боја - природне боје, топле и хладне боје
Ликовна култура – српски језик	Свет уобразиље у делима ликовне уметности - персонификација

Литература (занаставнике и ученике)

1. *Ликовна култура 6, уџбеник за шести разред основне школе – Сања Филиповић, Клетт.*

2.3.3 Разред: Седми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	1	34

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора - се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; 	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	<p>Композиција. Боје и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска.</p> <p>Пропорције. Пропорције главе и тела.</p> <p>Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива.</p>
	КОМУНИКАЦИЈА	<p>Теме. Историјска, религијска и митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат.</p> <p>Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет.</p> <p>Анимација. Процес креирања, стори борд.</p> <p>Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука.</p> <p>Презентације.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима. 	УМЕТНОСТ ОКО НАС	<p>Уметност и технологија. Уметничка занимања и продукти. Савремена технологија и уметност.</p> <p>Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције... Наслеђе.</p>
---	-----------------------------	--

Кључни појмови: Перспектива, пропорција, контраст, аутопортрет, равнотежа, арабеска, оригинал, копија, плагијат, анимација, стори-борд...

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
Простор и композиција	ОСНОВНИ НИВО	ЛК.1.1.1. реализује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности. ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других
	СРЕДЊИ НИВО	ЛК.2.1.1. познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности. ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других.
		ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт. ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени концепт

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства помоћу којих ће ма најбољи начин реализовати своју идеју</p> <p>ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота</p>
Комуникација	ОСНОВНИ НИВО	<p>ЛК.1.1.1. реализује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности.</p> <p>ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ЛК.2.1.1. познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.</p> <p>ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других.</p> <p>ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт.</p> <p>ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени концепт</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства помоћу којих ће ма најбољи начин реализовати своју идеју</p> <p>ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота</p>
Уметност око нас	ОСНОВНИ НИВО	<p>ЛК.1.1.1. реализује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности.</p> <p>ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове други</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ЛК.2.1.1. познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.</p> <p>ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других.</p> <p>ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт.</p> <p>ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени концепт</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства помоћу којих ће ма најбољи начин реализовати своју идеју</p> <p>ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота</p>
--	--------------------------	---

Начин остваривања програма

Методерада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавањепроблема-хеуристички приступ, комбинована **Обликрада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и израда задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима : музичка култура, биологија, географија, математика, историја, техничко и технологија, информатика и рачунарство...

Литература (за наставнике и ученике)

Ликовна култура за седми разред основне школе – Клетт _ Сања Филиповић

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичка култура</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.</p>
---	--

2.3.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	1	34

Циљ наставе и учења: Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контраста, јединства и доминанте у простору, фантастике;
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;
- ликовно-визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад односно за различита занимања.

ИСХОДИ	ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>Бира одговарајући прибор,материјал,технику,уређај и апликативни програм за изражавање идеја,имагинације,емоција,ставова,порука.</p> <p>Користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад.</p> <p>Примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу.</p> <p>Реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима.</p> <p>Дискутује аргументовано са другима о својим и радовима других уважавајући различита мишљења.</p> <p>Прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације</p> <p>Тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику.</p>	КОМПОЗИЦИЈА	Примена принципа компоновања. Простор и пропорције (ергономија,перспектива)
	НАСЛЕЂЕ	Културна баштина (значај, заштита и промоција наслеђа).Најзначајнија уметничка остварења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету.
	КОМУНИКАЦИЈА	Декодирање слике (теме,мотиви,поруке,метафора,алегорија) Пројекти (цртеж,слика,скулптура,дигитална фотографија,филм,анимација,игрице,стрип,графити,мурали)...

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

У оквиру наставне теме **Композиција** посебно ће се развијати међупредметне компетенције:

- естетичка компетенција,
- комуникација,
- решавање проблема,
- сарадња,
- компетенција за учење,
- предузетништво,
- однос према животној средини,
- одговоран однос према здрављу,
- дигитална компетенција

У оквиру наставне теме **Наслеђе** посебно ће се развијати међупредметне компетенције:

- естетичка компетенција,
- комуникација,
- одговорно учешће,
- решавање проблема,
- сарадња,
- компетенција за учење,
- однос према животној средини,
- дигитална компетенција

У оквиру наставне теме **Комуникација** посебно ће се развијати међупредметне компетенције:

- естетичка компетенција,
- комуникација,
- решавање проблема,
- сарадња,
- одговорно учешће,
- компетенција за учење,
- однос према животној средини,
- одговоран однос према здрављу,
- дигитална компетенција

2.4. Музичка култура

Циљеви и задаци

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа. Остали циљеви и задаци наставе музичке културе су:

- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности;
- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); - развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- упознавање занимања музичке струке.

2.4.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	Недељни број часова	Годишњи број часова
пети	2	72

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- обраде просте и сложене тактове;
- усвајају нове елементе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст;
- упознају звуке нових инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике.

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма, - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.); - класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике ударалки; - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација - изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; 	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p><u>Човек у праисторији</u> Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине.</p> <p><u>Човек Антикe</u> Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника;</p>
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Најстарији инструменти: тело, ударалке, дувачки, жичани; Ударалке - настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке ударалке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске ударалке;</p>

<ul style="list-style-type: none"> - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушање музике; - пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дусање, држање тела, артикулација); 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената;</p> <p>Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора;</p> <p>Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа;</p> <p>Слушање народних и уметничких дела инспирисаних</p>
<ul style="list-style-type: none"> - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; 		<p>фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича</p>
<ul style="list-style-type: none"> - искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...); - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Певање</p> <p>Певање песама по слуху самостално и у групи;</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом;</p> <p>Свирање</p> <p>Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима;</p> <p>Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста;</p> <p>Извођење дечијих, народних и уметничких игара;</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;</p>

- користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.
---	---------------------------------	--

Кључни појмови садржаја: мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет, музички инструменти, праисторија, античке цивилизације.

Музичка култура - општи стандарди постигнућа на крају 5. Разреда

ОБЛАСТИ/ТЕМА	НИВО	СТАНДАРДИ
Знање и разумевање	Основни	У области Знање и разумевање, ученик уме да: МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско–стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва
	Средњи	У области Знање и разумевање ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми) МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

	Напредни	У области Знање и разумевање ученик: МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК: 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК: 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
Слушање музике	Основни	У области Слушање музике ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује: МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор
	Средњи	У области Слушање музике ученик уме да: МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра
	Напредни	У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
Музичко извођење	Основни	У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

	Напредни	У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
Музичко стваралаштво	Основни	У области Музичко стваралашта ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.
	Напредни	У области Музичко стваралаштво ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичка култура	Компетенција за учење Естетичка компотенција, Комуникација Рад са подацима и информацијама, Сарадња Одговоран однос према здрављу
--	--

Активности:

-наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

-ученика: активан приступ при излагању новог градива, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, активности ученика на часовима, домаћи задаци, певање, свирање, музичко стваралаштво, слушање музичких примера, рад на пројекту, израда креативних задатака на одређену тему, допринос ученика за време групног рада и рада у пару, кратке писане провере (15 мин), специфичне вештине.

- методе рада: монолошка, дијалогска, демонстрације, метода ИКТ (примена веб - алата за учење), истраживачка метода, слушање аудио примера, гледање видео примера. **- облик рада:** фронтални, индивидуални, рад у пару и групи рад.

Корелација са другим предметима

Српски језик	Народне песме, фолклорна музичка традиција, коледарске, додолске, лазаричке, крстоношке, краљичке песме; староградске песме
Енглески језик	Песме из мјузикла и цртаних филмова. Р. Роцерс "Солмизација", "Скале и арпеђо"
Историја	Праисторија. античке цивилизације, Месопотамија, Кина, Египат, Индија, античка Грчка, Рим
Географија	Композитори и песме из различитих земаља. песме из Италије, Белгије, Финске, Русије; А. Вивалди, Годишња доба
Биологија	Хигијена човека, гласа и гласних жица
Математика	Нотне вредности, такт, мера.
Информатика и рачунарство	Употреба интернета, видео примери
Ликовна култура	Праисторија, античке цивилизације, М. Мусоргски "Слике са изложбе".
Немачки језик	Песма из Немачке "Птица пева"
Верска настава	Химна Светом Сави, духовне песме

Препоручене композиције за слушање: Химне Државна; химна Химна Светом Сави

Народне песме и игре: Ј. Јовичић – Војвођанска свита; С. Стевић – Бела вило (избор); Коледарска песма; Играј, играј Лазаро – Лазаричка; Крстоноше крста носе – Крстоношке; Орач оре равно поње – Краљичка; Додолска песма **Човек и музика:**

Песме примитивних племена – Worldmusic, Афрички бубњеви

Pagandrumming :https://www.youtube.com/watch?v=63w_8KHrEZQ

Vanuatu Women's Water Music <https://www.youtube.com/watch?v=vUUVEvffzSI>

Ритуална игра северноамеричких Индијанаца

Композиције старог века: Byzantine Hymns Good Friday

Звуци реконструисаних старогрчких инструмената– лира, аулос, Грчка музика, Епитаф деи Секилос(EpithedeiSeikilos)

AtriummusicaedeMadrid

Кинеска музика, ZhengQu (Планине и воде)

Кинеска мелодија заснована на пентатоници

NamMyohoRengeKyo – TheLotusSutra,<https://www.youtube.com/watch?v=r364h19dXio>

Композиције инспирисане музиком старих епоха: Жан Филип Рамо, LesIndesGalantes: LesSauvages (балет опера); Дворжак, Симфонија из Новог света 3. став; А. Хачатурјан, Игра сабљама из балета „Гајана”; Бела Барток, Алегро Барбаро ; Игор Стравински, Посвећење пролећа; Рихард

Штраус, опера Саломе: Dance of the seven veils <https://www.youtube.com/watch?v=bL2fGdfG3X0> ; Оливије Месијан, композиције инспирисане звуцима птица; Клод Дебиси, Danses sacree et profane <https://www.youtube.com/watch?v=f51LBBLzS8M>

Домаћи композитори: С. Мокрањац – П руковет; С. Мокрањац – V руковет; П. Коњовић – Велика чочечка игра из опере „Коштана”; М. Тајчевић – Балканске игре (избор); С. Христић – игра „Грлица”, „Биљана платно белеше” из балета „Охридска легенда”; Љубица Марић, Бранково коло ; Љубица Марић, Праг сна; Вера Миланковић, Сењачка рапсодија <https://www.youtube.com/watch?v=bf1rvfmlNPO>; Вера Миланковић EinekleinePopmusic; Трио Бора Дугић – Чаробна фрула (избор); Бора Дугић, Игра скакаваца, Месечина

Страни композитори: А. Вивалди – „Годишња доба” (Пролеће, Лето, Јесен, Зима); Жан Филип Рамо, Hippolyte and Aricie: A la Chasse; Јозеф Хајдн, „Коњаник”, Гудачки квартет, г-мол, оп. 74, бр. 3, III став; Лудвиг ван Бетовен, Шеста симфонија ; Л. В. Бетовен – Менует из II става Сонатине у Г-дуру оп. 49; В. А. Моцарт – Мала ноћна музика I и III став МозАртквартет Eine kleine World music; Јоханес Брамс, Симфонија бр. 3, трећи став; Рихард Вагнер, Танхојзер: Први чин, друга сцена „У Венерином брду”; Е. Григ – Буђење пролећа; Едвард Григ, Пер Гинт, свита бр. 1; А. Дворжак – Хумореска; Б. Сметана – Влтава; М. Мусоргски – Слике са изложбе (избор) ; Арам Хачатуријан, „Адађо” из Спартакуса ; К. Орф – 4 кратка комада за ксилофон ; Лирој Андерсон Писаћа машина; Хауард Шор, Господар прстенова (Isengard; UrukHai)

Видео примери за композиције

П.И. Чајковски – Игра малих лабудова из балета Лабудово језеро <https://www.youtube.com/watch?v=oiMOinQU5AY> https://www.youtube.com/watch?v=MDy_XrWfxHY

Pagan drumming: https://www.youtube.com/watch?v=63w_8KHrEZQ

Vanuatu Women's Water Music <https://www.youtube.com/watch?v=vUUVEvffzSI>

Nam Myoho Renge Kyo – The Lotus Sutra, <https://www.youtube.com/watch?v=r364h19dXio>

Рихард Штраус, опера Саломе: Dance of the seven veils <https://www.youtube.com/watch?v=bL2fGdfG3X0>

Клод Дебиси, Danses sacree et profane <https://www.youtube.com/watch?v=f51LBBLzS8M>

Вера Миланковић, Сењачка рапсодија, <https://www.youtube.com/watch?v=bf1rvfmlNPO> Препоручене композиције за певање и свирање: Химне Државна химна, Химна Светом Сави

Народне песме и игре: Густа ми магла паднала (по слуху), Ајде, Јано (по слуху), Банатско коло, Повела је Јела, Девојачко коло, Ти једина, У ливади под јасеном, Пред Сенкином кућом, Ми смо деца весела, Коларићу, панићу, Овим шором, јагодо, Девојчица платно бели овако, Шетња.

Дечје песме: Бајоне, Срећна Нова свој деци света; К. Орф, Динг, донг; Д. Деспић, Шума на киши; М. Милојевић, На ливади; Песма из Русије, Нека увек буде сунце; Песма из Финске, Пролеће у шуми; Песма из Белгије, Нек свуд љубав сја; Песма из Италије, Сад зиме више нема; Р. Роцерс, Солмизација; К. Бабић, Веверица; Стеван Шром, Јагње моје; М. М. Протић, Циц. **Свирање на Орфовим инструментима:** Вишњицица род родила; Дивна, Дивна; Дед` поиграј, медо; Птице се враћају.

Међупредметна повезаност:

Српски језик : фолклорна музичка традиција, коледарске, додолске, лазаричке, крстоношке, краљичке песме

Немачки језик: песма из Немачке ``Птице се враћају``

Енглески језик: Р. Роџерс , Солмизација

Историја: човек праисторије; музика антике, Месопотамија, Кина, Египат, Индија, античка Грчка, Рим.

Географија: песме из Италије, Белгије, Финске, Русије; А. Вивалди, Годишња доба

Ликовна култура: М. Мусоргски ``Слике са изложбе``

Верска настава: божићне песме и обичаји, химна Светом Сави

Литература: Др Александра Паладин и Драгана Михајловић Бокан: Музичка култура за пети разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2019.

2.4.2 Разред: Шести

Фонд часова:

разред	Недељни број часова	Годишњи беој часова
шести	1	36

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>-повеже различите видове музичког изражавања са друштвеноисторијским амбијентом у коме су настали; -наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе;</p> <p>-уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси,</p> <p>-опише улогу музике у средњовековној Србији;</p> <p>- уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе;</p> <p>-издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима;</p> <p>- објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;</p> <p>- одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку;</p>	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p>Средњи век</p> <p>Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја – мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе.</p>
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста.</p> <p>Народни инструменти.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - опише разлику у начину добијања звука код иснтрумената са 		
<p>диркама; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује вокално инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе - коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; - уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике; - идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба; - изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; - примењује правилну технику певања; - примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; -развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; 	<p style="text-align: center;">СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p> <hr/> <p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокалноинструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних омпозитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела инспирисаних фолклором.</p> <p>Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање из нотног текста дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим нструментима</p> <p>Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом</p>

<ul style="list-style-type: none"> - користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; -учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); - учествује у школским приредбама и манифестацијама; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво 	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.</p>
---	--	--

Кључни појмови садржаја: покрет, ритам, мелодија, инструменти, динамика, темпо, текст, световна музика, духовна музика, вишегласје, народна музичка традиција, музички инструменти.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности; - припремање програма за културну и јавну делатност школе;
- упознавање занимања музичке струке.

Музичка култура - општи стандарди постигнућа на крају 6. Разреда

ОБЛАСТИ/ТЕМА	НИВО	СТАНДАРДИ
Знање и разумевање	Основни	У области Знање и разумевање, ученик уме да: МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско-стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва
	Средњи	У области Знање и разумевање ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми) МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
	Напредни	У области Знање и разумевање ученик: МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК: 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК: 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
Слушање музике	Основни	У области Слушање музике ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује: МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор
	Средњи	У области Слушање музике ученик уме да: МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра

	Напредни	У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
--	----------	--

Музичко извођење	Основни	У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту
	Напредни	У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
Музичко стваралаштво	Основни	У области Музичко стваралашта ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.
	Напредни	У области Музичко стваралаштво ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компоује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичка култура	Компетенција за учење Естетичка компетенција, Комуникација Рад са подацима и информацијама, Сарадња Одговоран однос према здрављу
--	--

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалoшка, демонстративна, метода рада са текстом, метода обраде песме по слуху, метода стваралачког рада, практичан рад.
- **Облик рада:** фронтални, групни, рад у пару, индивидуални или комбиновани.

Активности наставника – подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују...

Активности ученика – ученици активно учествују у настави, посматрају, бележе, изводе закључке, музицирају, слушају звучне примере, врше самопроцењивање и сл.).

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, активности ученика на часовима, домаћи задаци, певање, свирање, музичко стваралаштво, слушање музичких примера, рад на пројекту, израда креативних задатака на одређену тему, допринос ученика за време групног рада и рада у пару, кратке писане провере (15 мин), специфичне вештине **Корелација са другим предметима**

Српски језик	Народне песме, староградске песме
Енглески језик	Песме из мјузикла и цртаних филмова
Историја	Средњи век. Ренесанса.
Географија	Композитори и песме из различитих земаља, Италија "Сад зиме више нема", Енглеска "Рунолист".
Биологија	Животиње и биљке "Рунолист", "Птице"
Математика, Физика	Штимовање инструмената са диркама
Информатика и рачунарство	Употреба интернета, видео примери
Ликовна култура	Средњи век и ренесанса
Верска настава	Химне и тропари, духовне песме

Избор композиција за слушање: Химне, Државна химна, Химна Светом Сави, Народне песме и игре Ансамбл Ренесанс: избор (Скомрашка игра, Ситан бибер)

Човек и музика, Средњи век: Византијско певање Дивна Љубојевић: Тебе појем Грегоријански корал Кир Стефан Србин: Ниња сили Кир Стефан Србин: Ниње сили, Д. П. Аксентијевић Никола Србин: Херувимска песма, глас други, Д. П. Аксентијевић Осмогласник: Бог Господ, глас четврти; Алилуја, глас шести; Д. П. Аксентијевић Исаија Србин: Agios o teos (Свети Боже) Исаија Србин, Алилуја Божићни тропар Рождество твоје Тропар Светом Сави Адам де ла Ал: Игра о Робену и Мариони

Ренесанса: В. Бирд, The Bells. FVB I/69. Роберт Хил, чембало П. Пасеро, Мадригал Il est bel et bon, commere, mon mari. Непознати аутор, Greensleeves О. ди Ласо, Ехо М. Преториус, Кокошји плес (Ballet des coqs) Ђ. П. да Палестрина, Миса папе Марчела (Кирие), Миса Бревис (Глориа) К. Жанекен, Певање птица

Композиције инспирисане музиком средњег века и ренесансе Ера, Амено Никло Винсент и хор Црвене армије, Амено К. Орф, Кармина Бурана (O Fortuna; Veni, veni, venias **Музички инструменти**, Оргуље: Ј.

С. Бах, Токата и Фуга де-мол

Чембало: Ј. С. Бах, Добро темперовани клавир, Прелудијум и фуга Це-дур Ј. Пахелбел: Канон (верзија на чембалу)

Клавир: Д. Деспић, Музички речник; В. Миланковић, Кончертино на српске теме О. Месијан, Petites esquisses d'oiseaux (композиције инспирисане звуцима птица) Ф. Лашини, Клавирске композиције инспирисане звуцима природе Е. Сати, Gymnopédie No.1 (клавир) Ф. Лист, Мађарска рапсодија бр. 5 М. Мусоргски, Стари замак К. Дебиси, Дечји кутак, Арабеска бр.1 Н. Паганини, Ла кампанела Л. ван Бетовен, За Елизу

Хармоника: В. А. Моцарт, Турски марш (Соната за клавир а-мол), аранжман за хармонику, гитару и контрабас (Золтан Орос трио) Љ. Павковић, Народна песма и народно оро (хармоника), у извођењу Љубише Павковића Ј. Дербенко, Рок Токата **Челеста:** П. И. Чајковски, Игра шећерне виле

Елементи музичке писмености 6/8 такт: Градска песма: Бледи месец загрлио Н. Грбић: Ово је Србија Ге-дур: В. А. Моцарт: Мала ноћна музика, I став Ђ. Верди: Корачница (из опере Аида), С. Ст. Мокрањац: Цанум насред села, Осма руковет де-мол: С. Ст. Мокрањац: Текла вода текелија, Трећа руковет Канон

Видео примери Sumer is icumen in (1260) <https://www.youtube.com/watch?v=B2Tk1JseYkU> Ансамбл Ренесанс: Гаета, <https://www.youtube.com/watch?v=Pb7yByKAICw> Алфонсо X: Cantigas De Santa Maria - Rosa Das Rosas, CSM 10 <https://www.youtube.com/watch?v=Z7ys8yG6oI> Традиционална песма из Енглеске: Scarborough Fair <https://www.youtube.com/watch?v=M8kX3rWvBmQ> Грегоријански корал, Хвалите Господа (Alleluia) https://www.youtube.com/watch?v=WachH0_3rt-c FAUN <https://www.youtube.com/watch?v=zOvsyamoEDg> Средњовековни плес: <https://www.youtube.com/watch?v=3DIA-3krzbE> Hymn of Axiom - Coastal Sound Youth Choir https://www.youtube.com/watch?v=4H_HOw4sBeM Ренесансни плес: Recercada Primera <https://www.youtube.com/watch?v=q2lobVuxjAU&t=40s> Анонимус: La Folia di Rodrigo Martinez https://www.youtube.com/watch?v=AUXAvwJ_bnE К. Жанекен: Le chant des oiseaux <https://www.youtube.com/watch?v=XoTfSQOqOis> Tsung Tsung: <https://www.youtube.com/watch?v=e3oNVmSaMsE> Ј. С. Бах: Токата и фуга, де-мол, BWV 565 <https://www.youtube.com/watch?v=Nnuq9PXbywA> Џ. Бери: Тема из филма Џејмс Бонд: <https://www.youtube.com/watch?v=fQfZj4c75uo> Д. П. Аксентијевић и група Запис, Невен вене <https://www.youtube.com/watch?v=i8yeFpR1eI> Ступови: Лази, Лазо, Лазаре <https://www.youtube.com/watch?v=bYH42oeD11M>

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ

Химне Државна химна Химна Светом Сави

Човек и музика: А. де ла Ал: Игра Робина и Марион Д. Љубојевић: Црквена химна Статије, Божићни тропар Ђакон Петар Којић: Молитва Господња Оче наш, Ј. Преторијус: Канон Живела музика В. Ђорђевић: Канон Сви петлићи лепо поје

Елементи музичке писмености: Такт 6/8: Б. Трудих: На студенцу; М. Ђурђевић: Анђели певају. Пунктирани ритам: В. А. Моцарт: Гле, игре ли красне; К. Станковић: Сећаш ли се оног сата; Ђорђевић/Милосављевић: Примили смо вести тазе. Шеснаестине: Б. Станчић: Вејавица вејала Синкопа: Д. Краљић: Чамац на Тиси Лествица Ге-дур: А. Моцарт: Мала ноћна музика, I став; Р. Роцерс: Рунолист; Дечја песма из Италије: Сад зиме више нема; Ја посејах лубенице (двоглас). Лествица де-мол: Источниче живоносни; Тавна ноћи; Све птичице зајевале; Расти, расти мој зелени боре; Небо је тако ведро; Ђ. Б. Перголези: Где је онај цветак жути; Ж. Ф. Рамо: Тамбурин; Заспо Јанко (двоглас); Растко (двоглас), аранжман Предраг Миодраг. Лествица Еф-дур: Шкрипи ђерам; Л. ван Бетовен: Ода радости; Ј. С. Бах: Ах што волим; С. Ст. Мокрањац: Ал је леп овај свет. **Литература:** Др Александра Паладин и Драгана Михајловић Бокан: Музичка култура за седми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2019.

Литература: 1. *Музичка култура 6, уџбеник за шести разред основне школе*, - Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан (Нови Логос)

2.4.3 Разред: Седми

Фонд часова:	Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
	Седми	1	36

Оперативни задаци

Оперативни задаци су:

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
- утврђивање појмова из основа музичке писмености
- обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце
- обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 - на примерима народних песама)
- утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код жичаних инструмената; – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; – извођачке и техничке могућности инструмената; – разликује музичке форме барока и класицизма; идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; – изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; учествује у креирању 	ЧОВЕК И МУЗИКА	<p><u>Барок.</u> Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гросо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл.</p> <p><u>Класицизам</u> Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике –опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен.</p> <p>Развој српске црквене музике.</p>
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Жичани: трзачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти.</p>
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - школских приредби, догађаја и пројеката; изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); учествује у школским приредбама и манифестацијама; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; понаша се - у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; критички - просуђује утицај музике на здравље; користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, - извођење и стваралаштво. - 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи.</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом.</p> <p>Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике барока, класицизма.</p>
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	<p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <p>Креирање ритмичке пратње.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма.</p>

Кључни појмови садржаја: барок, ораторијум, кантата, свита, концертто гросо, класицизам, соната, симфонија, камерна музика.

Музичка култура - општи стандарди постигнућа на крају 7. разреда

ОБЛАСТИ/ТЕМА	НИВО	СТАНДАРДИ
Знање и разумевање	Основни	У области Знање и разумевање, ученик уме да: МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско-стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва
	Средњи	У области Знање и разумевање ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми) МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

	Напредни	У области Знање и разумевање ученик: МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК: 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК: 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
Слушање музике	Основни	У области Слушање музике ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује: МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор

	Средњи	У области Слушање музике ученик уме да: МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра
	Напредни	У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
Музичко извођење	Основни	У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту
	Напредни	У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.
Музичко стваралаштво	Основни	У области Музичко стваралашта ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.
	Напредни	У области Музичко стваралаштво ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичка култура	Компетенција за учење Естетичка компотенција, Комуникација Рад са подацима и информацијама , Сарадња Одговоран однос према здрављу
--	---

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалoшка, демонстративна, метода рада са текстом, метода обраде песме по слуху, метода стваралачког рада, практичан рад, метода ИКТ (примена веб - алата за учење).
- **Облик рада:** фронтални, групни, рад у пару, индивидуални или комбиновани.

Активности:

Активности наставника – подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују... **Активности ученика** – ученици активно учествују у настави, посматрају, бележе, изводе закључке, музицирају, слушају звучне примере, врше самопроцењивање и сл.).

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, активности ученика на часовима, домаћи задаци, певање, свирање, музичко стваралаштво, слушање музичких примера, рад на пројекту, израда креативних задатака на одређену тему, допринос ученика за време групног рада и рада у пару, кратке писане провере (15 мин), специфичне вештине.

Корелација са другим предметима

Српски језик	Народне песме, староградске песме
Енглески језик	Песме из мјузикла
Историја	Барок 17. век, Класицизам 18. век кроз обраду музичко стилских периода и композитора. Први светски рат, балкански ратови, обрада песме "Креће се лађа француска" и "Тамо далеко"
Географија	Композитори и песме из различитих земаља, Европа - Немачки композитори Ј. С. Бах; Г. Р. Хендл; Л. в. Бетовен. Италија - А. Вивалди, К. Монтеверди. Аустрија В. А. Моцарт; Ј. Хајдн.
Биологија	Хигијена човека, гласа и гласних жица
Математика, Физика	Штимовање гудачких инструмената
Информатика и рачунарство	Употреба интернета, видео примери
Ликовна култура	Уметност и технологија - мјузикл, филм
Немачки језик	Немачки композитори Ј.С.Бах; Г. Ф. Хендл и Л.в. Бетовен
Верска настава	Химна Светом Сави, духовне песме

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ

Химне

Државна химна, Химна Светом Сави, Химна школе

Човек и музика: Марк Антоан Шарпантје, *Те Деум*; Волфганг Амадеус Моцарт, *Мала ноћна музика*; Лудвиг ван Бетовен, *Ода радости*, IX симфонија

Елементи музичке писмености: Народна песма из Србије, *Дуње ранке*, Харолд Арлен, *Изнад дуге*, Волфганг Амадеус Моцарт, *Чежња за пролећем*, Александар Јорговић, *Циц*; Георг Фридрих Хендл, канон *Игра коло весело*; Јохан Себастијан Бах, *Радост и весеља слат*, из кантате *О селу*; Јозеф Хајдн, *Јесење лииће* из 3. става ораторијума *Годишња доба*; Волфганг Амадеус Моцарт, *Арија Папагена* из опере *Чаробна фрула*; Лудвиг ван Бетовен, *Птич'ја туга*; Лудвиг ван Бетовен, *Ода радости*, тема из IV става *Симфоније бр. 9*

Народне песме и игре: *Чије је оно девојче (Ђурђеле)*; *Вита јела до неба*; *Врбо, врбице*; *Дум дага дум*; *Фатише коло врањске девојке*; *Ој, голубе, мој голубе*; *'Ајде Јано, коло да играмо*; *Море, изгрејала, нане, сјајна месечина*; *Жубор вода жуборила*; *Пуче пушка*; *Играле се делије*; *Чај горо, лане моје, причувај ми овце*; *Ти момо, ти девојко*; Руска народна песма, *Каљинка*

Староградске песме: *Диван је кићени Срем*; *Ој, јесенске дуге ноћи*; *Пред Сенкином кућом*; *Не лудуј лело, чуће те село*; *Ти једина*

Духовне песме: *Везак је везла Дјева Марија: Божићу, наша радости*; Стеван Стојановић Мокрањац, *Тебе појем*; Тропар за Божић; Тропар Светом Сави; *Помози нам вишњи Боже*; Корнелије Станковић, *Многаја љета*

Песме из балканских ратова и Првог светског рата: *Креће се лађа француска: Тамо далеко*

Канони: : Михаел Преторијус, *Живела музика*; Михаел Преторијус *Освану дан*; Георг Фридрих Хендл, *Игра коло весело* (канон); Јозеф Хајдн, *Интервали*; Лудвиг ван Бетовен, *Скала*

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ

Химне: Државна химна; Химна Светом Сави; Химна школе

Народне песме и игре: Сјајна месечина мила нане (Бела Паланка); Горанине, Ђафанине; Ваљевска подвала; Уродиле жуте крушке

Човек и музика: **Барок;** Марк Антоан Шарпантје, *Те Деум*; Георг Фридрих Хендл, *Алелуја*, ораторијум *Месија*; Жан Жозеф Муре, *Рондо* из *Симфоније фанфара*; Јохан Себастијан Бах, *Бранденбуршки концерт бр. 3*, финале; Јохан Себастијан Бах, *Токата и фуга, де-мол*; Јохан Себастијан Бах, *Токата, Це-дур*; Јохан Себастијан Бах, *Ваздух*; Антонио Вивалди, *Четири годишња доба* (избор); Антонио Вивалди, *Арија Agitata da due venti*; Георг Фридрих Хендл: *Арија Lascia ch'io pianga*, опера *Риналдо*; Георг Фридрих Хендл: *Музика за ватромет*; Јохан Пахелбел, *Канон у Де-дуру*. **Класицизам;** Волфганг Амадеус Моцарт, *Мала ноћна музика*; Волфганг Амадеус Моцарт, *Турски марш*; Волфганг Амадеус Моцарт, *Lacrimosa* из *Реквијема*; Волфганг Амадеус Моцарт, *Клавирски концерт бр. 21 Елвира Мадиган*, 2. став; Лудвиг ван Бетовен, *За Елизу*; Лудвиг ван Бетовен, *Месечева соната*, 1. став; Лудвиг ван Бетовен, *V симфонија*, 1. став; Лудвиг ван Бетовен, *IX симфонија*, 4. став, финале; Франц Јозеф Хајдн, *Симфонија изненађења*; Волфганг Амадеус Моцарт, *Арија краљице ноћи*, опера *Чаробна фрула*

Композиције инспирисане музиком барока и класицизма и савремене обраде: Томазо Албиниони, *Адађо, ге-мол*; Тони Бритен, *Химна Лиге шампиона*; Јохан Себастијан Бах, *Токата и фуга, де-мол*, изводи Ванеса Ме

Музички инструменти: **Гудачки:** Антонио Вивалди, *Четири годишња доба* (избор); Антоњин Дворжак, „*Амерички квартет*“ оп. 96, бр.12, Еф-дур; Антоњин Дворжак, *Багателе за гудачки трио и хармонијум*, 5. став; Бенџамин Бритн, *Simple Symphony for String Quartet Op. 4*; Хауард Шор, *Господар прстенова (The Shire)*; Стив Јаблонски, тема из филма *Трансформери: The Score – Arrival To Earth* **Виолина:** Јохан Себастијан Бах: *Партита бр.3, Гавота, BWV 1006*; Јохан Себастијан Бах: *Партита, Е-дур, Прелудијум, BWV 1006*; Ђузепе Тартини, *Ђавољи трилер*, 3. став; Франц Шуберт, *Пчела:* Феликс Менделсон, *Виолински концерт, е-мол*, оп. 64, 3. став; Николо Паганини, *Ла кампанела*, 3. став; Џон Вилијамс, тема из филма *Шиндлерова листа*; **Виола:** Јохан Кристијан Бах, *Концерт за виолу, це-мол*; Јоханес Брамс, *Соната за еф-мол*, оп. 120, бр. 1; Ребека Кларк, *Соната за виолу, Импетуозо*; **Виолончело:** Јохан Себастијан Бах, *Свита за виолончело бр.1, Прелудијум*; Лудвиг ван Бетовен, *5 симфонија*, 2. став; Енио Мориконе, тема из филма *Габриелова обоа*, изводи Јо Јо Ма; **Контрабас:** Камил Сен Санс, *Слон*; Јохан Баптист Ванхал, *Концерт за контрабас, Дедур*; **Трзалачки:** **Харфа:** Георг Фридрих Хендл, *Концерт за харфу и оркестар*; Михаил Глинка, *Варијације на Моцартову тему*; Мануел де Фаља, *Шпански плес*; Вера Миланковић, *Ноктурно*; **Гитара:** Франциско Тарег, *Сећање на Алхамбру*; Јохан Себастијан Бах, *Бранденбуришки концерт бр. 3, Алетро*, изводи Чет Еткинс; Ерик Клептон, *Лејла*, инструментал; Волфганг Амадеус Моцарт, *Турски марш*, изводи Ингвие Малмстен; **Тамбура:** Јаника Балаж и Тамбурашки оркестар, *Осам тамбураша*; Тамбураши, *Вратиће се роде*; Народна песма, *Саградићу шајку*, изводе Звонко Богдан и Тамбурашки оркестар Јанике Балажа; **Мандолина:** Енио Мориконе и Нино Рота, *Тема љубави* из филма *Кум*; Лудвиг ван Бетовен, *Сонатина за мандолину и фортепиано, Це-дур*; **Лаута:** Јохан Себастијан Бах, *Токата и фуга де-мол*, изводи Ванеса Ме; Јохан Георг Конради, *Свита за лауту*; Душан Богдановић, *Псалм, Пасакаља и Ричеркар, на тему старе босанске песме*, изводи Един Карамазов; **Цитра:** Антонио Вивалди, *Концерт за лауту, Де-дур*; Роналд Бинге, *Елизабетанска серенада*; **Балалајка:** Руска традиционална песма, *Калњинка*; Морис Жар, *Ларина тема* из филма *Ларина песма*;

Видео примери: **Барок:** Јохан Себастијан Бах, *Токата и фуга, де-мол* <https://www.youtube.com/watch?v=Nnuq9PXbywA>; Антонио Вивалди, *Арија Agitata da due venti*, Ђећилиа Бартоли https://www.youtube.com/watch?v=6czLBVqo_zw; Георг Фридрих Хендл, *Музика на води* <https://www.youtube.com/watch?v=C6dHO2F2OHe>; Хенри Пурсел, *Abdelazer* <https://www.youtube.com/watch?v=TUxbcJIOHNY>; Жан Батист Лили, арија из опере *Изис* <https://www.youtube.com/watch?v=bPnNA8yTD8E>; Франсоа Купрен, *Les Coucoux Benevoles*, на харпсикорду изводи Клаудио ди Вероли <https://www.youtube.com/watch?v=xFIX2XSGCIQ>; Луи Клод Дакен, *Le Coucou* <https://www.youtube.com/watch?v=e28jSNgr4c4>; Бироламо Фрескобалди, *L'Amoroso* - <https://www.youtube.com/watch?v=QEbuVWAbkZo> Бироламо Фрескобалди, *Aria detta la Frescobala* <https://www.youtube.com/watch?v=InSbiGcUp34>; Барокни плес <https://www.youtube.com/watch?v=-3-N3qtib24>; Yanni, *The Storm* <https://www.youtube.com/watch?v=BNi9fOjXx-Y>; Јохан Себастијан Бах, *Токата и фуга де-мол*, изводи Ванеса Ме https://www.youtube.com/watch?v=Hg8Fa_EUQqY; **Класицизам:** Инсерт из филма *Амадеус* https://www.youtube.com/watch?v=-ciFTP_KRy4; MozART Group, *Eine Kleine World Music* <https://www.youtube.com/watch?v=fAO9LR9gZB0>; 2 Cellos, *Whole Lotta Love vs. Beethoven 5th Symphony* <https://www.youtube.com/watch?v=x8yymm3DtVA>; *Line Riders - Beethoven's 5th* <https://www.youtube.com/watch?v=vcBn04IyELc>; Инсерт из филма *Coping Beethoven* <https://www.youtube.com/watch?v=qXlsrzLUq1I>; The Muppets, *Ode To Joy* <https://www.youtube.com/watch?v=VnT7pT6zCcA>; **Гудачки инструменти:** Виторио Монти, *Csárdás*, изводи Немања Радуловић <https://www.youtube.com/watch?v=XIJM2kZgYiI>; 2 CELLOS, *Thunderstruck* <https://www.youtube.com/watch?v=uT3SBzmDxGk>; Камил Сен Санс, *Лабуџ* https://www.youtube.com/watch?v=FZ8X2HS_low; Николај Римски Корсаков, *Бумбаров лет*, за два контрабаса <https://www.youtube.com/watch?v=kLvC1046t7w>; **Трзалачки инструменти:** Ане Вансхоторс, *A bird came flying*

https://www.youtube.com/watch?v=BBrSypv7y_E; Петар Иљич Чајковски, каденца из балета *Лабудово језеро*
<https://www.youtube.com/watch?v=v53lusUi088>; Харолд Арлен, *Over The Rainbow*, изводи Томи
 Емануел <https://www.youtube.com/watch?v=0cHeNscKZN0>; Пако де Лусиа, *Flamenco - Alegrias* https://www.youtube.com/watch?v=jGfx_e4Dhk8; Стивен
 Ворбек, *Palegia's Song* из филма *Мандолина капетана Корелија*, <https://www.youtube.com/watch?v=IOMmwyfPEio&t=18s>; Антонио Вивалди, *Концерт*
 за лауту, *Де-дур* <https://www.youtube.com/watch?v=hyHd4rDUd5g>; Роналд Бинге, *Елизабетанска*
серенада https://www.youtube.com/watch?v=sMOt05cG_mc; Морис Жар, *Ларина тема* из филма *Ларина песма*
<https://www.youtube.com/watch?v=bWh3aAodUJk>; *Савремене обраде традиционалне музике*: Yanni, *World Dance*
<https://www.youtube.com/watch?v=Fn8lodDV4Zw>; Традиционална из Македоније, *Зајди, зајди* (извођење Тошета Проеског)
<https://www.youtube.com/watch?v=vM9WWE6YXTg>; Традиционална из Македоније, *Јовано, Јованке* <https://www.youtube.com/watch?v=beh-bnTHxcw>.

Литература: Др Александра Паладин и Драгана Михајловић Бокан: *Музичка култура за седми разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2020.

2.4.4 Разред: Осми

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Осми	1	34

Оперативни задаци

Ученик уме да:

- препозна основне елементе музичке писмености - опише основне карактеристике:

- музичких инструмената;
- историјско-стилских периода;
- музичких жанрова;
- народног стваралаштва.

Ученик уме да анализира повезаност:

- музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком;
- изражајности (нпр. брз темпо са живахним карактером);
- структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са - догађајима у драми); - облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.

Ученик:

- зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела;

- разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора;
 - критички и аргументовано образлаже свој суд;
 - уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом).
- Ученици умеју да:
- препознају теме из познатих композиција домаћих и страних аутора;
 - упознају музику различитих жанрова ;
 - буду ангажовани у свим музичким активностима и сами стварају музику;
 - активно учествују у припремању програма за такмичења и јавне наступе;
 - стечена стваралачка искуства и искуства у слушању музике користе за процену својих и других музичких дела.

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; – препознаје националне игре у делима уметничке музике; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; – разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба; 	<p>Човек и музика</p>	<p>Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац Импресионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић</p>

<ul style="list-style-type: none"> – препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код дувачких инструмената; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената); – изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији и заједничком музицирању; – се понаша у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује утицај музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво. 	<p>Музички инструменти</p> <p>Слушање музике</p> <p>Извођење музике</p> <p>Музичко стваралаштво</p>	<p>Дувачки инструменти</p> <p>Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената.</p> <p>Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба.</p> <p>Слушање вокалних, вокалноинструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.</p> <p>Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху.</p> <p>Певање песама у комбинацији са плесним покретом.</p> <p>Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.</p> <p>Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма, импресионизма и савременог доба.</p> <p>Импровизација</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p> <p>Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике.</p> <p>Израда дувачких инструмената од доступних материјала.</p>
---	---	---

Музичка култура - општи стандарди постигнућа на крају 8. Разреда

ОБЛАСТИ/ТЕМА	НИВО	СТАНДАРДИ
Знање и разумевање	Основни	Ученик уме да: 1.1.1 препознаје елементе музичке писмености 1.1.2 опише карактеристике музичких жанрова, историјско-стилских периода, музичких инструмената и састава и народног стваралаштва
	Средњи	2.1.1 Ученик анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу 2.1.2 Ученик анализира повезаност структуре и драматургије одређеног музичког жанра 2.1.3 Ученик анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота
	Напредни	3.1.1 Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела 3.1.2 Ученик разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора 3.1.3 Ученик критички и аргументовано образлаже свој суд 3.1.4 Ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)
Слушање музике	Основни	Ученик уме да: 1.2.1 именује музичке изражајне елементе 1.2.2 извођачки састав 1.2.3 музичке жанрове 1.2.4 српски музички фолклор
	Средњи	2.2.1 Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опаженим музичких елемената 2.2.2 Ученик уме да препозна структуру одређеног жанра
	Напредни	Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: 3.2.1 структуралном и драматуршком димензијом звучног примера 3.2.2 жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера 3.2.3 контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора

Извођење музике	Основни	Ученик уме да: 1.3.1 пева једноставне дечије, народне и популарне композиције 1.3.2 изводи једноставне дечије, народне и популарне композиције на бар једном инструменту
	Напредни	3.3.1 Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима
Музичко стваралаштво	Основни	1.4.1 Ученик уме да прави једноставније музичке инструменте 1.4.2 Ученик уме да осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3 Ученик изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним инструментима 1.4.4 Ученик уме да учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст
	Напредни	3.4.1 Ученик уме да осмишља пратеће аранжмане за орфов инструментариј и друге задате музичке инструменте 3.4.2 Ученик уме да импровизује и/или компоњује мање музичке целине у оквиру различитих жанрова и стилова 3.4.3 Ученик уме да осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета музичка култура

Компетенција за учење
Естетичка компетенција, Комуникација
Рад са подацима и информацијама ,Сарадња
Одговоран однос према здрављу

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, метода рада са текстом, метода обраде песме по слуху, метода стваралачког рада, слушање аудио примера, гледање видео примера, практичан рад, метода ИКТ (примена веб - алата за учење). **Облик рада:** фронтални, групни, рад у пару, индивидуални или комбиновани.

Активности наставника – подстиче ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују...

Активности ученика – ученици активно учествују у настави, посматрају, бележе, изводе закључке, музицирају, слушају звучне примере, врше самопроцењивање и сл.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, активности ученика на часовима, домаћи задаци, певање, свирање, музичко стваралаштво, слушање музичких примера, рад на пројекту, израда креативних задатака на одређену тему, допринос ученика за време групног рада и рада у пару, специфичне вештине.

Корелација са другим предметима

Српски језик	Народне песме, староградске песме
Енглески језик	Песме из мјузикла
Историја	Романтизам 19. век, Импресионизам, Експресионизам, Савремена музика 20. век кроз обраду музичко стилских периода и композитора. Први светски рат, Други светски рат кроз обраду музичких периода и композитора. Србија, српска музика и српски композитори у 20. веку.
Географија	Композитори и песме из различитих земаља, Европе као и чувена оперска позоришта у нашој земљи и у свету. Различите игре, различитог народа.
Биологија	Хигијена човека, гласа и гласних жица
Математика, Физика	Штимовање дувачких инструмената, Проналазак фонографа, теремин.
Информатика и рачунарство	Употреба интернета, видео примери, електронска музика
Ликовна култура	Уметност и технологија - мјузикл, филм. Импресионизам у сликарству, сценографија у опери и балету, мјузиклу и оперети.
Немачки језик	Немачки композитори
Верска настава	Химна Светом Сави, духовне песме

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ

Химне

Државна химна, Химна Светом Сави **Традиционалне песме и игре**

Ај, мене мајка једну има Рум, дум, дум, Фатише коло врањске девојке, Буњевачко момачко коло Сокол ми литна, Јано Ти, једина, Градином цвеће цветало

Човек и музика

Романтизам Франц Шуберт, Аве Мариа Франц Шуберт, За музику Франц Шуберт, Серенада Николо Паганини, Капричо бр. 24 и 5, изводи Немања Радуловић Николо Паганини, Ла кампанела, III став Овај акт можете погледати на адреси [/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/sg2.6.2021](#). Закон 87/216 Феликс Менделсон, Концерт за виолину у е-молу, Оп. 64 Феликс Менделсон, Свадебни марш, Сан летње ноћи Фредерик Шопен, Мазурка Оп. 24, бр. 1 Фредерик Шопен, Валцер бр. 19, а-мол Фредерик Шопен, Валцер бр.2, Оп. 64 Фредерик Шопен, Революционарна етида Фредерик Шопен, Минутни валцер Фредерик Шуман, Сањарење Франц Лист, Ла кампанела Франц Лист, Клавирски концерт бр.1 Беджих Сметана, Гудачки квартет бр. 1 Беджих Сметана, Влтава Јохан Штраус, Тик так брза полка Јохан Штраус, Трич трач полка Јохан Штраус, валцер Приче из бечке шуме Јохан Штраус, валцер Гласови пролећа Јоханес Брамс, Лаку ноћ Пјотр Иљич Чајковски, Клавирски концерт Оп. 1, бе-мол Антоњин Дворжак, Симфонија из Новог света, бр. 9, IV став Антоњин Дворжак, Словенска игра бр. 1, 2, 6 и 8 Антоњин Дворжак, Концерт за виолончело Б, е-дур Антоњин Дворжак, Хумореска бр. 7, Оп. 101 Модест Мусоргски, Сlike са изложбе Сергеј Рахмањин, Клавирски концерт бр. 2, це-мол Корнелије Станковић, Што се боре мисли моје Мокрањац, Козар Мокрањац, Приморски напјеви Мокрањац, Мокрањац, избор из Руковети

Опере

Ђоакино Росини, Дует мачака Ђоакино Росини, Арија Фигара, опера Севилски берберин Ђоакино Росини, Chi disprezza gli infelici, опера Кир у Вавилону Ђузепе Верди, Хор Јевреја, опера Аида Ђакомо Пучини, Нико не спава, опера Турандот Амилкаре Понкјели, Игра сатова из опере Ла Ђоконда Александар Бородин, Половецке игре, опера Кнез Игор Лео Делиб, Дует цвећа, опера Лакме Жорж Бизе, Арија Хабанера из опере Кармен Петар Коњовић, Џанум наред села, опера Коштана Петар Коњовић, Велика чочечка игра, опера Коштана Жак Офенбах, Птице у сенци, оперета Хофманове приче **Балет**

Жан Батист Лили, Menuet des Trompettes Лео Делиб, Игра сатова, балет Копелија Овај акт можете погледати на адреси [/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/sg2.6.2021](#). Закон 88/216 Адолф Адам, балет Жизела Пјотр Иљич Чајковски, балет Крчко Орашчић Пјотр Иљич Чајковски, Плес малих лабудова, балет Лабудово језеро Пјотр Иљич Чајковски, финале, балет Лабудово језеро Пјотр Иљич Чајковски, Валцер из балета Успавана лепотица Стеван Христић, Грлица из балета Охридска легенда Стеван Христић, Коло из балета Охридска легенда

Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго)

Јоханес Брамс, Мађарска игра бр. 5 Виторио Монти, Чардаш Микис Теодоракис, Сиртаки Антонио Карлос Жобим, Самба са једном нотом Импресионизам Габриел Форе, Павана, Оп. 50 Ерик Сати, Гимнопедија Клод Дебиси, Потопљена катедрала Клод Дебиси, Месечина Морис Равел, Болеро Савремена музика Игор Стравински, Игра костура, балет Жар птица Игор Стравински, Игра Жар птице, балет Жар птица Игор Стравински, инсерт из Свите Жар птица Игор Стравински, балет Петрушка Арам Хачатурјан, Игра сабљама, Свита Гајане Дмитри Шостакович, Други валцер

Густав Холст, Јапанска свита Густав Холст, Самерсет рапсодија Љубица Марић, Праг сна Дарко Краљић, Девојко мала Јован Јовичић, Војвођанска свита Војислав Костић, За Београд Дејан Деспић, Дивертименто Концертанте Оп. 51 Ханс Цимер, Пирати са Кариба, тема Хајао Мијазаки, Замак на небу <https://www.youtube.com/watch?v=nrTu7BAjjCA>

Композиције инспирисане музиком романтизма, импресионизма и савременог доба

Бора Дугић, Зов за недостижном лепотом Бубуша Симић, Велики градски валцер Јадранка Стојаковић, Што те нема Монти, Чардаш Пол де Сеневил, Брак из љубави

Музички инструменти

Габриел Форе, Павана Оп. 50 Артуро Маркез Márquez Arturo Danzón No. 2 Антоњин Дворжак, Словенска игра бр. 7 Овај акт можете погледати на адреси [/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/sg2.6.2021.Zakon 89/216 Камиј Сен Санс, Соната за обоу, Де-дур, Оп.166, I став Енио Мориконе, Габријелова обоа Дејан Деспић – 7 пасторала за обоу соло Анте Гргин, Duetto Scherzando за два кларинета Радивој Лазић – Властимир Перичић, Хумореска за кларинет и клавир Боки Милошевић – одломци из одабраних дела Антонио Вивалди, Концерт за фагот е-мол Лирој Андерсон, Празник трубача Избор песама са фестивала Драгачевска труба Луис Армстрон Мајлс Дејвис Морис Равел, Болеро \(соло тромбон\) Камид Сен-Санс, Концерт за хорну Оп. 94 Хауард Шор, Господар прстенова \(The Fellowship; Gondor\) Георг Филип Телеман, Песма о изгубљеној љубави Бела Барток, Румунски плесови Сз.68. ББ76: II Браул \(Allegro\) Станислав Бинички, Марш на Дрину](https://www.ministarstva.gov.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/sg2.6.2021.Zakon%2089%2F216%20Kamij%20Sen%20Sans%20Sonata%20za%20oboju%20De-dur%20Op.166%20I%20stav%20Enio%20Morikone%20Gabrijelova%20oboja%20Dejan%20Despic%207%20pastorala%20za%20oboju%20solo%20Ante%20Grgin%20Duetto%20Scherzando%20za%20dva%20klarinet%20Radivoj%20Lazic%20-%20Vlastimir%20Pericic%20Humoreska%20za%20klarinet%20i%20klavir%20Boke%20Milo%C5%A1evi%C4%87%20-%20odlomci%20iz%20odabраних%20дела%20Антонио%20Вивалди%20Концерт%20за%20фагот%20е-мол%20Лирој%20Андерсон%20Празник%20трубача%20Избор%20песам%20са%20фестивала%20Драгачевска%20труба%20Луис%20Армстрон%20Мајлс%20Дејвис%20Морис%20Равел%20Болеро%20(соло%20тромбон)%20Камиј%20Сен-Санс%20Концерт%20за%20хорну%20Оп.94%20Хауард%20Шор%20Господар%20прстенова%20(The%20Fellowship%20Gondor)%20Георг%20Филип%20Телеман%20Песма%20о%20изгубљеној%20љубави%20Бела%20Барток%20Румунски%20плесови%20Сз.68.%20ББ76%20II%20Браул%20(Allegro)%20Станислав%20Бинички%20Марш%20на%20Дрину)

Видео примери

Традиционална песма са Косова, Горанине, Ђафанине <https://www.youtube.com/watch?v=SI3UltfEWhA> Николо Паганини, Капричо бр. 24 и 5, изводи Немања Радловић <https://www.youtube.com/watch?v=rgCo54r3DUk> Лист и Шопен <https://www.youtube.com/watch?v=8Uc2vtj7vvs&t=163s> Јохан Штраус, Тик так брза полка <https://www.youtube.com/watch?v=99k-g8H447U> Волфганг Амадеус Моцарт, Арија краљице ноћи, опера Чаробна фрула <https://www.youtube.com/watch?v=XH7cPtG8kGg> Ђоакино Росини, Дует мачака <https://www.youtube.com/watch?v=QNYR6rsGDyg> Ђоакино Росини, Chi disprezza gli infelici, опера Кир у Вавилону <https://www.youtube.com/watch?v=ffZiEgC4Tu0> Амилкаре Понкјели, Игра сатова из опере Ла Ђоконда <https://www.youtube.com/watch?v=tOBr7H8RN4M> Лео Делиб, Дует цвећа, опера Лакме, <https://www.youtube.com/watch?v=Zm4HWjnwDwK> Петар Коњовић, Џанум насред села, опера Коштана <https://www.youtube.com/watch?v=t0qoPLSQv0U> Петар Коњовић, Велика чочечка игра, опера Коштана https://www.youtube.com/watch?v=_5UCmwGVsnE Жак Офенбах, Птице у сенци, оперета Хофманове приче <https://www.youtube.com/watch?v=TcTMm7q3PE> Жан Батист Лили, Menuet des Trompettes <https://www.youtube.com/watch?v=sZ4AM0ayFBA> Лео Делиб, Игра сатова, балет Копелија <https://www.youtube.com/watch?v=ryFyVrpbqGQ> Лео Делиб, Мазурка, балет Копелија,

Националне и стилизоване игре

Полка <https://www.youtube.com/watch?v=dONXZBrje2w> Мазурка <https://www.youtube.com/watch?v=lR1IT7CAD0E> Чардаш <https://www.youtube.com/watch?v=dF-x3ASonHw> Казачок <https://www.youtube.com/watch?v=QGDoSJmEyMc> Сиртаки <https://www.youtube.com/watch?v=T4chpyTIE5Q> Микос Теодоракис, Сиртаки <https://www.youtube.com/watch?v=qR1-3gYXsfE> <https://www.youtube.com/watch?v=ls3gevqqqD0> Валцер На лепом, плавом Дунаву <https://www.youtube.com/watch?v=EHFJWCCsWWQ> Танго <https://www.youtube.com/watch?v=NY0MLG-IrSU> Пламенко <https://www.youtube.com/watch?v=sFUC5ROtN8M> Јоханес Брамс, Мађарска игра бр. 5

<https://www.youtube.com/watch?v=H19jВухrqlw> Виторио Монти, Чардаш <https://www.youtube.com/watch?v=XIJM2kZgYiI> Микис Теодоракис, Сиртаки, <https://www.youtube.com/watch?v=T4chпуTIE5Q> Антонио Карлос Жобим, Самба са једном нотом <https://www.youtube.com/watch?v=PYdrhTL3VBk>

Импресионизам

Клод Дебиси, Арабеска <https://www.youtube.com/watch?v=A6s49OKp6aE> Клод Дебиси, Месечина <https://www.youtube.com/watch?v=k8JwihcysWo> Морис Равел, Болеро <https://www.youtube.com/watch?v=iOcu7GD8pcE>

Савремено доба

Игор Стравински, Игра костура, балет Жар птица <https://www.youtube.com/watch?v=SP-dQBhcvtg> Игор Стравински, Игра Жар птице, балет Жар птица <https://www.youtube.com/watch?v=a9OuxgP19ak> Игор Стравински, инсерт из Свите Жар птица https://www.youtube.com/watch?v=OdJdV_Gq1a4 Игор Стравински, балет Петрушка <https://www.youtube.com/watch?v=UaRZfSKPw5A> <https://www.youtube.com/watch?v=Y7H5dEbyxsg> Сергеј Прокофјев, Плес витезова, балет Ромео и Јулија <https://www.youtube.com/watch?v=92YhJ4ZVmCg> Арам Хачатурјан, Игра сабљама, Свита Гајане <https://www.youtube.com/watch?v=mUQHGprxz-8> Дмитри Шостакович, Други валцер <https://www.youtube.com/watch?v=cPiCeJN-Wek>

Дувачки инструменти

Клод Дебиси, Сиринкс <https://www.youtube.com/watch?v=aw53VrbI410> Џон Вилијамс, Хедвигина тема, <https://www.youtube.com/watch?v=l-3tNc6UwE> Џон Вилијамс, Хедвигина тема, <https://www.youtube.com/watch?v=cXRIDCyqZJw> Енио Мориконе, Габријелова обоа https://www.youtube.com/watch?v=FtE3hoR_Nvo Антоњин Дворжак, Симфонија из Новог света, II став <https://www.youtube.com/watch?v=0HhrxVx1Ztc> Бени Гудман, Певај, певај, певај <https://www.youtube.com/watch?v=t4yGKj23jgQ> Астор Пјацола, Танго етида бр.3 <https://www.youtube.com/watch?v=4qzAi7JoKGE> Сергеј Прокофјев, Шехерезада <https://www.youtube.com/watch?v=au0qOBAJ-nA> Пол Дик, Чаробњаков ученик <https://www.youtube.com/watch?v=ScUEgUZbpbU> Квин, Боемска рапсодија <https://www.youtube.com/watch?v=tO527C0KUSs> Хауард Гудл, Срећан Божић, Мр Бин <https://www.youtube.com/watch?v=vvR66bZBCIk> Ђорђе Замфир, Усамљени пастир <https://www.youtube.com/watch?v=orLw2QBiN8> Необични дувачки инструменти <https://www.youtube.com/watch?v=v62YjjV-Roo&t=61s> Станислав Бинички, Марш на Дрину <https://www.youtube.com/watch?v=Prv8a9Wp7Sg>

ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ

Химне

Државна химна Химна Светом Сави

Човек и музика

Јоаханес Брамс, Лаку ноћ Беджих Сметана, Моја звезда Франц Шуберт, Липа Ј. Ф. Рајхард, Љубица Традиционална песма, Ђурђевдан Традиционална песма из источне Србије, Mandra mea cu sacra tura Традиционална ромска песма, Ђелем, ђелем Традиционална мађарска игра, Леп је он (Az a szer) Традиционална руска песма, Каљинка Традиционална мађарска песма, Nyulacska Традиционална русинска песма, Зродзели ше тарки Традиционална мађарска песма, Нек се чује нек се зна да Жужа воли Јаноша Енглеска духовна песма, Прекрасна милост (Amazing Grace) Александар

Бородин, Половецке игре, Радмила Какарлајић, Анђелина, зумба, зумба Макс Фридман/Џими де Најт, Rock Around the Clock Џон Ленон/Пол Макартни, Let It Be Герард Матос Родригез, Танго Ла кумпарсита <https://www.youtube.com/watch?v=NY0MLG-IrSU> Елементи музичке писмености: Густа ми магла паднала Море, изгрејала, нане Пуче пушка, Ајде Јано, коло да играмо Запевала сојка птица Оро се вије Јовано, Јованке Станиша Коруновић, Мај Станиша Коруновић, Пробуђена жаба Бијело дугме, Липе цвату Момчило Бајагић Бајага, Буђење раног пролећа Карл Ман/Дејв Апел, Let's Twist again

Традиционалне и песме домаћих аутора

Ој, цоко, цоко, црно око Тај таврље Уродиле жуте крушке Шкрипи ђерам Текла вода Текелија Леле дуње ранке Тамо далеко Војтек Шистех, Ој, Србијо, мила мати Николас Балон, Креће се лађа француска Станислав Бинички, Марш на Дрину

Староградске песме

Ти једина Моја мала нема мане Мој Милане Јутрос ми је ружа процветала Што се боре мисли моје Ајде Като Небо је тако ведро У тем Сомбору

Духовне песме

Стеван Стојановић Мокрањац, Тебе појем Тропар за Божић Тропар Светом Сави Помози нам вишњи Боже Корнелије Станковић, Многаја лета

Литература: Уџбеник за осми разред, Др Александра Паладин и Драгана Михајловић Бокан: Музичка култура за осми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2020.

2.5. Историја

Циљ и задаци

Циљ изучавања наставног предмета историја је културни развој и хуманистичко образовање ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика

Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.

2.5.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Пети	1	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека); – наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; – разликује основне одлике каменог и металног доба; 	<p style="text-align: center;">ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊ А ПРОШЛОСТИ</p>	<p>Основни садржаји: Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Проширени садржаји: Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине</p>
	<p style="text-align: center;">ПРАИСТОРИЈ А</p>	<p>Основни садржаји: Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). Проширени садржаји: Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...)</p>

<ul style="list-style-type: none">– лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока;– користећи историјску карту доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока;– одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице;– пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку;– наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;– идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока;	СТАРИ ИСТОК	<p>Основни садржаји:</p> <p>Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/ краљевства) у цивилизацијама Старог истока.</p> <p>Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји,</p>
---	--------------------	---

<ul style="list-style-type: none"> – разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; – изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој; – идентификује узроке и последице грчко- персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; 		<p>занимања, култура исхране и становања.</p> <p>Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).</p> <p>Проширени садржаји:</p> <p>Специфичности египатске религије.</p> <p>Специфичности религија цивилизација Месопотамије.</p> <p>Основне одлике јудаизма.</p> <p>Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина)</p>
	<p>АНТИЧКА ГРЧКА</p>	<p>Основни садржаји:</p> <p>Појам античке Грчке – географске одлике.</p> <p>Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација).</p> <p>Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови.</p> <p>Колонизација и основне одлике привреде.</p> <p>Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење).</p> <p>Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице.</p> <p>Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура.</p> <p>Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре).</p> <p>Проширени садржаји: Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности).</p> <p>Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед...</p>

<ul style="list-style-type: none">– користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију;– израчуна временску удаљеност између појединих догађаја;		Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – користи основне историјске појмове; – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; – лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију. 	<p>АНТИЧКИ РИМ</p>	<p>Основни садржаји: Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Проширени садржаји: Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики... Римски пантеон. Гладијаторске борбе</p>
---	-------------------------------	---

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета историје</p>	<p>Компетенција за учење, Рад са подацима и информацијама, Комуникација, Естетичка компетенција, Сарадња, Дигитална компетенција</p>
--	--

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** Монолошко-дијалогска, дијалогска, илустративно-демонстративна, текст метода -
- Облик рада:** Фронтални, групни, индивидуални, комбиновани

Активности

Наставника (организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...) - Организација и реализација наставе, Мотивација ученика, Праћење постигнућа ученика.

Ученика (разговор, слушање, описивање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање, експериментисање...) – Разговор, Слушање, Посматрање, уочавање и описивање, Закључивање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

усмено излагање	тест	есеј	домаћи задатак	писмени задатак	активност на часу	праћење практичног рада	дневник рада	тест практичних вештина	самостални практични рад	графички рад
*	*	–	*	–	*	–	*	–	*	–

(обележити * начине који се користе)

Корелација са другим предметима: пређене наставне јединице из историје за V разред, српски језик и књижевност, ликовна култура, географија, веронаука

Литература (за наставнике и ученике):

Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски : Историја за 5. разред основне школе, Нови Логос, од 2019.године.

2.5.2 Разред: Шести

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Шести	2	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; 	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<p>Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови <i>средњи век</i>, <i>нови век</i>, <i>прединдустријско доба</i>, хронолошки и просторни оквири).</p> <p>Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).</p>
	ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	<p>Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи).</p> <p>Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани).</p> <p>Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам).</p> <p>Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи).</p> <p>Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).</p>

<ul style="list-style-type: none"> – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу 	<p>ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ</p>	<p>Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Тирило и Методије.</p> <p>Државно уређење (типови европских монархија; република).</p> <p>Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др).</p> <p>Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи).</p> <p>Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга).</p> <p>Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...).</p> <p>Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.</p>
--	---	--

<p>одабраних историјских извора и литературе;</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања. 	<p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустијско доба)</p>	<p>Прединдустијско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...).</p> <p>Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице).</p> <p>Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања – прогон „вештица”...).</p> <p>Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови).</p> <p>Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара).</p> <p>Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво).</p> <p>Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина).</p>
---	---	--

		Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.
--	--	---

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја - и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)
Основи проучавања прошлости	ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости ИС.1.1.5. уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације
Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје

	<p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p> <p>ИС 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>
Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС 1.1.7. именује најважније појаве из националне историје</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.2.2.1. уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p> <p>ИС 3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p>

Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)	<p>ИС.1.1.4. уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.9. зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>ИС 1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p>
	<p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје</p> <p>ИС 2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p> <p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС 3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета историје

Компетенција за учење,
Рад са подацима и информацијама, Комуникација,
Естетичка компетенција,
Сарадња, Дигитална компетенција

Начин остваривања програма

Назив теме / садржај	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)
Основи проучавања прошлости	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету...</p> <p>Проналажење примера од стране ученика</p> <p>Коришћење БИГЗ-овог е-уџбеника: тестови, видео записи са питањима, ППТ; едмодо платформе и др.</p>
Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	<p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др.</p> <p>Корелација са сродним предметима: географија, веронаука, ликовно, музичко, грађанско, српски језик кроз интегративну наставу и тематско повезивање</p> <p>Стално коришћење историјске карте</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву</p> <p>Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p> <p>Обележавање Дана словенске писмености</p>

Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Корелација са сродним предметима: географија, ликовно и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање</p> <p>Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа</p> <p>Стално коришћење историјске карте</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме друштвене лествице, питања, ППТ, шеме</p> <p>Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p> <p>Коришћење ресурса локалне историје Савиндан</p>
Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустијско доба)	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Корелација са сродним предметима: географија, ликовно и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање</p> <p>Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа</p> <p>Стално коришћење историјске карте</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме друштвене лествице, питања, ППТ, шеме</p> <p>Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p>
	<p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p> <p>Коришћење ресурса локалне историје</p>

Методe рада: Монолошко-дијалoшка, дијалoшка, илустративно-демонстративна, текст метода **Облик рада:** Фронтални, групни, индивидуални, комбиновани

Активности

Наставника (организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...) - Организација и реализација наставе, Мотивација ученика, Праћење постигнућа ученика.

Ученика (разговор, слушање, описивање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање, експериментисање...) –
Разговор, Слушање, Посматрање, уочавање и описивање, Закључивање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

Иницијално тестирање, Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, Домаћи задатак, Писана провера-вежба 10. Мин, Процењивање рада у пару и у групи, Есеј, прича, Индивидуални рад, Мини истраживање, Сумативно оцењивање, Карта, Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање: личности. Догађаји, Карта - провера градива из целокупне историје 5 разреда-извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 1 минут, Прегледање свески, Израда ленти времена, Самоевалуација и евалуација, Писана провера градива

Корелација са другим предметима :

Литература (за наставнике и ученике):

1. *Историја 6, уџбеник са одабраним историјским изворима за шести разред основне школе (Нови Логос)* - Душко Лопандић, Ивана Петровић

2.5.3 Разред: Седми

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе; – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку; – препознаје основне карактеристике различитих идеологија; – анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике; – уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости; 	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<p>Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).</p>
	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (до средине XIX века)	<p>Индустијска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву, јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма).</p> <p>Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес).</p> <p>Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење).</p> <p>Живот Срба под османском и хабзбуршком влашћу.</p> <p>Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај).</p> <p>Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа).</p> <p>Црна Гора у доба владичанства (основна обележја државног и друштвеног уређења).</p>

<ul style="list-style-type: none">– уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву;– препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава		Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе,
(грађанска права, парламентаризам, уставност);		кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић.

<ul style="list-style-type: none"> – анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку; – уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха; – пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности; – анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла; 	<p>ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА</p>	<p>Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства).</p> <p>Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот).</p> <p>Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање – Берлински конгрес; културна и просветна политика, свакодневни живот; положај Срба под хабзбуршком и османском влашћу).</p> <p>Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс, браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић.</p>
	<p>ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА</p>	<p>Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови).</p> <p>Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена).</p> <p>Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора –</p>

<ul style="list-style-type: none"> – уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора; – употреби податке из графикона и табела у елементарном истраживању; – презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ; – упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других; – раздваја битно од небитног у историјској наративи; – препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; – идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања. 		<p>доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима).</p> <p>Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије; човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у избеглиштву; Велики рат у сећању).</p> <p>Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.</p>
--	--	---

Кључни појмови садржаја: револуција, индустријско доба, Источно питање, људска права, уставност, Сретењски устав, уставна и парламентарна монархија, република, Кнежевина Србија, Краљевина Србија, Велики рат, либерализам, национализам, социјализам, империјализам, колонијализам, расизам.

Начин остваривања програма

Ученици у 7-и разред улазе са знањем о основним историјским појмовима, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима и на томе треба пажљиво градити ново знање, вештине, ставове и вредности. Да би сви ученици достигли предвиђене исходе, потребно је да наставник упозна специфичности начина учења својих ученика и да према њима планира и прилагођава наставне активности. Битно је искористити велике могућности, које историја као наративни предмет пружа у подстицању ученичке радозналости, која је у основи сваког сазнања. Наставни садржаји треба да буду представљени као „прича“, богата информацијама и детаљима, не зато да би оптеретили памћење ученика, већ да би им историјски догађаји, појаве и процеси били предочени јасно, детаљно, живо и динамично. Посебно место у настави историје имају питања, како она која поставља наставник ученицима, тако и она која долазе од ученика, подстакнута оним што су чули у учионици или што су сазнали ван ње, користећи различите изворе информација. Добро осмишљена питања наставника имају подстицајну функцију за развој историјског мишљења и критичке свести, не само у фази утврђивања и систематизације градива, већ и у самој обради наставних садржаја. У зависности од циља који наставник жели да оствари, питања могу бити различите функције, као што су: фокусирање пажње на неки садржај или аспект, подстицање поређења, трагање за појашњењем. Настава би требало да помогне ученицима у стварању што јасније представе не само о томе како је нешто било, већ и зашто и какве последице из тога проистичу. Треба искористити утицај наставе историје на развијање језичке и говорне културе, јер историјски садржаји богате и оплемењују језички фонд ученика. Пожељно је избегавати фрагментарно и изоловано учење историјских чињеница, јер оно има најкраће трајање у памћењу и најслабији трансфер у стицању других знања и вештина. У настави треба, кад год је то могуће, примењивати дидактички концепт мултипеспективности. Одређене теме, по могућности, треба реализовати са одговарајућим садржајима из сродних предмета, а посебну пажњу треба посветити оспособљавању ученика за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија (употреба интернета, прављење Powerpoint презентација, коришћење дигиталних, аудиовизуелних материјала).

Корелација са другим предметима:

Историја - географија - ликовна култура	Европа од краја 15. до краја 18. века—Азија, Африка, Северна и Јужна Америка; Ренесансна уметност
Историја - српски језик - географија	Српски народ под страном влашћу од 16. до 18. Века —Књижевност(хајдуци и ускоци) - Турска
Историја - географија- музичка култура- ликовна култура	Европа и свет од краја 18. до 70-их година 19. века — Северна Америка —Романтизам - Романтизам
Историја - српски језик	Србија и Црна Гора: модерне српске државе—Књижевност

Литература:

Драгомир Бонцић и Коста Николић: Историја за 7. разред основне школе, Завод за уџбенике, Београд, 2014. године

2.5.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Осми	2	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - именује периоде прошлости и историјске периоде и наводи граничне догађаје - повезује историјске изворе са установама у којима се чувају - именује Савремено доба и наводи граничне догађаје - користи основне историјске појмове 	Основи проучавања прошлости	<p>Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана.</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио-визуелни, усмена сведочанства, дигитални)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - пореди историјске периоде - разврстава историјске изворе према њиховој основној подели и према историјском периоду - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихових сазнајних вредности - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту -Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени) -Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија - Изводи закључак о повезаности националне историје са 	<p>Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два рата</p>	<p>Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света). Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице). Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе). Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот). Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање). Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић</p>
--	---	--

<p>регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора</p>		<p>Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић</p>
<p>- Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја</p> <p>- Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других</p> <p>- Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету</p> <p>-Употреби податке из табеле у једноставном истраживању - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у савременом добу</p> <p>- Анализирајући дате примере уочава утицај научнотехнолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу - Идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту</p>	<p>Други светски рат</p>	<p>Свет у рату –узроци, међународне кризе, сукоби и освајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, нови начини ратовања, ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата и победа Антифашистичке коалиције.</p> <p>Југославија и српски народ у рату-улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански рат; војне операције, живот у рату.</p> <p>Последице рата-људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције, уништавање културног насељења; суђења за ратне злочине, стварање ОУН.</p> <p>Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.</p>

<ul style="list-style-type: none"> -Уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности -Наведе примере како су идеје о родној верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; -Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима -Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском на основу датих примера - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија -Користи основне историјске појмове -На карти показује места где су се десили одређени догађаји - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у Савременом добу - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту - Самостално или у групи реализује једноставне задатке 	<p>Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду хладног рата</p>	<p>Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације-покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура.</p> <p>Југославија и српски народ после Другог светског ратаизградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност, свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури.</p> <p>Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Голда Меир, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мендела, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић,</p>
		<p>Милош Црњански, Александар Петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у Савременом добу - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету -Употреби податке из табеле у једноставном истраживању -Повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни) -Уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима -Објасни значење појмова геноцид и Холокауст -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији - Идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Користи основне историјске појмове 	<p>Европа, свет и српска држава и народ у савременим процесима</p>	<p>Свет после Хладног рата –пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети.</p> <p>Српски народ на крају XX и на почетку XXI века-криза СФРЈ 80-их година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000.године, република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања ЕУ, култура и спорт.</p> <p>Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница</p>
--	---	---

- Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту
- Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у Савременом добу
- Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора

--	--

<p>на основу садржаја</p> <ul style="list-style-type: none"> - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: односи између великих сила, позиција Србије и Југославије - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности - Препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом - Презентује самостално, или у групи, резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ - Анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног материјала -Препозна на примерима из савремене историје важност поштовања људских права -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту 		
---	--	--

<ul style="list-style-type: none">- Наведите специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у Савременом добу- Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја- Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности- Препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне		
--	--	--

<p>личности и догађаје из историје државе и друштва - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу</p> <ul style="list-style-type: none"> - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом - Презентује самостално, или у групи, резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ - Препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и републици Србији – Изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајних вредности - Анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног материјала –Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији – Наведе примере како су идеје о родној верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; -визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; -користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период, догађај и век ; -лоцира на историјској карти најважније појмове 		
---	--	--

<p>Савременог доба -у излагању историјске наратије користи основне научне појмове;</p>		
--	--	--

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) -што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима -размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета историје

Компетенција за учење; Дигитална компетенција;
Рад са подацима и информацијама; Комуникација;
Одговорно учешће у демократском друштву;
Естетичка компетенција; Сарадња;

Начин остваривања програма

Назив теме / садржај	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)
Основи проучавања прошлости	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: уџбеника, илустрација, шема, графикана</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима савременог доба, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету из савременог доба...</p> <p>Проналажење примера извора за период Савременог доба од стране ученика</p> <p>Коришћење БИГЗ-овог е-уџбеника: тестови, видео записи са питањима и др</p>
Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два рата	<p>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др.</p> <p>Корелација са сродним предметима: српским језиком (Дучић, Нушић) географија (Европе, Света, Југославије), веронаука, ликовно (споменичко наслеђе међуратног периода, Дали, Пикасо, М.П. Барили), музичко (Химна Југославије), грађанско (људска права, тоталитарне идеологије) кроз интегративну наставу и тематско повезивање.</p> <p>Стално коришћење историјске карте.</p> <p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (Друштво народа, тоталитарне идеологије), илустрација (плакати), ППТ, видео записи (убиство краља Александра у Марсеју и др.), квиз на кахуу и др.</p> <p>Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета</p> <p>Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернет страница, енциклопедија, ради израде панона, кратких записа, кратких излагања</p> <p>Хибридна настава: коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др.</p> <p>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>
Други светски рат	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења</p> <p>Користити разноврсне технике/методе и облике рада</p> <p>Корелација са сродним предметима: географија (фронтови, битке: Свет, Европа, Југославија), ликовно (карикатуре, плакати) и грађанско васпитање (људска права, савези), кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа</p> <p>Стално коришћење историјске карте</p>

	<p>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (плакати),</p>
	<p>питања, филмова (нпр. Дечак у пругастој пицами, Дара из Јасеновца и др.), ППТ, шеме и табеле Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панона, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава: коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје Обележавање места великих страдања српског и других народа у Другом светском рату (27. јануар, 22. април...и др.)</p>
<p>Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду хладног рата</p>	<p>Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (ОУН, ЕУ, блоковска подела, несврстани, СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре) и музичко васпитање (Елвис Присли, Битлси), верска настава, грађанско васпитање (антиратни и антирасни покрети, демократија), српски језик (Иво Андрић) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (Европске интеграције, ратна жаришта и др.), ППТ, шеме, табеле.. Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панона, кратких записа, кратких излагања, Коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје</p>

Европа, свет и српска држава и народ у савременим процесима	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (пад Берлинског зида, ЕУ, Распад СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре), грађанско васпитање (тероризам), биологија (еколошки покрети), информатика (интернет, Четврта индустријска револуција, мобилна телефонија, апликације) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (НАТО агресија 1999, Распад СФРЈ и др.), ППТ, шеме, табеле.. Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде панона, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава: коришћење е-уџбеника, едмодо платформе и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје
Иницијално тестирање, Систематизација Историјска карта, личности, догађаји...	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е-уџбеника и едмодо платформе, каху квиза

Методе рада: Монолошко-дијалогска, дијалогска, илустративно-демонстративна, текст метода **Облик рада:** Фронтални, групни, индивидуални, комбиновани

Активности

Наставника (организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...) - Организација и реализација наставе, Мотивација ученика, Праћење постигнућа ученика.

Ученика (разговор, слушање, описивање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање, експериментисање...) – Разговор, Слушање, Посматрање, уочавање и описивање, Закључивање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, Посматрањем наставника, Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова, Истраживачки задаци везани за ист.изворе из Савременог доба, Домаћи задатак, Процењивање рада у пару и у групи, Дебата, Мини истраживачки задаци (пројектни задаци, породична и локална историја), Писана провера, Есеј, прича, Показивање на карти, Процењивање рада у

пару и групи (нпр пројектна настава, активности...), Вежба 15 минута, Индивидуални рад: мини истраживање (пројектни задаци-Моја породица у, Другом светском рату и др.), панои, предавања и др., Учествовање у неговању сећања, Посматрање наставника, Сумативно оцењивање, Карта, Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):Моја породица у СФРЈ; личности. Догађаји, Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):нпр. Моја породица 90-их и 00-их; Иницијално тестирање, Карта - провера градива из целокупне историје 8. разреда-извлачење цедулица са 5 појмова, које треба да покажу за 45 секунди, Прегледање свески , Израда ленти времена, Самоевалуација и евалуација

Корелација са другим предметима:

Историја - српски језик - географија	Независне Србија и Црна Гора; Срби под страном влашћу Аустро- Угарске и Турске — Књижевност - Границе и величина Србије
Историја - српски језик - музичка култура-географија	Први светски рат; Србија и Црна Гора у Првом светском рату—Књижевност(Плава гробница)-; Музика новог доба; Становништво и насеља Србије
Историја - ликовна култура - музичка култура	Свет и Европа између Првог и Другог светског рата—Импесионизам- Музика новог доба
Историја - ликовна култура - српски језик –географија	Други светски рат; Југославија у Другом светском рату—Реализам – Књижевност - Становништво и насеља Србије
Историја - географија	Свет после Другог светског рата—Срби ван граница Србије

Литература:

1. *Историја 8, уџбеник са одабраним историјским изворима за осми разред основне школе (Нови Логос),* Ратомир Миликић, Ивана Петровић

2.6. Географија

Циљ наставе географије је да ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве, процесе и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорног односа према свом завичају, држави, континенту и свету као целини.

2.6.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	1	36

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: Ученици треба да:

- Упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета и науке уопште
- стекну основна знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима
- стекну основна знања о Сунчевом систему
- стекну знања о планети Земљи, њеном постанку, облику и величини
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама
- стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информације и оријентације - Уоче и разумеју појаве и процесе у географском омотачу Земље
- схвате унутрашњу грађу Земље и разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа
- стекну основна знања о атмосфери, времену, клими и основним климатским типовима
- разумеју потребу очувања и заштите атмосфере
- оспособе за коришћење географске литературе, интернета и различитог илустрованог материјала - Развјају способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; - помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; 	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.
	ВАСИОНА	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвезђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди.
	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Облик Земље и структура њене површине	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.
	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Земљина кретања	Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.

<ul style="list-style-type: none"> - помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; - примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; - разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; □ повеже нагнутоост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; - повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); - разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса; - опише процес вулканске ерупције и њене последице; - помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово 	<p style="text-align: center;">ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Унутрашња грађа и рељеф Земље</p>	<p>Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.</p> <p>Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса.</p> <p>Стене: магматске, седиментне, метаморфне.</p> <p>Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.</p> <p>Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра.</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).</p>
	<p style="text-align: center;">ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Ваздушни омотач Земље</p>	<p>Атмосфера (састав, структура и значај).</p> <p>Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар).</p> <p>Климатски чиниоци, основни типови климе.</p> <p>Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).</p>

<p>коришћење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; - разликује ерозивне и акумулативне процесе; - наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови); - опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма клима; - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; - користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја); 		
<ul style="list-style-type: none"> - уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; - наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); - разликује типове језерских басена према начину постанка; - наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; - наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; - наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; 	<p>ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Воде на Земљи</p>	<p>Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје).</p> <p>Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници.</p> <p>Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; - помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи 	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Биљни и животињски свет на Земљи	Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света
--	---	--

Кључни појмови: географија, васиона, Земља.

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу)
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.1. препознаје њихове основне одлике
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу географске анализе.
ВАСИОНА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. доноси закључке о васионском простору и распореду небеских тела, њиховим везама на основу географских чињеница
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета географија

рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

Облик рада: фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима :

Географија - Биологија; увод у географију - увод у биологију

Географија - Природа и друштво; Географска карта (садржај, подела карата по садржају) - Елементи географске карте

Географија - Ликовна култура; Географски елементи карте и њихово представљање на карти - Линија, Врсте облика

Географија – Математика; Географска карта, размер, подела карате према размеру - Јединице мере за дужину Географија - Математика; Географска ширина и географска дужина - Мерење углова

Литература (за наставнике и ученике)

1. *Географија, уџбеник за пети разред основне школе (Креативни центар)- Драган Милошевић, 2019.*

2.6.2 Разред: Шести**Фонд часова:**

Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
2	72

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: ученици треба да:

- упознају основне појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката, као и њихове одлике;
- схвате значај вода за живот на Земљи;
- упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека на њихов развој, хоризонтални и вертикални распоред, као и међусобну условљеност и значај;
- упознају људске активности које утичу на квалитет животне средине и схвате неопходност њеног очувања, унапређивања и заштите;
- упознају основне појмове из географије становништва и насеља, схвате значај и улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство;
- схвате појмове природне и географске средине и појам географске регије;
- стекну основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја;
- упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и свету, као и њихов значај за политички, економски и културни развој;
- разумеју значај и домете међународних организација у очувању мира и безбедности и развијању пријатељских односа међу народима;
- упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених регија и држава;
- самостално користе географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и истраживања и у свакодневном животу;
- се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала ради лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самостални рад;
- поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познају традицију и учествују у њеном очувању;
- познају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и социјалних група.

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	Друштвена географија, предмет проучавања и подела

<ul style="list-style-type: none"> - Успоставља везе између физичкогео-графских и друштвеногеографских објеката, појава и процеса; - одређује математичкогеографски положај на Земљи; - анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; - оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе; - доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; 	ГЕОГРАФСКА КАРТА	<p>Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне Појам карте и њен развој кроз историју Елементи карте (математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони систем</p>
<ul style="list-style-type: none"> - анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; - анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група; 	СТАНОВНИШТВО	<p>Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва Миграције становништва Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету</p>
<ul style="list-style-type: none"> - анализира географски положај насеља; - објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; - доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима; - уз помоћ географске карте анализира утицај природних 	НАСЕЉА	<p>Појам и настанак првих насеља Положај и географски размештај насеља Величина и функције насеља, Типови насеља, Урбанизација Град – унутрашња структура и односи са околним простором Село и рурални процеси</p>

и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; - доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; - вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету;	ПРИВРЕДА	Привреда, привредне делатности и сектори привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај, туризам и географски простор Ванпривредне делатности Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету Концепт одрживог развоја
	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Појам и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије државе Појам и функција државних граница, Главни град Облик владавине Политичкогеографска карта Европе после Другог светског рата
- објасни политичко-географску структуру државе; - представи процесе који су довели до формирања савремене политичкогеографске карте света; - објасни како се издвајају географске регије; - илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе, Насеља Европе. Привреда Европе, Географске регије Европе

Кључни појмови: географска карта, становништво, насеља, привреда, државе, интеграциони процеси, Европа

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
ГЕОГРАФСКА КАРТА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.1. разме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

	СРЕДЊИ НИВО	<p>ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним</p>
		средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
СТАНОВНИШТВО	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
НАСЕЉА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
ПРИВРЕДА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.3.1. дефинише привреде гране и разврстава привредне делатности по привредним гранама
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе и континента
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије

	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије
--	----------------------	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета географија	рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима :

Биологија , Историја , Математика

Информатика и рачунарство , Верска настава , Физика

Литература (за наставнике и ученике)

1. *Географија, уџбеник за шести разред основне школе (Клетт, 2019) - Тања Парезановић*

2.6.3 Разред: Седми**Фонд часова:**

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	2	72

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ: ученици треба да:

- стекну знања о битним природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
- стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
 - се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и њиховом доприносу општем развоју и напретку човечанства
- упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света;
- разумеју проблеме у савременом свету (пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина, еколошки проблеми, болести, ратови и друго)
- развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничким, мултијезичким и мултикултуралним срединама у свету;
- упознају различите културе континената, њихових регија и држава и кроз то развијају општу културу
- развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање
- кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања и у свакодневном животу
- оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; – проналази на карти државе проучаване регије и именује их; – приказује на некој карти: континенте, океане, мора, облике разуђености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; – класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; – анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; – објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; – проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; – укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; – тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; 	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.
	ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	Јужна Европа – културно- цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела. Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике. Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Немачка – основне географске карактеристике. Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике. Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела. Норвешка – основне географске карактеристике. Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни

<ul style="list-style-type: none"> – описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; – доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; – уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; 		<p>ресурси и економски развој, политичка подела. Руска Федерација – основне географске карактеристике. Европска унија – пример интеграционих процеса.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – објасни формирање политичке карте света; – објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; – доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; – препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; – анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; – изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља; 	<h2>АЗИЈА</h2>	<p>Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела. Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела. Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела. Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела. Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету; – описује улогу међународних организација у свету. 	АФРИКА	Географски положај, границе и величина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.
	СЕВЕРНА АМЕРИКА	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне Америке. Политичка подела.
	ЈУЖНА АМЕРИКА	Географски положај, границе и величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.
	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална подела.

	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања. Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.
--	------------------------	---

Кључни појмови: континенти, државе, поларне области.

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.1. разуме појам регионална географија
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија
ГЕОГРАФСKE РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије Европе
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама Европе
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија Европе
АЗИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије Азије
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама Азије
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија Азије
АФРИКА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије Африке
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама Африке
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија Африке
	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије Северне Америке

СЕВЕРНА АМЕРИКА	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама Северне Америке
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија Северне Америке
ЈУЖНА АМЕРИКА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије Јужне Америке
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама Јужне Америке
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија Јужне Америке
АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије Аустралије и Океаније
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама Аустралије и Океаније
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија Аустралије и Океаније
ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	ОСНОВНИ НИВО	ГЕ.1.1.3. препознаје географске регије поларних области
	СРЕДЊИ НИВО	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у географским регијама поларних области
	НАПРЕДНИ НИВО	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске и друштвено-економске законитости регија поларних области

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета географија	рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

Облик рада: фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима :

Географија - Историја; Природногеографске и друштвеногеографске одлике југозападне Азије - Месопотамија

Географија - Хемија; Географска обележја северне Африке - вода и значај воде за живи свет

Географија - Историја; Источна Азија, природногеографске одлике - Стари исток

Географија - Историја; Географска обележја Египта - стари Египат

Географија - Историја; Америка, откриће, природно географске одлике - Велика географска открића

Географија - Биологија; Друштвеноекономске одлике средње Америке - Кожни систем Географија

- Биологија; Неоклонијализам и глобализација - Људи данас

Литература (за наставнике и ученике)

1. Географија 7, уџбеник за седми разред основне школе (Клетт), Тања Плазинић

2.6.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	2	68

ОБЛАСТ / ТЕМА	Исходи На крају теме, ученик ће бити у стању да:	Међупредметне компетенције	МЕСЕЦ												О	У	
			IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско – географским развојем; – учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије. 	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за учење – комуникација – дигитална компетенција 													4	2	
2. ФИЗИЧКО – ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> – учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; – доведи у везу распро-страњеност биљних и животињских врста и физичко – географске карактеристике простора. 	<ul style="list-style-type: none"> – одговоран однос према околини – одговоран однос према здрављу – одговорно учешће у демократском друштву – предузимљивости оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – естетичка компетенција 					3	8	8							12	7
3. ДРУШТВЕНО – ГЕОГРАФСКЕ	<ul style="list-style-type: none"> – Ученик објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; 	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за учење – комуникација – дигитална компетенција – одговоран однос према околини 														20	10

	ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> – Ученик изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи; – Ученик изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; – Ученик израђује и анализира графичке приказе структура становништва; – Ученик објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – Ученик, уз помоћ карте Србије и других извора информација, анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; – Ученик ће бити у стању да повезује размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи; – Ученик ће моћи да препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине. 	<ul style="list-style-type: none"> – одговоран однос према здрављу – одговорно учешће у демократском друштву – предузимљивости оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – естетичка компетенција 														
4.	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> – Ученик описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; – Ученик процењује важност очувања природне и културне баштине Србије. 	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за учење – комуникација – дигитална компетенција – одговоран однос према околини 							3					2		1
5.	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	<ul style="list-style-type: none"> – Описује положај своје општине и округа. – Набраја важне саобраћајнице свог краја. – Описује природне одлике свог краја. – Зна да наброји туристичка места и објекте. – Способан је да нацрта контурне карте краја са речном мрежом, а затим да их попуњава појединим елементима из географских садржаја које изучава. – Анализира становништво са аспекта густине насељености, природни прираштај, структуре становништва и миграције. – Објашњава главне привредне делатности и гране свог краја. – Објашњава које су перспективе развоја места, општине и краја. 	<ul style="list-style-type: none"> – одговоран однос према здрављу – одговорно учешће у демократском друштву – предузимљивости оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – естетичка компетенција 							2					1		1
6.	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	<ul style="list-style-type: none"> – Ученик објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету. – Ученик одређује просторни размештај Срба у окружењу; – објашњава одлике геопростора у којима живе; – разуме значај успостављања чврстих веза са матицом; – препознаје напоре и начине очувања националног интегритета; 	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за учење – комуникација – дигитална компетенција – одговоран однос према околини – одговоран однос према здрављу – одговорно учешће у демократском друштву 								6	2			5		3

		<ul style="list-style-type: none"> – разуме значај повезивања са дијаспором; – сагледава разлоге окупљања у локалне заједнице; – сагледава потребу Србије за деловањем у циљу повезивања са дијаспором. 	<ul style="list-style-type: none"> – предузимљивости оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – естетичка компетенција 															
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

Облик рада: фронтални, рад у паровима, рад у групи, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатог на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима :

Српски језик

Биологија Историја

Математика

Информатика и рачунарство

Верска настава

Физика

Литература (за наставнике и ученике)

1. *Географија 8, уџбеник за осми разред основне школе (Клетт, 2021), Тања Плазинић*

2.7. Физика

Циљ и задаци

Општи циљ наставе *физике* јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, форме основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне природне законе, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да форме основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани
- развијање функционалне писмености
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама путем истраживања,
- подстицање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности и критичког мишљења,
- развијање вештине јасног и прецизног истраживања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- разумевање смисла и метода остваривања експеримената и значаја мерења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
- развијање способности за примену знања из физике,

- уочавање и разумевање повезаности физичких појава екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи,
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

2.7.1 Разред: Шести

Фонд часова

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	2	72

ИСХОДИ: По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину;
- објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање);
- разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела;
- повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације);
- демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу;
- демонстрира појаву инерције тела, деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета, притисак чврстих тела и течности;
- разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...);
- познаје примену хидростатичког притисака (принцип рада водовода, фонтане);
- изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега);

- процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења);
- мери тежину, дужину, време, запремину и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак;
- одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења;
- решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...).

ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРАЖАЈ
	Увод	<p>Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. Физика и медицина.</p> <p>Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед...). Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота).</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Како савити млаз воде? - Мехури од сапунице имају облик сфере, зашто? - Када настаје електрично пражњење? - Направи дугу. - Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу. <p>Улога мерења у физици и у свакодневном животу (мерење времена, дужине, површине и запремине...).</p>

<p>-ученик разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину;</p> <p>-ученик решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке;</p> <p>-ученик изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (СИ) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега);</p>	<p>Кретање</p>	<p>Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Кретање куглице по Галилејевом жљебу. - Кретање мехура ваздуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течномшћу. Лабораторијске вежбе <p>Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом).</p>
---	-----------------------	---

<p>-ученик објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање);</p> <p>-ученик демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу;</p>	<p>Сила</p>	<p>Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух.</p> <p>Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера</p>
<p>-ученик демонстрира појаву деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета;</p> <p>-разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела;</p> <p>-ученик изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (СИ) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега);</p> <p>-ученик решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке.</p>		<p>узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца.</p> <p>Процена интензитета силе демонстрационим динамометром.</p> <p>Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Истежање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање. - Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. <p>Привлачење и одбијање магнета.</p>

<p>-ученик изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (СИ) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега);</p> <p>-ученик процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења); - ученик мери време, дужину и запремину, одређује површину и запремину;</p> <p>-ученик решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке;</p> <p>-ученик одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења.</p>	Мерење	<p>Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера. Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење.</p> <p>Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). - Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. 4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.
<p>-ученик повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације);</p> <p>-ученик демонстрира појаву инерције тела;</p> <p>-ученик мери масу и запремину тела и на основу мерених вредности одређује густину;</p> <p>-ученик мери тежину тела;</p>		<p>Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике).</p> <p>Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела.</p> <p>Маса и тежина као различити појмови.</p> <p>Мерење масе тела вагом.</p> <p>Густина тела. Средња густина тела.</p>

<p>-ученик решава квалитативне и квантитативне задатке везано за густину;</p> <p>-ученик изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (СИ) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).</p>	<p>Маса и густина</p>	<p>Одређивање густине чврстих тела.</p> <p>Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.</p> <p><i>Демонстрациони огледи.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Илустровање инертности тела. - Судари двеју кугли (а) исте величине, од истог материјала, (б) различите величине, од истог материјала, (в) исте величине, од различитог материјала. - Мерење масе вагом. - Течности различитих густина у истом суду - "течни сендвич" - Суво грожђе у газираној води. <p>-Мандарина са кором и без коре у води.</p> <p><i>Лабораторијске вежбе</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. 2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. 3. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром.
---	------------------------------	--

<p>-ученик разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...);</p> <p>-ученик познаје примену хидростатичког притисака (принцип рада водовода, фонтане);</p> <p>-мери тежину тела, одређује површину и на основу измерених вредности зна да одреди притисак чврстих тела;</p> <p>-решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке везано за притисак;</p> <p>-ученик изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (СИ) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).</p>	<p>Притисак</p>	<p>Притисак чврстих тела.</p> <p>Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри.</p> <p>Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена.</p> <p>-Пројектна настава <i>Демонстрациони огледи</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела. - Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска. - Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови). - Хидраулична преса (нпр. два медицинска инјекциона шприца различитих попречних пресека спојена силиконским цревом). <p>-Ог леди који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може "видети", како свећа може да гори под водом).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска. <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде</p>
---	------------------------	---

Корелација:

Физика - појмови и величине којима се описује кретање	Математика - бројевна права
Физика - мерне јединице	Математика - претварање јединица
Физика - одређивање пређеног пута и времена кретања код праволинијског кретања	Математика - примена линеарних једначина са једном непознатом
Физика - рпк	Физичко васпитање - контранапад кошарка
Физика - променљиво праволинијско кретање	Физичко васпитање - атлетика трчање 30м
Физика - узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице, гравитација	ТИТ - грађевинарство
Физика - тежина тела	Физичко васпитање - бацање кугле
Физика - узајамно деловање два тела у непосредном додиру	Физичко васпитање - кошарка блок у нападу
Физика - узајамно деловање два тела у непосредном додиру и која нису деформација сабијање	Физичко васпитање - кошарка наскок код скок – шута
Физика - инерција, маса	Физичко васпитање - бацање кугле
Физика - узајамно деловање два тела у непосредном додиру	Ликовна култура - текстуралне и тактилне вредности површине и облика
Физика - одређивање површине	Математика - појам површине
Физика - физичке величине и њихово мерење, табела предметака	Математика - примена степена
Физика - претварање мерних јединица	Математика - појам запремине полиедара
Физика - средња вредност мерене величине и грешке при мерењу	Математика - средња вредност
Физика - лабораторијске вежбе	ТИТ - Физичке величине – експеримент
Физика - Маса и густина тела	Математика - Појам запремине полиедара
Физика - Притисак чврстих тела	Биологија - Коренов притисак

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физика</p>	<p>1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња 11) дигиталне компетенције</p>
--	---

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
КРЕТАЊЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења.</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система</p> <p>ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>
СИЛА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно</p> <p>ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе</p> <p>ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока</p> <p>ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака</p> <p>ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време, сила</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције</p> <p>ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска</p> <p>ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања</p> <p>ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу</p> <p>ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност</p> <p>ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу</p> <p>ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина</p> <p>ФИ.2.7.1. Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>

МЕРЕЊЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање</p> <p>ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине</p> <p>ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока</p> <p>ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена</p> <p>ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину</p> <p>ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака</p> <p>ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.7.1. Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.</p> <p>ФИ.1.7.2. Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције</p> <p>ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска</p> <p>ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону</p> <p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре</p> <p>ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута</p> <p>ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система</p> <p>ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења.</p> <p>ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>

МАСА И ГУСТИНА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока</p> <p>ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена</p> <p>ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака</p> <p>ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.7.1. Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.</p> <p>ФИ.1.7.2. Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције</p> <p>ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.5.</p> <p>разуме и примењује концепт густине</p> <p>ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону</p> <p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре</p> <p>ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута</p> <p>ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност</p> <p>ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу</p> <p>ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина</p> <p>ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система</p> <p>ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења</p> <p>ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>

ПРИТИСАК	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно</p> <p>ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова</p> <p>ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока</p> <p>ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена</p> <p>ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.7.1. Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.</p> <p>ФИ.1.7.2. Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине</p> <p>ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида</p> <p>2.4.1. Ученик уме да користи важније изведене јединице S_i система за притисак.</p> <p>ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону</p> <p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре</p> <p>ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута</p> <p>ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност</p> <p>ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу</p> <p>ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина</p> <p>ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи</p> <p>ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима</p> <p>ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система</p> <p>ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења</p> <p>ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Иницијални и завршни тест (на крају већих целина), кратке писмене провере, индивидуализовани захтеви, практичан рад на рачунару, усмена провера знања, праћење ученика на редовним часовима, демонстрационе огледе, предавања, решавање квантитативних, квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката, усмено испитивање, контролне вежбе.

Литература (за наставнике и ученике):

1. **Физика**, уџбеник са збирком задатака и лабораторијским вежбама за шести разред основне школе, Нови Логос (2019)- Александар Кандић, Горан Попарић
2. **Физика 6**, збирка задатака за шести разред основне школе - Александар Кандић, Горан Попарић

2.7.2 Разред: Седми

Фонд часова

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	2	72

ИСХОДИ: По завршетку седмог разреда ученик ће бити у стању да:

1. разликује скаларне и векторске величине
2. користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички
3. анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијског кретања са сталним убрзањем
4. примени Њутнове законе динамике на кретања тела из окружења
5. покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање
6. демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења
7. самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента
8. покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења
9. наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу
10. прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води
11. повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења
12. разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом

13. демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења
14. решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...).
15. разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго
16. анализира промене стања тела(димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења
17. наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<p>-да разликује изразе физичких закона од дефиниције физичких величина; -да препознаје врсте кретања -да користи на нивоу примене брзину(средњу и тренутну) и убрзање, -да разуме зависност физичких величина и њихових мерних јединица -да разуме релативност кретања, -да уме да мери и израчунава брзину и убрзање праволинијског равномерног, односно неравномерног кретања . -користи на нивоу примене II и III Њутнов закон механике на једноставним примерима из окружења, -да уме да изврши динамичко мерење силе, -да разликује скаларне од векторских физичких величина(време, маса, брзина, убрзање и сила). -објасни зависност брзине и пређеног пута од времена код рпк и рпкк праволинијског кретања са сталним убрзањем -самостално изведе експеримент из области кинематике(убрзање) и динамике(сила), прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента -решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела)</p>	<p>СИЛА И КРЕТАЊЕ</p>	<p>-Иницијални тест -Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. -Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. -Динамичко мерење силе. -Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери -Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. -Тренутна и средња брзина тела. -Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. -Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. Лабораторијске вежбе 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. 2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине. Демонстрациони огледи: – Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. – Кретање куглице низ Галилејев жљеб. – Кретање тела под дејством сталне силе. – Мерење силе динамометром. – Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце).</p>

<p>- да разуме бестежинско стање тела и наведе примере из окружења, -да зна за утицај силе Земљине теже и других тела у гравитационом пољу и колико износи убрзање Земљине теже у просеку - да упозна силу трења и силу отпора средине на примерима из окружења и од чега зависе, -да наведе врсте силе трења и примере из</p>	<p>КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛА ТРЕЊА</p>	<p>-Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. -Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. -Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. <i>Лабораторијске вежбе</i> 1. Одређивање убрзања тела које слободно пада.</p>
<p>свакодневног живота -да се упозна са слободним падом, хитцом навише и хитцом наниже(кретањима тела у гравитационом пољу и покаже на једноставним примерима из свакодневног живота или наведе). -покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање -решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (хитци,трење). -самостално изведе експеримент из области трење и кретање под утицајем силе теже), прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента</p>		<p>2. Одређивање коефицијента трења клизања. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...) – Падање тела у разним срединама. – Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). – Трење на столу, косој подлози и сл. – Мерење силе трења помоћу динамометра.</p>

<p>-да уме да слаже и разлаже векторске физичке величине(силу),</p> <p>-да разуме статички случај равнотеже тела када је резултанта сила, које делују на тело, једнака нули,</p> <p>-да користи равнотежу момента силе,</p> <p>-да може да примени Архимедов закон и да може да објасни силу потиска у течностима и гасовима на примерима из окружења.</p> <p>-покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења</p> <p>-наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу</p> <p>-демонстрира како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води и гасова у ваздуху</p> <p>-да покаже од чега зависи стабилност тела</p> <p>-решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке(равнотежа полуге, сила потиска).</p> <p>-самостално изведе експеримент из области равнотеже, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента</p>	<p>РАВНОТЕЖА ТЕЛА</p>	<p>-Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила.</p> <p>-Појам и врсте равнотеже тела. Полууга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена.</p> <p>-Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела.</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <p>1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. - Равнотежа полуге. - Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Кар-тезијански гњурац, суво грожђе у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...).
<p>- да разуме да је рад силе једнак промени енергије, -да на практичном примеру уме да израчуна снагу и кофицијент корисног дејства разних машина и уређаја,</p>	<p>МЕХАНИЧКИ</p>	<p>-Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења.</p> <p>-Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона</p>

<p>-да зна да се укупна енергија у механици састоји од збира кинетичке и потенцијалне енергије,</p> <p>-да може на нивоу примене да се користи законом одржања енергије,</p> <p>-да користи јединице енергије рада и снаге у SI. -повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења</p> <p>-разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом</p> <p>-демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења</p> <p>-решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...).</p> <p>-самостално изведе експеримент из области енергија,ра и снага, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента</p>	<p>РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА</p>	<p>потенцијална енергија тела.</p> <p>-Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада.</p> <p>-Закон о одржању механичке енергије.</p> <p>-Снага. Коефицијент корисног дејства.</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <p>1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама.</p> <p>2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица. <i>Демонстрациони огледи:</i></p> <p>– Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра.</p> <p>– Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада.</p> <p>– Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом)</p>
--	-------------------------------------	---

<p>-да зна и уме да разликује Целзијусову и Келвинову темпертурну скалу и колика је разлика између њих а да је њихова промена иста</p> <p>-да зна да је количина топлоте и топлотна енергија исти појам</p> <p>-да уме да објасни аномалију воде</p> <p>-да зна да се укупна енергија тела(система тела) састоји од кинетичке, потенцијалне и унутрашње енергије,</p> <p>-да зна да топлота и рад представљају два начина промене унутрашње енергије тела,</p> <p>-да зна да топлота увек прелази са тела веће температуре на тело ниже температуре у топлотном контакту до топлотне равнотеже</p> <p>-да зна да постоји веза између унутрашње енергије и кретања молекула тела,</p> <p>-да користи јединице количине топлоте, специфичне топлоте и температуре у SI.</p> <p>-разликује појмове температуре и количине топлоте и</p>		<p>-Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање.</p> <p>-Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре.</p> <p>-Унутрашња енергија и температура.</p> <p>-Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа.</p> <p>-Агрегатна стања супстанције.</p> <p>-Завршни тест</p> <p>Лабораторијске вежбе</p> <p>1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Дифузија и Брауново кретање. – Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди – флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...).
<p>прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго</p> <p>-анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања, густине) приликом промене температуре (грејања или хлађења) на примерима из свакодневног живота</p> <p>-наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења</p> <p>-да познаје појмове струјања, провођења и зрачење топлоте у свакодневном животу</p> <p>-решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (температура и количина топлоте и топлотне равнотеже)</p>	<p>ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ</p>	<p>Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање.</p> <p>Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре.</p> <p>Унутрашња енергија и температура.</p> <p>Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа.</p> <p>Агрегатна стања супстанције.</p> <p><i>Демонстрациони огледи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Дифузија и Брауново кретање.

-самостално изведе експеримент из топлотне појаве, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента		☐ Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди - флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...) Лабораторијска вежба 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.
--	--	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
СИЛА И КРЕТАЊЕ	ОСНОВНИ НИВО	ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

	СРЕДЊИ НИВО	ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону
--	--------------------	---

		<p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре</p> <p>ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута</p> <p>ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност</p> <p>ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу</p> <p>ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина</p> <p>ФИ.2.7.1. Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења.</p> <p>ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање</p> <p>ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система</p> <p>ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења</p> <p>ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>
КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА.	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно</p> <p>ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе</p> <p>ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока</p> <p>ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена</p> <p>ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину</p> <p>ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака</p> <p>ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији</p> <p>ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији</p>

	СРЕДЊИ НИВО	ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр.
	НАПРЕДНИ НИВО	директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења. ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

РАВНОТЕЖА ТЕЛА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно</p> <p>ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање</p> <p>ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока</p> <p>ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена</p> <p>ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину</p> <p>ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака</p> <p>ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време</p> <p>ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији</p> <p>ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције</p> <p>ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска</p> <p>ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у стању равнотеже</p> <p>ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања</p> <p>ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине</p> <p>ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида</p> <p>ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону</p> <p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре</p> <p>ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута</p> <p>ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност</p> <p>ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу</p>
		<p>ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина</p> <p>ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења. ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом
МЕХАНИЧКИ РАДИ ЕНЕРГИЈА. СНАГА	ОСНОВНИ НИВО	ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији
	СРЕДЊИ НИВО	ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

		ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина
--	--	--

		ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству
	НАПРЕДНИ НИВО	ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	ОСНОВНИ НИВО	ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

		<p>ФИ.1.7.1. Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.</p> <p>ФИ.1.7.2. Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону</p> <p>ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре</p> <p>ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута</p> <p>ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре</p> <p>ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре</p> <p>ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност</p> <p>ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу</p> <p>ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина</p> <p>ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система</p> <p>ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења</p> <p>ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања</p>

		ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом
--	--	---

Начин остваривања програма:

-**методе рада:** демонстрациона; вербална; илустративна; текстуална; метода практичних радова; експериментално-лабораторијска.

-**облик рада:** индивидуални; фронтални; групни рад; рад у паровима; тимски рад.

Активности:

-**наставника:** организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

-**ученика:** активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, дискутују и решавају рачунске задатке.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

-**Усмено:** Одговори-индивидуални и извештаји у оквиру групе, (ангажованост, учешће у раду и активност на часу, дискусија), излагање садржаја тема или предавања уз одговарајуће демонстрационе огледе, решавање квалитативних и квантитативних задатака.

-**Писмено:** Контролне вежбе, тестови (15 мин, провере знања, завршни годишњи тест), пројекат, самостални практичан рад, школски и домаћи задаци, сређене лабораторијске вежбе.

Међупредметне компетенције

- компетенција за учење;
- естетичка компетенција;
- комуникација;
- одговоран однос према здрављу;
- предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- рад са подацима и информацијама;
- решавање проблема;
- сарадња
- дигиталне компетенције

Корелације

Физика - Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања.	ТИТ - Мерење и контрола (Мерење силе и убрзања)
Физика - Убрзање при кретању тела под дејством силе теже	Физичко васпитање - Бацање кугле, скок у даљ
Физика - физика као природна наука	Хемија - Структура атома
Физика - сила Земљине теже	Физичко васпитање - одбојка смеч
Физика - сила земљине теже-хитац навише	Физичко васпитање - атлетика скок у вис
Физика - Момент силе и полука	ТИТ - Мерење и контрола, Мерење момента
Физика - Деловање две силе на тело дуж истог правца	Математика - Праве, колинеарност, углови, вектори
Физика - равнотежа тела, појам врста, равнотежа полуге	Физичко васпитање - кошарка основни кош.стаб у нападу
Физика - појам и мерење температуре	Хемија – мерење масе, запремине и температуре
Физика – Равнотежа	Физичко васпитање – Гимнастика и ходање по греди

Литература (за наставнике и ученике):

1. *Физика 7, уџбеник за седми разред основне школе, Нови Логос* - Милена Богдановић, Александар Кандић, Горан Попарић
2. Физика 7, збирка задатака за седми разред основне школе - Братислав Јовановић, Срђан Зрнић

2.7.3 Разред: Осми

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	2	68

ИСХОДИ: По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон и струја) од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног поља ...),
- уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља...

- разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике, - зна основне карактеристике звука и светлости,
- зна да је брзина у вакуму највећа постојећа брзина у природи,
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто, - примењује законе одржаја (маса, енергије, количине наелектрисања),
- зна услове за настанак струје и Омов закон, - прави разлику између температуре и топлоте,
- уме да разликује мерним инструментима,
- користи јединице Међународног система (СИ) за одговарајуће физичке величине.
- образовни стандарди-наставни програм

исходи

повезује физичке величине које описују осцилације и таласе;

- описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука;
- демонстрира и објасни: осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова;
- решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области.

**ОСЦИЛАТОРНО
И ТАЛАСНО
КРЕТАЊЕ**

садржаји

Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела.

Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук.

Карактеристике звука и звучна резонанција. **Демонстрациони**

огледи:

Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности).

Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде).

Одакле долази звук (гумено црево са два левка, канап и две пластичне чаше...).

Таласи (таласна машина или када). Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стуба (дужа стаклена цев са водом)

Лабораторијске вежбе:

1. Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи
2. Одређивање убрзања Земљине теже помоћу математичког клатна

ИСХОЛИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	Садржаји
<p>анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп;</p> <p>– демонстрира и објасни: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида;</p> <p>– примењује превентивне мере заштите од буке. – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области.</p>	<p>СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ</p>	<p>Карактеристике светлости. Правoliniјско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца).</p> <p>Закон одбијања светлости.</p> <p>Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости.</p> <p>Тотална рефлексија.</p> <p>Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива.</p> <p>Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. Демонстрациони огледи: Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости.</p> <p>Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње).</p> <p>Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво).</p> <p>Лупа и микроскоп.</p> <p>Лабораторијске вежбе:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала. 2. Одређивање жижне даљине сабирног сочива.

ИСХОЛИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	Садржаји
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи;</p> <p>– прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисује и повеже електрични напон и јачину електричног поља;</p> <p>– решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области.</p>	<p>ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ</p>	<p>Наелектрисување тела. Елементарна количина наелектрисувања. Закон о одржању количине наелектрисувања. Узајамно деловање наелектрисаних тела.</p> <p>Кулонов закон.</p> <p>Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља.</p> <p>Електричне појаве у атмосфери.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>Наелектрисување чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у ричинусовом уљу и јаком електричном пољу). Фарадејев кавез. Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина. Мехури сапунице у електричном пољу. Модел громобрана.</p>
<p>– објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове и упореди отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика; – наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и зна да их разврста ради рециклаже; – познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину</p>	<p>ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА</p>	<p>Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS).</p> <p>Мерење електричне струје и напона.</p> <p>Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола.</p> <p>Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон.</p> <p>Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима.</p> <p>Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји).</p>

ИСХОЛИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	Садржаји
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички;</p> <ul style="list-style-type: none"> – описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје; – препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области. 		<p>Демонстрациони огледи:</p> <p>Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника при протицању електричне струје. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пажњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора. Лабораторијске вежбе:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зависност електричне струје од напона на отпорнику (таблични и графички приказ зависности). 2. Одређивање електричне отпорности отпорника у колу помоћу амперметра и волтметра. 3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности
<ul style="list-style-type: none"> – описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора; – објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља; – користи компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области; 	<p>МАГНЕТНО ПОЉЕ</p>	<p>Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје.</p> <p>Дејство магнетног поља на струјни проводник.</p> <p>Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. Демонстрациони огледи:</p> <p>. Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед. Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.</p>

ИСХОЛИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	Садржаји
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе; – опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познаје њихово дејство, примену и мере заштите; – разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене. 	<p>ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ</p>	<p>Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења.</p> <p>Вештачка радиоактивност.</p> <p>Фисија и фузија.</p> <p>Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења. Демонстрациони оглед. Детекција присуства радиоактивног зрачења. (школски ГајгерМилеров бројач).</p>

ИСХОЛИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	Садржаји
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	Значај физике за развој других природних наука Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож...) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика...)

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	ОСНОВНИ НИВО	ФИ.1.2.1.Ученик/ученица уме да препозна врсту кретања према облику путање Ученик уме да на основу облика путање препозна врсту кретања: такође, препознаје да је кретање детета на љуљашци осцилаторно, док је кретање листа кога носи ветар криволинијско.
	СРЕДЊИ НИВО	ФИ.2.2.3.Ученик/ученица уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање Ученик уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање. Тако, на пример, зна шта су равнотежни положај, ученик зна шта је период осциловања. ФИ.2.6.1.Ученик/ученица разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност Разумевање ученика подразумева да речима исказану математичку везу између физичких величина уме да преточи у конкретну математичку релацију. Од математичких зависности ученици разумеју само директну пропорционалност (сразмерност): $y \sim x$, сразмерност са квадратом: $y \sim x^2$ и обрнуту пропорционалност (сразмерност): $y \sim 1/x$. Очекује се да је ученик способан да успешно реши овај задатак и у случајевима који се односе на њему непознате физичке законе. Примена ових математичких законитости подразумева способност да из успостављених математичких веза ученик тачно израчуна односно одреди тражену величину, тј. да је способан да једнакост (зависност) „решити“ по траженој величини. ФИ.2.7.3.Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.2.2.Ученик/ученица уме да примени односе између физичких величина који описују осцилаторно кретање</p> <p>Ученик зна везе основних величина којима описујемо осцилаторно кретање. То подразумева да је ученик способан да квалитативно одреди односе између периода осциловања, фреквенције и броја осцилација код осцилатора, тј. везу периода осциловања и дужине клатна код математичког клатна. Провера овог дела стандарда се обавља питањима типа: „Ако се повећа величина А, шта ће бити са величином В?“ или „Како треба променити величину А да би се величина В повећала (смањила)?“ Поред препознавања квалитативних односа између поменутих величина, ученик уме да израчуна вредност периода и фреквенције ако су дати број осцилација и време, као и да повеже директно период и фреквенцију. Како осцилације спадају у тежи део градива, задаци који проверавају овај стандард треба да буду формулисани тако да ученику одмах буде</p>
	ОСНОВНИ НИВО	<p>јасно о којем градиву је реч. Дакле, или користити речи осцилатор, тј. математичко клатно, или у неком реалном систему (љуљашка, срце...) користити термине период или време потребно да се изврши једна цела осцилација, фреквенција или број осцилација у јединици времена.</p> <p>ФИ.3.2.3.Ученик/ученица зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању</p> <p>Ученик уме да уочи карактеристичне положаје при осцилаторном кретању математичког клатна, као и тега на еластичној опрузи. Уме да одреди равнотежни и амплитудске положаје, као и да упореди брзине тела у различитим положајима. Зна да је брзина тела највећа при проласку кроз равнотежни положај а да је нула када се тело налази у амплитудском положају, тј. да се брзина при осцилаторном кретању стално мења.</p> <p>ФИ.3.2.4.Ученик/ученица зна основне физичке величине које описују таласно кретање</p> <p>Ученик зна шта је таласна дужина и уме да је препозна на графички приказаном таласу. Разуме да при таласном кретању свака честица средине осцилује и зна да израчуна период и фреквенцију таласа. Зна шта је амплитуда таласа.</p> <p>ФИ.3.2.5.Ученик/ученица уме да препозна основне особине звука</p> <p>Ученик зна да звук представља механички талас који може да се простире кроз све материјалне средине, различитим брзинама, које су најмање у гасовима, а највеће у чврстим телима.</p> <p>ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2.Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.7.2.Ученик/ученица уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3.Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.2.5. Ученик/ученица уме да препозна основне особине светлости Ученик зна да светлост представља електромагнетни талас који може да се простира и кроз вакуум, и да је при томе та брзина простирања увек иста и да износи 300 000 km/s. Знају да се ништа не може кретати брзином већом од ове.</p> <p>ФИ.3.2.6. Ученик/ученица зна како се прелама и одбија светлост Ученик разуме да је тело, које није самосветлеће, видљиво само ако светлосни зраци падају прво на тело, одбијају се од њега и долазе до ока посматрача. Зна закон одбијања светлости. Зна да је положај лика предмета у води померен у односу на стварни положај предмета због преламања светлости. Ученик зна да лупа (односно микроскоп или телескоп) прелама светлост и да је због те особине користимо за увећање лика.</p> <p>ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.1.2. Ученик/ученица уме да препозна смер деловања електростатичке силе Ученик уме да препозна да ће интеракција бити највећа у случају кад су наелектрисана тела, међусобно најближи.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.4.1. Ученик/ученица уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке Ученик уме да користи важније изведене јединице: за силу, притисак, рад и енергију, снагу, напон и јачину</p>
		<p>струје.</p> <p>ФИ.2.6.1. Ученик/ученица разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност Разумевање ученика подразумева да речима исказану математичку везу између физичких величина уме да преточи у конкретну математичку релацију. Од математичких зависности ученици разумеју само директну пропорционалност (сразмерност): $y \sim x$, сразмерност са квадратом: $y \sim x^2$ и обрнуту пропорционалност (сразмерност): $y \sim 1/x$. Очекује се да је ученик способан да успешно реши овај задатак и у случајевима који се односе на њему непознате физичке законе. Примена ових математичких законитости подразумева способност да из успостављених математичких веза ученик тачно израчуна односно одреди тражену величину, тј. да је способан да једнакост (зависност) „реша“ по траженој величини.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>

ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФИ.1.3.1. Ученик/ученица уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале Ученик препознаје да струја може да тече само кроз проводне материјале: на пример, да би струја протекла кроз неку течност, она мора бити проводна, или: отворено струјно коло може се затворити металним новчићем, али не може гумицом.</p> <p>ФИ.1.4.1. Ученик/ученица уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока Ученик користи одговарајуће аналогне уређаје за мерење (амперметар, волтметар) и зна да одреди колика је вредност најмањег подеока на мерној скали и читава вредност измерене физичке величине. Резултати теста показују да ученици успешно препознају величину најмањег подеока само када је најмањи подеок 1/2, 1/5 или 1/10 већег подеока. Ученик зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере.</p> <p>ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење напона и јачине струје Ученик препознаје основна и најједноставнија мерила и инструменте за мерење неких основних физичких величина. Тако, на пример, ученик препознаје да је амперметар и волтметар уређаји за мерење јачине струје и напона. Препознавање се састоји у томе да ученик бира одговор из понуђеног скупа мерила и уређаја.</p> <p>ФИ.1.4.5. Ученик/ученица зна основна правила мерења</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФИ.2.3.1. Ученик/ученица зна да разликује електричне проводнике и изолаторе Зна да метали, водени раствори неких супстанци, као и гасови при одређеним условима, могу да затворе електрично коло, тј. да проводе електричну струју.</p> <p>ФИ.2.3.2. Ученик/ученица зна називе основних елемената електричног кола Ученик зна називе основних елемената електричног кола (извор, отпорник, прекидач и проводник) и зна да их препозна у простом колу.</p> <p>ФИ.2.3.3. Ученик/ученица уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно Ученик зна да се за повећање напона користи редна веза извора електромоторне силе: на пример, зна да повеже три идентичне батерије како би добио три пута већи напон. Ученик зна да се редна веза остварује везивањем позитивног пола једног извора за негативни пол следећег, а да се паралелна веза остварује везивањем свих позитивних полова у једну тачку и свих негативних у другу тачку. Ученик зна да је у</p>

		<p>случају паралелне везе напон једнак напону појединачног елемената.</p> <p>ФИ.2.3.4. Ученик/ученица уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине</p> <p>Ученик у тексту уме да препозна физичке величине које се односе на проста електрична кола. Користи образац $I=U/R$ и може да израчуна једну величину ако су му познате друге две.</p> <p>ФИ.2.3.5. Ученик/ученица уме да препозна топлотне ефекте електричне струје</p> <p>Ученик зна да електрична струја има и топлотне ефекте, на пример да може да се користи за грејање.</p> <p>ФИ.2.3.6. Ученик/ученица разуме појмове енергије и снаге електричне струје</p> <p>Ученик зна да се електрични уређаји карактеришу електричном снагом која се најчешће изражава у киловатима. Зна да је потрошња електричне енергије једнака производу снаге уређаја и времена његовог коришћења, што се изражава у киловат-часовима. Ученик треба да разуме да потрошња електричне енергије зависи од искоришћене снаге уређаја и времена његовог коришћења.</p> <p>ФИ.2.4.1. Ученик/ученица уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке</p> <p>Ученик уме да користи важније изведене јединице: за снагу електричне струје, напон и јачину струје.</p> <p>ФИ.2.5.2. Ученик/ученица уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад</p> <p>Ученик уме да препозна да се у уређајима и процесима у којима постоји механичко кретање електрична енергија троши на механички рад. На пример, зна да електромотор, односно уређаји који га садрже, служе за претварање електричне енергије у механички рад.</p> <p>ФИ.2.7.1. Ученик/ученица уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ФИ.2.7.2. Ученик/ученица уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ФИ.2.7.3. Ученик/ученица уме да реализује експеримент по упутству</p>
	<p>НАПРЕДНИ НИВО</p>	<p>ФИ.3.3.1. Ученик/ученица зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу</p> <p>Ученик зна да се две отпорности у колу могу међусобно повезати редно или паралелно. Поред тога, ученик зна да се амперметар у коло везује редно, а волтметар паралелно.</p> <p>ФИ.3.4.2. Ученик/ученица уме да мери јачину струје и напон у електричном колу</p> <p>Овај стандард се односи само на мерење једносмерних струја и напона. Од ученика се очекује да зна да изабере одговарајући опсег јачине струје или напона. Проверу остварености стандарда, из разлога безбедности, не треба проверавати на изворима који се напајају из градске мреже, односно на самој мрежи.</p> <p>ФИ.3.7.1. Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења</p> <p>ФИ.3.7.2. Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом</p>

<p>МАГНЕТНО ПОЉЕ</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>ФИ.1.1.2. Ученик/ученица уме да препозна смер деловања магнетне силе Ученик зна да стални магнети имају два пола, N и S, и да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана. На основу тога ученик препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно, односно одбојно. Поред тога што препознаје смер интеракције, ученик уме да препозна да ће интеракција бити највећа у случају кад су магнети међусобно најближи.</p> <p>ФИ.1.3.2. Ученик/ученица уме да препозна магнетне ефекте електричне струје Ученик препознаје да се калем кроз који протиче електрична струја понаша као шипкасти магнет. Зна да су</p>
---------------------------------	--------------------------------	--

		полови на крајевима калема и да по престанку протицања електричне струје калем губи магнетна својства.
	СРЕДЊИ НИВО	ФИ.2.5.2.Ученик/ученица уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад Ученик уме да препозна да се у уређајима и процесима у којима постоји механичко кретање електрична енергија троши на механички рад. На пример, зна да електромотор, односно уређаји који га садрже, служе за претварање електричне енергије у механички рад.
	НАПРЕДНИ НИВО	ФИ.3.7.1.Ученик/ученица уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења ФИ.3.7.2.Ученик/ученица уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	

Начин остваривања програма:

- **методе рада:** демонстрациона; вербална; илустративна; текстуална; метода практичних радова; експериментално-лабораторијска.
- **облик рада:** индивидуални; фронтални; групни рад; рад у паровима; тимски рад.

Активности:

-**наставника:** организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

-**ученика:** активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, дискутују и решавају рачунске задатке.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

1. излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе;
2. решавањем квалитативних и квантитативних проблема као и проблем - ситуација;
3. лабораторијским вежбама;
4. домаћим задацима
5. коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (пројекти, истраживачки задаци, вршњачко учење, допунска настава, додатни рад...); 6. систематским праћењем рада сваког ученика.

Међупредметне компетенције

-компетенција за учење; естетичка компетенција; комуникација; одговоран однос према здрављу; предузимљивост и оријентација ка предузетништву; рад са подацима и информацијама; решавање проблема; сарадња и дигиталне компетенције

Корелације

Садржај предмета	Предмет са којим се врши корелација	Тема предмета у корелацији	Начин праћења корелације
Оптички инструменти	Биологија	Чула	Наставник физике на свом часу усменом провером
Електрична отпорност проводника	Техника и технологија	Електрична струја	Наставник физике на свом часу усменом провером

Литература (за наставнике и ученике):

Физика 8, уџбеник за осми разред основне школе и **Физика 8**, збирка задатака са лабораторијским вежбама за осми разред основне школе - Татјана Мишић, Љубиша Нешић, Марина Најдановић Лукић (Вулкан).

2.8. Енглески језик

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ РАДА

2.8.1 Разред: Пети

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **пети**

Школа: _____

Уџбеник: *To the Top Plus 1*, Дата Статус

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			

1. Hello Поздрављање; Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима; разумевање и коришћење молби и захтева;	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју и користе исказе који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - уз дуже паузе, описују предмете из непосредног окружења - разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору; - опишу жива бића, предмете и места и положаја у простору, користећи једноставнија језичка средства; - постављају и одговарају на 2-3 повезана питања, о познатим темама - разумеју и реагују на једноставне молбе. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>What's your name? I'm...</i> <i>What's your phone number?</i> <i>Two bins. (Plurals, regular –s)</i> <i>a door, an apple (a vs an)</i> <i>This is an umbrella. What's that? It's a chair. (this/that)</i> <i>What colour is this? It's...</i> <i>Open your books. (Imperative)</i> Именовање предмета и боја.	3	0	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, математика, географија, грађанско васпитање				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

2. School days Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима; давање информација о себи и другима; изражавање интересовања, допадања/недопадања; изражавање хронолошког времена;	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - уочавају сличности и разлике у култури становања у БВ и САД. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Family members, animals, parts of the body, I'm... You're... My, your Where... from? am, is, are (the verb be), How old...? Who? What?</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	8	3	5
Корелација са другим предм.	географија, српски језик и књижевност, ликовна култура, грађанско васпитање, час одељенског старешине, физичко васпитање, изабрани спорт				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

3. People Описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; давање информација себи и другима у ширем друштвеном контексту;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; -разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности; - уочавају сличности и разлике у култури становања.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>My best friend's name is Anya. (possessive case) Whose?Whose bag is that? Is that your brother? (possessive adjectives) He's got dark brown hair. (the verb have got) These are caps. (these/those), The children have got lots of bikes. (plurals, regular/irregular)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	4	5
Корелација са другим предм.	ЧОС, српски језик и књижевност, биологија, географија, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

4. Time out Описивање догађаја у садашњости; изражавање допадања/недопадања; тражење/давање основних информација себи и другима;	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности; - размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - опишу дневни / недељни распоред активности; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>My brother rides his bike every day. Do you like comedies? We don't play basketball every day. (The Present Simple Tense) at the weekend (prepositions of time), I love listening to pop music. (like, love, hate, enjoy + noun/-ing form) Helen is often late for school. (adverbs of frequency)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	5	2	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

5. The first written test Описивање догађаја у садашњости тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности и; изражавање интересовања, допадања/недопадања.	- опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања; - опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1, 2, 3 и 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.				

6. Places Описивање карактеристика места; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање молби, захтева; исказивање предлога;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства; -упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих; - упуте једноставан предлог; -разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости; - размене информације које се односе на способности; - опишу сталне способности у садашњости користећи неколико везаних исказа.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>The TV is on the table. (prepositions of place) There's a cinema in the city. There are two banks near my house. (There is.../There are...) There is a fire station in my town. The fir station is in Bond Street. (a/an vs the) She can swim. (the verb can) Let's go to the zoo. (Let's)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	3	6
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, географија, историја, информатика и рачунарство, музичка култура, ЧОС				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбају:			

7. Food Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуств а нечега; изражавање допадања/ недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина;	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама и осећањима; - изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих; -разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање допадања и недопадања; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју и једноставне молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте једноставне молбе и захтеве; - затраже и пруже кратко обавештење; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; - питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; - на једноставан начин наруче јело и/или пиће у ресторану; - уоче сличности и разлике у начину исхране у различитим земљама света. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>There are some apples, too. (countable and uncountable nouns), There's an orange and some ice cream in the fridge. (a(n)/some) There is some bread on the table. Is there any milk in the fridge? (some/any) Would you like some soup? (would like + noun) How much water do you drink? How many eggs have we got? (How much... / How many...)</i> Can you see him? (object personal pronouns) текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	8	3	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, ЧОС, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
8. Celebrations Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/ уобичајених догађаја/ активности; изрицање обавеза; исказивање метеоролошког времена; описивање и честитање празника и рођендана.	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње; - размене информације које се односе на тренутне радње/активности; - разумеју и и размене информације које се односе на тренутне и сталне /уобичајене радње/активности - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа; - разумеју и реагују на своје и туђе обавезе; - размене једноставније информације које се односе на своје и туђе обавезе и правила понашања; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања; - разумеју честитку и одговоре на њу; - упуте пригодну честитку; - разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опишу метеоролошке прилике и климатске услове. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>They are sitting outside in the garden. (Present Progressive Tense) Why are you wearing that old jacket? Because I like it. (Why...? / Because...) I ususally read comics in my free time. I'm reading a great book now. (Present Simple Tense vs Present Progressive Tense) Police officers have to wear wear a uniform. (have to)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	7	3	4
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, ЧОС, информатика и рачунарство, ликовна култура, географија, музичка култура				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
9. Holiday Описивање догађаја способности у прошлости.	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико везаних исказа догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>He visited his grandparents last week. We went swimming yesterday. (Past Simple Tense – regular and irregular verbs), Where was Charlie two days ago? He was at the cinema. (time expressions) They travelled by car. (by+ means of transport) I lived in France in 2015. (in+years)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	8	3	5
Корелација са другим предм.	географија, српски језик и књижевност, час одељеног старешине, историја				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.7. 2.3.8.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
10. The second written test	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства; - упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опишу метеоролошке прилике и климатске услове. 	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 6, 7, 8 и 9; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови	
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:				
11. Our world Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; описивање живих бића и предмета;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју жеље планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопште шта они или неко други желе, планирају, намеравају; - разуме и реагују на своје и туђе обавезе; -упоређују предмете и жива бића; -упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>I'm going to visit my cousins. (Future- be going to) I'm having a party this Saturday. (Present Progressive Tense with future meaning) tomorrow/tonight/next month/on an hour/soon (time expressions) You mustn't shout. You're in the library. (must/mustn't) I'm hungry. I will make a sandwich. (Future-will) Paul is taller than his sister. Hilary is the best student in our class. (comparative and superlative forms)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	3	6	
Корелација са другим предм.	географија, српски језик и књижевност, музичка култура					
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.					
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.					
Укупан број часова:				72	24	48

2.8.2 Разред: Шести

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ РАДА

Наставни предмет: **Енглески језик**Разред: **шести**

Школа: _____

Уџбеник: *To the Top Plus 2*, Дата Статус

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			

1. Hello Поздрављање; Представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима;; тражење/давање основних информација о себи и другима; изражавање припадања и поседовања; изражавање хронолошког времена.	- разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - опишу радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>How old...? / What...? Where... from? What.. ? When... ?(Question words) What's your name? I'm... What year are you in? I'm in year 6 (The verb be) What's the time? Have you got any brothers or sisters? Yes, I've got... / No, I haven't. (The verb have got) Can you speak French? (The verb can) How many skateboards are there? (How many?) There are two skateboards?(There is/are, Plural forms) Look at the board.. (Imperative)</i> (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације. Именовање чланова породице, држава, националности, дана и месеци.	4	0	4
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, географија, грађанско васпитање, ЧОС, биологија				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

2. My life Описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активност и способности; тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разумеју једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има/нема и чије је нешто; 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Jack wakes up at 7 a.m. every morning (Present Simple), I usually play football on Friday afternoon. (Adverbs of frequency), How often do you do the washing-up? Once a day. What about you?(How often?), at the weekend (Prepositions of time), Sorry, I can't go out now. I'm doing my homework. (Present Progressive), My brother and I are going to a concert tonight. We go to a concert once a month. (Present Simple vs Present Progressive), see, like, love, hate, want, think, need, understand (Stative verbs), Have we got anything to eat? There isn't any food in the fridge. (Some / Any / No / Every), They are rollerblading. Look at them. (Subject pronouns, Object pronouns), Janet and I have got new bikes. My bike is red and hers is blue. (Possessive adjectives, Possessive pronouns), Whose computer is that? It's my parent's / parents'. (Possessive case, Question words)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	8	3	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, ЧОС, ликовна култура, техника и технологија, грађанско васпитање				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

3. Believe it or not Описивање радњи у прошлости.	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Where were you last night?</i> <i>B: I was at my cousin's house. You see, I couldn't sleep so I went there and we played computer games. (Past Simple, The verb could)</i> <i>It was raining and Sam was walking in the forest. (Past Progressive), While I was listening to music, my mum came home. I was walking in the forest when it started raining. (Past Simple - Past Progressive, Time clauses: when, while), She's a terrible singer. She sings terribly. They're very good artists. They paint well. (Adverbs of manner), I used to play football when I was a child. (used to),</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	10	4	6
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, музичка култура, ЧОС, географија, физичко и здравствено васпитање, ликовна култура, историја				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

<p>4. A visit to a city</p> <p>Описивање бића, предмета, места, појава; разумевање и давање упутстава: исказивање просторних односа и упуштава за оријентацију у простору; изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разумеју једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговоре на њих; - затраже и разумеју обавештења о оријентацији/положају предмета и бића у простору и правцу кретања; - опишу правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упуте предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; - разумеју уобичајене молбе и захтеве и реагују на њих; 	<p>Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре</p> <p><i>Can you help me with the cleaning? May I open the door? (can / could / may / might), in front of behind, opposite, between, next to (Prepositions of place), up, down, into, out of, through, across, along, from to around (Prepositions of movement), Let's... / Why don't we...? / Shall we...? / Would you like...? / Do you want...? / How about...? / What about...?, My room is cleaner than my brother's. (Comparative forms), Maria is as beautiful as her mother. (as + adjective + as), Geography is less interesting than history. (less + adjective + than), Which is the most expensive means of transport? (Superlative forms), This is the least interesting book of the three. (the least + adjective), Which sights can I visit? (Which...?)</i></p> <p>текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	7	3	4
<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>српски језик и књижевност, географија, биологија, ЧОС, ликовна култура</p>				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.5. 2.3.7. 2.3.8.					
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.					
5. The first written test Описивање догађаја у садашњости и тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активност и; изражавање интересовања, допадања/недопадања.	- опишу радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; - разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих; - формулишу једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - разумеју једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговоре на њих.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1, 2, 3 и 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3	
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност					
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.5. 2.3.7. 2.3.8.					

Начин провере постигнућа	Писмена провера кроз задатке.
---------------------------------	-------------------------------

6. Science matters	- разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопште шта они или неко други планира, намерава, предвиђа; - честитају, захвале се и извине се користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>If you eat a lot, you get fat. (Zero Conditional), What are you going to do tomorrow afternoon? (Future be going to), I can't find my cat anywhere. - I'll help you look for it. (Future will (offers, promises, requests, on-the-spot decisions, warnings, threats), I believe he will be late again. (Future will (predictions), If you come to the party, you'll have a great time. (Conditional Sentences Type 1),</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	4	5
Корелација са другим предм.	физика, биологија, српски језик и књижевност, географија, информатика и рачунарство, музичка култура, ликовна култура, математика, историја				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
7. Danger Описивање бића, предмета, места, појава: описивање радњи у прошлости.	- разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Have you ever tried bungee jumping? (Present Perfect Simple), Have you ever visited Italy? - Yes, I have. I've visited Rome twice but I've never visited Venice. (Time expressions ever, never, before, always, just, so far, once, twice), I've visited Spain twice so far. I visited Spain two years ago. (Present Perfect Simple vs Past Simple), I have already bought the tent. (Time expressions (yet, already), How long has he been a mechanic? For twenty years. (How long?, for, since),</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	11	4	7
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, музичка култура, ЧОС, биологија, физичко и здравствено васпитање, географија, ликовна култура, физика				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
8. Nowadays Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза; изражавање количине, бројева и цена; Описивање бића, предмета, места, појава;.	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту, као и на своје и туђе обавезе; - саопште правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; - разумеју једноставније изразе који се односе на количину и цену; - питају и саопште колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; - питају/кажу/израчунају колико нешто кошта; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства. 	<p>Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>A new clothes shop opened last week. Steve bought an expensive car. The shop is in Park Street. (A/An, The), Can you give me my trainers?- Which ones? (One / Ones), How much / How many does this laptop cost? - €595.90.; I've got a lot of old CDs. Lots of people surf the Internet nowadays. (How much? / How many? / Much / Many / A lot of / Lots of / Loads of / A few / A little), That's the girl who/that lives next door. (Relative pronouns: who / which / that / whose), The building where he works is next to the library. (Relative adverb: where), You mustn't use your mobile phone on a plane. (Must / Have to)</i></p> <p>текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	9	3	6
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, информатика и рачунарство, ликовна култура, ЧОС, музичка култура, техника и технологија				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.				

Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.
---------------------------------	--

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
9. The second written test	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе - разумеју једноставније изразе који се односе на количину и цену; - питају и саопште колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства. 	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 6, 7 и 8; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.7. 2.3.8.				
Начин провере постигнућа	Писмена провера кроз задатке.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
10. Feeling good Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања; изражавање мишљења; изношење предлога и савета.	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагују на њих; - изразе жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; - упуте предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>You should stay in bed. You shouldn't go to school. (Should), Running is good for your health. (-ing form), I've decided to visit Germany this year. We may get a hamster for a pet. (Full Infinitive / Bare Infinitive)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	8	3	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, физичко и здравствено васпитање, ЧОС, информатика и рачунарство, биологија				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.		
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.		
Укупан број часова:	72	24	48

2.8.3 Разред: Седми

Наставни предмет: **Енглески језик**

Разред: **седми**

Школа: _____

Уџбеник: *To the Top Plus 3*, Дата Статус

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			

1. Hello Поздрављање; Представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима; изражавање припадања и поседовања; исказивање способности садашњости у	- разуме неколико исказа у низу који се односе на изражавање способности и умећа; - опише, способности и умећа; користећи неколико везаних исказа; - разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - размени једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;	Речи и изразе који се односе на тему: именовање чланова породице, школског прибора и израза који се односе на језик учионице језичке структуре Possessive case (<i>The girl's hair is brown</i>), Adjectives-Adverbs (<i>She is a terrible singer. She sings terribly</i>), the verb can (<i>Can you run fast?</i>), Personal Pronouns (<i>I'm Kelly.</i>) Possessive Adjectives (<i>My father's brother lives in Spain.</i>), Possessive Pronouns (<i>Is the notebook yours?</i>), Imperative (<i>Read the text.</i>) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивне комуникације.	2	0	2
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, грађанско васпитање, ЧОС, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

<p>2. Module 1 BATTLE OF THE TEENS</p> <p>Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; описивање радњи у садашњости и прошлости;</p>	<p>- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости и прошлости;</p> <p>- разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>- размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости и прошлости;</p> <p>- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>- опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Речи и изразе који се односе на тему: занимања, одећа, придеви који се односе на описивање осећања; језичке структуре Present Simple vs. Present Progressive (<i>When my grandparents come to London, they usually stay at a hotel. But this week they're staying with us at our new house.</i>), Stative verbs (<i>I love pop music</i>), too/enough (<i>This shirt is too big for me.</i>), comparison of adjectives and adverbs (<i>Geography is more interesting than Maths.</i>), Past Simple (<i>We went to the cinema.</i>), used to (<i>When I was young I didn't use to live here. I used to live in Ireland.</i>), countable and uncountable nouns (<i>I've got some money in my wallet.</i>), some/any/no/every and their compounds (<i>I haven't got any nice belts. Is there a shop that sells belts anywhere near here?</i>). текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	9	4	5
<p>Корелација са другим предм.</p>	српски језик и књижевност, физика, техника и технологија, географија, биологија, ликовна култура, култура, музичка култура				
<p>Стандарди постигнућа</p>	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.6.				
<p>Начин провере постигнућа</p>	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

<p>3. Module 2 TRAVELLING AROUND</p> <p>Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); описивање чињеница, и могућности садашњости; оријентација у простору.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; - размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; - разуме и формулише једноставније исказе који се односе на описивање чињеница и могућности у садшњости; - разуме једноставније текстове који се односе на оријентацију у простору; - пита и саопшти где се неко налази или где се нешто дешава; 	<p>Речи и изразе који се односе на тему: путовања и смештај, временске прилике, изрази који се односе на припремање хране, локације на мапи, животиње; језичке структуре Relative pronouns who/ which/ that/ whose (<i>Fred Aston is the student who/that did well in the test.</i>), Relative adverb: where (<i>The hostel where we stayed was really cheap.</i>), Future be going to (<i>I'm going to travel to Australia next summer.</i>), Future will (<i>I'll help you tidy your room.</i>), Zero conditional (<i>If you mix blue and yellow, you get green.</i>), Conditional Sentences Type 1 (<i>If you tell Bill your secret, everybody will find out.</i>), Time Clauses (Present- Future) (<i>I'll call you after I finish doing my homework.</i>) all/both/neither/ none/ either (<i>All my classmates went to Peter's party last night but none of them had a good time.</i>);</p> <p>текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	10	2	8
<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>српски језик и књижевност, ЧОС, физичко и здравствено васпитање</p>				
<p>Стандарди постигнућа</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.</p>				
<p>Начин провере постигнућа</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.</p>				

<p>4. Module 3 GET ACTIVE</p> <p>Описивање радњи у прошлости, изражавање допадања и непопадања; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и непопадања и реагује на њих; - изрази допадање и непопадање уз једноставније образложење; - разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; - изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење - разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; - затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; - опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима - разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; 	<p>Речи и изразе који се односе на тему: спортови и такмичења, кућни послови, слободне активности, спортска опрема, фразални глаголи; језичке структуре Present Perfect Simple (<i>Henry has already bought a present for Anna but he hasn't given it to her yet.</i>), Time expressions (<i>Henry has already bought a present for Anna but he hasn't given it to her yet.</i>), Present Perfect Simple vs. Past Simple (<i>My best friend moved to a town by the coast last year but I haven't visited him yet.</i>), Present Perfect Simple: for - since (<i>We've been living in this house for six months. We've been living in this house since March.</i>), Clauses of result (<i>It was so hot yesterday that we went to the beach.</i>);</p> <p>текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	7	3	4
<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>српски језик и књижевност, географија, биологија, ЧОС, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање</p>				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				
5. The first written test Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; описивање радњи у садашњости; описивање радњи у прошлости.	- опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1, 2, 3 и 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.				
Начин провере постигнућа	Писмена провера кроз задатке.				

6. Module 4 THE UNEXPLAINED Описивање радњи у прошлости; описивање појава.	<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење. 	Речи и изразе који се односе на тему: речи које се односе на сујевеље, злочине, глаголи који се користе за наравију, грађење речи; језичке структуре Past Simple - Past Progressive (<i>She was watching TV when the phone rang.</i>), Time clauses: when, while, as, as soon as (<i>As soon as we saw the strange light, we ran away.</i>), Question tags (<i>You went to the video arcade last night, didn't you?</i>), Prepositions of time/ place/movement (<i>We're leaving on 11th February.</i>); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	11	4	7
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, физичко и здравствено васпитање, историја, географија, ЧОС, физика				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.3.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
7. Module 5 LET'S COMMUNICATE Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања; изражавање способности у садашњости и прошлости; изрицање обавеза и забрана.	<ul style="list-style-type: none"> - разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; - изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; - размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; - разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; - размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту. 	Речи и изразе који се односе на тему: изрази који се користе у телефонском разговору, речи које се односе на гестикулацију, речи које се односе на компјутере, изрази са 'way'; језичке структуре <i>can/could/ may/ will/ would/ might</i> (<i>Would you do the washing-up?</i>); <i>must/ have to/ need (to)</i> (<i>I need to speak to Jane before she leaves.</i>), <i>full infinitive</i> (<i>I was happy to get an e-mail from Jim.</i>), <i>bare infinitive</i> (<i>Young children shouldn't watch TV all day.</i>), <i>-ing form</i> (<i>Can you buy a newspaper before coming home?</i>); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	10	4	6
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, историја, информатика и рачунарство, географија, ЧОС				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.				

Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.
---------------------------------	--

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
8. Module 6 H20 Изражавање количине, димензија и цена; описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања.	<ul style="list-style-type: none"> - разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; - размени информације у вези са количином, димензијама и ценама - разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства. 	<p>Речи и изразе који се односе на тему: речи које се односе на димензије, море, једрење, животну средину, бројеви преко 100; језичке структуре <i>a/an</i> (<i>There's an armchair and a sofa in the living room.</i>), <i>the</i> (<i>The Earth looks beautiful from the moon.</i>), <i>so/neither/ too/ either</i> (<i>I went waterskiing on my holiday. - So did I.</i>), <i>Passive Voice (Present Simple - Past Simple / Present Perfect Simple - Future 'will' - modal verbs)</i> (<i>Old wrecks are visited by thousands of divers every year.</i>).</p> <p>текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	9	4	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, фитика, биологија, математика, географија, историја, музичка култура, ЧОС				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.				

Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.
---------------------------------	--

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
9. The second written test Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања); изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих; исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања.	<ul style="list-style-type: none"> - изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима. - саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; - упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе. 	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 4, 5, и 6; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.12. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.
Начин провере постигнућа	Писмена провера кроз задатке.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			

10. Module 7 STAND BY ME Разумевање и давање упутстава; изражавање молби, захтева, обавештења.	<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота. 	Речи и изразе који се односе на тему: речи које се односе на озледе и прву помоћ, изрази са ‘time’; језичке структуре Subject - Object Questions (<i>Who saw the accident</i>), Negative Questions (<i>Haven't I seen you before?</i>), Reflexive Pronouns (<i>He did it by himself.</i>), Should (<i>You should go to the doctor.</i>), Reported Speech (Commands, Requests) (<i>My mother told me to clean my room and not to watch TV</i>); текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	8	3	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, ЧОС, географија, информатика и рачунарство				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.29. 3.1.30. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				
Укупан број часова:	72	24	48		

2.8.4 Разред: Осми

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. Teen age Описивање догађаја у садашњости; описивање догађаја у прошлости; изражавање осећања, мишљења, допадања/ недопадања; изражавање молби и захтева.	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће и дуже текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - размењују информације које се односе на догађаје у садашњости; - разумеју сложеније исказе који се односе на описивање догађаја у прошлости; - размењују информације које се односе на искуства и догађаје у прошлости користећи сложенија језичка средства; - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи сложенија језичка средства у неколико везаних исказа; -разумеју основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика. -пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и једноставним језичким средствима обрађују/спомињу узрасно релевантне теме. 	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Colin enjoys cooking and cooks every Sunday. She travels abroad twice a month. (Present Simple Tense). He's making chicken with mushrooms today. (Present Progressive Tense) What time did you get home yesterday? I got home at 7 o'clock. My sister has travelled abroad twice. (Past Simple Tense) (Present Perfect Tense). She used to spend her time surfing the net. Dear Sophie... All the best,</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	10	2	8

Корелација са другим предм.	Српски језик и књижевност, час одељенског старешине, информатика и рачунарство, музичка култура		
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23 3.1.24. 3.1.25. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3.		
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.		

2. Travel Описивање догађаја и обавеза у прошлости; описивање живих бића и предмета; тражење и давање/одбијање дозволе; изражавање предлога, молби извињења и захвалности; тражење и давање информација која се односе на путовање;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју сложеније исказе који се односе на описивање догађаја у прошлости; - размењују информације које се односе на искуства и догађаје у прошлости користећи сложнија језичка средства; - описују жива бића предмете користећи сложенија језичка средства; - размењују информације везане за дату комуникативну функцију; - разумеју и траже дозволе уз одговарајуће образложење и реагују на њих; - разумеју молбе и реагују на њих; - изражавају молбе користећи учтива језичка средства; -размењују информације, траже одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>While captain was sailing through the Mediterranean, a pirate ship attacked his ship. We were boarding the ship when we saw Ted. (Past Simple Tense- све употребе и упередно са Past Progressive Tense), The flight was longer than I expected. It's the most exciting experience I've ever had. The more you study, the better you do at school. (Comparisons) Hello, how can I help you? I'd like to book a flight. How much will it cost?</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	3	6
Корелација са другим предм.	Српски језик и књижевност, час одељенског старешине				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.6.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.				
3. Team spirit Изражавање предвиђања и одлука; исказивање планова, намера, жеља и амбиција у будућности; изражавање мишљења, описивање живих бића и предмета.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће и дуже текстове који се односе на изражавање предвиђања и одлука; исказивање планова и намера у будућности; - размењују сложеније информације које се односе на изражавање предвиђања и одлука; - опишу планове, намере, амбиције, жеље, одлуке и предвиђања у будућности у неколико једноставнијих/сложенијих везаних исказа; - разумеју општи смисао и већину фраза и израза у текстовима на тему савремене музике.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>If you get lost, ask for directions. Max may be late for work if he doesn't take a taxi. What would you do if you won €100.000? If I were in your shoes I'd call a police. (Conditional Sentences Type 1 and 2), Don't worry, we'll win the race. Look at all those people at the bus stop. It's going to be crowded on the bus. (Future will/going to)</i> , текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	10	3	7
Корелација са другим предм.	Час одељенског старешине, српски језик и књижевност, биологија, физичко васпитање, изабрани спорт, музичка култура				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.				

4. The first written test Описивање догађаја, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности;	-разумеју краће и дуже текстове који се односе на описивање предмета, као и краће и дуже текстове који се односе на описивање радњи, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; - размене сложеније информације које се односе на изражавање предвиђања и одлука; исказивање планова, намера, жеља и амбиција у будућности.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1, 2 и 3; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	Српски језик и књижевност				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.				

<p>5. Action Изражавање мишљења, слагања и неслагања; описивање предмета; описивање радњи стања и појава;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће и дуже текстове који се односе на описивање предмета, као и краће и дуже текстове који се односе на описивање радњи, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; - опишу у неколико везаних исказа предмете, као и радње, стања и појаве у садашњости, прошлости и будућности; - разумеју сложеније исказе који се односе на тражење и давање информација везаних за спортске догађаје и реагују на њих; - разумеју значај циљног језика у контексту комуникације на глобалном нивоу. -разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама које слушају/гледају у смисленим целинама. -пруже одговарајуће информације које се односе на филмску уметност. 	<p>Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Albert is given an activity gift by his parents every year. The stadium won't be completed in time for the cup final. Dinner had been served by the time we arrived at the party. Helmets should be worn at all times. (Passive Voice) (Verbs with two objects) The beach was so crowded that we couldn't sit anywhere.</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</p>	9	4	5
--	--	---	---	---	---

<p>Корелација са другим предм.</p>	<p>Српски језик и књижевност, ЧОС, физичко васпитање</p>
---	--

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.				
6. Being human Описивање људи, њихових склоности навика и искустава; описивање обавеза и задужења; изражавање одлука, предвиђања и нереалних и жеља; исказивање савета;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; -разумеју и саопштавају сложеније исказе који се односе на изражавање одлука и предвиђања -разумеју краће и дуже текстове који се односе на изражавање предвиђања и одлука; исказивање планова и намера у будућности; - размењују сложеније информације које се односе на изражавање предвиђања и одлука; -разумеју краће и дуже текстове који се односе на описивање људи, њихових склоности, навика и искустава, као и на описивање обавеза и задужења; - размењују сложеније исказе који се односе на описивање људи, њихових склоности навика и искустава; - описују људе, њихове склоности, навике и искуства користећи сложенија језичка средства; - описују обавезе и задужења.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Jack may/might/could be at home now. Ring and see. Those red things can't be berries. They're too small. I must buy a new pair of jeans for the party. You mustn't/can't use the equipment in the gym unless you get permission from the instructor. You needn't have told everybody about the mistake I made! You should think carefully about which car to buy. (Modal verbs), I don't want to put the blame on anybody. (Verbs with prepositions)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	4	5
Корелација са другим предм.	Историја, српски језик и књижевност, ЧОС				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.6.
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
7. Colour Описивање догађаја у прошлости; преношење својих и туђих мишљења и исказа у садашњости и прошлости.	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће и дуже текстове који се односе на описивање догађаја у прошлости; - опишу догађаје у прошлости користећи једноставнија/ сложенија језичка средства; - разумеју и саопште сложеније исказе који се односе на преношење својих и туђих мишљења и речи у садашњости и прошлости; - упоређују и уочавају сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>We want to paint the living room. Would you be willing to help? Judy might visit us tonight, so we should prepare something for dinner. (Full infinitive/Bare infinitive) Shopping is my idea of having fun. How about going out tonight? (-ing form) Lillian said that she had to buy some new make-up. (Reported speech - statements) The detective wondered where Jack was going. (Reported speech - questions)The police officer ordered the driver to stop the car. (Reported speech – commands, requests)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	9	3	6
Корелација са другим предм.	Српски језик и књижевност, ликовна култура				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
8. The second written test Описивање догађаја, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности;	- разумеју текстове који се односе на описивање радњи, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; - опишу у неколико везаних исказа стања и појаве у садашњости, прошлости и будућности - опишу у неколико везаних исказа предмете, као и радње, стања и појаве у садашњости, прошлости и будућности.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 6, 7 и 8; задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
Корелација са другим предм.	Српски језик и књижевност				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.14. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.26. 3.1.27. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6.				

Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.
---------------------------------	--

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТ И (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбају:			

9. Consumer society Описивање предмета; описивање радњи стања и појава; тражење и давање информација која се односе на куповину; изражавање количина и цена;	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју сложенији опис предмета, радњи, стања и збивања; - опишу предмете, радње, стања и збивања користећи позната језичка средства; - разумеју сложеније исказе који се односе тражење и давање информација везаних за куповину и реагују на њих; - пруже одговарајуће информације које се односе на куповину; - разумеју и саопште исказе који се односе на изражавање количина и цена.	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>legal –illegal, satisfaction-dissatisfaction, responsible-irresponsible, lead-mislead (opposites)</i> <i>All the students have studied hard for the final exam. I liked both dresses, but in the end I bought neither of them. Would you like coffee or tea? Either, I don't mind. Neither Ben nor Carmen seem to understand what the problem is. (All/ Both / Neither / None / Either) What a great idea! This is such a great offer! (exclamatory sentences)</i> текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).	6	3	3
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, биологија, грађанско васпитање, час одељенског старешине				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.3. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.5. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.10. 3.1.11. 3.1.12. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.16. 3.1.17. 3.1.18. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.21. 3.1.22. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.1.26. 3.1.27. 3.1.28. 3.1.29. 3.1.30. 3.1.31. 3.1.32. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.1. 3.3.2. 3.3.3. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.8. 3.3.9.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања, пројекти ученика.				
Укупан број часова:	68	22	46		

2.9. Математика

Циљеви и задаци

Циљеви

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику; - да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама; да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

2.9.1 Разред: Пети**Фонд часова:**

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Пети	4	144

Задаци:

Ученике треба оспособити да:

- умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове;
- изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке;
- схватају смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“;
- схвате познате геометријске фигуре (права, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) и као скупове тачака, уз њихово адекватније описивање, примењујући при томе скуповне операције и ознаке;
- знају да пресликају дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом;
- упознају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове са паралелним крацима и њихова својства, као и да умеју да цртају праву паралелну датој правој;
- упознају дељивост природних бројева и основна правила дељивости;
- умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац;
- схвате појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други; - умеју да упоређују разломке и да их илуструју на бројевној правој;
- стекну довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа);
- могу да читају, састављају и израчунавају мање сложене бројевне изразе;
- умеју да реше једноставније једначине и неједначине у вези са разломцима;
- увиђају математички садржај у текстуалним задацима и да га могу изразити математичким језиком;
- упознају осну симетрију и њена својства, као и да умеју да изводе конструкције симетрале дужи, симетрале угла и нормале на дату праву кроз дату тачку.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; – одреди и примени НЗС и НЗД; – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – правилно користи речи <i>и</i>, <i>или</i>, <i>не</i>, <i>сваки</i> у математичко-логичком смислу; 	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	<p>Први део</p> <p>Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу N_0.</p> <p>Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$).</p> <p>Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја.</p> <p>Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама.</p> <p>Дељивост са 4 и 25.</p> <p>Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика.</p> <p>Други део</p> <p>Прости и сложени бројеви.</p> <p>Ератостеново сито</p>

<ul style="list-style-type: none"> – анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; – правилно користи геометријски прибор; – идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; – измери дати угао и нацрта угао задате мере; – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно; – реши задатак применом основних својстава паралелограма 		<p>Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.</p>
	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	<p>Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација.</p>
	УГАО	<p>Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслација и углови.</p>

- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други;
 - одреди месну вредност цифре у запису децималног броја
 - заокругли број и процени грешку заокругљивања;
 - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;
 - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;
 - одреди проценат дате величине;
 - примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;
 - примени аритметичку средину датих бројева;
 - сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер;
- идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије
 Симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор
 Конструира симетралу дужи, симетралу угла, и примењује њихова својства
 Конструира праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој.

РАЗЛОМЦИ	<p>Први део Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис разломка и преводње у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упоредивање бројева у децималном запису. Заокругљивање бројева.</p> <p>Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака.</p> <p>Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.</p>
ОСА СИМЕТРИЈА	<p>Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.</p>

Кључни појмови: операције са природним бројевима, скуповне операције, НЗС и НЗД, врсте углова и операције са угловима, операције са разломцима, проценат, симетрије и translација.

Математика-општи стандарди постигнућа на крају 5. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА		СТАНДАРДИ (ученик уме да:)
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА1.1.4.изврши једну основну рачунску операцију, помажући се сликом кад је то потребно</p> <p>МА1.1.5.дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим</p> <p>МА1.1.6.користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА2.1.2.израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда.</p> <p>МА2.1.3.примени основна правила дељивости са 2,3,5, 9 и декадним јединицама</p> <p>МА2.1.4.користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА3.1.1.одреди вредност сложенијег бројевног израза</p> <p>МА3.1.2.оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама</p> <p>МА3.1.3.користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p>
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)</p> <p>МА1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)</p>
	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА1.3.1.влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)</p>
УГАО	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА2.3.1.одреди суплементне/комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА3.3.1.рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали</p>
РАЗЛОМЦИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА1.1.1.прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)</p> <p>МА1.1.2.преведе децимални запис броја у разломак и обратно</p> <p>МА1.1.3.упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно</p> <p>МА1.1.4.изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $\frac{1}{5}$ од n, где је n дати природан број</p> <p>МА1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану</p>

	СРЕДЊИ НИВО	МА2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа
	НАПРЕДНИ НИВО	МА3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза
ОСНА СИМЕТРИЈА	ОСНОВНИ НИВО	МА1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)
	СРЕДЊИ НИВО	МА2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)
	НАПРЕДНИ НИВО	МА3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	<ul style="list-style-type: none"> – рад с подацима и информацијама, – решавање проблема, сарадња, – компетенције за учење, – одговорно учешће у демократском друштву, – – естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелације (међупредметна повезаност)

Математика / Српски језик

- читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

Математика / Историја

- Природни бројеви / Основи проучавања прошлости (разликовање основних временских одредница (година, деценија, век, миленијум, ера); лоцирање одређене временске одреднице на временској ленти; разврставање историјских извора према њиховој основној подели; израчунавање временске удаљености између појединих догађаја)

Математика / Географија

- Основни геометријски појмови / Облик земље (појам круга) - Осна симетрија / Земљина кретања (ротација, револуција)

Математика / Биологија

- Скупови / Порекло и разноврсност живота (груписање живих бића према њиховим заједничким особинама)
- Скупови / Наслеђивање и еволуција (груписање података о варијабилности организама унутар једне врсте)
- Скупови / Човек и здравље (здрава исхрана – груписање намирница)
- Разломци / Порекло и разноврсност живота; Јединство грађе и функције као основа живота; Наслеђивање и еволуција (примене разломака – проценти, аритметичка средина, размера)

Математика / Ликовна култура

- Природни бројеви / Визуелно споразумевање (комуникација путем бројева и симбола)
- Основни геометријски појмови / Линија (права, дуж, полуправа, раван)
- Основни геометријски појмови / Облик (свођење неправилних облика на геометријске) - Осна симетрија / Облик (обликовање и преобликовање предмета)

Математика / Музичка култура

- Скупови / Музички инструменти (класификовање инструмената по начину настанка звука)
- Разломци / Музичко стваралаштво (подела на половине, четвртине, осмине...)

Математика / Техника и технологија

- Скупови / Саобраћај (класификовање врста саобраћаја и саобраћајних средстава према намени)
- Скупови / Ресурси и производња (Повезивање својстава природних материјала са применом)
- Основни геометријски појмови / Техничка и дигитална писменост (примена различитих врста линија на техничком цртежу; цртање различитих геометријских облика)
- Основни геометријски појмови / Конструктивно моделовање (мерење и обележавање предмета/модела)
- Разломци / Техничка и дигитална писменост (цртање једноставних предмета у одговарајућој размери)
- Осна симетрија / Техничка и дигитална писменост (примена симетрале дужи, симетричности фигура)

Математика / Информатика и рачунарство

- Природни бројеви и дељивост / Рачунарство (скупови и скуповне операције, математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако...онда“; алгоритми аритметике (сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам) и њихова интерпретација - навођење редоследа корака у решавању једноставног логичког проблема)

Математика / Физичко и здравствено васпитање

- Угао / Атлетика (бацање кугле)
- Разломци / Атлетика (децималан број / мерење – трчање, скок у вис, скок у даљ)

Литература (за наставнике и ученике)

Математика, уџбеник за пети разред основне школе- Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић (Клетт, 2019)

Математика, збирка задатака за пети разред основне школе- Бранислав Поповић, Марија Станић, Ненад Вуловић, Сања Милојевић (Клетт,2019)

2.9.2 Разред: Шести

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Шести	4	144

Задаци:

Ученике треба оспособити да:

- схвате потребу увођења негативних бројева, структуру скупова целих и рационалних бројева, те појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- усвоје основне рачунске операције у скуповима Z и Q и довољно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- могу да читају, састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- упознају правоугли координатни систем и његову примену;
- умеју да састављају разне таблице и цртају одговарајуће графиконе-дијаграме разних стања, појава и процеса;
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене
- разумеју процентни начин изражавања и могу да га примењују у практичним задацима;
- познају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла;
- схвате једнакост површи геометријских фигура и правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;
- усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање исказа; правилно коришћење речи „ако... тада" и „ако и само ако"; увиђају потребу за доказивањем и умеју да изводе неке једноставније доказе).

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); – тумачи податке приказане табелом и графички; – класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; – уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; – конструише троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; 	<p style="text-align: center;">ЦЕЛИ БРОЈЕВИ</p> <hr/> <p style="text-align: center;">РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ</p>	<p>Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја.</p> <p>Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоредивање целих бројева.</p> <p>Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима.</p> <hr/> <p style="text-align: center;">Први део</p> <p>Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја.</p> <p>Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоредивање рационалних бројева.</p> <p>Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима.</p> <p>Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ ($a, b, c \in Q, a \neq 0$).</p> <p style="text-align: center;">Други део</p> <p>Координатни систем. Приказ података у координатном систему.</p> <p>Приказ зависности међу величинама.</p> <p>Размере, пропорције и проценти.</p> <p>Директна пропорционалност.</p> <p>Обрнута пропорционалност.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; – израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост. 	ТРОУГАО	<p style="text-align: center;">Први део</p> <p>Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°)</p> <p style="text-align: center;">Други део</p> <p>Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.</p>
	ЧЕТВОРОУГАО	<p>Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза.</p>

		Делтоид.
	ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.

Кључни појмови: цео број, апсолутна вредност, рационалан број, изрази, једначине и неједначине, координатни систем, пропорција, конструкције углова, троуглова и четвороуглова, паралелограм, ромб, трапез, делтоид, центар описаног и уписаног круга, површине троуглова и четвороуглова

Математика-општи стандарди постигнућа на крају 6. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)</p> <p>МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно</p> <p>МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се</p>
		сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама</p> <p>МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа</p> <p>МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног изрази</p> <p>МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p>
ТРОУГАО	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)</p> <p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)</p>
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише</p> <p>МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката</p>

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)</p> <p>МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно</p> <p>МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно</p> <p>МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број</p> <p>МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиканом и обрнуто</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима</p> <p>МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа</p> <p>МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p> <p>МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)</p>
		МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p> <p>МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле</p> <p>МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина</p>
ЧЕТВОРОУГАО	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима</p> <p>. уочи носиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања) МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова
	СРЕДЊИ НИВО	
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	<ul style="list-style-type: none"> – рад с подацима и информацијама, – решавање проблема, сарадња, – компетенције за учење, – одговорно учешће у демократском друштву, – – естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелације (међупредметна повезаност):

Математика / Српски језик

- читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

Математика / Географија

- Рационални бројеви (Координатни систем; Приказ података у координатном систему; Приказ зависности међу величинама; Размере, пропорције и проценти) / Географска карта (одређивање математичко - географског положаја на земљи; оријентација у простору коришћењем географске карте)

Математика / Физика

- Рационални бројеви / Кретање (решавање квалитативних, квантитативних и графичких задатака који се односе на кретање и брзину тела)
- Рационални бројеви / Сила (решавање графичких и рачунских задатака; примена пропорције) - Рационални бројеви / Мерење (превођење веће мерне јединице у мању и обрнуто; одређивање средње вредности мерене величине и грешке мерења)
- Рационални бројеви / Маса и густина (решавање задатака повезано са основним рачунским операцијама у скупу рационалних бројева)
- Рационални бројеви / Притисак (решавање задатака усвајањем појмова директне и обрнуте пропорционалности)
- Вектори / Сила (слагање сила истог правца)

Математика / Биологија

- Рационални бројеви / Јединство грађе и функције као основа живота (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака)
- Рационални бројеви / Живот у екоститему (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака)
- Рационални бројеви / Наслеђивање и еволуција (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака)
- Рационални бројеви / Порекло и разноврсност живота (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака)

Математика / Ликовна култура

- Троугао и четвороугао / Боја (обликовање предмета, положај и величина предмета)

Математика / Техника и технологија

- Троугао; Четвороугао / Техничка и дигитална писменост (техничко цртање у грађевинарству)

Математика / Информатика и рачунарство

- Цели бројеви / Рачунарство (коришћење математичких израза за израчунавање у једноставнијим програмима)

Математика / Физичко и здравствено васпитање

- Троугао / Основе тимских и спортских игара (сарадња играча у троуглу у рукомету, кошарци...)

Литература (за наставнике и ученике)

Математика 6 : уџбеник за 6. разред основне школе / Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић – Београд : Клетт, 2019;

Математика 6 : збирка задатака са решењима за шести разред основне школе / Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић – Београд : Клетт, 2019.

2.9.3 Разред: Седми

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Седми	4	144

Оперативни задаци:

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена
- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt[n]{a}$ ($a \in \mathbb{Q}$, $a \neq 0$)
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број)
- умеју да изводе основне рачунске операције с полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза (назначене у програму)
- упознају правоугли координатни систем и растојање између тачака у координатном систему;
- упознају директну пропорционалност и продужену пропорцију;
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао - познају најважнија својства многоугла и круга; умеју да конструишу поједине правилне многоуглове (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером
- знају најважније обрасце у вези с многоуглом и кругом и да умеју да их примене у одговарајућим задацима
- знају да пресликају дати геометријски објекат ротацијом
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу сложенијих конструкција троугла; - пројектни задатак – обрада података (средња вредност, медијана и мод);

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције $y = kx, k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – правилно користи геометријски прибор; – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина; – примени својства страница, углова и дијагонала многоугла; – израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост; – конструише ортоцентар и тежиште троугла; – примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима; – примени својства централног и периферијског угла у кругу; 	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	<p>Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a (a \geq 0)$; постојање ирационалних бројева (на пример решавање једначине $x^2 = 2$).</p> <p>Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $a^2 = a$. $\sqrt{\quad}$</p> <p>Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима.</p> <p>Функција директне пропорционалности $y = kx, k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$.</p> <p>Продужена пропорција.</p>
	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	<p>Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме.</p> <p>Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају ирационалним бројевима</p> <p>Растојање између две тачке у координатном систему.</p>
	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	<p>Први део Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена. Други део</p> <p>Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређен облик, трансформације збира, разлике и</p>

<p>– израчуна обим и површину круга и његових делова; – преслика дати геометријски објекат ротацијом; – одређује средњу вредност, медијану и мод.</p>		<p>производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутивног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.</p>
	МНОГОУГАО	<p>Појам многоугла. Врсте многоуглова. Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. Сложеније примене ставова подударности.</p>
	КРУГ	<p>Централни и периферијски угао у кругу. Обим круга, број π. Дужина кружног лука. Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. Ротација.</p>
	ОБРАДА ПОДАТАКА	<p>Средња вредност, медијана и мод.</p>

Кључни појмови: реални број, степен, квадратни корен, Питагорина теорема, полином, многоугао, ортоцентар и тежиште, круг, број π , ротација и средња вредност.

Математика-општи стандарди постигнућа на крају 7. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно МА.1.1.4. изврши једноставну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.2.2.2. зна шта је квадратни корен МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y = ax$ и графички
		интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције МА.2.4.3. дату величину исказе приближном вредношћу
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.2.2. користи особине квадратног корена МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла користећи Питагорину теорему)
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.2. решава задатке користећи Питагорину теорему

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка</p> <p>МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима</p>
ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик</p>
МНОГОУГАО	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку)</p> <p>МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу МА.2.3.6. користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр.</p>
		паралелност и једнакост страница паралелограма)

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише</p> <p>МА.3.3.6. примени подударност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката</p> <p>МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима</p>
КРУГ	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука
ОБРАДА ПОДАКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине</p> <p>МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)</p> <p>МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле</p> <p>МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	<ul style="list-style-type: none">– рад с подацима и информацијама, решавање– проблема, сарадња, компетенције за учење,– одговорно учешће у демократском друштву,–– естетичка компетенција, комуникација.
---	---

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелације (међупредметна повезаност):

Математика / Српски језик

- читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

Математика / Хемија

- Реални бројеви (продужена пропорција) / Израчунавања у хемији (израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; израчунавања на основу једначина хемијских реакција – стехиометрија)
- Обрада података (средња вредност) / Израчунавања у хемији (израчунавање релативне атомске масе)

Математика / Физика

- Реални бројеви / Сила и кретање (анализирање зависности брзине и пређеног пута од времена код праволинијског кретања са сталним убрзањем; решавање квалитативних, квантитивних и графичких задатака)
- Питагорина теорема / Сила и кретање (стрма раван)
- Обрада података / Сила и кретање (прикупљање података мерењем)
- Реални бројеви / Примена приликом решавања задатака

Математика / Музичка култура

- Реални бројеви / Ухвати ритам (изговарање бројалице у ритму)

Математика / Ликовна култура

- Реални бројеви / Простор и композиција (обликовање композиције применом основних знања о пропорцији) - Круг; Многоугао / Простор и композиција (орнамент и арабеска – мотиви геометрије)

Математика / Биологија

- Обрада података / Наслеђивање и еволуција (прикупљање и анализирање података о животним циклусима почевши од оплођења)

Математика / Историја

- Обрада података / Употреба података из графикона и табела у елементарном истраживању

Математика / Физичко и здравствено васпитање

- Обрада података / Физичке способности (упоређивање резултата тестирања са вредностима за одговарајући узраст)

Математика / Техника и технологија

- Круг; Многоугао / Техничка и дигитална писменост (ортогонално и просторно приказивање предмета скицом и техничким цртежом)

Математика / Информатика и рачунарство

- Круг / Рачунарство (цртање основних геометријских облика – круг, кружница; цртање сложенијих облика – кружни лук, исечак, прстен) -
Многоугао / Рачунарство (цртање сложенијих објеката)

Математика / Верска настава ученик

ће бити у стању да:

- уочи да су знање и учење важни у његовом животу
- кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнања

Литература (за наставнике и ученике)

1. Математика 7 : уџбеник за 7. разред основне школе / Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић – Београд : Клетт, 2020

2. Математика 7 : збирка задатака са решењима за седми разред основне школе / Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић – Београд : Клетт, 2020

2.9.4 Разред: Осми

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Осми	4	136

Оперативни задаци: Ученике треба оспособити да:

- схвате појам размере дужи и својства пропорције;
- примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту;
- примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту.
- умеју да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке;
- користе елементе дедуктивног закључивања (и изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).
- схвате основна својства једнакости и неједнакости;
- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички; - могу да изразе математичким језиком и реше одговарајуће текстуалне задатке (нарочито помоћу једначина); могу да уоче функционалне зависности у разним областима и да их приказују на различите начине, а нарочито - да потпуније схвате појам функције и њеног графика;
- прошире и продубе знање о функцијама упознавањем линеарне функције и њених својстава, тако да могу поуздано да цртају и читају разне графике у вези с том функцијом;
- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору;
- упознају најбитније чињенице о пројекцијама на раван;
- упознају геометријска тела (призму, пирамиду, ваљак, купу и лопту), њихове елементе и својства; умеју да цртају мреже и да израчунавају површину и запремину тела;

- примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области, па тако стичу одређену политехничку културу;
- примењују елементе дедуктивног закључивања.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; - примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту; 	СЛИЧНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.
<ul style="list-style-type: none"> - анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; - представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака; - уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту. 	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	<ul style="list-style-type: none"> Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.
<ul style="list-style-type: none"> - реши линеарну једначину и неједначину; - реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, или неједначину. - израчуна површину и запремину праве призме; - примени обрасце за површину и запремину тела у реалним 	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	<ul style="list-style-type: none"> Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама.

<p>ситуацијама.</p> <p>– израчуна површину и запремину четворостране пирамиде(основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде;</p> <p>– примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама.</p> <p>– нацрта и анализира график линеарне функције.</p> <p>– реши систем линеарних једначина са две непознате;</p> <p>– реши реалне проблеме користећи систем линеарних једначина са две непознате.</p> <p>– израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте;</p> <p>– примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама.</p>	<p>ПРИЗМА</p>	<p>Призма: појам, врсте, елементи.</p> <p>Мрежа праве призме. Површина праве призме.</p> <p>Запремина праве призме.</p>
	<p>ПИРАМИДА</p>	<p>Пирамида; појам, врсте, елементи.</p> <p>Мрежа пирамиде. Површина пирамиде.</p> <p>Запремина пирамиде.</p>
	<p>ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА</p>	<p>Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност.</p> <p>Имплицитни облик задавања линеарне функције.</p> <p>Цртање и читање графика линеарних функција.</p>
	<p>СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ</p>	<p>Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате.</p> <p>Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система.</p> <p>Примена у реалним ситуацијама.</p>
	<p>ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА</p>	<p>Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка.</p> <p>Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе.</p> <p>Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни.</p> <p>Површина и запремина лопте.</p>

Кључни појмови: сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта.

Математика-општи стандарди постигнућа на крају 8. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
СЛИЧНОСТ	ОСНОВНИ НИВО	<p>МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)</p> <p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку;</p>
		<p>уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)</p>
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали</p> <p>МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката</p>
ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану

НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
ПРИЗМА	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када
		неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ПИРАМИДА	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему) МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)

	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката
ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	ОСНОВНИ НИВО	МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства
СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	ОСНОВНИ НИВО	
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
	ОСНОВНИ	МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава

ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	НИВО	њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)
	СРЕДЊИ НИВО	МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
	НАПРЕДНИ НИВО	МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована -

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелације (међупредметна повезаност):

Математика / Српски језик

- читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

Математика / Биологија

- Површина и запремина / Јединство грађе и функције као основа живота (однос површине и запремине у биолошким системима)

Математика / Физика

- Тачка, права, раван / Светлосне појаве (праволинијско простирање светлости; закон одбијања светлости, рефлексија, преламање светлости) - Призма / Светлосне појаве (преламање светлости кроз призму)
- Ваљак / Електрична струја (извори струје – Лекланшеов елемент; електрична отпорност проводника)
- Системи линеарних једначина с две непознате / решавање проблемских задатака применом система Математика / Физичко и здравствено васпитање
- Права / Атлетика (праволинијско трчање)
- Права / Одбојка (тројни блок)
- Лопта / Основе тимских и спортских игара (одбојка, кошарка, рукомет, фудбал)

Математика / Информатика и рачунарство

- Линеарна функција / Рачунарство (прорачуни)

Литература (за наставнике и ученике)

Математика 8, уџбеник за осми разред основне школе, Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, издавачка кућа "Клетт" 2020;

Математика 8, збирка задатака за осми разред основне школе са решењима уз збирку задатака за осми разред основне школе, Бранислав Поповић, Марија Станић, Ненад Вуловић, Сања Милојевић, издавачка кућа "Клетт" 2020.

2.10. Биологија

Циљеви и задаци

Циљ: Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Задаци:

Задаци наставе биологије јесу да ученици:

- схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства и одрживог развоја;
- разумеју поступност у развоју живог света;
- схвате да су жива бића груписана према сродности у пет царстава;
- стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића;
- развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и стекну знања о разноврсности и распрострањености живих бића; - схвате узајамне односе живих бића и животне средине, као и динамику кружења материје и протицања енергије; - развију осећање одговорности према стању животне средине;
- схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању;
- упознају грађу и функционисање човечијег организма;
- стекну неопходне хигијенске навике за очување сопственог здравља и здравља других људи;
- схвате да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима;
- користе методе посматрања, мерења и експеримента;
- приликом избора будућег занимања имају јасну представу о занимањима везаним за биологију, што ће им омогућити квалитетно професионално усмеравање.

2.10.1 Разред: Пети**Фонд часова:**

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2	72

Задаци: Ученици треба да:

- схвате појам биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја;
- буду оспособљени за руковање једноставним лабораторијским прибором, лупом или микроскопом, као и да умеју да израде једноставне привремене препарате;
- упознају основну јединицу грађе живих бића;
- упознају разноврсност живих бића;
- схвате појам ботанике као научне области биологије;
- упознају и знају да објасне основну спољашњу грађу вегетативних биљних органа;
- знају да објасне грађу и улогу цвета, плода и семена;
- схвате процесе и начине опрашивања и оплођења;
- упознају царство биљака и најзначајније групе;
- упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи;
- развију интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке);
- упознају царство гљива и њихове основне карактеристи

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;	ПОРЕКЛ И О РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни(морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића).
- групише жива бића према њиховим заједничким особинама; - одабира макро- морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;		Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост - кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост

<p>- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење;</p> <p>- једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;</p>	<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Живот у воденој и копненој средини - изглед, прилагођености на начин живота</p> <p>Живот у води - изглед, прилагођености на начин живота.</p> <p>Живот на копну - изглед, прилагођености на начин живота.</p> <p>Живот под земљом - изглед, прилагођености на начин живота.</p> <p>- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота;</p> <p>- поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате;</p> <p>- користи доступну ИКТ и другу опрему у</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; 	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>истраживању, обради података и приказу резултата;</p>
<ul style="list-style-type: none"> - доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава; 	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људина жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци - да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).</p>

- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље.
--	------------------------	--

Кључни појмови: порекло, јединство грађе, наслеђивање, екосистем, човек и здравље.

Биологија-општи стандарди постигнућа на крају 5. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	БИ.1.1.1.; Наводи особине живих бића – ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт – на одабраном моделу. БИ.1.1.2.; . Дефинише појам врсте и именује систематске категорије. БИ.1.1.3.; Разврстава бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама. БИ.1.1.4.; Уме да уочи везе међу организмима на дрвету живота. БИ.1.6.2. Очитава резултате истраживања/експеримента приказаних на различите начине. БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.
	СРЕДЊИ НИВО	БИ.2.1.1. Уочава да се вишећелијност независно развила у неколико еукриотских група (биљке, гљиве, животиње). БИ.2.1.2. Повезује прилагођености одређене групе организама са начином живота, условима средине и њиховом животном формом. БИ.2.1.3. Примењује правила класификације и користи дихотомне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу. БИ.2.1.4. Корисати доказе еволуције (постојање и настанак фосила, предачке форме укључујући и предачке форме човека) за тумачење филогенетских низова. БИ.2.6.2. Уме да симболички прикаже резултате истраживања/експеримента. БИ.2.6.3. Уме да безбедно рукује лабораторијским прибором и опремом за теренски рад.
	НАПРЕДНИ НИВО	БИ.3.1.1. Анализира корелацију између животне форме и распрострањења одређених група организама. БИ.3.1.2. Уочава везу између систематских и филогенетских категорија, успостављајући везе међу организмима на стаблу живота у односу на време настанка (геолошка доба). БИ.3.1.3. Селекује и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи. БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.

<p>ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>БИ.1.2.1. Уочава основне елементе грађе ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије).</p> <p>БИ.1.2.2. Дефинише нивое организације организма (ћелија, ткива, органи, органски системи, организам).</p> <p>БИ.1.2.3. Разликује и пореди основне морфолошке и анатомске карактеристике одабраних представника таксона.</p> <p>БИ.1.2.4. Уме да наведе основне чињенице о јединству грађе и функције методски одабраних представника живих бића.</p> <p>БИ.1.6.1. При доношењу одлука у свакодневном животу препознаје елементе научног метода (посматрање, уочавање, праћење, описивање, закључивање) и према упутству реализује једноставне експерименте (у лабораторији и на терену).</p>
	<p>СРЕДЊИ НИВО</p>	<p>БИ.2.2.1. Уме да објасни улогу и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије (ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми).</p> <p>БИ.2.2.2. Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму.</p> <p>БИ.2.2.3. Тумачи основне чињенице о грађи и начину функционисања организама, као и сличности и разлике у обављању животних процеса (нпр. исхране, дисања, излучивања).</p> <p>БИ.2.2.4. Објашњава значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма.</p> <p>БИ.2.6.1. Уме да евидентира и систематизује податке истраживања/експеримента и процени њихову релевантност за извођење закључка.</p>
	<p>НАПРЕДНИ НИВО</p>	<p>БИ.3.2.1. Успоставља везу између различитих метаболичких процеса са опстанком организама у различитим условима средине.</p> <p>БИ.3.2.2. Пореди функционисање органа и органских система код различитих група организама.</p> <p>БИ.3.2.3. Успоставља везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине и објашњава је на примерима.</p>
<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>БИ.1.3.1. Дефинише појам наследних особина и објашњава на примерима.</p> <p>БИ.1.3.2. Разликује полно од бесполог размножавања и разуме значај полног размножавања за разноврсност живог света.</p> <p>БИ.1.3.3. Описује животне циклусе код организама (од настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти).</p> <p>БИ.1.3.4. Наводи примере природне селекције (конкуренција, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција).</p> <p>БИ.1.3.5. Наводи примере вештачке селекције (стварање раса и сорти гајених организама).</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.3.1. Разликује и описује ћелијске деобе (митозу и мејозу) и објашњава њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма.</p> <p>БИ.2.3.2. Уме да објасни функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, ген).</p> <p>БИ.2.3.3. Препознаје промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.</p> <p>БИ.2.3.4. Уме да објасни деловање природне и вештачке селекције на примерима.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.3.1. Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба.</p> <p>БИ.3.3.2. Уочава везу између филогенетског положаја и стадијума животног циклуса.</p> <p>БИ.3.3.3. Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности које доводе до еволутивних промена.</p> <p>БИ.3.3.4. Тумачи правила наслеђивања на примерима (првенствено доминантно рецесивног наслеђивања).</p> <p>БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.4.1. Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера).</p> <p>БИ.1.4.2. Препознаје типичне представнике екосистема у непосредном окружењу и одговорно се односи</p>
		<p>према њима.</p> <p>БИ.1.4.3. Описује значај биодиверзитета и властите одговорности за његову заштиту.</p> <p>БИ.1.4.4. Препознаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине и разуме значај тих мера са аспекта одрживог развоја.</p> <p>БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.4.1. Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге.</p> <p>БИ.2.4.2. Увиђа значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему.</p> <p>БИ.2.4.3. Разликује типичне екосистеме и њихове најважније представнике у Србији (биодиверзитет Србије).</p> <p>БИ.2.4.4. Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину.</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.4.1. Уме да објасни преносе супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема.</p> <p>БИ.3.4.2. Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине и зна како може да их примени.</p> <p>БИ.3.4.3. Повезује распоред биома на Земљи са чиниоцима који га одређују.</p> <p>БИ.3.4.4. Анализира конфликт између потребе развоја људског друштва и очувања природе и биодиверзитета.</p> <p>БИ.3.4.5. Вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу.</p> <p>БИ.3.6.2. Користи више извора информација током истраживачког рада.</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.5.1. Именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге.</p> <p>БИ.1.5.2. Познаје биолошки смисао адолесценције.</p> <p>БИ.1.5.3. Уме да идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.</p> <p>БИ.1.5.4. Препознаје најчешће болести, стања, деформитете и уме да примени мере превенције, а посебно значај вакцинације у склопу тих мера.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.5.1. Уочава повезаност између грађе и функције органа и органских система човека.</p> <p>БИ.2.5.2. Уме да објасни физиолошке процесе организма човека и њихову повезаност.</p> <p>БИ.2.5.3. Уме да општа знања о променама у пубертету, повеже са сопственим искуствима и одговорно се понаша у вези са репродуктивним здрављем.</p> <p>БИ.2.5.4. Процењује када може сама себи да помогне и када је поребно потражити лекарску помоћ.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.5.1. Тумачи садејство нервног и ендокриног система у одржавању хомеостазе организма човека.</p> <p>БИ.3.5.2. Тумачи улогу нервог ендокриног система на настанак промене у адолесценцији.</p> <p>БИ.3.5.2. Објашњава механизме и поремећаја функције органских система и истиче значај имунитета.</p> <p>БИ.3.5.3. Вреднује различите животне стилове и утицај медија на понашање младих.</p> <p>БИ.3.5.4. Повезује настанак болести, а посебно болести зависности са ризичним облицима понашања и стресом (односно поремећајима психичког стања и здравља личности).</p>

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета биологија</p>	<p>Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговоран однос према околина, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и предузетништво, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.</p>
---	---

Дидактичко-методичко остваривања програма:

Програм наставе и учења биологије оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Они омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водила наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења биологије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Начини прилагођавања:

За рад са даровитим ученицима биће органозовани посебни часови (додатна настава), на којима ће се ученици спремати за такмичења локалног и међународног нивоа, али и радити школске, локалне и међународне пројекте. За ученике који теже савладавају градиво биће организована допунска настава. Ученици који раде по индивидуалном образовном раду имаће посебан план рада зависно од њихових могућности.

Активности:

Активности **наставника**– обухватају различите активности у току часа:као предавач, демонстратор, активни учесник у дебати, координатор ученичких активности, ауторитет у образовном и васпитном смислу,евалуатор,усмерава активности ученика, подстиче ученике на размишљање

Активности **ученика** – слуша, посматра, описује, упоређује, истражује, предлаже акције, илуструје примерима, идентификује, групише, повезује,демонстрира,планира,процењује,проверава...

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: иницијални тест, праћење напредовања, усмена одговарања, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, рад у тиму, рад на пројектним задацима, тестови који помажу да се сагледа постигнуће ученика и оставареност исхода.

Корелација са другим предметима :

Математика - представљање група организама Веновим дијаграмима, Физичко и здравствено васпитање – Физичка активност и здравље, Информатика и рачунарство - ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, Географија – одговорност човека према планети Земљи, Техника и технологија - израда кућица и хранилица за птице, Ликовна култура - цртање и обележавање, Српски језик и књижевност - писање есеја, извештаја.

Литература (за наставнике и ученике).

Биологија 5, уџбеник за пети разред основне школе, Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски (Нови Логос, 2019)

2.10.2 Разред: Шести

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	2	72

Задаци:

Ученици треба да:

- уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
- уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња;
- упознају основне појмове о природном систему животиња;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња;
- упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца;

- схвате улогу инсеката у природи;
- упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара;
- схвате значај бриге о потомству птица и сисара;
- схвате значај одговорног односа према животињама;
- сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
- знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
- разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> -упореди грађу животиња биљака и бактерија на нивоу ћелија и организма; -повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и организма; -одреди положај органа човека и њихову улогу; -цртежом или моделом прикаже основне елементе 	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<p>Грађа живих бића-спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. Једноћелијски организми-бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми-одабрани примери гљива, биљака и животиња. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних</p>
<ul style="list-style-type: none"> грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; - користи лабораторијски прибор и микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; -хумано поступа са животињама које истражује 		<p>супстанци, размножавање.</p> <p>Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и у начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса.</p> <p>Откриће ћелије и микроскопа. Основна грађа ћелије (мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти)</p> <p>Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези</p>

<p>-Направи разлику између животне средине,станишта, популације, екосистема и еколошке нише; -размотри односе међу члановима једне популације,као и односе као и односи између различитих популација на конкретним примерима; -илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином;</p>	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Популација,станиште,екосистем,еколошке нише,адаптације,животне форме,трофички односи-ланци исхране. Абиотички и биотички фактори.Значај абиотичких и биотичких фактора.Антропогени фактор и облици загађења. Угрожавање живих бића и њихова заштита.</p>
<p>Истражи утицај средине на испољавање особина,поштујући принципе научног метода; Идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту-илустрацији; -повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;</p>	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. Наследне особине(везе између гена и особина,утицај спољашње средине) Индивидуална варијабилност. Природна селекција на одабраним примерима.Вештачка селекција. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.</p>

<p>Групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на земљи, -одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“,на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама;</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Постанак живота на Земљи(прве ћелије без једра,појава ћелија са једром,појава вишећелијности). „Дрво живота“(заједничко порекло и основни принципи филогеније,сродност и сличност) Организми без једра.Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“.</p>
<p>-прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; -одржава личну хигијену и хигијену простора у циљу спречавања инфекције; -доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; -повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; -користиИКТ и другу опрему у истраживању, обради податакаи приказивању резултата; -табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; -разматра, у групи, шта и како је учинио/учинила и где та знања може да примени.</p>	<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Обољења која изазивају,односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ:повреде коже,убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница и топлотни удар.Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности.Алкохолизам.</p>

Кључни појмови: научни метод, грађа живих бића, животне функције, популација, екосистем, еколошки фактори, еколошка ниша, наследни материјал, селекција, „дрво живота”, хигијена, болести зависности, здравље, заштита животне средине.

Биологија-општи стандарди постигнућа на крају 6. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	БИ.1.1.1.; Наводи особине живих бића – ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт – на одабраном моделу. БИ.1.1.2.; . Дефинише појам врсте и именује систематске категорије. БИ.1.1.3.; Разврстава бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама. БИ.1.1.4.; Уме да уочи везе међу организмима на дрвету живота. БИ.1.6.2. Очитава резултате истраживања/експеримента приказаних на различите начине. БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.
	СРЕДЊИ НИВО	БИ.2.1.1. Уочава да се вишећелијност независно развила у неколико еукриотских група (биљке, гљиве, животиње). БИ.2.1.2. Повезује прилагођености одређене групе организама са начином живота, условима средине и њиховом животном формом. БИ.2.1.3. Примењује правила класификације и користи дихотомне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу. БИ.2.1.4. Корисати доказе еволуције (постојање и настанак фосила, предачке форме укључујући и предачке форме човека) за тумачење филогенетских низова. БИ.2.6.2. Уме да симболички прикаже резултате истраживања/експеримента. БИ.2.6.3. Уме да безбедно рукује лабораторијским прибором и опремом за теренски рад.
	НАПРЕДНИ НИВО	БИ.3.1.1. Анализира корелацију између животне форме и распрострањења одређених група организама. БИ.3.1.2. Уочава везу између систематских и филогенетских категорија, успостављајући везе међу организмима на стаблу живота у односу на време настанка (геолошка доба). БИ.3.1.3. Селектује и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи. БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.2.1. Уочава основне елементе грађе ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије).</p> <p>БИ.1.2.2. Дефинише нивое организације организма (ћелија, ткива, органи, органски системи, организам).</p> <p>БИ.1.2.3. Разликује и пореди основне морфолошке и анатомске карактеристике одабраних представника таксона.</p> <p>БИ.1.2.4. Уме да наведе основне чињенице о јединству грађе и функције методски одабраних представника живих бића.</p> <p>БИ.1.6.1. При доношењу одлука у свакодневном животу препознаје елементе научног метода (посматрање, уочавање, праћење, описивање, закључивање) и према упутству реализује једноставне експерименте (у лабораторији и на терену).</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.2.1. Уме да објасни улогу и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије (ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми).</p> <p>БИ.2.2.2. Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму.</p> <p>БИ.2.2.3. Тумачи основне чињенице о грађи и начину функционисања организама, као и сличности и разлике у обављању животних процеса (нпр. исхране, дисања, излучивања).</p> <p>БИ.2.2.4. Објашњава значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма.</p> <p>БИ.2.6.1. Уме да евидентира и систематизује податке истраживања/експеримента и процени њихову релевантност за извођење закључка.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.2.1. Успоставља везу између различитих метаболичких процеса са опстанком организама у различитим условима средине.</p> <p>БИ.3.2.2. Пореди функционисање органа и органских система код различитих група организама.</p> <p>БИ.3.2.3. Успоставља везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине и објашњава је на примерима.</p>

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.3.1. Дефинише појам наследних особина и објашњава на примерима.</p> <p>БИ.1.3.2. Разликује полно од бесполог размножавања и разуме значај полног размножавања за разноврсност живог света.</p> <p>БИ.1.3.3. Описује животне циклусе код организама (од настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти).</p> <p>БИ.1.3.4. Наводи примере природне селекције (конкуренија, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција). БИ.1.3.5. Наводи примере вештачке селекције (стварање раса и сорти гајених организама).</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.3.1. Разликује и описује ћелијске деобе (митозу и мејозу) и објашњава њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма.</p> <p>БИ.2.3.2. Уме да објасни функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, ген).</p> <p>БИ.2.3.3. Препознаје промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.</p> <p>БИ.2.3.4. Уме да објасни деловање природне и вештачке селекције на примерима.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.3.1. Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба.</p> <p>БИ.3.3.2. Уочава везу између филогенетског положаја и стадијума животног циклуса.</p> <p>БИ.3.3.3. Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности које доводе до еволутивних промена.</p> <p>БИ.3.3.4. Тумачи правила наслеђивања на примерима (првенствено доминантно рецесивног наслеђивања).</p> <p>БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.4.1. Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера). БИ.1.4.2. Препознаје типичне представнике екосистема у непосредном окружењу и одговорно се односи према њима.</p> <p>БИ.1.4.3. Описује значај биодиверзитета и властите одговорности за његову заштиту.</p> <p>БИ.1.4.4. Препознаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине и разуме значај тих мера са аспекта одрживог развоја.</p> <p>БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.4.1. Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге.</p> <p>БИ.2.4.2. Увиђа значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему.</p> <p>БИ.2.4.3. Разликује типичне екосистеме и њихове најважније представнике у Србији</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.2.4.4. Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину.</p> <p>БИ.3.4.1. Уме да објасни преносе супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема.</p> <p>БИ.3.4.2. Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине и зна како може да их примени.</p> <p>БИ.3.4.3. Повезује распоред биома на Земљи са чиниоцима који га одређују.</p> <p>БИ.3.4.4. Анализира конфликт између потребе развоја људског друштва и очувања природе и биодиверзитета.</p> <p>БИ.3.4.5. Вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу.</p> <p>БИ.3.6.2. Користи више извора информација током истраживачког рада.</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.5.1. Именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге.</p> <p>БИ.1.5.2. Познаје биолошки смисао адолесценције.</p> <p>БИ.1.5.3. Уме да идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.</p> <p>БИ.1.5.4. Препознаје најчешће болести, стања, деформитете и уме да примени мере превенције, а посебно значај вакцинације у склопу тих мера.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.5.1. Уочава повезаност између грађе и функције органа и органских система човека.</p> <p>БИ.2.5.2. Уме да објасни физиолошке процесе организма човека и њихову повезаност.</p> <p>БИ.2.5.3. Уме да општа знања о променама у пубертету, повеже са сопственим искуствима и одговорно се понаша у вези са репродуктивним здрављем.</p> <p>БИ.2.5.4. Процењује када може сама себи да помогне и када је поребно потражити лекарску помоћ.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.5.1. Тумачи садејство нервног и ендокриног система у одржавању хомеостазе организма човека.</p> <p>БИ.3.5.2. Тумачи улогу нервог ендокриног система на настанак промене у адолесценцији.</p> <p>БИ.3.5.2. Објашњава механизме и поремећаја функције органских система и истиче значај имунитета.</p> <p>БИ.3.5.3. Вреднује различите животне стилове и утицај медија на понашање младих.</p> <p>БИ.3.5.4. Повезује настанак болести, а посебно болести зависности са ризичним облицима понашања и стресом (односно поремећајима психичког стања и здравља личности).</p>

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета биологија</p>	<p>Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговоран однос према околини, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и предузетништво, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.</p>
---	---

Дидактичко-методичко остваривања програма:

Програм наставе и учења биологије оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Они омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водиља наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења биологије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Начини прилагођавања:

За рад са даровитим ученицима биће организовани посебни часови (додатна настава), на којима ће се ученици спремати за такмичења локалног и државног нивоа, али и радити школске, локалне и међународне пројекте. За ученике који теже савладавају градиво биће организована допунска настава. Ученици који раде по индивидуалном образовном плану имаће посебан план рада зависно од њихових могућности.

Активности:

Активности **наставника** – обухватају различите активности у току часа: као предавач, демонстратор, активни учесник у дебати, координатор ученичких активности, ауторитет у образовном и васпитном смислу, евалуатор, усмерава активности ученика, подстиче ученике на размишљање

Активности **ученика** – слуша, посматра, описује, упоређује, истражује, предлаже акције, илуструје примерима, идентификује, групише, повезује, демонстрира, планира, процењује, проверава...

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: иницијални тест, праћење напредовања, усмена одговарања, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, рад у тиму, рад на пројектним задацима, тестови који помажу да се сагледа постигнуће ученика и оставареност исхода.

Корелација са другим предметима :

Математика - представљање група организама Веновим дијаграмима, Физичко и здравствено васпитање – Физичка активност и здравље, Информатика и рачунарство - ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, Географија – одговорност човека према планети Земљи, Техника и технологија - израда кућица и хранилица за птице, Ликовна култура - цртање и обележавање, Српски језик и књижевност - писање есеја, извештаја.

Литература (за наставнике и ученике)

1. **Биологија 6, уџбеник из два дела за шести разред основне школе (Нови Логос, 2019)** - Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски

2.10.3 Разред: Седми**Фонд часова:****Задаци:**

Ученици треба да:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	2	72

- науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас;
- стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организм као целину;
- упознају основну грађу и улогу коже;
- упознају облик и грађу костију и мишића;
- упознају грађу и функцију нервног система и чула;
- упознају грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом;
- упознају грађу и функцију система органа за варење;
- упознају грађу и функцију система органа за дисање;
- упознају грађу и функцију система органа за циркулацију;
- упознају грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја;
- упознају грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол;
- упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека;
- науче основна правила пружања прве помоћи;
- развијају неопходне хигијенске навике;
- схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља; • схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРЕПОРУЧЕНИ
<ul style="list-style-type: none"> – прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; – упореди бесполно и полно размножавање; – идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији; – одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији; – шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу; – одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; – упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; – користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; – разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; – повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила; – идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; – илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; – упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; – повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; 	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. Наслеђивање пола. Наследне болести. Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавања.</p>
	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<p>Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. Симетрија, цефализација и сегментација код животиња. Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака). Ћелије са специфичном функцијом: мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице... Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима.</p>
	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<p>Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).</p>
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<p>Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације).</p>

<ul style="list-style-type: none"> – анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; – предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; – анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; – идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); – планира време за рад, одмор и рекреацију; – доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; – аргументује предности вакцинације; – примени поступке збрињавања лакших облика крварења; – расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости. 	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<p>Мреже исхране. Животне области. Конвергенција и дивергенција животних форми. Заштита природе. Заштита биодиверзитета.</p> <p>Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија.</p>
---	------------------------	--

Кључни појмови: правила наслеђивања особина, принципи грађе и функције, систематика, докази еволуције, структура популације, адаптације, мреже исхране, вируси, уравнотежена исхрана, прва помоћ, адолесценција, животне области, заштита биодиверзитета

Биологија-општи стандарди постигнућа на крају 7. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	БИ.1.1.1.Наводи особине живих бића – ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт – на одабраном моделу. БИ.1.1.2.Дефинише појам врсте и именује систематске категорије. БИ.1.1.3. Разврстава бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама. БИ.1.1.4.Уме да уочи везе међу организмима на дрвету живота. БИ.1.6.2.Очитава резултате истраживања/експеримента приказаних на различите начине. БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.
	СРЕДЊИ НИВО	БИ.2.1.1.Уочава да се вишећелијност независно развила у неколико еукриотских група (биљке, гљиве, животиње). БИ.2.1.2.Повезује прилагођености одређене групе организама са начином живота, условима средине и њиховом животном формом.
		БИ.2.1.3.Примењује правила класификације и користи дихотомне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу. БИ.2.1.4.Корисати доказе еволуције (постојање и настанак фосила, предачке форме укључујући и предачке форме човека) за тумачење филогенетских низова. БИ.2.6.2. Уме да симболички прикаже резултате истраживања/експеримента. БИ.2.6.3. Уме да безбедно рукује лабораторијским прибором и опремом за теренски рад.
	НАПРЕДНИ НИВО	БИ.3.1.1. Анализира корелацију између животне форме и распрострањења одређених група организама. БИ.3.1.2. Уочава везу између систематских и филогенетских категорија, успостављајући везе међу организмима на стаблу живота у односу на време настанка (геолошка доба). БИ.3.1.3. Селекује и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи. БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.2.1. Уочава основне елементе грађе ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије).</p> <p>БИ.1.2.2. Дефинише нивое организације организма (ћелија, ткива, органи, органски системи, организам).</p> <p>БИ.1.2.3. Разликује и пореди основне морфолошке и анатомске карактеристике одабраних представника таксона.</p> <p>БИ.1.2.4. Уме да наведе основне чињенице о јединству грађе и функције методски одабраних представника живих бића.</p> <p>БИ.1.6.1. При доношењу одлука у свакодневном животу препознаје елементе научног метода (посматрање, уочавање, праћење, описивање, закључивање) и према упутству реализује једноставне експерименте (у лабораторији и на терену).</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.2.1. Уме да објасни улогу и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије (ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми).</p> <p>БИ.2.2.2. Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму.</p> <p>БИ.2.2.3. Тумачи основне чињенице о грађи и начину функционисања организама, као и сличности и разлике у обављању животних процеса (нпр. исхране, дисања, излучивања).</p> <p>БИ.2.2.4. Објашњава значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма.</p> <p>БИ.2.6.1. Уме да евидентира и систематизује податке истраживања/експеримента и процени њихову релевантност за извођење закључка.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.2.1. Успоставља везу између различитих метаболичких процеса са опстанком организама у различитим условима средине.</p> <p>БИ.3.2.2. Пореди функционисање органа и органских система код различитих група организама.</p> <p>БИ.3.2.3. Успоставља везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине и објашњава је на примерима.</p>
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.3.1. Дефинише појам наследних особина и објашњава на примерима.</p> <p>БИ.1.3.2. Разликује полно од бесполог размножавања и разуме значај полног размножавања за разноврсност живог света.</p> <p>БИ.1.3.3. Описује животне циклусе код организама (од настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти).</p> <p>БИ.1.3.4. Наводи примере природне селекције (конкуренција, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција).</p> <p>БИ.1.3.5. Наводи примере вештачке селекције (стварање раса и сорти гајених организама).</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.3.1. Разликује и описује ћелијске деобе (митозу и мејозу) и објашњава њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма.</p> <p>БИ.2.3.2. Уме да објасни функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, ген).</p> <p>БИ.2.3.3. Препознаје промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.</p> <p>БИ.2.3.4. Уме да објасни деловање природне и вештачке селекције на примерима.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.3.1. Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба.</p> <p>БИ.3.3.2. Уочава везу између филогенетског положаја и стадијума животног циклуса.</p> <p>БИ.3.3.3. Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности које доводе до еволутивних промена.</p> <p>БИ.3.3.4. Тумачи правила наслеђивања на примерима (првенствено доминантно рецесивног наслеђивања).</p> <p>БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.4.1. Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера).</p> <p>БИ.1.4.2. Препознаје типичне представнике екосистема у непосредном окружењу и одговорно се односи према њима.</p> <p>БИ.1.4.3. Описује значај биодиверзитета и властите одговорности за његову заштиту.</p> <p>БИ.1.4.4. Препознаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине и разуме значај тих мера са аспекта одрживог развоја.</p> <p>БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.4.1. Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге.</p> <p>БИ.2.4.2. Увиђа значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему.</p> <p>БИ.2.4.3. Разликује типичне екосистеме и њихове најважније представнике у Србији (биодиверзитет Србије).</p> <p>БИ.2.4.4. Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.4.1. Уме да објасни преносе супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема.</p>

		<p>БИ.3.4.2. Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине и зна како може да их примени.</p> <p>БИ.3.4.3. Повезује распоред биома на Земљи са чиниоцима који га одређују.</p> <p>БИ.3.4.4. Анализира конфликт између потребе развоја људског друштва и очувања природе и биодиверзитета.</p> <p>БИ.3.4.5. Вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу.</p> <p>БИ.3.6.2. Користи више извора информација током истраживачког рада.</p>
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.5.1. Именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге.</p> <p>БИ.1.5.2. Познаје биолошки смисао адолесценције.</p> <p>БИ.1.5.3. Уме да идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.</p> <p>БИ.1.5.4. Препознаје најчешће болести, стања, деформитете и уме да примени мере превенције, а посебно значај вакцинације у склопу тих мера.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.5.1. Уочава повезаност између грађе и функције органа и органских система човека.</p> <p>БИ.2.5.2. Уме да објасни физиолошке процесе организма човека и њихову повезаност.</p> <p>БИ.2.5.3. Уме да општа знања о променама у пубертету, повеже са сопственим искуствима и одговорно се понаша у вези са репродуктивним здрављем.</p> <p>БИ.2.5.4. Процењује када може сама себи да помогне и када је поребно потражити лекарску помоћ.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.5.1. Тумачи садејство нервног и ендокриног система у одржавању хомеостазе организма човека.</p> <p>БИ.3.5.2. Тумачи улогу нервог ендокриног система на настанак промене у адолесценцији.</p> <p>БИ.3.5.2. Објашњава механизме и поремећаја функције органских система и истиче значај имунитета.</p> <p>БИ.3.5.3. Вреднује различите животне стилове и утицај медија на понашање младих.</p> <p>БИ.3.5.4. Повезује настанак болести, а посебно болести зависности са ризичним облицима понашања и стресом (односно поремећајима психичког стања и здравља личности).</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета Биологија

Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговоран однос према околина, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и предузетништво, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Дидактичко-методичко остваривања програма:

Програм наставе и учења биологије оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Они омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водила наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења биологије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Начини прилагођавања:

За рад са даровитим ученицима биће организовани посебни часови (додатна настава), на којима ће се ученици спремати за такмичења локалног и државног нивоа, али и радити школске, локалне и међународне пројекте. За ученике који теже савладавају градиво биће организована допунска настава. Ученици који раде по индивидуалном образовном плану имаће посебан план рада зависно од њихових могућности. **Активности:** Активности **наставника** – обухватају различите активности у току часа: као предавач, демонстратор, активни учесник у дебати, координатор ученичких активности, ауторитет у образовном и васпитном смислу, евалуатор, усмерава активности ученика, подстиче ученике на размишљање. Активности **ученика** – слуша, посматра, описује, упоређује, истражује, предлаже акције, илуструје примерима, идентификује, групише, повезује, демонстрира, планира, процењује, проверава...

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: иницијални тест, праћење напредовања, усмена одговарања, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, рад у тиму, рад на пројектним задацима, тестови који помажу да се сагледа постигнуће ученика и оставареност исхода.

Корелација са другим предметима :

Математика - представљање група организама Веновим дијаграмима, Физичко и здравствено васпитање – Физичка активност и здравље, Информатика и рачунарство - ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, Географија – одговорност човека према планети Земљи, Техника и технологија - израда кућица и хранилица за птице, Ликовна култура - цртање и обележавање, Српски језик и књижевност - писање есеја, извештаја.

Литература (за наставнике и ученике)

1. **Биологија 7, уџбеник за осми разред основне школе (Нови Логос)** Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски

2.10.4 Разред: Осми**Фонд часова:**

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Осми	2	68

Задаци: Ученици треба да:

- Упознају појам биолошке разноврсности и њен значај за опстанак и еволуцију живота на Земљи;
- Науче и схвате нивое организације живог света у природи;
- Упознају предметистраживања екологије и њен значај; - Упознају компоненте животне средине;
- Упознају еколошке фактореи њихов значај за живи свет;
- Схвате основне односе исхране и повезаност живих бића у ланцима исхране;
- Схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамикуодноса материје и енергије;
- Схвате значај еколошке равнотеже за одржање екосистема;
- Упознају основне типове екосистема и животне услове у њима;
- Стекну знања у вези са изворима и последицама загађивања животне средине;
- Упознају глобалне последице загађивања животне средине;
- Упознају појам и концепцију одрживог развоја;
- Разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине;
- Упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења;
- Изграде ставове, развију знања и умења неопходна за заштиту животне средине и допринос одрживом развоју;
- Развију еколошку, здравствену и културу живљења.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; – идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини; -одговорно се односи према свом здрављу -изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота -повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона -идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота -доведе у везу промену животних услова са еволуцијом живота на планети -истажи давно нестале екосистеме -повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена -повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције -установи узрочно последичну везу између губитка врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране -критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи. 	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<ul style="list-style-type: none"> – Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. – Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. – Принцип економичности грађе и функције живих бића улога и значај ензима. – Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. – Надажљивост, проводљивост, контрактилност. – Чулно-нервни систем животиња. – Рефлексни лук. – Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула. – Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. – Хомеостаза – принцип повратне спреге. – Фотосинтеза – Ћелијско дисање. – Транспирација. – Температурна регулација.
	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<ul style="list-style-type: none"> – Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. – Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). – Заштита од полно преносивих болести контрацепција. – Одговорност за сопствено здравље

<p>– Повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије;</p> <p>– Истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања</p> <p>– Истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју;</p>	<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – „Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. – Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. – Строматолити. – Излазак из воде на копно.
	<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Улуткавање и пресвлачење инсеката. – Пубертет и адолесценцијачовека. – Цветање, плодоношење и сазревање плодова биљака. – Теорија еволуције. Постанак нових врста кроз еволуционе процесе. – Еволуција човека.
	<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. – Циклуси кружења основних супстанци у природи (H₂O, C, N) и њихова повезаност. – Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми(лишајеви). – Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. – Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.І.Р.Р.О. концепт). – Типични екосистеми Србије. – Ретке и угрожене врсте Србије. – Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. – Последице глобалних промена.

Кључни појмови: грађа живих бића, метаболизам, матичне ћелије, хуморална регулација, неуротрансмитери, хомеостаза, транспирација, адолесценција, контрацепција, цијанобактерије, строматолити, азотофиксација, комплекс климакса, азотофиксација, микориза, симбиоза, капацитет средине, одрживи развој, интродукција, реинтродукција, инвазивне врсте.

Биологија-општи стандарди постигнућа на крају 8. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	БИ.1.2.1. Уочава основне елементе грађе ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије). БИ.1.2.2. Дефинише нивое организације организма (ћелија, ткива, органи, органски системи, организам). БИ.1.2.3. Разликује и пореди основне морфолошке и анатомске карактеристике одабраних представника таксона. БИ.1.2.4. Уме да наведе основне чињенице о јединству грађе и функције методски одабраних представника живих бића. БИ.1.6.1. При доношењу одлука у свакодневном животу препознаје елементе научног метода (посматрање, уочавање, праћење, описивање, закључивање) и према упутству реализује једноставне експерименте (у лабораторији и на терену).
	СРЕДЊИ НИВО	БИ.2.2.1. Уме да објасни улогу и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије (ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми). БИ.2.2.2. Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму. БИ.2.2.3. Тумачи основне чињенице о грађи и начину функционисања организама, као и сличности и разлике у обављању животних процеса (нпр. исхране, дисања, излучивања). БИ.2.2.4. Објашњава значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма. БИ.2.6.1. Уме да евидентира и систематизује податке истраживања/експеримента и процени њихову релевантност за извођење закључка.
	НАПРЕДНИ НИВО	БИ.3.2.1. Успоставља везу између различитих метаболичких процеса са опстанком организама у различитим условима средине. БИ.3.2.2. Пореди функционисање органа и органских система код различитих група организама. БИ.3.2.3. Успоставља везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине и објашњава је на примерима.

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.5.1. Именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге.</p> <p>БИ.1.5.2. Познаје биолошки смисао адолесценције.</p> <p>БИ.1.5.3. Уме да идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.</p> <p>БИ.1.5.4. Препознаје најчешће болести, стања, деформитете и уме да примени мере превенције, а посебно значај вакцинације у склопу тих мера.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.5.1. Уочава повезаност између грађе и функције органа и органских система човека.</p> <p>БИ.2.5.2. Уме да објасни физиолошке процесе организма човека и њихову повезаност.</p> <p>БИ.2.5.3. Уме да општа знања о променама у пубертету, повеже са сопственим искуствима и одговорно</p>
		<p>се понаша у вези са репродуктивним здрављем.</p> <p>БИ.2.5.4. Процењује када може сама себи да помогне и када је поребно потражити лекарску помоћ.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.5.1. Тумачи садејство нервног и ендокриног система у одржавању хомеостазе организма човека.</p> <p>БИ.3.5.2. Тумачи улогу нервог ендокриног система на настанак промене у адолесценцији.</p> <p>БИ.3.5.2. Објашњава механизме и поремећаја функције органских система и истиче значај имунитета.</p> <p>БИ.3.5.3. Вреднује различите животне стилове и утицај медија на понашање младих.</p> <p>БИ.3.5.4. Повезује настанак болести, а посебно болести зависности са ризичним облицима понашања и стресом (односно поремећајима психичког стања и здравља личности).</p>
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.1.1.Наводи особине живих бића – ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт – на одабраном моделу.</p> <p>БИ.1.1.2.Дефинише појам врсте и именује систематске категорије.</p> <p>БИ.1.1.3. Разврстава бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама.</p> <p>БИ.1.1.4.Уме да уочи везе међу организмима на дрвету живота.</p> <p>БИ.1.6.2.Очитава резултате истраживања/експеримента приказаних на различите начине.</p> <p>БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.</p>

	<p>СРЕДЊИ НИВО</p>	<p>БИ.2.1.1.Уочава да се вишећеличност независно развила у неколико еукриотских група (биљке, гљиве, животиње).</p> <p>БИ.2.1.2.Повезује прилагођености одређене групе организама са начином живота, условима средине и њиховом животном формом.</p> <p>БИ.2.1.3.Примењује правила класификације и користи дихотомне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу.</p> <p>БИ.2.1.4.Корисати доказе еволуције (постојање и настанак фосила, предачке форме укључујући и предачке форме човека) за тумачење филогенетских низова.</p> <p>БИ.2.6.2. Уме да симболички прикаже резултате истраживања/експеримента.</p> <p>БИ.2.6.3. Уме да безбедно рукује лабораторијским прибором и опремом за теренски рад.</p>
	<p>НАПРЕДНИ НИВО</p>	<p>БИ.3.1.1. Анализира корелацију између животне форме и распрострањења одређених група организама.</p> <p>БИ.3.1.2. Уочава везу између систематских и филогенетских категорија, успостављајући везе међу организмима на стаблу живота у односу на време настанка (геолошка доба).</p> <p>БИ.3.1.3. Селектује и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи.</p> <p>БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.</p>
<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>БИ.1.3.1. Дефинише појам наследних особина и објашњава на примерима.</p> <p>БИ.1.3.2. Разликује полно од бесполог размножавања и разуме значај полног размножавања за разноврсност живог света.</p> <p>БИ.1.3.3. Описује животне циклусе код организама (од настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти).</p> <p>БИ.1.3.4. Наводи примере природне селекције (конкуренција, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција).</p>
	<p>СРЕДЊИ НИВО</p>	<p>БИ.1.3.5. Наводи примере вештачке селекције (стварање раса и сорти гајених организама).</p> <p>БИ.2.3.1. Разликује и описује ћелијске деобе (митозу и мејозу) и објашњава њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма.</p> <p>БИ.2.3.2. Уме да објасни функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, ген).</p> <p>БИ.2.3.3. Препознаје промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине.</p> <p>БИ.2.3.4. Уме да објасни деловање природне и вештачке селекције на примерима.</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.3.1. Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба.</p> <p>БИ.3.3.2. Уочава везу између филогенетског положаја и стадијума животног циклуса.</p> <p>БИ.3.3.3. Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности које доводе до еволутивних промена.</p> <p>БИ.3.3.4. Тумачи правила наслеђивања на примерима (првенствено доминантно рецесивног наслеђивања).</p> <p>БИ.3.6.3. Уме самостално да осмисли једноставан експеримент за проверу појава и процеса код живих бића и резултате прикаже на различите начине.</p>
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	ОСНОВНИ НИВО	<p>БИ.1.4.1. Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера).</p> <p>БИ.1.4.2. Препознаје типичне представнике екосистема у непосредном окружењу и одговорно се односи према њима.</p> <p>БИ.1.4.3. Описује значај биодиверзитета и властите одговорности за његову заштиту.</p> <p>БИ.1.4.4. Препознаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине и разуме значај тих мера са аспекта одрживог развоја.</p> <p>БИ.1.6.3. Поштује безбедносна правила приликом лабораторијског и теренског рада.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>БИ.2.4.1. Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге.</p> <p>БИ.2.4.2. Увиђа значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему.</p> <p>БИ.2.4.3. Разликује типичне екосистеме и њихове најважније представнике у Србији (биодиверзитет Србије).</p> <p>БИ.2.4.4. Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>БИ.3.4.1. Уме да објасни преносе супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема.</p> <p>БИ.3.4.2. Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине и зна како може да их примени.</p> <p>БИ.3.4.3. Повезује распоред биома на Земљи са чиниоцима који га одређују.</p> <p>БИ.3.4.4. Анализира конфликт између потребе развоја људског друштва и очувања природе и биодиверзитета.</p> <p>БИ.3.4.5. Вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу.</p> <p>БИ.3.6.2. Користи више извора информација током истраживачког рада.</p>

Дидактичко-методичко остваривања програма:

Програм наставе и учења биологије оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Они омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водила наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења биологије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

У настави биологије предвиђено је 18 часова додатне наставе. **Активности:**

Активности **наставника** – обухватају различите активности у току часа: као предавач, демонстратор, активни учесник у дебати, координатор ученичких активности, ауторитет у образовном и васпитном смислу, евалуатор, усмерава активности ученика, подстиче ученике на размишљање. Активности **ученика** – слуша, посматра, описује, упоређује, истражује, предлаже акције, илуструје примерима, идентификује, групише, повезује, демонстрира, планира, процењује, проверава...

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: иницијални тест, праћење напредовања, усмена одговарања, активност на часу, самосталан рад, рад у групи, рад у тиму, рад на пројектним задацима, тестови који помажу да се сагледа постигнуће ученика и оставареност исхода.

Корелација са другим предметима :

Математика - представљање група организама Веновим дијаграмима, Физичко и здравствено васпитање – Физичка активност и здравље, Информатика и рачунарство - ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, Географија – одговорност човека према планети Земљи, Техника и технологија - израда кућица и хранилица за птице, Ликовна култура - цртање и обележавање, Српски језик и књижевност - писање есеја, извештаја. **Литература (за наставнике и ученике)**

1. **Биологија 8, уџбеник за осми разред основне школе** - Милица Маркелић, Ива Лакић, Невена Кузмановић, Катарина Зељић (Вулкан)

2.11. Хемија

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и:

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина - развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу Завод за унапређивање образовања и васпитања
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци,

Интернет)

- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

2.11.1 Разред: Седми

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Седми	2	72

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<p>-идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама и принципима одрживог развоја;</p> <p>– објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;</p> <p>– објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима;</p> <p>– налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p>	<p>1. ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС</p>	<p>Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном животу.</p> <p>Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једињења и смеше.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u> демонстрирање узорака елемената, једињења и смеша.</p>

<p>-правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини;</p> <p>-експериментално појединачно и у групи испита, опишеи објасни физичка и хемијска својства супстанци физичке и хемијске промене супстанци;</p> <p>– повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама;</p> <p>– налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p> <p>– тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа;</p>	<p>2.ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА</p>	<p>Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор.</p> <p>Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u> демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских техника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и промена супстанци.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 1:</u> основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 2:</u> физичка својства супстанци, мерење масе, запремине и температуре супстанце.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 3:</u> физичке и хемијске промене супстанци.</p>
<p>– објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;</p> <p>– представља структуру атома помоћу модела и хемијских симбола;</p> <p>– разликује хемијске елементе на основу хемијских симбола;</p> <p>– повезује распоред електрона у атому елемента с</p>	<p>3. АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ</p>	<p>Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи.</p> <p>Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач.</p> <p>Атомски и масени број, изотопи.</p> <p>Распоред електрона по нивоима у атомима елемената.</p> <p>Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима елемената и положаја елемената у ПСЕ.</p> <p>Племенити гасови. Својства и примена.</p>

<p>положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;</p> <ul style="list-style-type: none"> – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; 		<p><u>Демонстрациони огледи:</u> формулисање претпоставке о честичној грађи супстанци.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 4:</u> одређивање валентног нивоа и броја валентних електрона.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – објашњава основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; – представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; 	<p>4. МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА</p>	<p>Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u> својства супстанци са ковалентном и јонском везом.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 5:</u> упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце; – изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику; 	<p>5. ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ</p>	<p>Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.</p> <p><u>Демонстрациони огледи:</u> састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и презасићени раствори; раздвајање састојака смеша.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 6:</u> испитивање растворљивости супстанци.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 7:</u> раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање помоћу магнета.</p>

<p>– тумачи ознаке са амбалаже супстанци / комерцијалних производа;</p>		
<p>-напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квалитативно и квантитативно значење; -квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p>	<p>6. ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ</p>	<p>Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине. <u>Демонстрациони огледи</u>: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему. <u>Лабораторијска вежба 8</u>: састављање једначина хемијских реакција.</p>
<p>-квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса; – налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p>	<p>7. ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ</p>	<p>Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. <u>Лабораторијска вежба 9</u>: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.</p>

<p>-опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника;</p> <p>– разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења;</p> <p>– индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора;</p> <p>– налази потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;</p> <p>-тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа</p>	<p>8. ВОДНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ</p>	<p>Водоник.</p> <p>Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија.</p> <p>Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства.</p> <p>Мера киселости раствора: рН-скала.</p> <p>Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база).</p> <p>Соли: формуле и називи. <u>Демонстрациони огледи:</u> испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција неутрализације.</p> <p><u>Лабораторијска вежба 10:</u> испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.</p>
--	---	---

ХЕМИЈА-општи стандарди постигнућа на крају 7. разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
<p>ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТ АЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>ХЕ 1.1.1. зна да прави разлику између елемената једињења и смеша из свакодневног живота ,на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ 1.1.2.зна о практичној примени елемената једињења и смеша из сопственог окружења,на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ 1.1.3.зна на основу којих својстава супстанце могу да се разликују,којим врстама промена супстанце подлежу,као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ 1.1.8.зна значење термина: супстанца, смеша , елемент,једињење</p> <p>ХЕ 1.1.12.уме да у једноставним огледима испита својства супстанци(агрегатно стање, мирис,боју, магнетна својстава,растворљивост), као и да та својства опише</p> <p>ХЕ 1.6.1.уме да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и рад са супстанцама ХЕ 1.6.2.уме да изведе експеримент према датом упутству</p>

	СРЕДЊИ НИВО	ХЕ 2.1.2. зна значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, ХЕ 2.6.3. уме да изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.1.1. разуме разлику између чистих супстанци (елементи и једињења) и смеша на основу врсте честица које их изграђују ХЕ 3.1.2. разуме како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ХЕ 1.1.1. зна да прави разлику између елемената ,једињења и смеша из свакодневног живота ,на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2. зна о практичној примени елемената ,једињења и смеша из сопственог окружења,на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3. зна на основу којих својстава супстанце могу да се разликују,којим врстама промена супстанце подлежу,као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ 1.1.8. зна значење термина: супстанца, смеша , елемент,једињење ХЕ 1.1.9. уме да загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ 1.1.10. да измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ 1.1.12. уме да у једноставним огледима испита својства супстанци(агрегатно стање,мирис,боју,магнетна својстава,растворљивост),као и да та својства опише ХЕ 1.6.1. уме да безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и рад са супстанцама ХЕ 1.6.2. уме да изведе експеримент према датом упутству
	СРЕДЊИ НИВО	ХЕ 2.1.7. у огледима испитује својства супстанци да податке о супстанцама приказује табеларно или шематски ХЕ 2.6.1. уме да прикупи податке посматрањем и мерењем и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ 2.6.2. уме да табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ 2.6.3. уме да изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.1.2. разуме како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ 3.1.8. уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање,да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ 3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ 3.6.2. постави хипотезе ХЕ 3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ 3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	ОСНОВНИ НИВО	ХЕ 1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената ХЕ 1.1.8. зна значење следећих термина: супстанца ,смеша, елемент, једињење, атом
	СРЕДЊИ НИВО	ХЕ 2.1.2 . зна значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа, синтеза,изотоп
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.1.2. разуме како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ 3.1.4. разуме структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома ,молекула и јона

МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	ОСНОВНИ НИВО	ХЕ 1.1.1. зна да прави разлику између елемената ,једињења и смеша из свакодневног живота ,на основу њихове сложености ХЕ 1.1.2. зна о практичној примени елемената ,једињења и смеша из сопственог окружења,на основу њихових својстава ХЕ 1.1.3. зна на основу којих својстава супстанце могу да се разликују,којим врстама промена супстанце подлежу,као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ 1.1.4. зна да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и да се те честице међусобно разликују по наелектрисању и сложености грађе ХЕ 1.1.5. зна тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења ХЕ 1.1.8. зна значење следећих термина: супстанца ,смеша, елемент, једињење, атом ,молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксид
	СРЕДЊИ НИВО	ХЕ 2.1.1. зна како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ 2.1.4. зна да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.1.1. разуме разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша на основу врста честица које их изграђују ХЕ 3.1.3. разумеда су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ 3.1.4. разуме структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома ,молекула и јона

<p>ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>ХЕ 1.1.1. зна да прави разлику између елемената ,једињења и смеша из свакодневног живота ,на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ 1.1.2.зна о практичној примени елемената ,једињења и смеша из сопственог окружења,на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ 1.1.4. зна да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и да се те честице међусобно разликују по наелектрисању и сложености грађе</p> <p>ХЕ 1.1.5. зна тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима</p> <p>ХЕ 1.1.7. зна шта су раствори,како настају и примере раствора у свакодневном живот</p> <p>ХЕ 1.1.8. зна значење следећих термина: супстанца ,смеша, елемент, једињење, атом ,молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксид</p> <p>ХЕ 1.1.10. да измери масу, запремину и температуру супстанце</p> <p>ХЕ 1.1.11. да састави апаратуру и изведе поступак цеђења</p> <p>ХЕ 1.1.12.уме да у једноставним огледима испита својства супстанци(агрегатно стање,мирис,боју,магнетна својстава,растворљивост),као и да та својства опише</p> <p>ХЕ 1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ 1.6.1.уме дабезбедно рукује основном опремом за експериментални рад и рад са супстанцама</p>
	<p>СРЕДЊИ НИВО</p>	<p>ХЕ 2.1.2. зна значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа, синтеза,изотоп...</p> <p>ХЕ 2.1.3. зна шта је засићен, незасићен и презасићен раствор</p> <p>ХЕ 2.1.5. уме да изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)</p> <p>ХЕ 2.1.6. уме да промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)</p> <p>ХЕ 2.1.9. уме да израчуна масу растворене супстанцеи растварача на основу процентног састава и обрнуто</p> <p>ХЕ 2.1.10. уме да направи раствор одређеног процентног састава</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ХЕ 3.1.5.разуме зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача</p> <p>ХЕ 3.1.7. на основу својства састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање</p> <p>ХЕ 3.1.8. уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/ проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултат табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ 3.1.9. уме да израчуна процентну заступљеност неке супстанце у смеси</p>
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ХЕ 1.1.5. зна тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.1.6. зна квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења,и квалитативно значење хемијских једначина реакције оксидације</p> <p>ХЕ 1.1.8. зна значење термина:супстанца, смеша ,раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза јонска веза, оксид, оксидација, киселина, база, со, индикатор</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ХЕ 2.1.2. зна значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа, синтеза,изотоп ХЕ 2.1.4. зна да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и хемијске реакције неутрализације</p> <p>ХЕ 2.2.1. зна да на основу назива оксида састави хемијску формулу</p> <p>ХЕ 2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.1.4. разуме структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома ,молекула и јона
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ХЕ 1.1.1. зна да прави разлику између елемената ,једињења и смеша из свакодневног живота ,на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ 1.1.2.зна о практичној примени елемената ,једињења и смеша из сопственог окружења,на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ 1.1.4. зна да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и да се те честице међусобно разликују по наелектрисању и сложености грађе</p> <p>ХЕ 1.1.5. зна тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.1.6. зна квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења,и квалитативно значење хемијских</p>

		једначина реакције оксидације ХЕ 1.1.8. зна значење термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза јонска веза, оксид, оксидација, киселина, база, со, индикатор
	СРЕДЊИ НИВО	ХЕ 2.1.2. зна значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа, синтеза, изотоп ХЕ 2.1.8. уме да израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, тј. да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ 2.2.1. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.1.9. уме да израчуна процентну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце ХЕ 3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ 3.6.2. постави хипотезе ХЕ 3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ 3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА; СОЛИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ХЕ 1.1.1. зна да прави разлику између елемената једињења и смеша из свакодневног живота ,на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ 1.1.2.зна о практичној примени елемената једињења и смеша из сопственог окружења,на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ 1.1.4. зна да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и да се те честице међусобно разликују по наелектрисању и сложености грађе</p> <p>ХЕ 1.1.5. зна тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ 1.1.6. зна квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења,и квалитативно значење хемијских једначина реакције оксидације</p> <p>ХЕ 1.1.7. зна шта су раствори,како настају и примере раствора у свакодневном живот</p> <p>ХЕ 1.1.8. зна значење термина:супстанца, смеша ,раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза јонска веза, оксид, оксидација, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ 1.2.1. зна основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање,проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)</p> <p>ХЕ 1.2.3. зна да препозна метале(Na,Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава</p> <p>ХЕ 1.2.4. зна да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ 1.2.5. зна примере оксида , киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p> <p>ХЕ 1.2.6. зна основна физичка и хемијска својства оксида,киселина,база и соли ХЕ1.2.7.уме да утврди основна физичка својства оксида(агрегатно стање,боја и мирис)</p> <p>ХЕ1.2.8. уме да докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ХЕ 2.1.2.зна значење термина: анализа, синтеза,анхидрид..</p>
		<p>ХЕ 2.1.4.зна да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења,и једначине хемијских реакција неутрализације</p> <p>ХЕ 2.2.1. зна да на основу назива оксида и киселина, састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ 2.2.3.уме да експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ХЕ 3.1.2.разуме како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ 3.1.8.уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблеми/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ 3.2.1. разуме да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула</p> <p>ХЕ 3.2.2.разуме хемијска својства оксида (реакција са водом, киселинама, базама) ХЕ 3.2.3.разуме да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)</p> <p>ХЕ 3.2.4. разуме да општа својства база зависе од њихове структуре (реакција са киселинама и са киселим оксидима)</p> <p>ХЕ 3.2.5. разуме да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ 3.2.6.уме да изведе реакцију неутрализације</p>
--	----------------------	---

Кључни појмови: материја и супстанца, физичка и хемијска својства супстанци, физичке и хемијске промене супстанци, елементи, једињења, хомогене и хетерогене смеше, поступци за раздвајање састојака смеше, атом, симболи хемијских елемената, грађа атома, изотопи, релативна атомска маса, релативна молекулска маса, електронски омотач, периодни систем елемената, молекули, јони, хемијска веза, валенца, раствори, растворљивост, масени састав, хемијске реакције, типови хемијских реакција, хемијске једначине, закон одржања масе, закон сталних односа маса, количина супстанце, мол, моларна маса, оксиди, киселине, хидроксиди, соли, рН вредност.

Начин остваривања садржаја програма:

методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, рад у лабораторији (експериментална), решавање проблема хеуристички приступ, комбинована, кооперативна, интерактивна, перцептивна, учење кроз игру, учење по моделу, амбијентално учење **облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални, комбиновани

Активности

Наставника-припрема, планира, организује, посматра, предаје, објашњава, демонстрира огледе и изводи експерименте, усмерава активности ученика, помаже, слуша, предвиђа, подстиче ученике на размишљање и сарадњу, задаје ученицима задатке, прати, анализира и вреднује активност и сарадњу ученика на часу, процењује, одлучује, проверава усвојеност појмова, бележи запажања, ради евалуацију.

Ученик-слуша, памти, планира, усваја нова знања, дефинише нове појмове, именује, посматра, препознаје, упоређује, уочава, разликује, закључује, сарађује, примењује, чита, пише, црта, комбинује, решава проблеме, развија тачност, уредност и одговорност према раду, смисао за појмовно и апстрактно мишљење, пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика, процењује сопствени рад и напредак, користи различите изворе знања, мисаоно се ангажује, користи своја постојећа знања и искуства, активан је у саопштавању и преношењу својих запажања, изводи огледе.

Начин праћења и процењивања квалитета програма

Континуирано кроз праћење напредовања ученика и праћење, планирање, остваривање и вредновање наставних садржаја.

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Корелације са другим предметима

Физика (мерење, агрегатно стање супстанци, честични састав супстанце, молекули и њихово хаотично кретање)

Биологија (абиотички и биотички еколошки фактори) Математика (пропорција, одређивање средње вредности)

Литература:

Хемија 7, уџбеник за седми разред основне школе (Нови Логос), Татјана Недељковић, Драгана Анђелковић.

2.11.2 Разред: Осми

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Осми	2	68

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способност апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ТЕМЕ</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини - изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке - наведе заступљеност метала и њихових неорганских једињења у живој и неживој природи 	<p>МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ</p>	<p>Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксида, својства и примена. Демонстрациони огледи:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - испита и опише физичка својства метала, и повеже их с њиховом практичном применом - испита и опише хемијска својства метала, и објасни их на основу структуре атома и положаја метала у Периодном систему елемената - напише формуле и именује оксиде метала и хидроксида (базе) - испита, опише и објасни својства оксида метала и хидроксида (база), препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом - напише и тумачи једначине хемијских реакција метала и њихових једињења 		<p>реакција Na, K, Mg и Ca са водом; реакција MgO и CaO са водом и испитивање својства насталог раствора помоћу лакмус-хартије; испитивање електропроводљивости раствора натријумхидроксида. Лабораторијска вежба I : испитивање физичких својстава метала; реакција метала са киселинама.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини - изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке - наведе заступљеност неметала и њихових неорганских једињења у живој и неживој природи - испита и опише физичка својства неметала, и повеже их с њиховом практичном применом - испита и опише хемијска својства неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја неметала у Периодном систему елемената - пише формуле и именује оксиде неметала и киселина - испита , опише и објасни својства оксида неметала и киселина, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом -пише и тумачи једначине хемијских реакција неметала и њихових једињења 	НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	<p>Неметали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи, сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине, својства и примена. Демонстрациони огледи: добијање сумпор-диоксида и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване сумпорне киселине; добијање угљен-диоксида и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљивости дестиловане воде и хлороводоничне киселине; доказивање базних својстава воденог раствора амонијака. Лабораторијска вежба II испитивање физичких својстава неметала Лабораторијска вежба III: доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус-хартије</p>
<ul style="list-style-type: none"> - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини - изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке - наведе заступљеност неорганских једињења у живој и неживој природи - напише формуле и именује соли 	СОЛИ	<p>Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. Демонстрациони огледи: реакција неутрализације хлороводоничне киселине и раствора натријум-хидроксида;</p>

<p>- испита , опише и објасни својства соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом - препозна физичке и хемијске промене неорганских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама</p>		<p>реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли између калцијум-карбоната и хлороводоничне киселине, раствора гвожђе(III)-хлорида и натријумхидроксида, раствора сребро-нитрата и натријумхлорида.</p> <p>Лабораторијска вежба IV: Добијање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води; добијање баријум-сулфата, доказивање угљеник-диоксида и настајање калцијумкарбоната</p>
<p>- наведе заступљеност органских једињења у живој и неживој природи</p> <p>- разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура</p>	<p>ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА</p>	<p>Својства атома угљеника и многобројних органских једињења.</p> <p>Функционалне групе и класе органских једињења.</p> <p>Општа својства органских једињења.</p> <p>Демонстрациони огледи: упоређивање својстава органских и неорганских једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама</p>
<p>- наведе заступљеност угљоводоника у живој и неживој природи - препозна физичке и хемијске промене угљоводоника у окружењу и представи хемијске промене хемијским једначинама</p> <p>- напише формуле и именује представнике угљоводоника имајући у виду структурну изомерију</p> <p>- разликује угљоводонике са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом</p> <p>- испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника угљоводоника и повеже својства тих једињења са њиховом практичном применом</p> <p>- објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за угљоводонике</p> <p>- изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци у смеси угљоводоника</p>	<p>УГЉОВОДОНИЦИ</p>	<p>Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника. Полимери.</p> <p>Нафта и земни гас.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>Испитивање растворљивости и сагоревање n-хексана (медицински бензин); разликовање засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакција са калијум-перманганатом). Лабораторијска вежба V: састављање модела молекула угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника.</p>

<p>- наведе неке од загађујућих супстанци ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину</p>		
<p>- правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини</p>	<p>ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ</p>	<p>Алкохоли – номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својстав и примена. Масне киселине.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке - наведе заступљеност органских једињења са кисеоником у живој и неживој природи - препозна физичке и хемијске промене органских једињења са кисеоником у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама - напише формуле и именује представнике класа органских једињења са кисеоником имајући у виду структурну изомерију - разликује органска једињења са кисеоником са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом - испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника органских једињења са кисеоником и повеже својства тих једињења са њиховом практичном применом - објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења са кисеоником 		<p>Естри – номенклатура, својства и примена.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>Добијање алкохола алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина; лабораторијско добијање и испитивање својстава етил-етаноата.</p> <p>Лабораторијска вежба VI:</p> <p>Физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атома угљеника у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са натријум-хидрогенкарбонатом</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини - изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке - наведе заступљеност биолошки важних органских једињења у живој природи - опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина - опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине - објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина - наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи 	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	<p>Масти и уља.</p> <p>Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (глукоза и фруктоза), дисахариди (сахароза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза).</p> <p>Аминокиселине. Протеини.</p> <p>Витамини.</p> <p>Демонстрациони огледи: сапонификација масти – сапуни.</p> <p>Лабораторијска вежба VII:</p> <p>Испитивање растворљивости масти и уља, и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада -наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину - критички процени последице људских активностикоје доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха - објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине 	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	<p>Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања.</p> <p>Рециклажа.</p> <p>Зелена хемија.</p>

ХЕМИЈА-општиобразовни стандарди постигнућа на крају 8. Разреда

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ МЕТАЛА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ХЕ 1.2.1. зна основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)</p> <p>ХЕ 1.2.3. зна да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава</p> <p>ХЕ 1.2.4. зна да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ 1.2.5. зна примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p> <p>ХЕ 1.2.6. зна основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p> <p>ХЕ 1.2.7. уме да утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја и мирис)</p> <p>ХЕ 1.2.8. уме да докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p> <p>ХЕ 1.2.10. уме да безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ХЕ 2.1.2. зна значење термина: анализа, синтеза, анхидрид</p> <p>ХЕ 2.1.4. зна да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације</p> <p>ХЕ 2.2.1. зна да на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ 2.2.2. зна да пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p> <p>ХЕ 2.2.3. уме да експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ХЕ 3.1.8. уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ 3.2.1. разуме да су физичка и хемијска својства неметала и метала одређена структуром њихових атома/молекула</p> <p>ХЕ 3.2.2. разуме хемијска својства оксида (реакција са водом, киселинама, базама)</p> <p>ХЕ 3.2.4. разуме да општа својства база зависе од њихове структуре (реакција са киселинама и са киселим оксидима)</p>
НЕМЕТАЛИ,	ОСНОВНИ НИВО	ХЕ 1.2.1. зна основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост

<p>ОКСИДИ НЕМЕТАЛА И КИСЕЛИНЕ</p>		<p>топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) ХЕ1.2.4.зна да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ1.2.5.зна примере оксида , киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ1.2.6.зна основна физичка и хемијска својства оксида,киселина,база и соли ХЕ1.2.7.уме да утврди основна физичка својства оксида(агрегатно стање,боја и мирис) ХЕ1.2.8. уме да докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора ХЕ1. 2.10.уме да безбедно рукује супстанцама,посуђем и прибором</p>
	<p>СРЕДЊИ НИВО</p>	<p>ХЕ 2.1.2.зна значење термина: анализа, синтеза,анхидрид.. ХЕ 2.1.4.зна да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења,и једначине хемијских реакција неутрализације ХЕ 2.2.1. зна да на основу назива оксида и киселина, састави формулу ових супстанци ХЕ 2.2.2. зна да пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ 2.2.3.уме да експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ 2.2.4.уме да испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)</p>
	<p>НАПРЕДНИ НИВО</p>	<p>ХЕ 3.1.8.уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ 3.2.1. разуме да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула ХЕ 3.2.2.разуме хемијска својства оксида (реакција са водом,киселинама,базама) ХЕ 3.2.3.разуме да општа својства киселина зависе од њихове структуре(реакција са хидроксидима,металима, карбонатима,бикарбонатима и базним оксидима)</p>
<p>СОЛИ- ДОБИЈАЊЕ, СВОЈСТВА И ПРИМЕНА</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>ХЕ1.2.4.зна да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ1.2.5.зна примере оксида , киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ 1.2.6. зна основна физичка и хемијска својства оксида,киселина,база и соли ХЕ1.2.9.уме да испита растворљивост соли ХЕ1.2.10.уме да безбедно рукује супстанцама,посуђем и прибором</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>ХЕ 2.1.2.зна значење термина: анализа, синтеза,неутрализација, анхидрид</p> <p>ХЕ 2.1.4.зна да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења,и једначине хемијских реакција неутрализације</p> <p>ХЕ 2.2.1. зна да на основу назива оксида, киселина,база и соли састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ 2.2.2. зна да пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ХЕ 3.1.8.уме да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ 3.2.3.разуме да општа својства киселина зависе од њихове структуре(реакција са</p>
		<p>хидроксидима,металима, карбонатима,бикарбонатима и базним оксидима)</p> <p>ХЕ 3.2.4. разуме да општа својства база зависе од њихове структуре (реакција са киселинама и са киселим оксидима)</p> <p>ХЕ 3.2.5. разуме да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ 3.2.6.уме да изведе реакцију неутрализације</p>
УГЉОВОДОНИЦИ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ХЕ 1.3.1.зна формуле,називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника</p> <p>ХЕ 1.3.2.зна основна физичка и хемијска својства угљоводоника</p> <p>ХЕ 1.3.3. зна практични значај угљоводоника у свакодневном животу</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ХЕ 2.1.2.зна значење термина: супституција, адиција, изомер</p> <p>ХЕ 2.2.2. зна да пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p> <p>ХЕ 2.3.1.зна да пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ХЕ 3.3.1 разуме хемијске реакције угљоводоника</p> <p>ХЕ 3.3.2.разуме видове практичне примене угљоводоника</p> <p>ХЕ 3.3.3.уме да пише једначине хемијских реакција угљоводоника</p>
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	ОСНОВНИ НИВО	<p>ХЕ 1.3.1.зна формуле,називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника,алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p> <p>ХЕ 1.3.2.зна основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p> <p>ХЕ 1.3.3. зна практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ХЕ 2.3.1.зна да пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника</p>

		ХЕ 2.2.2. зна да пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.3.1 разуме хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ 3.3.2. разуме видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају ХЕ 3.3.3. уме да пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	ОСНОВНИ НИВО	ХЕ 1.4.1. зна да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата ,протеина ХЕ 1.4.2. зна примере и заступљеност) масти и уља, угљених хидрата ,протеина
	СРЕДЊИ НИВО	ХЕ 2.4.1. зна најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима
	НАПРЕДНИ НИВО	ХЕ 3.4.1. зна основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ 3.4.2. разуме основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	ОСНОВНИ НИВО	ХЕ 1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начинима њиховог правилног одлагања, а са циљем очувања здравља и животне средине

Кључни појмови садржаја: метали, неметали, оксиди, киселине, хидроксици, соли, угљоводоници, адиција, супституција, полимери, алкохоли, карбоксилне киселине, естри, масти и уља, угљени хидрати, протеини, загађујуће супстанце, рециклажа, зелена хемија.

Начин остваривања садржаја програма: **методе рада:** монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, рад у лабораторији (експериментална), решавање проблема хеуристички приступ, комбинована, кооперативна, интерактивна, перцептивна, учење кроз игру, учење по моделу, амбијентално учење **облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални, комбиновани

Активности

Наставника-припрема, планира, организује, посматра, предаје, објашњава, демонстрира огледе и изводи експерименте, усмерава активности ученика, помаже, слуша, предвиђа, подстиче ученике на размишљање и сарадњу, задаје ученицима задатке, прати, анализира и вреднује активност и сарадњу ученика на часу, процењује, одлучује, проверава усвојеност појмова, бележи запажања, ради евалуацију.

Ученик- слуша, памти, планира, усваја нова знања, дефинише нове појмове, именује, посматра, препознаје, упоређује, уочава, разликује, закључује, сарађује, примењује, чита, пише, црта, комбинује, решава проблеме, развија тачност, уредност и одговорност према раду, смисао за појмовно и апстрактно мишљење, пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика, процењује сопствени рад и напредак, користи различите изворе знања, мисаоно се ангажује, користи своја постојећа знања и искуства, активан је у саопштавању и преношењу својих опажања, изводи огледе.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

У настави орјентисаној на достизање исхода вреднује се процес и продукти учења. Приликом вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша учење и резултат. Свака активност је прилика за процену напредовања и давања повратне информације (формативно проверавање), а ученике треба оспособљавати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода.

Таква пракса праћења напредовања ученика поставља их у позицију да повезују и примењују научене појмове у контекстима обухваћеним демонстративним огледима, доприноси развоју концептуалног разумевања и критичког мишљења.

Праћење напредовања ученика требало би да обухвати све нивое презентовања хемијских садржаја : макроскопски, честични и симболички ниво. Питањима би требало подстицати ученике да предвиде шта ће се десити, да оправдају избор, објасне зашто и како се нешто десило, повежу различите области садржаја, извуку корисне податке, али и да процењују шта нису разумели. Ученике би требало охрабривати да презентују, објашњавају и бране стратегије које користе у решавању проблема.

Оцењивање (сумативно проверавање) је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања циља, исхода и стандарда постигнућа. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Важно је активности ученика у процесу наставе и учења, формативног и сумативног проверавања буду усаглашене према очекиваним исходима, и да се приликом оцењивања од ученика не очекује испуњавање захтева за које нису имали прилику да током наставе развију потребна знања и вештине.

Улога наставника је да води питањима и сугестијама резоновање ученика, као и да пружа повратне информације. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

Корелација са другим предметима

- Техника и технологија (материјали), Географија (привреда Србије), Физика (електрична струја, проводници и изолатори, структура атома, радиоактивност), Биологија (екологија и животна средина, глобалне последице загађења животне средине, животна средина и одрживи развој) Математика.

Литература: *Хемија 8, уџбеник за осми разред основне школе (Нови Логос, 2020), Татјана Недељковић.*

2.12. Техника и технологија

Циљ васпитно-образовног рада је да допринеси техничко - технолошком васпитању и образовању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко - технолошких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничко — технолошких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва.

Задаци наставе технике и технологије су:

- да помаже схватању законитости природних и техничких наука,
- да даје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада, - да помаже развоју стваралачког и критичког мишљења,
- да помаже развоју општих техничких склоности и способности,
- да помаже савладавању основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- да развија прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- да стекну радне навике и оспособе се за међусобну сарадњу и тимски рад,
- да навикну на правилну примену одговарајућих мера заштите на раду и стичу знања о потреби - заштите радне и животне средине,
- да помаже избору струке и занимања.

2.12.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2	72

Оперативни задаци:

Ученици треба да се:

- упознају са програмом технике и технологије,
- упознају са организацијом рада у кабинету за технику и технологију и мерама заштите.
- стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водни и ваздушни,

- стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја,
- упознају пут од идеје до реализације,
- упознају елементе техничког цртања,
- науче приказивати своје идеје помоћу скице,
- науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати основне елементе конфигурације рачунара,
- науче укључити рачунар у рад и функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима.
- реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
- упознају врете и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, картон, кожа, пластичне масе, - упознају основне принципе механичке обраде материјала,
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде, се навикавају на штедњу енергије.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу. 	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	<p>Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. -Правила понашања и рада у кабинету. -Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду. -Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.
<ul style="list-style-type: none"> - процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај 	САОБРАЋАЈ	<p>Улога, значај и историјски развој саобраћаја.</p> <p>Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени.</p> <p>Професије у подручју рада саобраћај.</p> <p>Употреба информационих технологија у савременом саобраћају</p>

<ul style="list-style-type: none"> - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим 		<p>Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон.</p> <p>Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет - правилно чита технички цртеж - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер. 	<p>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p>	<p>Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање угла помоћу лењира и троугаоника).</p> <p>Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање).</p> <p>Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат).</p> <p>Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолуције слике, издавања дела слике.</p> <p>Креирање документа у програму за обраду текста.</p> <p>Форматирање текста, уметање слике и графике.</p> <p>Интернет претрага и приступ online ресурсима.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом самостално израђује једноставан модел 	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	<p>Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине). Врсте, својства и примена природних материјала. Технологија прераде и обраде дрвета. Технологија прераде и обраде коже. Текстилна технологија. Технологија производње папира. Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање). Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање</p>
		<p>наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери и обележава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова 	КОНСТРУКТОР СКО МОДЕЛОВАЊЕ	<p>Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. Тимски рад и подела задужења у тиму.</p>

Кључни појмови: Техника, технологија, животно и радно окружење, скица, технички цртеж, техничка документација идеја, реализација, моделовање, прибор за цртање, саобраћај, алати, материјал, ИКТ уређаји.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини
---	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

Техника и технологија /Математика - Графичке комуникације/Геометрија (угао, оса симетрије)

Техника и технологија /Географија - Графичке комуникације / Картографија (размера)

Техника и технологија /Историја - Увод/праисторија

Техника и технологија /Информатика и рачунарство - Информатичке технологије / Оперативни системи, програм за обраду текста

Техника и технологија / Енглески језик - Информатичке технологије / Unit 6: (видео игре) Техника и технологија /Ликовна

култура - Графичке комуникације / Линија, облик

Литература (за наставнике и ученике)

Техника и технологија за пети разред основне школе, уџбенички комплет (Клетт, 2019), Ненад Стаменовић, Алекса Вучићевић

2.12.2 Разред: Шести**Фонд часова:**

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	2	72

Оперативни задаци:

Ученици треба да се:

- упознају са програмом технике и технологије са организацијом рада у кабинету за технику и технологију и мерама заштите. - Упознају се са саобраћајним системима, управљањем и правилима саобраћаја
- упознају елементе техничког цртања у грађевинарству, - науче приказивати своје идеје помоћу скице,
- науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати основне елементе конфигурације рачунара, - упознају врете и карактеристична својства грађевинских материјала,
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде, се навикавају на штедњу енергије.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
- упознавање са развојем и значајем грађевинарства и урбанизма - препознавање савремене културе становања - класификује кућне инсталације	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	-Значај и развој грађевинарства. -Просторно и урбанистичко планирање -Култура становања
- повезује развој и значај грађевинарства и урбанизма - разуме начин функционисања и примене кућних инсталација - анализира карактеристике савремене културе становања - разуме просторно и урбанистичко планирање		-Кућне инсталације

<p>-класификује врсте саобраћајних објеката према намени; - повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају;</p> <p>- повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;</p> <p>- демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;</p>	САОБРАЋАЈ	<p>-Саобраћајни системи</p> <p>-Прописна инфраструктура - безбедност учесника</p> <p>-Управљање саобраћајном сигнализацијом</p> <p>-Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају</p>
<p>скицира просторни изглед грађевинског објекта - чита и црта грађевински технички цртеж уз помоћ наставника - користи рачуарске апликације за техничко цртање грађевинских објеката уз помоћ наставника - успешно креира дигиталну презентацију и презентује је</p>	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>-Фазе у изградњи грађевинског објекта, ситуациони план - Скица, технички цртеж (ортогонална пројекција и перспектива)</p> <p>-Котирање и симболи</p> <p>-Цртање пресека у грађевинарству</p> <p>-Техничко цртање помоћу рачунара</p> <p>-Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација</p>
<p>класификује грађевинске материјале према врсти и својствима</p> <p>Процењује могућности њихове примене са утицајем на животну средину;</p> <p>Реализује активност која указује на важност рециклаже; образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије;</p> <p>Повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;</p> <p>Изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду;</p>	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	<p>Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала</p> <p>-Техничка средства у грађевинарству</p> <p>-Организација рада у грађевинарству -Рециклажа материјала у грађевинарству и заштита животне средине -Техничка средства у пољопривреди -Организација рада у пољопривреди.</p> <p>-Рециклажа материјала у пољопривреди заштита животне средине, Обновљиви извори енергије</p> <p>-Мере за рационално и безбедно коришћење топ. енергије - Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије</p>

<p>Самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образложи избор Самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; Креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста;</p>	КОНСТРУКТО РСКО МОДЕЛОВАЊ Е	<p>-Израда техничке документације -Израда макете/ модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије - Представљање идеје, поступка израде и решења производа - Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова</p>
<p>Припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; Израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алат укључујући и оквирну процену трошкова;</p>		<p>-Представљање производа и креирање дигиталие презентације</p>

Кључни појмови: Грађевинска техника, архитектура, урбанизам, грађевинарство, стилови градње, грађевински материјали, грађевински објекти, планирање, етика становања, цртање у грађевинарству, симболи, шеме.

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини</p>
--	---

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

Техника и технологија /Историја - Основне одлике средњег века

Техника и технологија /Географија - Насеља , Техника и технологија /Ликовно - Топле и хладне боје
Техника и технологија /Ликовна култура - Комплементарне боје

Литература (за наставнике и ученике)

Техника и технологија за шести разред основне школе, Едука 2019, Зоран Д. Лапчевић.

2.12.3 Разред: Седми**Фонд часова:**

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	2	72

Оперативни задаци:

Ученици треба да се:

- упознају са програмом технике и технологије,
- упознају са организацијом рада у кабинету за технику и технологију и мерама заштите.
- стекну представу о машинама спољашњег и унутрашњег транспорта, подсистемима код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни)
 - стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја,
- упознају специфичности техничких цртежа у машинству, ортогонално и просторно приказивање предмета, коришћење функција и алата програма за CAD и 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета.

- науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати основне елементе конфигурације рачунара,
- реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
- упознају врте и карактеристична својства машинских материјала
- упознају основне принципе механичке обраде материјала, - науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде,
- се навикавају на штедњу енергије

Литература (за наставнике и ученике)

Техника и технологија 7 за седми разред основне школе; уџбенички комплет, едука 2020, Зоран Д.Лапчевић.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; - повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; - анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; - истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; - повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем 	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Појам, улога и развој машина и механизма. - Енергије у домаћинству и могућности уштеде. - Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. - Зависност очувања животне средине од технологије. - Професије (занимања) у области производних техника и технологија.
<ul style="list-style-type: none"> - Разликује врсте транспортних машина; - Повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; - Провери техничку исправност бицикла; - Демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда 	САОБРАЋАЈ	<ul style="list-style-type: none"> -Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. -Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). -Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају
<ul style="list-style-type: none"> -самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; - користи CAD технологију за креирање техничке документације; - образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; - управља моделима користећи рачунар; - објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; 	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Специфичности техничких цртежа у машинству. -Ортогонално и просторно приказивање предмета. -Коришћење функција и алата програма за CAD. -Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета. -Основне компоненте ИКТ уређаја. -Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса. -Вештачка интелигенција - појмови; примери технологија управљаних вештачком интелигенцијом

<p>објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - аргуентује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; - идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; - користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; - врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; 	<p>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. -Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). - Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). -Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). -Елементи машина и механизма (елементи за везу,
<ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; - образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; - објасни основе конструкције робота; - класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом 		<ul style="list-style-type: none"> елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). - Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. -Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). -Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). -Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.

<p>-самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта;</p> <ul style="list-style-type: none"> - изради производ у складу са принципима безбедности на раду; - тимски представи идеју, потупак израде и производ; - креира рекламу за израђен производ; - врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; <p>-процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).</p>	<p>КОНСТРУКТОР СКО МОДЕЛОВАЊЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. -Самосталан/тимски рад на пројекту. -Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. -Реализација пројекта - израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. -Представљање идеје, поступака израде и производа. - Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. -Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. -Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела
--	--	---

Кључни појмови: Машине, механизми, машински елементи, техничко цртање у машинству, робот, структура рачунара, обрада метала, мерење и контрола, ортогонална пројекција, перспектива, изометрија, диметрија

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини</p>
--	---

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

Техника и технологија /Хемија - Машински материјали у корелацији са садржајем из области метали и легуре

Техника и технологија /Физика - Мерење у корелацији са садржајем мерење масе, силе, момента

Техника и технологија /Математика - Техничко цртање у машинству/Геометрија, Многоугао, круг, сличност, перспектива

Техника и технологија /Информатика и рачунарство - Информатичке технологије/ Израда презентација
Техника и технологија /Хемија - Материјали/Метали, оксиди метала и хидроксида, Неметали, оксиди неметала и киселине

2.12.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	2	68

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- прошире знања о основним командама оперативног система,
- прошире знања о коришћењу интернета и електронске поште,
- прошире знања о коришћењу основних програма за обраду текста, табела и слике,
- обуче се за припрему презентација,
- упознају подсистеме електроенергетског система,
- стекну појам о дистрибуцији електричне енергије,
- упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала,

- упознају основне електротехничке симболе,
- науче да читају електротехничке шеме, а једноставније да користе у практичном раду,
- стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола,
- упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству,
- науче да правилно користе електричне уређаје и апарате,
- упознају основне електронске елементе,
- науче симболе и шеме у електроници

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<p>-процењује значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу</p> <p>-анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи - образлаже важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству</p> <p>-повезује професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима</p>	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	<p>Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику</p> <p>Електрична инсталација – опасност и мере заштите</p> <p>Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност</p> <p>Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике</p>
<p>- упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним</p> <p>-разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима</p>	САОБРАЋАЈ	<p>Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. Хибридна возила.</p> <p>Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима. Основи телекомуникација</p>

<ul style="list-style-type: none"> -користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе -класификује компоненте ИКТ уређаја према намени -процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ -црта електричне шеме правилно користећи симболе -користи софтвере за симулацију рада електричних кола -састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса -објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије 	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>Основне компоненте ИКТ уређаја Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ Основни симболи у електротехници Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола Израда и управљање електромеханичким моделом</p>
<ul style="list-style-type: none"> –самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; –креира документацију, развије и представи бизнис план производа; –састави производ према осмишљеном решењу; –састави и управља једноставним школским роботом или 	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	<p>Електроенергетски систем. Производња, трансформација и пренос електричне енергије. Обновљиви извори електричне енергије. Електроинсталациони материјал и прибор. Кућне електричне инсталације.</p>

<p>мехатроничким моделом; –представи решење готовог производа/модела; –процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.</p>		<p>Састављање електричних кола Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. Електричне машине. Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. Основни електронике. Рециклажа електронских компоненти.</p>
<p>- самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; -изради производ у складу са принципима безбедности на раду; - тимски представи идеју, потупак израде и производ; - креира рекламу за израђен производ; - врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; - процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).</p>	<p>КОНСТРУКТОРС КО МОДЕЛОВАЊЕ</p>	<p>Моделовање електричних машина и уређаја Огледи са електропанелима Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета Рад на пројекту: –израда производа/модела; –управљање моделом; –представљање производа/модела.</p>

Кључни појмови: Електротехника, машинство, мехатроника, рачунарство, електромагнетизам, електрична струја, струјна кола, електроинсталациони материјал и прибор, електротехнички симболи и шеме, структура рачунара, хардвер, софтвер.

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини</p>
--	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

Техника и технологија /Хемија - Гвожђе, алуминијум и бакар

Техника и технологија /Физика - Џулов закон

Техника и технологија /Физика - Магнетно поље

Техника и технологија /Информатика и рачунарство - Рад са графичким објектима

Техника и технологија /Ликовна култура - Амблем, симбол, знак

Литература (за наставнике и ученике)

Техника и технологија 8 : уџбенички кимплет за 8. разред основне школе / Едука, 2022, Зоран Д.Лапчевић

2.13. Информатика и рачунарство

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

2.13.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Пети	1	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> - Наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу - правилно користи ИКТ уређаје - именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаје - прави разлику између хардвера, софтвера и сервера - прилагоди радно окружење кроз основна подешавања 	ИКТ	<ul style="list-style-type: none"> - Предмет изучавања информатике и рачунарства - ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера - подешавање радног окружења - организација података
<ul style="list-style-type: none"> - креира дигиталну слику и примени основне акције едитовања и формирања - креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и формирања - примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа - креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и формирања - сачува и организује податке - разликује основне типове датотека 		<ul style="list-style-type: none"> - рад са сликама - рад са текстом - рад са мултимедијом - рад са презентацијама - пројектни задатак

<ul style="list-style-type: none"> - врши корелацију из других предмета и да кроз више фаза дође до решења неког пројекта, пратећи упутсва наставника и сарђујући у тиму са осталим ученицима. 		
<ul style="list-style-type: none"> - Реагује исправно када се нађе у потенцијално небезбедној ситуацији у коришћењу ИКТ уређаја - доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине - разликују безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету - реагује исправно када дође у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета - самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај - спроводи поступке за заштиту личних података и разуме значај ауторских права на интернету - препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем - рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету - врши корелацију из других предмета и да кроз више фаза дође до решења неког пројекта, пратећи упутсва наставника и сарђујући у тиму са осталим ученицима. 	Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин - правила безбедног рада на интернету - претраживање интернета, одабир резултата и преузимање садржаја - заштита приватности личних података - заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом

<ul style="list-style-type: none"> - Изводи скуповне операције (унија, пресек, разлика) и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке - схвати математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“ - зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски - наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема - креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу (Scratch) - примењује програмске структуре, блокове наредби, математичке операторе за израчунавање и анализира алгоритам пројекта - пише програме тако што повезује појмове сценарио и алгоритам - у визуелном програмском окружењу (Scratch) ради са појмовима: објекат-лик, објекат-позорница, алати и датотека програма -пише програм кроз рад са блоковима и наредбама користећи поједине структуре сходно ситуацијама - дискутује програм, проналази и отклања грешке у програму - врши корелацију из других предмета и кроз више фаза долази до решења неког пројекта, пратећи упутсва наставника и сарађујући у тиму са осталим ученицима. -прати оствареност исхода у домаћим задацима обрађених на рачунару у којима видимо самостално - напредује и развија креативност у раду коришћењем стечених знања. 	Рачунарство	<ul style="list-style-type: none"> - увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика, речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“ - увод у алгоритме аритметике: сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам - увод у тему програмирања - радно окружење изабраног софтвера за визуално програмирање - Scratch - алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом - програм – категорије, блокови наредби, инструкције - програмске структуре (линијска, циклична, разграната) -пројектни задатак <p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.</p>
--	--------------------	--

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета информатике и рачунарства</p>	<p>компетенција за учење, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и орјентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција</p>
---	---

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, практичан рад, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

Предмет	Садржај
Информатика и рачунарство/Техника и технологија	Оперативни систем (Графичко радно окружење оперативног система) /Информатичке технологије(Оперативни системи, програм за обраду текста)
Информатика и рачунарство/ Техника и технологија	Обрада текста (Унос и кориговање текста, Рад са документима, Формат странице, подешавање маргина, Форматирање знакова, Форматирање пасуса)/Информатичке технологије(Програм за обраду текста)
Информатика и рачунарство/Српски језик	Обрада текста(Унос и кориговање текста)/ Научно популарни и информативни текстови
Информатика и рачунарство/Српски језик	Обрада текста(Рад са сликама и цртање у програму за обраду текста)/Именске речи (именице, заменице, придеви бројеви)

Информатика и рачунарство /Биологија	Рад са текстом(Цртање у програму за обраду текста)/Грађа биљних организама
Информатика и рачунарство /Енглески језик	Информатичке технологије/ Unit 5 (The world –Project 2 third edition)
Информатика и рачунарство /Ликовна култура	Графичке комуникације/Линија, облик

Напомена: У току рада кроз пројектне задатке биће још корелација са другим предметима у зависности од тема које буду изабрали ученици, па ћемо накнадно уписати.

Литература (за наставнике и ученике)

Информатика и рачунарство , Уџбеник за пети разред основне школе, Клетт 2019, Светлана Мандић.

2.13.2 Разред: Шести

Фонд часава:

разред	Недељни	годишњи фонд часова
Шести	1	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: - едитује текст (креира табеле, фусноте, садржаја...на уређају и у облаку) - креира презентације - креира једноставне анимације	ИКТ	- текст процесор (на рачунару и у облаку) - програми за графику (на рачунару и у облаку) - програми за ММ презентације (на рачунару и у облаку) -блог/сајт - web алати - Е-пошта, чет, форум

<ul style="list-style-type: none"> - објасни појам, начин рада и предности рачунарских мрежа - објасни како раде најважнији мрежни сервиси (пр. World Wide Web) - објасни како функционише претраживање, како се бирају и рангирају резултати претраге - процени квалитет дигиталних садржаја - користи технологију безбедно, етички и одговорно - разликују основне лиценце за дељење садржаја и поштују ауторска права - препознају прихватљиво/неприхватљиво понашање на мрежи - спроведу одговарајуће процедуре како би пријавили непримерене дигиталне садржаје или нежељене контакте и потражили помоћ - препознају ризик зависности од технологије и рационално управљају временом које проводе на интернету - креира, чува, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве online/offline алате - користи могућност рачунарских мрежа за комуникацију и сарадњу 	Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> - поступци и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи - ауторска права и симболи који представљају лиценцу -заштита здравља
<ul style="list-style-type: none"> - коришћењем текстуалног програмског језика опште намене, формира рачунарски програм који за задате нумеричке вредности исписује и/или исцртава одговарајући резултат - у оквиру програма користи променљиве, петље и подпрограме (процедуре/функције/методе), као и нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности (једнодимензионе) -отклања синтаксне грешке и грешке у раду програма Python, коришћењем исписа међурезултата - објасни појам алгоритма као апстрахованог поступка који је имплементиран програмом - реши базичне алгоритамске проблеме над секвенцама вредности попут рачунања статистика (бројање, минимум, максимум, збир), секвенцијалног проналажења и инверзија редоследа, као и да у 	Рачунарство	<ul style="list-style-type: none"> - упознавање са изабраним програмским језиком и развојним окружењем Pythona на тривијалном примеру програма (треба изабрати програмски језик који је заступљен у пракси, има доступно модерно развојно окружење и штити програмера од компромитовања меморије и сличних грешака које почетник тешко решава) - упознавање (кроз примере, објашњења и задатке за самостални рад) са елементима програмског језика Python и одговарајућим алгоритмима, при чему ће се брзо увести сви концепти програмског језика који су планирани, тако што се неће задржавати на продубљивању сложености проблема који се решава

<p>задатку који је формулисан као опис реалног или замишљеног догађаја препозна могућност примене таквог алгоритма и на основу тога формира програм који представља решење задатка</p>		<p>само са одређеним подскупом концепата (петље ће се радити иако нису обрађени комплексни логички услови и гранања, а на низове ће се прећи пре него што се исцрпи тема секвенцијалне обраде без низова)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - изврши анализе које укључују статистике по групама; - сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; - сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; - самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; - креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; - поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен. 	<p>Пројектна настава</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Онлајн упитник (креирање типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност). - Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација). - Отворени подаци. - Инфографик. - Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја). - Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. - Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. - Вредновање резултата пројектног задатка

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета информатике и рачунарства</p>	<p>компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција</p>
---	---

Начин остваривања програма:

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, практичан рад, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима:

Предмет	Садржај
Информатика и рачунарство/Српски језик	Рад са текстом (Креирање и форматирање табела)/Лични глаголски облици
Информатика и рачунарство/Техничко и информатичко образовање	Рад са текстом (Креирање и форматирање табела)/Подела и врсте грађевинских материјала)
Информатика и рачунарство/Енглески језик	Интернет(Претраживање интернета)/Унит 2: Thefuture (саобраћај и транспорт+) -наука(свемир, сунчев систем)
Информатика и рачунарство/Техничко и информатичко образовање	Интернет и графика /Информатичке технологија
Информатика и рачунарство /Математика	Рад са графиком и цртежом у Pythonу /Круг, Троугао, Квадрат, Правоугаоник, Многоугао

Напомена: У току рада кроз пројектне задатке биће још корелација са другим предметима у зависности од тема које буду изабрали ученици, па ћемо накнадно уписати.

Литература (за наставнике и ученике)

Информатика и рачунарство 6 за шести разред основне школе, Клетт 2019, Светлана Мандић.

2.13.3 Разред: Седми

Фонд часова

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Седми	1	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; – разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту; – обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; 	ИКТ	<p>Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа.</p> <p>Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика).</p> <p>Рад у програму за растерску графику.</p> <p>Рад у програму за векторску графику.</p> <p>Израда гиф анимација.</p> <p>Коришћење алата за снимање екрана.</p>
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<p>URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст.</p> <p>Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште.</p> <p>Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта).</p> <p>Рад на дељеним документима (текстуалним документима /</p>

<ul style="list-style-type: none"> – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен. 		презентацијама /упитницима...) у облаку.
	РАЧУНАРСТВО	<p>Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике.</p> <p>Основне карактеристике изабране графичке библиотеке.</p> <p>Методе за исцртавање основних геометријских облика.</p> <p>Подешавање боја и положаја објеката.</p> <p>Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.</p>
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.</p> <p>Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима.</p> <p>Вредновање резултата пројектног задатка.</p>

Кључни појмови садржаја: логичка структура и садржај документа, пиксел, резолуција, растерска и векторска графика, RGB и CMYK палете боја, гиф анимација, хипервеза, URL, електронска пошта, текстуални програмски језик, 2Д графика.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета информатике и рачунарства

компетенција за учење, одговорно учење у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учење у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, практичан рад, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима:

Предмет	Садржај
Информатика и рачунарство/Физика	ИКТ-Логичка структура текстуалног докумената/ Појмови и физичке величине којима се описује осцилаторно кретање. Закон одржања механичке енергије приликом осциловања тела
Информатика и рачунарство/Хемија	ИКТ-Логичка структура текстуалног докумената / Заступљеност неметала у природи и њихова основна својства
Информатика и рачунарство/Математика	ИКТ-Цртање основних графичких елемената / Круг, исечак, кружни прстен

Информатика и рачунарство/Сви предмети Информатика и рачунарство/Српски језик	Хипертекст и хиперлинк /Сви предмети (појам хипервезе (hyperlink) и хипертекста (hypertext) - ова знања примењују у програмима за обраду текста и израду мултимед. презентација додајући и подешавајући хипервезе према делу текста у документу, другом документу или према неком садржају на интернету.) Рад у облаку (Cloud Computing)/Сви предмети . Хипертекст и хиперлинк/Глаголски облици
Информатика и рачунарство/Математика	Цртање сложенијих објеката / Површина кружног исечка
	Цртање сложенијих објеката / Многоугао
Информатика и рачунарство/ Техника и технологија	Рад са табелама/ Историја архитектуре

Напомена: У току рада кроз пројектне задатке биће још корелација са другим предметима у зависности од тема које буду изабрали ученици, па ћемо накнадно уписати.

Литература (за наставнике и ученике)

Информатика и рачунарство, уџбеник за седми разред основне школе, Едука, Катарина Алексић, Катарина Вељковић, Милош Бајчетић, Дарко Крсмановић

2.13.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Осми	1	34

ИСХОДИ По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - унесе и мења податке у табели; - разликује типове података у ћелијама табеле; - сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; - користи формуле за израчунавање статистика; - представи визуелно податке на одговарајући начин; - примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату и одштапа; - приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; - разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; - разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце; - разуме везу између ризика на интернету и кршења права; - објасни појам „отворени подаци”; - Успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; - унесе серију (низ) података; - изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); - графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); - унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их; - изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...); - изврши анализе које укључују статистике по групама; 	ИКТ	<ul style="list-style-type: none"> - Радно окружење програма за табеларне прорачуне. - Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време....). - Формуле и функције. - Примена формула за израчунавање статистика. - Сортирање и филтрирање података. - Груписање података и израчунавање статистика по групама. - Визуелизација података – израда графикона. - Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. - Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Заштита личних података - Права детета у дигиталном добу - Отворени подаци
	РАЧУНАРСТВО	<ul style="list-style-type: none"> - Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Jupyter, Octave, R, ...). - Унос података у једнодимензионе низове. - Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). - Графичко представљање низова података. - Унос и представљање табеларно записаних података. - Анализе табеларно записаних података (нпр. просек сваке колоне, минимум сваке врсте, ...). - Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...). - Груписање података и одређивање статистика за сваку групу.

<ul style="list-style-type: none">- сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка;- сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка;- самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; - креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка;- поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника;- вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	<ul style="list-style-type: none">- Онлајн упитник (креирање типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност).- Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуализација).- Отворени подаци.- Инфографик.- Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја).- Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.- Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима.- Вредновање резултата пројектног задака
--	-----------------------------	--

Кључни појмови садржаја: анализа података, табеларни прорачуни, статистика, визуализација података, дељене табеле, лични подаци, отворени подаци, инфографик.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета информатике и рачунарства	компетенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, предузимљивост и орјентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција
--	---

Начин остваривања програма

Методe рада: монолошка, дијалoшка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности

Наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, практичан рад, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима:

Предмет	Садржај
Информатика и рачунарство/Физика	ИКТ/Рачунарство - Креирање радне табеле, унос података, функције и графикони / Физика – Омов закон
Информатика и рачунарство/Хемија	ИКТ/Рачунарство -Креирање радне табеле, унос података, функције и графикони / Хемија – Мера киселости раствора, РН скала и/или Угљоводоници

Информатика и рачунарство/Математика	ИКТ/Рачунарство - Креирање радне табеле, унос података, функције и графикони/ Математика Обрада података (средња вредност, и/или медијана)
Информатика и рачунарство/Физичко и здравствено васпитање	ИКТ-Рачунарство - Креирање радне табеле, унос података, функције и графикони/ Физичко – Иницијална мерења ученика: телесна висина, телесна тежина, скок у даљ из места, гипкост, издржај у згибу висом, трчање 4 x 10 м, shuttle run, јачина трбушног зида (број понављања за 30 секунди)
Информатика и рачунарство/Географија	ИКТ-Рачунарство - Креирање радне табеле, унос података, функције и графикони / Становништво Србије (Демографски подаци: Број становника, густина насељености, природни прираштај (наталитет, морталитет), народи и нац.мањине

Напомена: У току рада кроз пројектне задатке биће још корелација са другим предметима у зависности од тема које буду изабрали ученици, па ћемо накнадно уписати.

Литература (за наставнике и ученике)

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 8, уџбеник за 8.разред, Едука (2022) – Катарина Алексић, Катарина Вељковић, Милош Бајчетић и Дарко Крсмановић.

2.14. Физичко и здравствено васпитање

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученику напређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, радиочувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Задаци наставе физичког и здравственог васпитања су:

- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно-образовног подручја; - формирање морално-вољних квалитета личности; - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Оперативни задаци:

- развој основних моторичких способности, првенствено гipкости, брзине и координације;
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности;
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

2.14.1 Разред: Пети

Фонд часова

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
5.	2+1.5(офа)	72+54 (офа)

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби; – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; – комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу; – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; – одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици; – користи елементе технике у игри; – примењује основна правила рукомета у игри; – учествује на унутародељенским такмичењима; <ul style="list-style-type: none"> – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра народно коло; – изведе кретања у различитом ритму; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – контролише и одржава тело у води; – преплива 25м слободном техником; 	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p>	<p>Обавезни садржаји:</p> <p>Вежбе за развој снаге.</p> <p>Вежбе за развој покретљивости.</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости.</p> <p>Вежбе за развој брзине.</p> <p>Вежбе за развој координације.</p> <p>Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – скочи у воду на ноге; – поштује правила понашања у и око водене средине; – објасни својим речима сврху и значај вежбања; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; – примени мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортскорекреативних активности; <p style="text-align: center;">ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Обавезни садржаји</p> <p>Вежбе за развој снаге.</p> <p>Вежбе за развој покретљивости.</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости.</p> <p>Вежбе за развој брзине.</p> <p>Вежбе за развој координације.</p> <p>Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности</p> <p style="text-align: center;">Атлетика Обавезни садржаји</p> <p>Техника истрајног трчања.</p> <p>Истрајно трчање – припрема за крос.</p> <p>Техника спринтерског трчања.</p> <p>Техника високог и ниског старта.</p>		
---	--	--

<p>Скок увис (прекорачна техника). Бацање лоптице (до 200 г). Препоручени садржаји Техника штафетног трчања. Скок удаљ. Бацања кугле 2 кг. Бацање „вортекс-а”. Тробој.</p> <p style="padding-left: 40px;">Спортска</p> <p>Гимнастика Обавезни садржаји</p> <p>Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Ниска греда. Гимнастички полигон.</p> <p>Препоручени садржаји</p> <p>Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Трамболина. Прескок. Коњ са хваталкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).</p> <ul style="list-style-type: none"> – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом”; – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама; – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту; – направи план дневних активности; – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље; 		
---	--	--

<ul style="list-style-type: none">– разликује здраве и нездраве начине исхране;– направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника;– примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – препозна врсту повреде;– правилно реагује у случају повреде;– чува животну средину током вежбања.		
---	--	--

	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	<p>Обавезни садржаји: Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 g) Проширени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а” Тробој</p>
		Спортска гимнастика	<p>Обавезни садржаји: Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон</p> <p>Проширени садржаји: Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав)</p>

		<p>Основе тимских и спортеких игара</p> <p>Обавезни садржаји: Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол,</p>
--	--	---

		<p>– финтирање, – принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти, – дриблинг, – шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране.</p>
		<p>Плес и ритмика</p> <p>Обавезни садржај: Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу</p>

<p style="text-align: center;">ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p>	<p>Физичко вежбање и спорт</p>	<p>Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, решавање конфликтних ситуација).Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама. Физичко вежбање и естетика. Планирање дневних активности.</p>
	<p>Здравствено васпитање</p>	<p>Физичка активност, вежбање и здравље. Основни принципи вежбања и врсте физичких активности. Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено хигијенских мера пре и после вежбања. Лична и колективна хигијена пре и после вежбања. Утицај правилне исхране на здравље и развој људи. Исхрана пре и после вежбања. Прва помоћ. Вежбање и играње на чистом ваздуху, чување околине приликом вежбања.</p>

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ (ученик уме да:)	
		<p style="text-align: right;"><i>Школски програм за други циклус основног образовања и васпитања</i></p> ФВ1.1.3. Ученик правилно трчи варијантама технике трчањана кратке, средње и дуге стазе и мери резултат.
АТЛЕТИКА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ1.1.4. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ1.1.5. Ученик зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом тенике и мери дужину скока. ФВ1.1.6. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ1.1.7. Ученик зна правилно да скаче увис варијантом техником маказице. ФВ1.1.8. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ1.1.9. Ученик/ученица правилно баца куглу из места и мери дужину хица. ФВ1.1.10. Зна правила такмичења, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.
	СРЕДЊИ НИВО	ФВ2.1.3. Ученик правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење ФВ2.1.4. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ техником увинућа. ФВ2.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике. ФВ2.1.6. Ученик/ученица правилно баца куглу леђном варијантом технике. ФВ2.1.8. Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини.
	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ3.1.3. Ученик правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ3.1.4. Ученик/ученица учествује на такмичењу атлетском петобоју. ФВ3.1.5. Зна правила за учествовање на такмичењу атлетском петобоју.
РУКОМЕТ	ОСНОВНИ НИВО	ФВ1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра рукомет, примењујући основне лементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз уважавање других ФВ 1.1.2. Зна функцију рукомета, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.
	СРЕДЊИ НИВО	ФВ2.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући више нивоа технике. већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других. ФВ2.1.2. Зна функцију и значај рукомета, већи број правила. Принципе и утицај тренинга.
	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ3.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући сложене елементе технике, испуњава тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на уткамици. ФВ3.1.2. Зна тактику рукометасистем такмичења, начин организовања утакмице и суди.

ВЕЖБЕ НА ТЛУ И СПРАВАМА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФВ1.1.11. Ученика/ученица правилно изводи вежбе на тлу.</p> <p>ФВ1.1.19 Зна назив вежбе, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ ФВ1.1.12.</p> <p>Ученик/ученица правилно изводи прескок разношку или згрчу уз помоћ.</p> <p>ФВ1.1.13. Ученик/ученица изводи вежбе на греди и комбинације вежби на греди.</p> <p>ФВ1.1.14 Ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју</p> <p>ФВ1.1.16. Ученик правилно изводи основне вежбе на круговима</p> <p>ФВ1.1.17. Ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ1.1.18.</p> <p>Ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ2.1.9. Ученик/ученица на средњем нивоу правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила.</p> <p>ФВ2.1.17. Зна назив вежбе основе организације рада на справама и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ2.1.10. Ученик/ученица правилно изводи згрчку.</p> <p>ФВ2.1.11. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди.</p> <p>ФВ2.1.12. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју.</p> <p>ФВ2.1.14. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима.</p> <p>ФВ2.1.15. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ2.1.16. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ3.1.6. Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу.</p> <p>ФВ3.1.7. Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијом фазом лета.</p> <p>ФВ3.1.8. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди.</p> <p>ФВ3.1.9. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју.</p> <p>ФВ3.1.11. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима.</p> <p>ФВ3.1.12. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ3.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу</p> <p>ФВ3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица у гимнастичком четворобоју</p> <p>ФВ3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, назив вежбе, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.</p>
ПЛЕС	ОСНОВНИ НИВО	ФВ1.1.20. Ученик/ученица се успешно креће у ритму и темпу музичке пратњеу простору основним облицима кретања (ходање, трчање)
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ2.1.18. Ученик/ученица повезује просторном и временски плесне елемене у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес.</p> <p>ФВ2.1.19. Влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове.</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ3.1.16. Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешномоторички и у ритму реализује одабрани народни плес, друштвени и дечији плес, влада основама тренинга и учествује на такмичењу. ФВ3.1.17. Зна терминологију плесова и систем такмичења.
ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ	ОСНОВНИ НИВО	ФВ1.2.1. Ученик/ученица зна смисао за Физичког васпитања. ФВ1.2.2. Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања. ФВ1.2.3. Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање. ФВ1.2.4 Ученик/ученица зна безбедност током вежбања. ФВ1.2.5. Ученик/ученица зна основна правила спортских игара.
	СРЕДЊИ НИВО	ФВ2.2.1. Ученик/ученица зна терминологију ФВ2.2.2. Ученик/ученица зна основе тренинга ФВ2.2.3. Ученик/ученица зна да дозира оптерећење током тренинга
	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ3.2.1. Ученик/ученица зна правила индивидуалних спортских грана и спортских игара ФВ3.2.2. Ученик/ученица зна основе система такмичења ФВ3.2.3 Ученик/ученица зна начин организовања такмичења.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, комбинована **Облик**

рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, ослања се на претходно искуство, ходање, трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената, иницијално тестирање

Корелације (међупредметна повезаност):

Физика/физичко и здравствено васпитање

- Променљиво праволиниско кретање/рукомет –трокорак
- Слободан пад/рукомет - додавање лопте
- Сила, снага/рукомет - игра пивота
- Деформација-истезање/рукомет - игра голмана

Математика/ физичко и здравствено васпитање

- Лопта/Рукомет - контрола лопте

Музичка култура/ физичко и здравствено васпитање

- Вивалди годишња доба/ритм.гимнастика вежбе са обручевима
- Моцарт мала ноћна музика/ритм.гимнастика вежбе са вијачим
- Народна музика Дивна, Дивна/плес Дивна , Дивна

Историја/ физичко и здравствено васпитање

- Култура Старе Грчке/ атлетика штафетно трчање
- Грчко - Персијски ратови/атлетика скок у даљ
- Култура Старе Грчке/бацања...

2.14.2 Разред: Шести

Фонд часова

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
6.	2+1.5(офа)	72+54(офа)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - примени комплексе простих и општеприпремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању; - користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; - упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст; - примени досегнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; - разликује атлетске дисциплине; - развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; - одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; - схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој; - изведе елементе кошаркашке технике; - примени основна правила кошарке; - користи елементе кошарке у игри; - примени основне елементе тактике у одбрани и нападу; - учествује на унутар одељенским такмичењима; - изведе кретања у различитом ритму; - игра народно коло; - изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - контролише покрете и одржава тело у води; - преплива 25 м техником краула и леђног краула; - процени своје способности и вештине у води; - скочи у воду на главу; 	Физичке способности	<p>Основни садржаји</p> <p>Вежбе за развој снаге.</p> <p>Вежбе за развој покретљивости.</p> <p>Вежбе за развој аеробне издржљивости.</p> <p>Вежбе за развој брзине.</p> <p>Вежбе за развој координације.</p> <p>Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>
	Атлетика	<p>Обавезни садржаји</p> <p>Техника штафетног трчања. Скок удаљ.</p> <p>Бацања кугле 2 кг.</p> <p>Истрајно трчање - припрема за крос.</p> <p>Скок увис (опкорачна техника).</p> <p>Бацање "вортекс-а".</p> <p>Проширени садржаји Тробој.</p>
	Спортска гимнастика	<p>Основни садржаји</p> <p>Вежбе на тлу.</p> <p>Прескоци и скокови.</p> <p>Вежбе у упору.</p> <p>Вежбе у вису. Греда.</p> <p>Гимнастички полигон.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда.</p> <p>Трамболина.</p> <p>Прескок.</p> <p>Коњ са хваталкама. Вежбе у упору (сложенији састав).</p> <p>Вежбе у вису (сложенији састав).</p>

<ul style="list-style-type: none"> - поштује правила понашања у води, и око водене средине; - објасни својим речима значај примењених вежби; - процени ниво сопствене дневне физичке активности; - препозна начине за побољшање својих физичких способности; - препозна могуће последице недовољне физичке активности; - правилно се понаша на вежбаљима као и на спортским манифестацијама; - примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; - примерено се понаша као посматрач на такмичењима; - решава конфликте на друштвено прихватљив начин; - пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; - прихвати победу и пораз; - вреднује спортове без обзира на лично интересовање; - примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; - процени лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; - подстиче породицу на потребу примене редовне физичке активности; - повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; - примени препоручени дневни ритам рада, исхране и одмора; - користи здраве намирнице у исхрани; - користи само препоручене додатке исхрани; - примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; - правилно реагује након повреда; - чува животну средину током вежбања; - препозна последице конзумирања дувана. 	ТИ М СК Е ДИ С П О И Н Ф Р И Ч К Е В Е Ш Т И Н Е	Основе тимских и спортских игара	<p>Основи садржаји</p> <p>Кошарка:</p> <p>Основни елементи технике и правила:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кретање у основном ставу у одбрани, - контрола лопте у месту и кретању, - вођење лопте, - дриблинг, - хватања и додавања лопте, - шутирања, - принципи индивидуалне одбране, - откривање и покривање (сарадња играча), - основна правила кошарке. <p>Проширени садржаји</p> <p>Напредни елементи технике, тактике и правила игре:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дриблинг (сложеније варијанте), - финтирање. <p>Основни принципи колективне одбране и напада.</p>
---	---	---	--

		Плес и ритмика	<p>Основни садржаји Вежбе са вијачом. Народно коло "Моравац". Народно коло из краја у којем се школа налази. Проширени садржаји Састав са обручем. Састав са лоптом. Кратки састав са вијачом. Енглески валцер</p>
		Пливање	<p>Основни садржаји Предвежбе у обучавању технике пливања. Техника краула. Техника пливања леђног краула. Одржавање на води ради самопомоћи. Проширени садржаји Роњење у дужину 5-10 м</p>
		Полигони	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима</p>

Ф из ич ка и зд ра вс тв ен а ку лт ур а	Физичко вежбање и спорт	<p>Основни садржаји</p> <p>Основна правила вежбања. Основна правила Кошарке и правила Рукомета.</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању.</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање. Облици насиља у физичком васпитању и спорту.</p> <p>"Ферплеј" (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација).</p> <p>Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Развој физичких способности у функцији сналажења у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...).</p> <p>Повезаност физичког вежбања и естетике. Значај вежбања у породици.</p> <p>Планирање вежбања у оквиру дневних активности.</p>
	Здравствено васпитање	<p>Основни садржаји</p> <p>Значај физичке активности за здравље. Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања.</p> <p>Последице неодржавања хигијене - хигијена пре и после вежбања.</p> <p>Значај употребе воћа и поврћа у исхрани. Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака.</p> <p>Поступци ученика након повреда (тражење помоћи).</p> <p>Вежбање и играње у различитим временским условима (упутства за игру и вежбање на отвореном простору).</p> <p>Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање.</p> <p>Последице конзумирања дувана.</p>

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
АТЛЕТИКА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ.1.1.3. Ученик/ученица правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат. ФВ.1.1.4. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока. ФВ.1.1.6. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.7. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице. ФВ.1.1.8. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.9. Ученик/ученица правилно баца куглу из места и мери дужину хица. ФВ.1.1.10. Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.
	СРЕДЊИ НИВО	ФВ.2.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење. ФВ.2.1.4. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење. ФВ.2.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење. ФВ.2.1.6. Ученик/ученица правилно баца куглу леђном варијантом технике. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење. ФВ.2.1.8. Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини.
	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.4. Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју.

СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФВ.1.1.11. Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.12. Ученик/ученица правилно изводи прескоке разношку или згрчку уз помоћ ФВ.1.1.19.</p> <p>Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ ФВ.1.1.13.</p> <p>Ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.14.</p> <p>Ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.15.</p> <p>Ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.16.</p> <p>Ученик правилно изводи основне вежбе на круговима.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.17. Ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.18. Ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.2.1.9. Ученик/ученица на средњем нивоу правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила. ФВ.2.1.17. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.2.1.10. Ученик/ученица правилно изводи згрчку. СаДржаЈ: вежба: згрчка преко козлића или коња.</p> <p>ФВ.2.1.11. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.12. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју ФВ.2.1.17.</p> <p>Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама. ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.14. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.15. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.16. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу.</p>

		ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.
	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ.3.1.6. Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу. ФВ.3.1.7. Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазама лета. ФВ.3.1.8. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди. ФВ.3.1.9. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју. ФВ.3.1.10. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хватаљкама. ФВ.3.1.11. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима. ФВ.3.1.12. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју. ФВ.3.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу. ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.
ОСНОВЕ ТИМСКИХ И СПОРТСКИХ ИГАРА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других. ФВ.1.1.2. Зна функцију кошарке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.
	СРЕДЊИ НИВО	ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај кошарке, већи број правила, принципе и утицај тренинга. ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући већи број одговарајућих елемената технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику кошарке, систем такмичења, начин организовања утакмице и да суди.
ПЛЕС И РИТМИКА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ.1.1.20. Ученик/ученица се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање).
	СРЕДЊИ НИВО	ФВ.2.1.18. Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес. ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове
	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ.3.1.16. Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу. ФВ.3.1.17. Зна терминологију плесова и систем такмичења.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:	Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.
---	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, комбинована **Облик**

рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем,

закључује,организује, ослања се на претходно искуство, ходање,трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената,иницијално тестирање

Корелације (међупредметна повезаност):

Физика/физичко и здравствено васпитање

- Узајамно деловање два тела/ кошарка блок у нападу
- Узајамно деловање два тела у непосредном додиру деформација сабијање/кошарка наскок код скок – шута
- Равнотежа тела,појам врста,равнотежа полуге/кошарка основни кош.стаб у нападу
- Равномерно праволиниско кретање/контранапад кошарка - Променљивио праволинијско кретање/атлетика трчање 30м

Биологија/физичко и здравствено васпитање

- Срце и крвни систем/трчање

Математика/ физичко и здравствено васпитање

- Угао/кошарка демаркирање(оштар,туп,прав угао)

Музичка култура/ физичко и здравствено васпитање -

- Музика на тлу Србије/плес Моравац
- Антонио Вивалди/рит.гимнастика вежбе са вијачом

2.14.3 Разред: Седми

Фонд часова 3 ЧАСА НЕДЕЉНО, 108 ЧАСОВА НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гипкости.

<p>одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању;</p> <ul style="list-style-type: none"> – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст; – примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; 			<p>Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>
	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p>	<p>Атлетика</p>	<p style="text-align: center;">Основни садржаји</p> <p>Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис. Бацање „вортекс-а”.</p> <p style="text-align: center;">Проширени садржаји</p> <p>Скок увис (леђна техника). Тробој.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности; – изведе елементе одбојкашке технике; – примени основна правила одбојке; – користи елементе технике у игри; – примени основне тактичке елементе спротских игара; – учествује на такмичењима између одељења; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – преплива 25 m техником краула, леђног краула и прсном техником; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам; – процени ниво сопствене дневне физичке активности; – користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; 		<p style="text-align: center;">Спортска гимнастика</p>	<p>Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Гло Прескок Трамполина Вратило Довисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда. Проширени садржаји: Натлу исправама сложеније вежбе и комбинације вежби.</p>
		<p style="text-align: center;">Основе тимских и спортских игара</p>	<p>Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре. Футсал: Игра уз примену правила. Рукомет: Игра уз примену правила. Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Активност по избору.</p>
		<p style="text-align: center;">Плес и ритмика</p>	<p style="text-align: center;">Основни садржаји Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Вежбе са лоптом. Народно коло „Моравац”.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – процени последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвеноприхватљив начин; – пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – уважи различите спортове без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – повеже значај вежбања за одређене професије; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – користи здраве намирнице у исхрани; 			<p>Народно коло из краја у којем се школа налази.</p> <p>Енглески валцер.</p> <p style="text-align: center;">Проширени садржаји</p> <p>Састав са обручем.</p> <p>Састав са лоптом.</p> <p>Састав са вијачом.</p> <p>Основни кораци rock n roll.</p>
		Пливање и ватерполо	<p style="text-align: center;">Основни садржаји</p> <p>Пливање</p> <p>Техника краула.</p> <p>Техника прсног пливања.</p> <p>Одржавање на води на разне начине и самопомоћ.</p> <p>Роњење у дужину до 10 m.</p> <p>Пливање 25 m одабраном техником на време.</p> <p style="text-align: center;">Проширени садржаји</p> <p>Мешовито пливање (две технике).</p> <p>Ватерполо</p> <p>Пливање са лоптом.</p> <p>Хватање и додавање.</p> <p>Шут на гол.</p> <p style="text-align: center;">Проширени садржаји</p> <p>Пливање</p> <p>Мешовито пливање.</p> <p>Игре у води.</p> <p>Ватерполо</p> <p>Основни елементи тактике и игра.</p>
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима
		Физичко вежбање и спорт	Основни садржаји

<ul style="list-style-type: none"> – разликује корисне и штетне додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; – води рачуна о репродуктивним ограничанима приликом вежбања. 	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА		<p>Функција скелетно-мишићног система. Основна правила одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.</p>
		Здравствено васпитање	<p style="text-align: center;">Основни садржаји</p> <p>Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина).</p>

			<p>Вежбање у различитим временским условима.</p> <p>Чување околине при вежбању.</p> <p>Последице конзумирања дувана и алкохола.</p> <p>Додаци исхрани – суплементи.</p> <p>Вежбање и менструални циклус.</p> <p>Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.</p>
--	--	--	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
АТЛЕТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФВ.1.1.3. Ученик/ученица правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат.</p> <p>ФВ.1.1.4. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока.</p> <p>ФВ.1.1.6. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.7. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице.</p> <p>ФВ.1.1.8. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.9. Ученик/ученица правилно баца куглу из места и мери дужину хица.</p> <p>ФВ.1.1.10. Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ.2.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.4. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>Фв.2.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.6. Ученик/ученица правилно баца куглу леђном варијантом технике.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.8. Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини.</p>

	НАПРЕДНИ НИВО	ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.4. Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју.
СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ.1.1.11. Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.12. Ученик/ученица правилно изводи прескоке разношку или згрчку уз помоћ ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ ФВ.1.1.13. Ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.14. Ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.15. Ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.16. Ученик правилно изводи основне вежбе на круговима. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.17. Ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ. ФВ.1.1.18. Ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу. ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.

<p>СРЕДЊИ НИВО</p>	<p>ФВ.2.1.9. Ученик/ученица на средњем нивоу правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила. ФВ.2.1.17. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.2.1.10. Ученик/ученица правилно изводи згрчку. СаДржаЈ: вежба: згрчка преко козлића или коња.</p> <p>ФВ.2.1.11. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.12. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама. ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.14. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада. ФВ.2.1.15. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада. ФВ.2.1.16. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p>
<p>НАПРЕДНИ НИВО</p>	<p>ФВ.3.1.6. Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу.</p> <p>ФВ.3.1.7. Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазама лета. ФВ.3.1.8. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди.</p> <p>ФВ.3.1.9. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју.</p> <p>ФВ.3.1.10. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хватаљкама.</p> <p>ФВ.3.1.11. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима.</p> <p>ФВ.3.1.12. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ.3.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу.</p> <p>ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју.</p> <p>ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.</p>

ОСНОВЕ ТИМСКИХ И СПОРТСКИХ ИГАРА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију кошарке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра одбојку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију одбојке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ. Основна сврха учења одбојке на часовима Физичког васпитања је: а) оспособљавање ученика да играју одбојку б) откривање талената за спорт в) формирање школске екипе г) пружање прилике онима који тренирају да покажу своје умеће</p> <p>РУКОМЕТ ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра рукомет примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију рукомета, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ. Повреда голмановог простора у рукомету је када играч који поседује лопту: а) нагази линију 6 м б) нагази аут линију в) нагази линију 9 м г) скоком у простор од 6 м шутира на гол</p> <p>ФУДБАЛ</p> <p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра фудбал примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију фудбала, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.</p>
	СРЕДЊИ НИВО	<p>Фв.2.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену</p>

		<p>личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга.</p> <p>ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај кошарке, већи број правила, принципе и утицај тренинга</p> <p>ФВ.2.1.1. Ученик/ученица на средњем нивоу игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других</p> <p>ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај одбојке, већи број правила, принципе и утицај тренинга.</p> <p>ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај рукомета, већи број правила, принципе и утицај тренинга. Колико у рукометној утакмици траје казна искљученом играчу? а) 30 сек б) 1 мин в) 3 мин г) 2 минута.</p> <p>ФВ.2.1.1. Ученик/ученица игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.2.1.2. Зна функцију и значај фудбала, већи број правила, принципе и утицај тренинга.</p>
--	--	--

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући већи број одговарајућих елемената технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику кошарке, систем такмичења, начин организовања утакмице и да суди.</p> <p>ОДБОЈКА</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица на напредном нивоу игра одбојку примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику одбојке, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди. Колико пута, по одбојкашким правилима, један играч може дотаћи лопту приликом блокирања? а) једном б) два пута в) пет пута д) неограничен број пута</p> <p>РУКОМЕТ</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику рукомета, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди. Код извођења слободног бацања у рукомету, противнички играчи морају бити удаљени од извођача најмање: а) 5 метара б) 1 метар в) 3 метра г) 2 метра</p> <p>ФУДБАЛ</p>
		<p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра фудбал примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику фудбала, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.</p>
ПЛЕС И РИТМИКА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ.1.1.20. Ученик/ученица се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање).
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ.2.1.18. Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес.</p> <p>ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ.3.1.16. Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу.</p> <p>ФВ.3.1.17. Зна терминологију плесова и систем такмичења.</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Методe рада: монолошка, дијалoшка, демонстративна, комбинована **Облик**

рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, ослања се на претходно искуство, ходање, трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената, иницијално тестирање

Корелације (међупредметна повезаност):

Физика/физичко васпитање

Сила земљине теже/ Одбојка смеч ,Сила земљине теже/атлетика скок у вис, Променљиво праволиниско/атлетика трчање 30м ,Математика/ физичко васпитање , Права/ Одбојка тројни блок , Лопта/ Одбојка додавање лопте прсти, Биологија/физичко васпитање

- Систем органа за дисање Одбојка /пријем игра либера
- Мишићни систем/ Одбојка скок у блоку
- Систем органа за дисање/крос
- Мишићни систем/гимнастика став о шакама
- Срце и крвни систем/атлетика трчање умереним интензитетом

2.14.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
осми	3	102

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; - сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; - упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст; - примени достигнути ниво усвојене технике кретања у 	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	<p style="text-align: center;">Основни садржаји:</p> <ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гipкocти. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
<ul style="list-style-type: none"> игри, спорту и свакодневном животу; - примени атлетске дисциплине у складу са правилима; - развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; - одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; 	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика
		<ul style="list-style-type: none"> Истрајно трчање Спринтерско трчање. Штафетно трчање Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис (леђна техника). Бацање „вортекс-а“. Четворобој

<ul style="list-style-type: none"> - примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности; - изведе елементе одбојкашке технике; - примени основна правила одбојке; - користи елементе технике у игри; - примени основне тактичке елементе спротских игара; - учествује на унутародељенским такмичењима; - изведе кретања у различитом ритму; - игра народно коло; - изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - вреднује утицај примењених вежби на организам; - процени ниво сопствене дневне физичке активности; - користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; - процени последице недовољне физичке активности - примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; - примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; - решава конфликте на друштвеноприхватљив начин; - пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; - прихвати победу и пораз; - уважи различите спортове без обзира на лично 		<p style="text-align: center;">Спортека гимнастика</p>	<p>Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда</p> <p>Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби</p>
		<p style="text-align: center;">Тимске и спортске игаре</p>	<p>Футсал: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила</p> <p>Рукомет: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.</p> <p>Кошарка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.</p> <p>Одбојка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила.</p> <p>Активност по избору.</p>

<p>интересовање;</p> <ul style="list-style-type: none"> - примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; - повеже значај вежбања за одређене професије; - вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; - подстиче породицу на редовно вежбање; - повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; - коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; - користи здраве намирнице у исхрани; - разликује корисне и штетне додатке исхрани; - примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; - правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; - чува животну средину током вежбања; - препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; - води рачуна о репродуктивним ограничанима приликом вежбања. 			
		Плес и ритмика	<p>Вежбе са вијачом.</p> <p>Вежбе са обручем.</p> <p>Народно коло „Моравац“.</p> <p>Народно коло из краја у којем се школа налази.</p> <p>Енглески валцер.</p>
		Пливање и ватерполо	<p>Техника краула, леђног краула и прсног пливања.</p> <p>Одржавање на води на разне начине и самопомоћ</p> <p>Роњење у дужину 10,15 м.</p> <p>Скокови на ноге и главу</p> <p>Мешовито пливање</p> <p>Игре у води</p> <p>Помоћ другима у води</p> <p>Ватерполо</p> <p>Пливање са лоптом</p> <p>Хватање и додавање</p> <p>Основни елементи тактике и игра</p>
		Полигони	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p> <p>Полигон са препрекама.</p>

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Физичко вежбање и спорт	<p>Основни садржаји:</p> <p>Подела моторичких способности. Функција срчано дисајног система . Основна правила и тактика спортских игара. Понашање на такмичењима и спортским манифестацијама. Чување и одржавање простора,справа и реквизита који се користе у вежбању. Превенција насиља у физичком васпитању и спорту. Решавање спорних ситуација Коришћење писаних и електронских извора информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији сналажења у ванредним ситуацијама. Значај и улога физичког вежбања за професионална занимања у спорту, образовању, здравству, војсци, полицији и др. Структура физичке културе.</p>
	Здравствено васпитање	<p>Основни садржаји:</p> <p>Утицај различитих вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем, скелетно мишићни систем и организам. Здравствено-хигијенске мере пре и после</p>

		<p>вежбања.</p> <p>Значај правилне исхране.</p> <p>енергетскии напитци и њихова штетност.</p> <p>Прва помоћ након површинских повреда, уганућа и прелома.</p> <p>Значај вежбања у природи..</p> <p>Чување околине при вежбању.</p> <p>Последице конзумирања дувана и алкохола и психоактивних супстанци.</p> <p>Правилно конзумирање додатака исхрани.</p> <p>Мере заштите репродуктивног здравља у процесу вежбања.</p>
--	--	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	СТАНДАРДИ	
АТЛЕТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФВ.1.1.3. Ученик/ученица правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат.</p> <p>ФВ.1.1.4. Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока.</p> <p>ФВ.1.1.6. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.7. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице.</p> <p>ФВ.1.1.8. Зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.9. Ученик/ученица правилно баца куглу из места и мери дужину хица.</p> <p>ФВ.1.1.10. Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ.2.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.4. Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.5. Ученик/ученица зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.6. Ученик/ученица правилно баца куглу леђном варијантом технике.</p> <p>ФВ.2.1.7. Ученик/ученица зна правила за такмичење.</p> <p>ФВ.2.1.8. Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања.</p> <p>ФВ.3.1.4. Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју.</p>
СПОРТСКА ГИМНАСТИКА	ОСНОВНИ НИВО	<p>ФВ.1.1.11. Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.12. Ученик/ученица правилно изводи прескоке разношку или згрчку уз помоћ</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ</p> <p>ФВ.1.1.13. Ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.14. Ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.15. Ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.16. Ученик правилно изводи основне вежбе на круговима.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.17. Ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.18. Ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу.</p> <p>ФВ.1.1.19. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p>

СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ.2.1.9. Ученик/ученица на средњем нивоу правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.2.1.10. Ученик/ученица правилно изводи згрчку. СаДржаЈ: вежба: згрчка преко козлића или коња.</p> <p>ФВ.2.1.11. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.12. Ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p>
--------------------	---

		<p>ФВ.2.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хваталкама.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.14. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.15. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p> <p>ФВ.2.1.16. Ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу.</p> <p>ФВ.2.1.17. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада.</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ.3.1.6. Ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу.</p> <p>ФВ.3.1.7. Ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазама лета.</p> <p>ФВ.3.1.8. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди.</p> <p>ФВ.3.1.9. Ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју.</p> <p>ФВ.3.1.10. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хваталкама.</p> <p>ФВ.3.1.11. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима.</p> <p>ФВ.3.1.12. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју.</p> <p>ФВ.3.1.13. Ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу.</p> <p>ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју.</p> <p>ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.</p>

<p style="text-align: center;">ОСНОВЕ ТИМСКИХ И СПОРТСКИХ ИГАРА</p>	<p style="text-align: center;">ОСНОВНИ НИВО</p>	<p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других. ФВ.1.1.2. Зна функцију кошарке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.</p> <p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра одбојку примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију одбојке, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ. Основна сврха учења одбојке на часовима Физичког васпитања је: а) оспособљавање ученика да играју одбојку б) откривање талената за спорт в) формирање школске екипе г) пружање прилике онима који тренирају да покажу своје умеће</p> <p>РУКОМЕТ ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра рукомет примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p>
		<p>ФВ.1.1.2. Зна функцију рукомета, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ. Повреда голмановог простора у рукомету је када играч који поседује лопту: а) нагази линију 6 м б) нагази аут линију в) нагази линију 9 м г) скоком у простор од 6 м шутира на гол</p> <p>ФУДБАЛ</p> <p>ФВ.1.1.1. Ученик/ученица на основном нивоу игра фудбал примењујући основне елементе технике, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>ФВ.1.1.2. Зна функцију фудбала, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ.</p>

	СРЕДЊИ НИВО	<p>Фв.2.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>Фв.2.1.2. Зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга.</p> <p>Фв.2.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>Фв.2.1.2. Зна функцију и значај кошарке, већи број правила, принципе и утицај тренинга ОДБОЈКА</p> <p>Фв.2.1.1. Ученик/ученица на средњем нивоу игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других</p> <p>Фв.2.1.2. Зна функцију и значај одбојке, већи број правила, принципе и утицај тренинга.</p> <p>РУКОМЕТ</p> <p>Фв.2.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>Фв.2.1.2. Зна функцију и значај рукомета, већи број правила, принципе и утицај тренинга. Колико у рукометној утакмици траје казна искљученом играчу? а) 30 сек б) 1 мин в) 3 мин г) 2 мин</p> <p>ФУДБАЛ</p> <p>Фв.2.1.1. Ученик/ученица игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.</p> <p>Фв.2.1.2. Зна функцију и значај фудбала, већи број правила, принципе и утицај тренинга.</p>
--	--------------------	--

	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра кошарку примењујући већи број одговарајућих елемената технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику кошарке, систем такмичења, начин организовања утакмице и да суди.</p> <p>ОДБОЈКА</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица на напредном нивоу игра одбојку примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику одбојке, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди. Колико пута, по одбојкашким правилима, један играч може дотаћи лопту приликом блокирања? а) једном б) два пута в) пет пута д) неограничен број пута</p> <p>РУКОМЕТ</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра рукомет примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику рукомета, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди. Код извођења слободног бацања у рукомету, противнички играчи морају бити удаљени од извођача најмање: а) 5 метара б) 1 метар в) 3 метра г) 2 метра</p> <p>ФУДБАЛ</p> <p>ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра фудбал примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, такмичи се, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама.</p> <p>ФВ.3.1.2. Зна тактику фудбала, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.</p>
ПЛЕС И РИТМИКА	ОСНОВНИ НИВО	ФВ.1.1.20. Ученик/ученица се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање).
	СРЕДЊИ НИВО	<p>ФВ.2.1.18. Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес.</p> <p>ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове</p>
	НАПРЕДНИ НИВО	<p>ФВ.3.1.16. Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу.</p> <p>ФВ.3.1.17. Зна терминологију плесова и систем такмичења.</p>

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања:

Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, комбинована **Облик**

рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности:

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује, организује, ослања се на претходно искуство, ходање, трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената, иницијално тестирање

Корелације (међупредметна повезаност):

Физичко и здравствено васпитање/информатика и рачунарство

- Иницијална мерења ученика - креирање радне табеле, унос података, функције и графикони

Физичко и здравствено васпитање/физика

- Бацање кугле, скок у даљ - убрзање при кретању тела под дејством силе теже

- одбојка смеч - сила Земљине теже

- атлетика скок у вис - сила земљине теже-хитац навише

- кошарка основни кош.стаб у нападу - равнотежа тела, појам врста, равнотежа полуге

- Гимнастика и ходање по греди - Равнотежа

-Физичко и здравствено васпитање – Биологија

- Атлетика и трчање - Кардиоваскуларни и респираторни систем

- Вежбе обликовања и растезања - Коштано – зглобно апарат

-Физичко и здравствено васпитање/Музичка култура

- плес и ритам - Народне и друштвене игре

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ

Слободне наставне активности	Разред	Циљ активности	Годишњи фонд
Животне вештине	5/6	Циљ учења слободне наставне активности <i>Животне вештине</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности.	36
Медијска писменост	5/6	Циљ учења слободне наставне активности <i>Медијска писменост</i> је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацицентричном окружењу.	36
Вежбањем до здравља	5/6	Циљ учења слободне наставне активности <i>Вежбањем до здравља</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама	36
Цртање, вајање и сликање	5/6	Циљ учења слободне наставне активности <i>Цртање, вајање и сликање</i> је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања.	36
Чувари природе	5/6	Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.	36

Музиком кроз живот	5/6	Циљ учења слободне наставне активности <i>Музиком кроз живот</i> је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.	36
Сачувајмо нашу планету	5/6	Циљ учења слободне наставне активности <i>Сачувајмо нашу планету</i> јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.	36
Моја жиотна средина	7/8	Циљ учења слободне наставне активности је да допринесе развоју компетенција потребних за одговорну улогу у друштву у погледу очувања животне средине, биодиверзитета и одрживог развоја.	36/34
Уметност	7/8	Циљ учења слободне наставне активности <i>Уметност</i> је да ученик развија вештине комуникације и сарадње, критичко и стваралачко мишљење, осетљивост за естетику, радозналост, мотивацију за истраживање и изражавање у различитим медијима као и одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.	36/34
Предузетништво	7/8	Циљ учења слободне наставне активности <i>Предузетништво</i> је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и	36/34

		појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.	
Домаћинство	7/8	Циљ учења слободне наставне активности <i>Домаћинство</i> је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.	36/34
Филозофија са децом	7/8	Циљ учења слободне наставне активности <i>Филозофија са децом</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења.	36/34

Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, на родитељском састанку, путем сајта школе, лифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

3.1.Верска настава - православни катихизис (веронаука)

Циљеви и задаци:

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- Развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршенијем у односу на нас, као и отвореност према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- Развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе;
- Развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- Изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- Изгради уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа Богу,

људима и природи.

3.1.1 Разред: Пети

Фонд часоа:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Пети	1	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања. моћи да именује неке политеистичке религије. моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка 	<p>I – УВОД</p> <p>1. Упознавање садржаја програма и начина рада</p> <p>II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА</p> <p>2. Религија и култура старог света</p> <p>3. Човек тражи Бога</p> <p>III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ</p> <p>4. Божје Откровење</p> <p>5. Свето Писмо (настанак, подела)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са садржајем програма и начином рада Прелиминарна систематизација Религија и култура старог света Човекова жеђ за Богом и вечним животом Митови и легенде Божје Откровење Свето Писмо (настанак, подела)

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да разликује Стари и Нови Завет • бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи; • моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије • моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле • моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан • бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; 	<p>IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА</p> <p>6. Стварање света</p> <p>7. Стварање човека</p> <p>8. Прародитељски грех</p> <p>9. Човек изван рајског врта</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Шестоднев • Стварање човека „по икони и подобју“ • Прародитељски грех • Човек изван рајског врта (Каин и Авел, Ноје, Вавилонска кула)
<ul style="list-style-type: none"> • моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; • моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; • моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом • бити подстакнут на послушност као израз љубави према Богу; • моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја 	<p>V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА</p> <p>10. Аврам и Божји позив</p> <p>11. Исак и његови синови</p> <p>12. Праведни Јосиф</p> <p>13. Мојсије</p> <p>14. Пасха</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Аврам и Божији позив • Исак и његови синови • Праведни Јосиф • Мојсије • Пасха
<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом • моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта • моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести • моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној 	<p>VI - ЗАКОН БОЖЈИ</p> <p>15. На гори Синају</p> <p>16. Десет Божјих заповести</p> <p>17. Закон Божји као педагог за</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Добијање Божијих заповести на гори Синају • Садржај Десет Божјих заповести

<p>иконографији.</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; • моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божијих заповести; • моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; • бити подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу. • моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана • моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи • моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства • знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију • моћи да наведе неке од старозаветних пророка • моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије • увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига 	<p>Христа</p> <p>VII - МЕСИЈАНСКА НАДА</p> <p>18. „Земља меда и млека”</p> <p>19. Цар Давид</p> <p>20. Соломон и јерусалимски храм</p> <p>21. Псалми Давидови</p> <p>22. Старозаветни пророци</p> <p>23. Месијанска нада</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Смисао Декалога као припреме за Христа • Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) • Цар Давид • Соломон и јерусалимски храм • Псалми Давидови • Старозаветни пророци • Месијанска нада
--	--	--

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика</p>	<p>рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација.</p>
--	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка , дијалогска, комбинована **Облик**

рада: фронтални, индивидуални, рад у пару, тимски рад

Активности

Наставника: Наводи, ствара ситуацију, мотивише, прати, даје упутства, исписује **Ученика:**

Пишу, цртају, певају, праве, слушају, повезују, закључују

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Прати активност, путем квиза, домаћи

Корелација са другим предметима :

- Српски језик и књижевност
- Историја
- Географија
- Биологија
- Ликовна култура
- Музичка култура
- Грађанско васпитање

3.1.2 Разред: Шести

Фонд часоа:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Шести	1	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> • моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; • моћи да уочи какво је његово 	I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са садржајем програма и начином рада

<p>предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе • моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштва • моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа 	<p>II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖЈЕГ</p> <p>2. Историјске околности пред долазак Христов</p> <p>3. Јеврејско ишчекивање Месије</p> <p>Свети Јован Претеча</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Историјске околности пред долазак Христов • Старозаветна пророштва о доласку Месије • Свети Јован Претеча
<ul style="list-style-type: none"> • моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом; • моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. • моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; • моћи да пронађе одређени библијски одељак; 	<p>III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ</p> <p>5. Нови Завет је испуњење Старог Завета</p> <p>6. Новозаветни списи Јеванђелисти</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Нови Завет је испуњење Старог Завета • Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) • Јеванђелисти

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; • моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; • бити подстакнут на читање Светог Писма. • моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; • моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; • моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; • моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога • моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; • моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; 	<p style="text-align: center;">IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС</p> <p>8. Пресвета Богородица – Благовести</p> <p>9. Богородичини празници</p> <p>10. Рођење Христово</p> <p>11. Христос је Богочовек</p> <p>12. Крштење Христово</p> <p>13. Христова чуда</p> <p>14. Новозаветне заповести и Беседа на гори</p> <p>15. Христос – „пут, истина и живот”</p> <p>16. Лазарева Субота и Цвети</p> <p>17. Тајна Вечера – прва Литургија</p> <p>18. Страдање Христово</p> <p>Васкрсење Христово</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пресвета Богородица – Благовести • Богородичини празници • Рођење Христово • Христос је Богочовек • Крштење Христово • Христова чуда • Новозаветне заповести и Беседа на гори • Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“ • Лазарева Субота и Цвети • Тајна Вечера – прва Литургија • Страдање Христово • Васкрсење Христово
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека • моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; • моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; • моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; • бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; • моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; • моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрам Христове личности; • моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; • моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; • моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења <p>моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима васкрсење из мртвих;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да преприча догађаје Вознесења и Педесетнице; • моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; • моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; • моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; • моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; <p>моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења;</p>	<p style="text-align: center;">V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА</p> <p>20. Вознесење и Педесетница</p> <p>21. Црква у Јерусалиму</p> <p>22. Павле – апостол незнабожаца</p> <p>23. Прогони хришћана Свети цар Константин и крштење царства</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вознесење и Педесетница • Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских • Мисионарско дело светог апостола Павла • Гоњења Цркве • Свети цар Константин и крштење царства
---	---	---

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Начин остваривања програма

Методe рада: монолошка , дијалoшка, комбинована **Облик рада:** фронтални, индивидуални, рад у пару, тимски рад

Активности

Наставника: Наводи, ствара ситуацију, мотивише, прати, даје упутства , исписује

Ученика: Пишу, цртају, певају, праве, слушају, повезују, закључују

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Прати активност, путем квиза, домаћи

Корелација са другим предметима :

- Српски језик и књижевност
- Историја
- Географија - Ликовна култура
- Музичка култура
- Грађанско васпитање

3.1.3 Разред: Седми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Седми	1	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. моћи да уочи да су знање и учење важни у његовом животу; 	I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са садржајем програма и начином рада
<ul style="list-style-type: none"> моћи да кроз очигледне примере и експерименте закључи да постоје различити начини сазнавања моћи да кроз примере из личног искуства уочи да једино онај кога заволимо за нас постаје личност - непоновљиво и бескрајно важно биће; моћи да повезује личносно познање са нашим познањем Бога; моћи да препозна да нам Христос открива Бога као љубавну заједницу три личности; моћи да вреднује своје понашање на основу љубави коју исказује према својим ближњима; бити подстакнут на одговорније обликовање заједничког живота са другима. моћи да уочи да је Црква на 	II – БОГОПОЗНАЊЕ 2. Процес сазнавања 3. Личносно познање 4. Познање Бога Бог је један, али није сам	<ul style="list-style-type: none"> Процес сазнавања као дело целе личности: чула, разум, слободна воља, искуство Личносно познање, упознавање кроз љубав Познање Бога Бог је један, али није сам (Бог је заједница три личности: Отац, Син и Свети Дух)

<p>Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју;</p> <ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да своје проблеме и несугласице са другима решава кроз разговор и заједништво; • знати да је Символ вере установљен на Васељенским саборима; • умети да интерпретира Символ вере; • знати да се Символ вере изговара на Крштењу и Литургији; • моћи да уочи да појам Богочовека описује Христа као истинитог Бога и истинитог Човека; • моћи да увиди да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; • знати да је Причешће врхунац светотајинског живота • моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; • бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; • моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; • моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, 	<p>III - СИМВОЛ ВЕРЕ</p> <p>6. Сабори као израз јединства Цркве</p> <p>7. Васељенски сабори</p> <p>8. Символ вере Богочовек Христос</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Сабори као израз јединства Цркве • Васељенски сабори • Символ вере • Христос је истинити Бог и истинити Човек
<p>живота (рођење и духовно рођење – Крштење, венчање и Брак, Црквена брига за болесне у јелеосвећењу...) моћи да увиди да је Литургија извор и циљ свих Тајни Цркве; • знати да је Причешће врхунац светотајинског живота</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна Крштење и Миропомазање као Тајне уласка у Цркву; • бити подстакнут да на покајање гледа као на промену начина живота; • моћи да увиди да су брак и монаштво два пута која воде ка Богу; • моћи да разликује и именује службе у Цркви (епископ, 	<p>IV - СВЕТОТАЈИНСКИ ЖИВОТ ЦРКВЕ</p> <p>10. Светотајински живот Цркве</p> <p>11. Света Литургија – светајна Цркве</p> <p>12. Свете Тајне крштења и миропомазања</p> <p>13. Света Тајна исповести</p> <p>14. Света Тајна брака</p> <p>15. Монашка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Светотајински живот Цркве • Света Литургија као светајна Цркве • Свете Тајне Крштења и Миропомазања • Света Тајна Исповести • Света Тајна брака (слика Христа и Цркве) • Монашка заједница (искорак ка животу будућег века) • Света Тајна Рукоположења • Молитвословља Цркве

<p>свештеник, ђакон и народ);</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да препозна своју службу у Цркви; • моћи да у молитвословљима уочи важност природних елемената (воде, грожђа, жита, светлости...) • бити подстакнут на учествовање у светотајинском животу Цркве; • моћи да препозна да култура и писменост Словена имају корен у мисионарској делатности просветитеља равноапостолних Кирила и Методија; • моћи да објасни просветитељску улогу и значај Светога Сава за српски народ; • бити подстакнут да доживи српске светитеље као учитеље хришћанских врлина; • моћи да препозна неговање српских православних обичаја као начин преношења искуства вере и прослављања Бога и светитеља • моћи да препозна евхаристијску симболику у елементима Крсне Славе; • бити подстакнут да прослављање Крсне славе везује за Литургију • бити подстакнут да доживи, вреднује и негује богатство и лепоту српске културне баштине. 	<p>заједница 16. Света Тајна рукоположења 17. Молитвословља Цркве</p>	
	<p>V - СРПСКА ЦРКВА КРОЗ ВЕКОВЕ 18. Света браћа Кирило и Методије 19. Свети Сава 20. Срби светитељи 21. Крсна слава и обичаји 22. Српска црквена баштина</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Света браћа Кирило и Методије • Свети Сава • Срби светитељи (вероучитељ ће на више часова описати живот и подвиге неколико светитеља Српске Цркве по избору: <ul style="list-style-type: none"> - Света лоза Немањића - Св. цар Лазар - Св. Василије Острошки - Св. Николај Жички и Охридски - Св. Петар Цетињски - Св. Вукашин из Клепаца) • Крсна слава и обичаји (литије, храмовне и градске славе...) • Српска црквена баштина

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Начин остваривања програма

Методe рада: монолошка , дијалoшка, комбинована **Облик рада:** фронтални, индивидуални, рад у пару, тимски рад

Активности

Наставника: Наводи, ствара ситуацију, мотивише, прати, даје упутства, исписује

Ученика: Пишу, цртају, певају, праве, слушају, повезују, закључују

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Прати активност, путем квиза, домаћи **Корелација са другим предметима :**

- Српски језик и књижевност
- Географија
- Биологија
- Историја
- Ликовна култура
- Музичка култура

3.1.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Осми	1	34

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> • моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 8. разреда основне школе; 	I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање са садржајем програма и начином рада

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. • моћи да увиди да је човек икона Божија јер је слободна личност и да је служба човекова да буде спона између Бога и света. • моћи да увиди да се човек остварује као личност у слободној заједници љубави са другим. • бити подстакнут да учествује у литургијској заједници. • моћи да сагледа грех као промашај људског назначења; • моћи да разликује слободу од самовоље; • моћи да увиди да човек може бити роб својих лоших особина и навика; • бити подстакнут да увиди вредност ближњега у сопственом животу; • моћи да усвоји став да једино кроз љубав човек може 	<p>II - ЧОВЕК ЈЕ ИКОНА БОЖЈА</p> <p>2. Човек - икона Божја и свештеник твари</p> <p>3. Хришћанско схватање личности</p> <p>4. Грех као промашај човековог назначења</p> <p>5. Новозаветне заповести Божје</p> <p>6. Слобода и љубав у хришћанском ето су</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Човек - икона Божја и свештеник твари • Хришћанско схватање личности • Грех као промашај човековог назначења • Две велике заповести о љубави • Слобода и љубав у хришћанском етосу
	<p>III - ПОДВИЖНИЧКО – ЕВХАРИСТИЈСКИ ЕТОС</p> <p>7. Хришћански подвиг</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Хришћански подвиг • Примери подвига: свети људи су имали различите подвиге • Хришћански пост (духовни смисао,

<p>превазићи конфликт;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да вреднује своје поступке на основу Христових заповести о љубави. • моћи да увиди да је подвиг начин живота у Цркви; моћи да препозна различите подвиге као путеве који воде ка истом циљу; • моћи да објасни кад и како се пости; • моћи да увиди смисао и значај поста; • бити подстакнут на пост и молитву као начин служења Богу; • бити подстакнут да развија хришћанске врлине; • бити подстакнут да се критички односи према својим поступцима; • бити подстакнут да чита Житија Светих; • бити подстакнут да заснује свој однос према Богу на захвалности 	<p>8. Подвизи Светитеља 9. Пост 10. Хришћанске врлине 11. Евхаристијски поглед на свет</p>	<p>начин поста, евхаристијски, једнодневни и вишедневни пост) • Основне хришћанске врлине Евхаристијски поглед на свет</p>
<ul style="list-style-type: none"> • моћи да увиди да је молитва разговор са Богом; • бити подстакнут да преиспита и обогати свој молитвени живот; • моћи да схвати личну молитву као припрему за саборну молитву; • моћи да објасни значење речи Литургија и Евхаристија; • моћи да однос међу члановима Цркве пореди са повезаношћу удова у људском телу; • моћи да препозна неке од елемената Литургије; • моћи да увиди да Молитва Господња има литургијску основу; 	<p>IV – ЛИТУРГИЈА 12. Молитва - лична и саборна 13. Црква је Тело Христово 14. Божанствена Литургија (опис тока Литургије) 15. Литургијски простор (делови храма) 16. Освећење времена</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Молитва - лична и саборна • Црква је Тело Христово • Божанствена литургија <ul style="list-style-type: none"> - Проскомидија - Литургија речи (јектенија, мали вход, читања) - Евхаристија (велики вход, анафора, Молитва Господња, причешће) • Литургијски простор (делови храма) • Повезивање времена са литургијским доживљајем вечности (дневни, недељни и годишњи богослужбени круг)

<ul style="list-style-type: none"> • моћи да наведе најважније делове храма и препозна њихову богослужбену намену. • моћи да именује нека богослужења и да зна да постоје покретни и непокретни празници; • бити подстакнут да активније учествује у богослужењима; • моћи да објасни да је Бог створио свет са циљем да постане Царство Божије; • моћи да објасни да Царство Божије у пуноћи наступа по другом Христовом доласку и васкрсењу мртвих; • моћи да објасни да је Бог створио човека као сарадника на делу спасења; • моћи да препозна да је Литургија икона Царства Божијег; 	<p>V - ЦАРСТВО БОЖЈЕ</p> <p>17. Царство Божје – циљ стварања</p> <p>18. Живот будућег века</p> <p>19. Сведоци Царства Божјег</p> <p>20. Обожење – циљ хришћанског живота</p> <p>21. Знаци присутва Царства Божјег у овом свету (чуда, мошти...)</p> <p>Икона – прозор у вечност</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Царство Божије – циљ стварања • Васкрсење мртвих и живот будућег века • Етос хришћана као сведочанство Царства Божијег • Обожење – живот у савршеној заједници с Богом и другима • Знаци присутва Царства Божијег у овом свету (чуда, мошти...) • Икона – прозор у вечност
<ul style="list-style-type: none"> • бити подстакнут да активније учествује у Светој Литургији. • моћи да преприча догађај Преображења Господњег; • моћи да повеже појмове светости и обожења са дејством Светога Духа • моћи да препозна да је предукус Царства Божијег присутан у моштима, чудотворним иконама, исцељењима... • моћи да препозна разлику између православне иконографије и световног сликарства; • моћи да препозна икону као символ Царства Божијег; • бити подстакнут да на правилан начин изражава поштовање према хришћанским светињама. 		

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика

рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалошка, комбинована

Облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару, тимски рад

Активности

Наставника: Наводи, ствара ситуацију, мотивише, прати, даје упутства, исписује **Ученика:**

Пишу, цртају, певају, праве, слушају, повезују, закључују

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Прати активност, путем квиза, домаћи

Корелација са другим предметима :

- Српски језик и књижевност, Историја, Биологија
- Ликовна култура, Музичка култура
- Грађанско васпитање
- Техника и технологија

Начин остваривања програма:

Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.

Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.

На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.

Врсте наставе

Настава се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (33 часа)
- практична настава (1 час)

Место реализације наставе

- Теоријска настава се реализује у учионици;
- Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе

- Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.
- Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно
- Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.
- Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.
- У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.
- Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

3. 2. Грађанско васпитање

Циљ наставе и учења програма Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

3.2.1 Разред: Пети

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	1	36

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; - препозна ситуације кршења својих права и права других; - идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја; 	<p>ЉУДСКА ПРАВА</p>	<p>Потребе и права Потребе и жеље. Потребе и права. Права и правила у учионици. Правила рада у учионици, доношење групних правила. Права детета у документима о заштити права Посебност права детета и људска права. Конвенција о правима детета. Врсте права. Показатељи остварености и кршења дечијих права. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу</p>

<ul style="list-style-type: none"> - поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе; - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; - исказе свој став о значају правила у функционисању заједнице; - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; - наводи начине демократског одлучивања; - препозна одговорност одраслих у заштити права деце; - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ; - препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; - проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; - анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; - аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба; 	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</p>	<p>Права и функционисање заједнице Моје заједнице. Школа као заједница. Одлучивање у учионици и школи. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања.</p> <p>Одговорности и обавезе у заједници Одговорност деце. Одговорности одраслих (родитеља, наставника).</p> <p>Кршење и заштита права Понашање ученика у ситуацијама кршења права детета. Кома се могу обратити за помоћ.</p>
	<p>ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ</p>	<p>Наши идентитети Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет). Стереотипи и предрасуде. Дискриминација. Толеранција.</p> <p>Сукоби и насиље Сукоби и начини решавања сукоба. Предности конструктивног решавања сукоба. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. Реаговање на насиље. Начини заштите од насиља</p>

<ul style="list-style-type: none"> - препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; - прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин); 	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	Планирање и извођење акција у школи у корист права детета Учешће ученика у школи. Избор проблема. Тражење решења проблема. Израда плана акције. Анализа могућих ефеката акције. Планирање и извођење акције. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. Приказ и анализа групних радова.
---	--------------------------------	---

Кључни појмови: потребе и права, одговорности и обавезе, идентитет, сукоби и насиље, грађански активизам.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	У реализацији наставе развијају се међупредметне компетенције, а посебно општа компетенција предмета - активан однос у заједници уз уважавање и поштовање права сваког појединца
---	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Сви часови се реализују у радионичарском раду, где сваки појединац учествује износећи своје ставове, мишљења, предлоге и идеје, дискутује, учествује у избору идеја за реализацију; ученици раде тимски, у групним активностима, учествују у дебатама, презентују рад. Како се ради о преласку у нови циклус образовања веома је важно донети правила рада јер група без реда и основних правила не може бити демократска. Битно је да сви ученици учествују у доношењу правила како би свима била разумљивија њихова функција. Да би се поштовала правила постиже се договор око начина њихове контроле (ученици одлучују о мерама за њихово непоштовање).

Начин примене и праћење исхода:

Наставник, као координатор, континуирано прати учешће и ангажовање ученика у свим активностима, води евиденцију, процењује резултате; ученици активно учествују у процени реализације наставе, раду других ученика и сопственом раду.

Наставник оспособљава и охрабрује ученике да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Овај предмет пружа могућност развита саморефлексије (промишљања ученика о томе шта зна, уме и може).

Корелација са другим предметима:

- Историја (кршење људских права у ратовима),
- Српски језик (кршење људских права у књижевним делима); роман Хајдуци - неодговорност ученика према школским обавезама; народна песма: Свети Саво - национална и верска припадност; бајка у стиху Биберче - стереотипи; приповетка Чича Јордан - физичко насиље родитеља над децом; драма Кирија - насиље
- Географија - одговоран однос према животној средини

Међупредметне компетенције: компетенција за целоживотно учење

Литература (за наставнике и ученике)

Приручник за наставнике грађанског васпитања у другом циклусу основног образовања и васпитања, Бошковић, Д., и сар., Мисија ОЕБС-а у Србији и Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд (2020.) <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a>

3.2.2 Разред: Шести

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	1	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - образложи везу права и одговорности на примеру; - наведе примере за групу права и слобода; - аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; - сврсисходно користи клучне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт; - образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру; - разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне; - позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција; - образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца; - примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука; - препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ; 	ЉУДСКА ПРАВА	<p>Права и одговорности Моја и твоја права - наша су права, Права и одговорности. Посебна група права: слобода да и припадајуће одговорности. Посебна група права: заштита од и припадајуће одговорности. Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности. Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све припадајуће одговорности. Инклузивно образовање - квалитетно образовање за све.</p>
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	<p>Демократско друштво и партиципација грађана Демократско друштво - појам, карактеристике. Грађанин. Дете као грађанин. Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура. Власт. Нивои и гране власти. Лествица партиципације ученика у школи: манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба, стварна партиципација. Партиципација ученика на нивоу одељења и школе</p>
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	<p>Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона. Шта је дозвољено, а шта није на интернету. Утицаји друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца. Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; - учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака; - презентује спроведено истраживање и добијене резултате; - процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке; - у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора. 		<p>Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета. Карактеристике и последице дигиталног насиља. Седам правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука. Реаговање у ситуацијама дигиталног насиља. Одговорности ученика и школе</p>
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	<p>Планирање и извођење истраживања о понашању ученика у школи и њиховим ставовима о употреби/злоупотреби интернета и мобилних телефона.</p> <p>Шта су ставови, на чему се заснивају и каква је њихова веза са понашањем.</p> <p>Избор теме, узорка и инструмента истраживања.</p> <p>Спровођење истраживања.</p> <p>Обрада података.</p> <p>Тумачење резултата.</p> <p>Припрема и презентација добијених резултата.</p> <p>Евалуација истраживања</p>

Кључни појмови: права и одговорности, демократско друштво и партиципација грађана, употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона

<p>Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика</p>	<p>за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, одговоран однос према здрављу одговоран однос према околини</p> <p>дигитална компетенција, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.</p>
--	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ.

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставник организује час, континуирано прати напредовање ученика у достизању исхода, обезбеђује да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитост, подстиче код ученика развијање способности да разумеју сопствену одговорност у ситуацијама дискриминације и насиља презентује наставне садржаје ангажујући ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ – презентације, прикази, снимци, прилози, демонстрације; подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика;

Ученици активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, показују, примењују, закључују, учествују у тимском и групном раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад.

Начин примене и праћење исхода:

Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода.

Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања.

Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и постигнућа ученика у току савладавања школског програма.

Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл.

На овај начин се праћење и вредновање оставрује у свим разредима. Настава је усмерена на развијање међупредметних компетенција, општих предметних и специфичних предметних компетенција / прецизиране у годишњим плановима рада /, на исходе и стандарде постигнућа.

Корелација са другим предметима :

- Историја (кршење људских права у ратовима),
- Српски језик; кршење људских права у књижевним делима; приповетка Аска и вук - право на очување личног идентитета; роман Орлови рано лете - право на квалитетно образовање; дело Овај дечак се зове Пепо Крста - насиље у породици и права детета; приповетка Вањка - насиље над децом; роман Дечаци Павлове улице - вршњачко насиље.
- Информатика и рачунарство; дигитална писменост - примена поступака и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи.

3.2.3 Разред: Седми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	1	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – наведе и опише основне карактеристике људских права; – својим речима опише везу између права појединца и општег добра; – дискутује о односу права и правде и о сукобу права; – образложи личну одговорност у заштити свог здравља; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; 	ЉУДСКА ПРАВА	<p>Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, неотуђивост, недељивост.</p> <p>Опште добро.</p> <p>Права појединца и опште добро.</p> <p>Сукоб појединачних права и општег добра.</p> <p>Права и правда.</p> <p>Социјална правда.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – образложи сврху постојања политичких странака; – аргуентује потребу ограничења и контролу власти; – наведе кораке од предлагања до усвајања закона; – образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине; – наведе кораке од предлагања до усвајања закона; 	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	<p>Политичке странке у вишепартијском систему – владајуће и опозиционе.</p> <p>Народна скупштина – сврха и надлежности.</p> <p>Народни посланици, посланичке групе.</p> <p>Процедуре у раду Народне скупштине.</p> <p>Скупштинске дебате.</p> <p>Предлагање и доношење закона.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се; 	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	<p>Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих. Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца.</p> <p>Вршњачки притисак. Конформизам.</p> <p>Приватност – обим и границе.</p> <p>Понашање људи у маси и угроженост права појединца.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора. 	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације.
--	--------------------------------	---

Кључни појмови: социјална правда, Народна скупштина, конформизам, вршњачки притисак.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	за учење, рад с подацима и информацијама, решавање проблема, одговоран однос према здрављу одговоран однос према околини, дигитална компетенција компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација.
---	--

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ. **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставник организује час, презентује наставне садржаје ангажујући ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ – презентације, прикази, снимци, прилози, демонстрације; подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика; **ученици** активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, показују, примењују, закључују, учествују у тимском групном раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода.

Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања.

Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма.

Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл.

На овај начин се праћење и вредновање оставрује у свим разредима. Настава је усмерена на развијање међупредметних компетенција, општих предметних и специфичних предметних компетенција / прецизиране у годишњим плановима рада /, на исходе и стандарде постигнућа.

Корелација са другим предметима

- Историја (кршење људских права у ратовима); развој вишестраначја- политичке револуције, Устав, монархија, република
- Српски језик; кршење људских права у књижевним делима; Прича о печуркама - сукоб појединачних права и општег добра; Крвавабајка - страдање деце у 2. светском рату; народне епске песме хајдучког циклуса - социјална правда; приповетка Вођа - конформизам и угроженост права појединца

3.2.4 Разред: Осми

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	1	34

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<p>-изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава;</p> <p>- образложи зашто су понашања која, се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права;</p> <p>- наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице;</p> <p>- покаже интересовање за упознавање различитих култура;</p> <p>Наведе права која националне мањине у Србији имају по Уставу;</p>	<p>ЉУДСКА ПРАВА Заједница припадника различитих културних група</p>	<p>Припадност држави и нацији Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање и угрожавање слободе људи. Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница различитих културних група Клутурна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурални дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.</p>
<p>-разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;</p> <p>- уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповиома и другим продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци;</p> <p>- указује на примере родне равноправности и неравносправности у ситуацијама из свакодневног</p>	<p>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не)равноправност</p>	<p>Пол и род Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупротив разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду. Родна перспектива</p>

<p>живота;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; - наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; - препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; - наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; 		<p>Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...).</p> <p>Родна равноправност</p> <p>Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединаца у постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...)</p> <p>Родно засновано насиље</p> <p>Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.</p>
<ul style="list-style-type: none"> -наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; - образложи значај слободе медија за развој демократије; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; - проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; - препозна пример злоупотребе деце у медијима; 	<p style="text-align: center;">ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији</p>	<p>Медији</p> <p>Врсте и функције медија.</p> <p>Слобода медија и њихов допринос развоју демократије.</p> <p>Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...).</p> <p>Медијска писменост</p> <p>Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја.</p> <p>Кодекс у медијима:</p> <p>Кодекс деца и медији.</p> <p>Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.</p>

<p>-у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став, заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;</p> <p>- учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма;</p> <p>- учествује у избору садржаја и начина рада;</p>	<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва</p>	<p>Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва</p> <p>Избор теме и формулисање идеје.</p> <p>Писање сценарија.</p> <p>Подела задатака.</p> <p>Снимање.</p> <p>Монтажа.</p> <p>Презентација.</p> <p>Евалуација.</p>
---	---	--

Кључни појмови: патриотизам, ксенофобија, интеркултуралност, медији, родна равноправност и родно засновано насиље

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика

У реализацији наставе развијају се међупредметне компетенције, а посебно општа компетенција предмета - активан однос у заједници уз уважавање и поштовање права сваког појединца.

Начин остваривања програма

Методе рада: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ.

Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: Наставник се у процесу планирања наставе и учења руководи исходима које ученици треба да достигну. организује час, презентује наставне садржаје ангажујући ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ – презентације, прикази, снимци, прилози, демонстрације; подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика;

Ученици активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, показују, примењују, закључују, учествују у тимском и групном раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад.

Начин примене и праћење исхода:

Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода.

Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напреткченика и упућивање на даље активности. Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма. Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл. На овај начин се праћење и вредновање оставрује у свим разредима. Настава је усмерена на развијање међупредметних компетенција, општих предметних и специфичних предметних компетенција / прецизиране у годишњим плановима рада /, на исходе и стандарде постигнућа.

Корелација са другим предметима :

- Историја (кршење људских права у ратовима - бомбардовање Србије, геноцид над Србија и Јеврејима у 2. светском рату, холокауст,); политичке партије; патриотизам у ослободилачким ратовима
- Српски језик; кршење људских права у књижевним делима; песма Отаџбина - патриотизам; приповетка Пипиленда - обесправљивање права и слобода других; дела Деца, Писма Хилде Дајч, Дечак у пругастој пицами - антисемитизам
- Географија: културе и обичаји националних мањина у Србији; полна структура становништва Србије; положај Срба у дијаспори;
- Биологија –Наставна тема „Човек и здравље“

ИЗБОРНИ ПРОГРАМ – ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

3.3. Немачки језик

Немачки језик, 5 разред

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	ПРОЦЕНА И ПРОВЕРА ПОСТИГНУЋА	Обра да	Остал и типов и	Укупн о
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:				4	4	8
1. Guter Start Уводна тема Поздрављање, телефонски бројеви, препознавање предмета	- поздраве и отпоздраве примењујући најједноставнија језичка средства; - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих - броје од 1 до 12 - препознају и именују предмете	Користе једноставна језичка средства да некога поздаве, поставе питања са упитном речи <i>wie / was</i> , користе присвојне чланове <i>meine/ deine</i> , дају одговоре на питања помоћу Ja. / Nein. , неодређени члан ein/eine/ein , упознају се са сличностима и разликама у културама- <i>Infobox Landeskunde.</i>	1.1.1., 1.1.2., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.13., 1.1.20., 1.1.22., 1.1.23., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.4.	Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.	1	5	6

<p>2 . Mein Freund, du und ich</p> <p>Представљање себе и других</p>	<ul style="list-style-type: none"> - представе себе и друге, - постави питање за године старости - разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих - разумеју и дају једноставне исказе у вези са осећањима - разумеју, траже и дају основне информације о себи и другима - броје од 13 до 20 	<p>Користе презент глагола <i>sein</i> и <i>heißen</i> , упитну реч <i>wer</i>, користе личне заменице у једнини (<i>ich, du, er, sie, es</i>) , присвојне чланове <i>mein(e)/ dein(e)</i>, упознају се са сличностима и разликама у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.4.</p>	<p>Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.</p>	2	4	6
<p>3. Meine Stadt</p> <p>Адреса и место становања, државе и градови</p>	<ul style="list-style-type: none"> - наведе своју адресу становања, - представе град и државу из које долазе, - представе државе и главне градове тих држава. 	<p>Презент глагола <i>sein, kommen, liegen</i> и <i>wohnen</i> , упитна реч <i>wo</i>, предлози <i>in</i> и <i>bei</i> одређени члан <i>der/die/das/ die</i> сличности и разлике у културама- Infobox L.</p>	<p>1.1.2., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.15., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1, 1.2.2., 1.2.4., 1.3.2.</p>	<p>Српски језик, Грађанско васпитање, Географија</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.</p>	5	10	15
<p>4. Meine Familie</p> <p>Представљање чланова породице, кућних љубимаца</p>	<ul style="list-style-type: none"> - наброје чланове породице, представе сопствену породицу - препознају и представе кућне љубимце - читају краће једноставне текстове (глобално и селективно читање) 	<p>Предлог <i>von</i>, презент глагола <i>haben</i>, саксонски генитив, одређени члан у номинативу, множина именица- кућни љубимци, неодређени члан у номинативу и акузативу, присвојни члан <i>mein(e)/ dein(e)</i>, негација <i>kein</i>, сличности и разлике у</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.</p>	<p>Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Биологија, Математика</p>	<p>- Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.</p>	4	3	7

	<p>- разумеју и дају једноставне исказе у вези са осећањима</p> <p>- опишу жива бића једноставним језичким средствима</p> <p>- траже и дају једноставне исказе којима се изражава поседовање</p> <p>- броје до 100</p> <p>- да питају за цену.</p>	културама- Infobox Landeskunde.						
<p>5. Schule und Schulsachen</p> <p>Школски прибор</p>	<p>- препознају и именују школски прибор,</p> <p>- воде кратке дијалоге изажавајући молбу и захтеве,</p> <p>- разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују на њих</p> <p>- представе своју школу,</p> <p>- учтиво поставе питања.</p>	<p>Користе личну заменицу (3. лице) , неодређени члан, негацију, множину именица, презент глагола brauchen, заменицу у акузативу, императив (рецептивно), израз es gibt , уведену и неуведену упитну реченицу, сложенице, упознају се са сличностима и разликама у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.15., 1.1.18., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.</p>	<p>Српски језик, Грађанско васпитање, Ликовна култура, Математика</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике форм. оцењ.</p>	2	4	6
<p>6. Meine Hobbys</p> <p>Изражавање интересовања</p>	<p>-разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање интересовања;</p> <p>- размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају интересовања,</p>	<p>Презент глагола, модални глаголи können и mögen, неодређена заменица man, сличности и разлике у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.14., 1.1.15.,1.1.18., 1.1.22., 1.1.23., 1.1.24., 1.3.1.</p>	<p>Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Физичко васпитање</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.</p>	2	4	6

	- разумеју једноставне исказе који се односе на слободно време, представљање годишњих доба анкете резултата, - умеју да искажу вештине и способности.							
7. Was isst du gern? Разговарање о намирницама, омиљеној храни и бојама	- разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања / недопадања; - на једноставан начин наруче јело и / или пиће у ресторану - уочавају сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе и код нас.	Презент глагола essen и nehmen , деklinација члана (номинатив и акузатив), модални глаголи mögen- möchte müssen, dürfen и sollen , негација kein , сложенице, сличности и разлике у културама- Infobox Landeskunde .	1.1.1., 1.1.2., 1.1.3.,1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.15., 1.1.16., 1.1.18., 1.1.19., 1.1.21., 1.2.1.,1.2.2., 1.2.4., 1.3.1.	Српски језик, Грађанско васпитање, Географија, Биологија Физичко васпитање	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.	4	4	4

<p>8. Die erste Klassenarbeit</p> <p>Први писмени задатак</p>	<p>-процене постигнућа везана за претходне теме, -користе једноставна језичка средства</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темамач задатке слушања, читања и писања</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.18., 1.1.19., 1.3.1..</p>	<p>Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.</p>		<p>3</p>	<p>3</p>
<p>9. Hurra, die Schule!</p> <p>Школски предмети, дани у недељи, изражавање допадања, описивање догађаја у прошлости</p>	<p>- упореде и опишу предмете користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање мишљења/интересовања/допадања/недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају мишљења/интересовања/допадања/недопадања;</p>	<p>Упитна реч wann, предлози am и um, презент глагола finden, претерит глагола sein и haben, сличности и разлике у културама-Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.15., 1.1.18., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4.</p>	<p>Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање, Географија, Математика</p>	<p>Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.</p>	<p>3</p>	<p>5</p>	<p>8</p>

	- разумеју једноставне текстове којима се описују сталне/уобичајене и тренутне радње; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу сталне/уобичајене и тренутне активности у неколико везаних исказа;							
10.Fertigkeits-training Увежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор)	разумеју текст на основу слушања или читања -умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак.	-лексичке и граматичке јединице који се односе на теме обрађиване током целе шк.године (презент, бројеви, одређени/неодређени и нулти члан...)	1.1.1., 1.1.2., 1.1.4., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.18., 1.1.19., 1.2.1.,1.2.2., 1.2.3.,1.2.4., 1.3.1.	Српски језик, Енглески језик, Грађанско васпитање	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.		5	5
Укупан број часова:						25	47	72

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у

комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;

- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
 - за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 6 РАЗРЕД

Р.БР	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Meine Freunde	Компетенција за учење Комуникација Решавање проблема Сарадња		Ученик ће бити у стању да: - једноставно опише свог пријатеља / пријатељицу - једноставно опише своје друштво, шта раде, где се састају ... - разуме где се особе налазе

			1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2.	- у дијалогу разуме место сусрета - предложи некоме где да се нађу и одговори на такав предлог
2.	Sport Sport Sport	Компетенција за учење Комуникација Одговоран однос према околини Сарадња Здравље	2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.1.31. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - каже шта све уме да ради - каже шта му је потребно за одређене активности - каже шта мисли о спорту и у ком спорту је добар - напише једноставан текст о неком спортисти
3.	Tagesabläufe	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња	3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - каже колико је сати - опише ток нечијег дана - опише нечији роковник са активностима - разуме шта неко воли или не воли да ради - опише један свој обичан дан
4.	Meine Klamotten	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња Естетичка компетенција		Ученик ће бити у стању да: - именује делове одеће - каже шта му се допада / не допада - опише шта тренутно има на себи - каже нешто о свом схватању моде
5.	Alles Gute zum Geburtstag	Компетенција за учење Комуникација		Ученик ће бити у стању да: - каже када је коме рођендан

		Одговоран однос према околини Рад са подацима Сарадња		<ul style="list-style-type: none"> - каже који је знак у хороскопу - позове неког на рођенданску забаву - опише како слави рођендан
6.	Krank und Gesund	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима Одговоран однос према околини Здравље		<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - именује делове тела - опише своје здравствено стање - каже шта кога боли - предложи решење здравственог проблема - опише шта ради за своје здравље
7.	Mein Stadtviertel	Компетенција за учење Комуникација Одговоран однос према околини Рад са подацима Сарадња		<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише особе из свог окружења - каже које језике говори - пита за правац и да се оријентише у граду - именује одређене локације у граду - каже шта се сме а шта се не сме
8.	Hier wohne ich	Компетенција за учење Комуникација Одговоран однос према околини Предузетништво Сарадња		<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише свој стан - опише где се одвијају које активности у стану - именује намештај и предмете по кући

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 7 РАЗРЕД

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	Gestern, vorgestern ...	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња Одговоран однос према здрављу	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.14.1.1.15. 1.1.16. 1.1.17.1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.1.31. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 2.3.8 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.14. 3.1.15.3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - прича о прошлости - прича о догађајима који су му се догодили - преприча незгоду - пита - исприча (напише своју биографију) - напише дописницу - каже када се нешто догодило - одговара на питања

2.	Persönlichkeit, Pläne, Beziehungen	Компетенција за учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Сарадња Естетичка компетенција Решавање проблема	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.11. 2.1.12. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.1.31. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.7. 3.1.8. 3.1.9. 3.1.14. 3.1.15. 3.1.19. 3.1.20. 3.1.23. 3.1.24. 3.1.25. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.2.	Ученик ће бити у стању да: - опише особе (изглед, карактер) - именује хороскопске знаке - даје савете - изражава жеље - пева на немачком - пита - одговара на питања - прича
----	---	--	--	---

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 8 РАЗРЕД

Р · Б Р ·	ОБЛА СТ/ТЕ МА/М ОДУЛ	МЕЂУПРЕД МЕТНЕ КОМПЕТЕН ЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1	Interkul turelle Erfahru ngen	Комуникати вна компетенциј а, компетенциј а за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8 .ДСТ.1.1.10. ;ДСТ.1.1.23.;ДСТ.1.1.24.; ДСТ.1.2.2.;ДСТ.1.2.3.;ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.1 0. ;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.22. ; ДСТ.2.1.29.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.2.3.1.;ДСТ.3.1. 2.; ДСТ.3.1.3.;ДСТ.3.1.18.	На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ● опише одељење на основу података из формулара ● опише своје одељење ● разуме непознат текст ● реши задатак у вези са прочитаним текстом ● разуме одслушан текст ● формулише индиректна питања ● одговори на имејл тако што поставља питања тражећи информације које га занимају ● на конкретним примерима примени индиректне везнике

				<ul style="list-style-type: none"> ● разуме интервју са Au-pair девојком ● уме да изнесе претпоставке о томе шта се дешава на фотографији помоћу постављених питања ● разуме шта ради Au-pair девојка и да разуме оглас у коме се тражи Au-pair девојка ● разуме употребу упитне речи и детерминатива на конкретним примерима ● састави реченице у вези са датим текстом помоћу везника <i>obwohl</i> ● састави краћи текст о летњем кампу
2	Medien & Kommunikation	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња, дигитална	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8 .ДСТ.1.1.10.; ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23. ;ДСТ.1.1.24.;ДСТ. 1.2.4. ;ДСТ.2.1.3.; ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.16. ;ДСТ.2.1.29.;ДСТ.2. 1.30.;ДСТ.2.2.3.; ДСТ.3.1.6. ;ДСТ.3.1.17. ;ДСТ.3.1.18.;ДСТ.3 .1.21.; ДСТ.3.2.2.;ДСТ.3.2.3.	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● реши задатак у вези са прочитаним текстом ● одговори на питања у вези са прочитаним текстом ● на основу описа закључи о ком је техничком уређају реч ● забележи аргументе за и против употребе паметних мобилних телефона ● изрази жељу користећи фразу <i>Ich hätte/möchte/wäre gern</i> ● изрази шта има, а шта би желео да има ● изрази каква је реалност, а каква је жеља ● изрази три жеље за златну рибицу ● опише особу на основу информација понуђених у тезама ● разуме интервјуе у вези са навикама у информисању ● попуни табелу са информацијама у вези са оним што је чуо ● разуме текст у императиву ● на конкретним примерима да примени императив ● напише одговор на прилог са интернет форума ● води разговор са партнером у вези са телевизијом ● примени стечена знања на тесту
3	Menschen und um	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8 .ДСТ.1.1.10.; ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23. ;ДСТ.1.1.24.; ДСТ.1.2.4. ; ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.6.;ДСТ.2.1.16. ;ДСТ.2.1 .29.; ДСТ.2.1.30.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.3.1.6. ;ДСТ.3.1 .17. ; ДСТ.3.1.18.;ДСТ.3.1.21.;ДСТ.3.2.2.;ДСТ.3. 2.3.	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● разуме непознат текст ● реши задатак у вези са прочитаним текстом ● преприча текст својим речима ● опише стилове живота различитих особа ● опише различите особе помоћу придева за изражавање особина ● одреди који придев добро описује коју особу ● постави питање каква је нека особа и да на то питање одговори ● уочи и разуме правила у вези са деklinацијом придева ● разуме одслушани текст и реши задатак у вези са тим што је чуо ● усвоји нове појмове за означавање одеће ● опише шта неко има на себи од одеће ● опише каква је одећа коју неко носи ● употреби неке од фраза са глаголима и предлозима ● опише разне животне стилове

				<ul style="list-style-type: none"> • изрази предности и мане различитих животних стилова • препозна присвојни генитив и да га употреби у реченици • разуме и у задацима примени вокабулар и граматичке теме у вези са темама прве три лекције
4	Unser e Welt	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8 .ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.15. ;ДСТ.1.1.18. ;ДСТ.1.3.1. ;ДСТ.2.1.5. ;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.21.;ДСТ.2.1.23.;ДСТ.2.2.2.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.3.1.1.;ДСТ.3.1.14.;ДСТ.3.1.21.	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме непознат текст • реши задатак у вези са прочитаним текстом • одговори на питања у вези са текстом • проширује вокабулар у вези са угроженим животињским врстама • попуни формулар • разуме значај заштите и очувања различитих животињских врста • опише фотографију • разврста куда иде која врста смећа • разуме информације из табеле и да је попуни према сопственом мишљењу • развија критички став према улози човека у загађењу природе • разуме употребу инфинитива са <i>zu</i> • функционално користи конструкцију у реченицама • разуме када људи говоре о томе шта чине за заштиту животне околине • користи термине у вези са алтернативним изворима енергије • разуме текст на тему соларне енергије • пребаци реченице из директног у индиректни говор користећи зависно сложене реченице са везником <i>dass</i> • претпостави како ће изгледати његов живот за 15 година • каже нешто о алтернативним изворима енергије
5	Zukunft spläne	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња, дигитална	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8 .ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.19;ДСТ.1.1.23. ;ДСТ.1.1.24.;ДСТ.1.3.4.;ДСТ.2.1.4.;ДСТ.2.1.13.;ДСТ.2.1.17.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.2.3.7. ;ДСТ.3.1.3 .;ДСТ.3.1.22.;ДСТ.3.2.4. ;	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • именује занимање на немачком језику • води кратке дијалоге о томе ко се бави којим занимањем • повеже занимање са послом који се у оквиру тог занимања обавља, као и са местом где се посао обавља • опише своје жељено занимање и да води кратак разговор у вези са тим • примени стечена знања на тесту • решава задатке на тесту • разуме прочитане текстове • из текста извуче кључне информације
6	Damals in Österreich	Комуникативна компетенција, компетенција	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8 .ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.1.23.;ДСТ.1.1.24.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.17;ДСТ.2.1.29.;ДСТ.2.1.30.;ДСТ.2.2.2.;ДСТ.2.2.3;ДСТ.2.3.7.;ДСТ.3.1.18. ;ДСТ.3.2.3.;	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • води кратак разговор о томе чиме ће се неко бавити кад одрасте и због чега • опише шта ће неко радити у оквиру одређеног занимања • прокоментарише табеларно приказану статистику • у кратком дијалогу образложи због чега нешто жели да предузме користећи везник <i>deshalb</i>

		а за учење, сарадња		<ul style="list-style-type: none"> • поставља питања у вези са Моцартовом биографијом и на њих и да одговори • разуме чињенице из Моцартове биографије • разговара на тему омиљене врсте музике • разуме биографски текст • сазна нешто ново о животу на аустријском двору у XIX веку • разврста правилне и неправилне глаголе у претериту
7	Typisch Schweiz	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, сарадња	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.;ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.15.;ДСТ.1.1.16.;ДСТ.1.1.19.;ДСТ.1.1.21.;ДСТ.1.2.2.;ДСТ.1.2.3.;ДСТ.2.1.1.;ДСТ.2.1.2.;ДСТ.2.1.3.;ДСТ.2.1.10.;ДСТ.2.1.17.;ДСТ.2.1.31.;ДСТ.2.2.1.;ДСТ.2.2.2.;ДСТ.3.1.1.;ДСТ.3.1.8	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на основу картица са подацима исприча шта се које године дешавало • функционално користи заменице <i>man, jemand</i> и <i>etwas</i> • разуме текст о томе шта све раде деца у обданишту у Швајцарској • упореди свој школски дан са Софијиним даном у погледу распореда часова и наставе матерњег језика • каже шта му се у вези са одређеним школским темама допада, а шта не • разуме информативни текст о Виљему Телу • одговори на питања у вези са легендом о Виљему Телу • разуме текст о швајцарском дијалекту немачког језика • повеже речи из швајцарског дијалекта са речима из стандардног немачког језика • прочита текст на швајцарском дијалекту • напише имејл замишљеној пријатељици из Швајцарске
8	Zweimal Deutschland	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална	ДСТ.1.1.2.;ДСТ.1.1.3.;ДСТ.1.1.4.;ДСТ.1.1.8.;ДСТ.1.1.10.;ДСТ.1.1.17.;ДСТ.1.1.18.;ДСТ.1.1.20.;ДСТ.1.2.3.;ДСТ.2.1.1.;ДСТ.2.1.4.;ДСТ.2.1.5.;ДСТ.2.1.12.;ДСТ.2.1.16.;ДСТ.2.1.17.;ДСТ.2.1.24.;ДСТ.2.1.27.;ДСТ.2.2.3.;ДСТ.2.3.1.;ДСТ.3.1.3.;ДСТ.3.1.9.;ДСТ.3.1.18.;ДСТ.3.1.23.;ДСТ.3.2.1.;ДСТ.3.2.2.;ДСТ.3.3.2.	<p>На крају наставне теме/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме непознате текстове у вези са разједињењем Немачке, изградњом Берлинског зида и животом људи након уједињења Немачке • осмисли причу користећи се језичким и граматичким искуствима стеченим у току школске године

3.4. Руски језик

РУСКИ ЈЕЗИК, 5 РАЗРЕД

Литература: *Конечно 1, руски језик за пети разред основне школе, Клетт, Јелена Гинић и Драгана Керкез.*

Р. бр.	ОБЛАСТ/ТЕМА	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ -УЧЕНИК/ЦА ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА:	МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Урок 1: Привет, Россия!	<p>На крају области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✧ пронађе Русију на географској карти и покаже веће географске објекте на њој (градови, рече, планине, Сибир); ✧ препозна руски језик међу неколико страних језика; ✧ броји од 1 до 10 (<i>один, два, три, четири, пять, шесть, семь, восемь, девять, десять</i>) унапред и уназад; ✧ представи се користећи конструкцију: <i>Меня зовут... . А тебя?</i> ✧ препозна слова руске азбуке; ✧ разликује слова руске и српске азбуке; ✧ правилно преписује слова руске азбуке; ✧ изговоре назве руских и српских градова на руском; ✧ препознаје руске сувенире ✧ препознаје знак за акценат ✧ правилно да изговара наглашени и ненаглашени вокал <i>о</i>; ✧ правилно изговара и користи реч <i>что</i> и конструкцију: <i>Что это?</i>; ✧ правилно употреби поздраве <i>Привет</i> и <i>Здравствуй(те)</i> и разуме разлику у њиховој употреби; ✧ правилно изговара обрађене комуникативне функције (<i>Кто это?; Да, это...; Нет, это ...</i>) ✧ правилно употребљава интонациону конструкцију упитних реченица; ✧ да представи друга/другарицу; ✧ правилно изговара вокал <i>е</i> на почетку и речи и иза сугласника; ✧ правилно изговара обрађене комуникативне функције (<i>Привет!; Меня зовут...; Как тебя зовут?</i>) ✧ правилно изговара акценатовани и неакцентовани вокал <i>е</i>, препознаје меке сугласнике и труди се да их правилно изговори; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно изговара руске изразе приликом упознавања, поздрављања и представљања; ✧ разликује мушка и женска руска имена и кратка имена; ✧ коректно изговара меке сугласнике, акцентоване и неакцентоване вокале <i>е</i> и <i>о</i>; ✧ користи нове лексичке јединице на тему хобија; ✧ препознаје руска презимена; ✧ правилно изговара руске гласове; ✧ се упозна са другим особама; ✧ успостави и одржава основну комуникацију; ✧ представи се конструкцијом <i>Меня зовут...</i>; ✧ броји од 1 до 10 и од 10 до 1; ✧ познаје већину обрађене лексике; 	
2.	Урок 2: Кафе „Планета”	<ul style="list-style-type: none"> ✧ На крају области ученик ће бити у стању да: ✧ повезује аудирани материјал и илустрације: <i>Сцена 1 – это фото...</i>; ✧ поставља питање <i>Как дела?</i> и даје одговоре на исто; ✧ разликује комуникативне функције поздрављања приликом сусрета и растанка и приликом представљања; ✧ разуме одслушани текст и уме да одговори на питања у вези са текстом; ✧ попуњава таблицу на основу текста; ✧ правилно изговара већину речи; ✧ правилно изговара двоглас <i>ѣ</i>; ✧ препознаје род именице (мушки: <i>телефон, стол, учитель, чай</i>, женски: <i>книга, соседка, идея</i>, средњи: <i>окно, кино, море</i>); ✧ усвоји лексику из области <i>храна и пиће</i>; ✧ каже шта воли да једе и пије, а шта не воли и постави питање другима; ✧ идентификује интернационализме и одређује им род и српске еквиваленте; ✧ наручи храну и пиће у ресторану; ✧ употребљава бројеве до 10; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву.

- ✧ изговори број мобилног телефона;
- ✧ разуме одслушани текст и уме да одговори на питања везана за текст;
- ✧ одговори одричном реченицом користећи конструкцију *Нет, это не...*;
- ✧ препозна род именице у једнини;
- ✧ препозна и образује именице у множини (*журнал, газета, мобилник, писмо*);
- ✧ разликује наставке тврде и меке промене именица;
- ✧ објасни због чега у примерима *книга* и *ученик* не пишемо *ы*;
- ✧ правилно употреби наставак у множини код познатих речи;
- ✧ разуме већину обрађених речи;
- ✧ правилно изговара речи;
- ✧ правилно користи реченичну интонацију, нарочито у упитним реченицама (*Это Борис? Скоро концерт? Как тебя зовут? Кто это?*);
- ✧ правилно користи реченичну интонацију, нарочито у упитним реченицама (*Это Борис? Скоро концерт? Как тебя зовут? Кто это?*);
- ✧ ученик разликује интонацију упитне и обавештајне реченице;
- ✧ ученик може правилно да замени именице личним заменицама (*я, ты, он / она / оно, мы, вы, они*);

- ✧ правилно употребљава личне заменице;
- ✧ разликује род именица и уме да образује номинатив множине;
- ✧ самостално учествује у дијалогу (до четири реплике) на тему упознавања, представљања или поздрављања;
- ✧ разуме и употребљава већину обрађених речи;
- ✧ преводи реченице са познатом лексиком са српског на руски језик;

3.	Контрољна работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ самостално даје одговоре на постављена питања; ✧ користи и повезује стечена знања (род именица, множина именица, бројеви од 1 до 10, личне заменице, ✧ поздрави, представљање и основна комуникација); 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ решавање проблема;
4.	Урок 3: Школа №3	<ul style="list-style-type: none"> ✧ учи на својим и туђим грешкама; ✧ повезује аудирани материјал са адекватном илустрацијом (<i>Сцена 1 –это фото...</i>); ✧ исприча како се у Русији празнује 1. септембар (<i>День знаний</i>); ✧ упореди руску и српску школу (<i>чувар, гардероба, кабинет информатике, кабинети за остале предмете, лекар</i>); ✧ правилно изговара већину речи и уочава своје грешке; ✧ препознаје облик инфинитива на <i>-ть</i>; ✧ препознаје облике презента е-конјугације; ✧ мења глаголе е-конјугације у презенту (<i>делать, читать, работать, знать, играть</i>); ✧ зна да се презент прави искључиво од глагола несвршеног вида; ✧ разуме већину реченица и обрађених речи из аудираног текста <i>На уроке</i>; ✧ одговара на питања у вези са аудираним текстом, нпр. <i>Кто разговаривает? Что вы думаете, кто ...? Где они? Что они сказали ...? Где ученики + в + локатив или дома? На каком уроке ...?</i> ✧ одговори на питање да ли је нека тврдња у вези са текстом исправна (<i>Это правильно / Это неправильно</i>); ✧ прави разлику између поздрава: <i>Привет! Здравствуйте! и Пока!</i> ✧ правилно изговара већину речи и уочава своје грешке; ✧ исприча неколико реченица о Пушкину и о његовом делу <i>Байка о рибару и рибици</i>; ✧ употреби наставке прве конјугације; ✧ препознаје облике презента и-конјугације; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

- ✧ мења у презенту глаголе и-конјугације (*говорить, смотреть, учить, стоять, сидеть*);
- ✧ уочава разлику између две конјугације;
- ✧ одреди род именице;
- ✧ идентификује и дефинише шта је предлог;
- ✧ разуме значење предлога *в* и *на* у руском језику;
- ✧ препозна именицу употребљену у локативу;
- ✧ зна наставак локатива једнине (-*е*);
- ✧ правилно употребљава предлоге *в, на* и *о* са локативом;
- ✧ правилно изговара предлог *в* испред речи које почињу звучним, односно безвучним сугласником;
- ✧ правилно изговара тврде и меке сугласнике, а нарочито сугласник *л*;
- ✧ разуме материјал који се аудира на тему *Реферат о Пушкине*;
- ✧ правилно чита текст и разуме прочитани текст;
- ✧ препозна именицу употребљену у акузативу;
- ✧ зна наставак акузатива једнине именица;
- ✧ зна да се предлози *в* и *на* користе и уз акузатив и уз локатив и на која питања одговарају именице употребљене са овим предлозима у ова два падежа;
- ✧ разликује *куда* и *где*;
- ✧ промени глагол *идти* у презенту;
- ✧ осмисли свој крај текста из уџбеника;
- ✧ употребљава прилог *Куда* са глаголом *идти*;
- ✧ разликује реч која носи логички акценат у питању без упитне речи (ИК-3), нпр. *Макс, ты любишь каратэ? Да, люблю / Нет, не люблю. Макс, ты любишь каратэ? Да, каратэ / Нет, не каратэ, а футбол. Макс, ты любишь каратэ? Да, я / Нет, не я, а Дима.*
- ✧ употребљава одричну реченицу *Нет, не..., а...* и негацију одређеног елемента реченице, а не предиката у потпуности (*Нет, он пишет не эсэмэску, а имейл*).
- ✧ препозна редни број;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ употребљава називе дана у недељи; ✧ користи конструкцију <i>в</i> + акузатив времена (дана у недељи) и правилно изговара ову конструкцију, односно обезвучава предлог <i>в</i> када је то потребно; ✧ одговара на питања типа: <i>Что делает ... в ... (дан)?</i> ✧ образује презент познатих глагола; ✧ разуме аудирани текст на тему <i>Разговор по телефону</i> и на српском препричава својим речима садржај разговора; ✧ зна називе бар пет школских предмета; ✧ зна називе дана у недељи и редне бројеве; ✧ образује презент познатих глагола; ✧ правилно употребљава именице у локативу или акузативу једнине; 	
5.	Контрољна работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме како је потребно урадити задатке ✧ самостално даје одговоре на постављене задатке; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ решавање проблема;
6.	Урок 4: Семья Ирины	<ul style="list-style-type: none"> ✧ усваја и употребљава нове лексичке јединице из области <i>семья</i> (<i>мама, папа, сестра, брат, собака</i>); ✧ повезује аудирани материјал са одговарајућом фотографијом (<i>Диалог один – это фото...</i>); ✧ разликује руска имена (<i>имя</i>), патрониме (<i>отчество</i>) и презимена (<i>фамилия</i>); ✧ усваја и употребљава лексику на тему - школа и школски прибор (<i>рюкзак, папка, учебник, маркер, линейка, карандаш, ручка, циркуль, пенал, тетрадка</i>); ✧ разуме већину реченица и обрађених речи; ✧ правилно изговара већину речи и уочава своје грешке; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини;

	<ul style="list-style-type: none"> ✧ употребљава облике присвојних заменица 1. и 2. лица једнине и множине за сва три рода (<i>мой, моя, моё, твой, твоя, твоё, наш, наша, наше, ваш, ваша, ваше</i>); ✧ правилно искаже припадност конструкцијом: <i>У меня / тебя / нас / вас есть...</i> ✧ разуме основни садржај аудираног текста на тему <i>У Ирины проблемы</i>; ✧ распореди речи у реченици у неутралном поретку; ✧ правилно употребљава присвојне заменице; ✧ препознаје облике датива именица у једнини; ✧ употребљава глаголе <i>помогать, звонить</i> и <i>идти</i> к... са личним заменицама у дативу, као и предлог <i>к</i> ; ✧ правилно употребљава датив једнине именица у конструкцији са глаголима <i>звонить / писать кому / чему?</i> (разликују категорију живо/неживо); ✧ препознаје облике генитива именица у једнини (<i>папы, бутика, Верочки, дизайнера</i>); ✧ разликује наставке именица за номинатив, генитив, датив и локатив; ✧ разуме већину реченица и обрађених речи; ✧ правилно изговара већину речи и уочава своје грешке; ✧ правилно употребљава датив и генитив једнине именица; ✧ разуме кључне информације из аудираног материјала <i>У тебя только мода в голове</i>; ✧ пита колико је сати – <i>Который час?</i>; ✧ усваја конструкцију да пита колико неко има година – <i>Сколько тебе / ему / ей лет? – Ей 16 лет.</i>; ✧ усваја израз – <i>Приятного аппетита!</i>; ✧ одреди падежне облике личних заменица; ✧ разуме већину реченица и обрађених речи; ✧ правилно запише реч или реченицу коју чује; ✧ усваја конструкцију – <i>у меня, у тебя, у него, у неё, у нас, у вас, у них</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ усваја конструкцију – <i>нет</i> + <i>генитив</i> (<i>У нас нет майонеза</i>); ✧ усваја датив личних заменица <i>помогать</i> / <i>звонить</i> + <i>мне, тебе, ему, ей, нам, вам, им</i>; 	
7.	Урок 5: Свободное время	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно образује облик инструментала именица у једнини: <i>спорт – спортом; учмиель – учителем; гимнастика – гимнастикой; варенье – вареньем</i> ✧ разуме већину реченица и обрађених речи: <i>Моё хобби ... Я занимаюсь спортом, музыкой, ...; Капустник – это ...; репетиция капустника, читать реп, ...; кепка, брюки, футболка, ...: коричневый, голубой, ...;</i> ✧ самостално употребљава обрађене комуникативне функције: <i>Ты играешь на скрипке? Нет, я играю на гитаре, а ещё я играю в теннис.</i> ✧ правилно изговара већину речи и уочава своје грешке; ✧ правилно употребљава постфиксе <i>ся</i> и <i>сь</i>: <i>занимаешься/занимаетесь;</i> ✧ уочава разлику између тврдих и меких сугласника и правилно их изговара: <i>ток – тѣк, дыня – Дина, ...;</i> ✧ разликује род придева и придевске наставке у номинативу једнине: <i>красивый костюм, красивая ручка, красивое пальто, ...;</i> ✧ правилно употреби именицу у акузативу једнине без предлога: <i>Макс хорошо знает директора, друга, учительницу. Макс хорошо знает театр, фильм, книгу;</i> ✧ правилно употреби именицу у акузативу једнине без предлога: <i>вижу ученика, вижу ученицу, вижу стол, вижу книгу;</i> ✧ самостално постави питање и одговори на руском језику са познатом лексиком: <i>Чем ты занимаешься в свободное время? Ты занимаешься спортом? Ты занимаешься музыкой? Я люблю читать рэп;</i> ✧ правилно употребљава предлог са глаголом <i>играть</i>: <i>играть в футбол/играть на пианино;</i> ✧ употреби облик номинатива множине придева: <i>красивые костюмы, юбки, маленькие туфли;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ употреби облик генитива и локатива јединице придева: <i>У него нет синего свитела. Он в синем свитере;</i> 	
8.	Контрољна работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ самостално да даје одговоре на постављене задатке; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ решавање проблема;
9.	Урок 6: Добро пожаловать в Москву	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме и правилно изговара већину обрађених речи: <i>Большой театр, Красная площадь, достопримечательность; электричка, маршрутка, велосипед, ...;</i> ✧ употреби комуникативне функције <i>Сколько стоит...?; Извини(те), пожалуйста, где находится...? Скажи(те), пожалуйста, как дойти до...? Извините, вы не знаете, как дойти до...?</i> ✧ промени глаголе кретања у садашњем времену: <i>идти – я иду, ты идёшь; ходить – мы ходим, вы ходите, ...;</i> ✧ правилно употреби глагол одређеног, односно неодређеног кретања: <i>В данный момент я иду/каждый день я хожу в школу, ...;</i> ✧ правилно употребљава именицу <i>рубль</i> са бројевима: <i>1 рубль, 2/3/4 рубля, 5 рублей;</i> ✧ правилно употребљава глаголе кретања: <i>сегодня + идти –ходить, обычно + ехать – ездить, ...;</i> ✧ употреби бројеве до 100; ✧ препознаје показне заменице и уме да их употреби у генитиву и локативу: <i>этого здания, этой площади; в этом здании, на этой площади, ...;</i> ✧ правилно употребљава именице у генитиву: <i>автобуса, здания, Москвы;</i> ✧ употреби предлоге и прилоге за место и правац: <i>справа от метро, напротив парка, через парк, ...;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

10.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ што прецизније уради свој задатак; ✧ уочи своје грешке; ✧ исправи свој писмени задатак 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ решавање проблема;
11.	Урок 7: Празници	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме, правилно употребљава и изговара већину реченица и обрађених речи: в <i>феврале</i> [ф'ф'иврал'е]; ✧ правилно изговара називе годишњих доба и месеци: <i>јанварь – декарбрь, весна, лето, осень, зима</i>; ✧ правилно да каже који је датум или када се родио: <i>Сегодня 24-ое мая. Я родился 24-го мая</i>; ✧ правилно употребљава глаголе <i>поздравлять, желать, дарить: поздравить с празником, желать счастья, дарить подарки</i>; ✧ честита празник: <i>Поздравляю тебя с Рождеством!</i> ✧ препознаје присвојне заменице 3. лица и уме да их правилно употреби: <i>У его, её, их мамы сегодня юбилей</i>; ✧ правилно образује прошло време: <i>он читал, она читала, они читали, ...</i>; ✧ правилно да употреби именицу мушког рода са непостојаним вокалом у одређеном падежу: <i>Говорить о напитке. Выпить напиток</i>; ✧ правилно употребљава познате лексичке јединице и комуникативне функције: <i>Поздравляю тебя с днём рождения!</i> ✧ <i>Поздравляю вас с Новым годом! Приглашаю тебя на вечеринку</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
12	Систематизация	<ul style="list-style-type: none"> ✧ покаже добру припремљеност за за надоградњу знања у шестом разреду 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;

РУСКИ ЈЕЗИК, 6 РАЗРЕД

Литература: *Конечно 2, руски језик за шести разред основне школе, Клетт, Кристине Амштајм Баман, Улф Боргварт, Моника Брош и Данута Генч.*

Р. бр.	ОБЛАСТ/ТЕМА	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ -УЧЕНИК/ЦА ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Урок 1: Ура, каникулы!	<ul style="list-style-type: none"> ✧ наведе колико слова има руска азбука, наброји слова која се разликују у руској и српској азбуци; ✧ представи себе и друге: <i>Меня зовут... Его зовут...;</i> ✧ употребљава конструкцију припадности: <i>У меня есть...;</i> ✧ употребљава основне и редне бројеве; ✧ поздрави и отпоздрави некога на руском језику; ✧ наброји дане и месеце; ✧ мења глаголе е- и и- конјугације типа <i>читать</i> и <i>говорить</i>. ✧ повеже и примени стечена знања; ✧ провери ниво сопственог знања; ✧ разуме смисао краћег текста; ✧ повезује текст и одговарајућу илустрацију; ✧ разуме кључне информације из слушаног материјала <i>Привет из Србији;</i> ✧ изводи и примењује поједина граматичка правила; ✧ мења именице женског рода на -ИЯ; ✧ разуме смисао текста и кључне информације из слушаног материјала о теми <i>Мои идеальные каникулы;</i> ✧ одговори на питања у вези са текстом, као што су: <i>Где отдыхал...? Где любит отдыхать...? Что любит...? Какие каникулы были...? Почему?;</i> ✧ одговори на питања користећи усвојени лексички материјал у теми <i>каникулы;</i> ✧ промени глаголе у прошлом времену: <i>был/-а/-о/-и, катался/лась/лось/лись;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ користи придеве типа <i>красивый</i> и мења их по падежима; ✧ употребљава упитну заменицу <i>какой</i>; ✧ разуме смисао и кључне информације из аудираног материјала о теми <i>В спортивном лагере</i>; ✧ одговори на питања у вези са аудираним текстом; ✧ усваја нове речи и изразе: <i>лагерь, открытка, зарядка, дожждаться</i>; ✧ примењује нове речи и изразе о теми <i>Погода: Какая погода...? Хорошая / плохая / солнце светит / дождь идёт / снег шёл / На улице тепло / холодно</i>; употреба именице <i>градус</i> уз бројеве: <i>1 градус, 2, 3, 4 градуса, 5... градусов</i>; ✧ разликује глаголски вид: <i>читать – прочитать</i>; ✧ мења глаголе у будућем времену (простом и сложеном): <i>буду писать – напишу</i>; ✧ примењује нова граматичка правила; ✧ повезује и примењује знања о језику; ✧ користи стратегије за откривање значења речи из новог текста <i>Какаду</i> тако што проналази сродне речи: <i>летний – лето, школьный – школа</i>; ✧ напише писмо или разгледницу у форми: <i>Дорогой / Дорогая... / Здравствуй(те)... / Привет... / Как дела? У меня всё хорошо/нормально. Я у / в... Мы с родителями / друзьями / братом / сестрой... Вчера я... У нас погода хорошая / плохая... До свидания / Пока / Целую</i>; ✧ повезује и примењује знања о језику; ✧ користи уобичајене речи у оквиру обрађених тема: <i>Каникулы, Лагерь, Погода – Где ты провёл каникулы? Что делал? Какие они были? Что можно делать...? Как можно отдохнуть? В каком лагере были дети? Какие у них были каникулы? Где находится лагерь? Какая была погода?</i>; ✧ користи обрађене граматичке структуре и примењује правила: <i>Я из + ген. / Я никогда не был в + лок. / В прошлом году я ехал в + акуз.</i> Мењају глаголе: <i>кататься, загорать, плавать, отдыхать и др.</i> у садашњем, прошлом и будућем времену; ✧ повезује текстуални са илустрованим материјалом; 	
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ упознаје се са симболиком коју медвед има у руској култури; ✧ одговара на питања и учествује у комуникацији. 	
2.	Урок 2: В Санкт-Петербурге	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације у материјалу о Санкт Петербургу и тексту <i>В хостеле „Северные острова”</i> који се аудирају; ✧ одговара на питања: <i>Что видим...? Где находится...? Что можно делать...? Где сняты фотографии...?</i> ✧ разуме смисао краћег текста; ✧ повезује слике са одговарајућим звучним материјалом користећи конструкције: <i>Первый текст – это фото... Второй текст – это фото...;</i> ✧ разуме кључне информације у материјалу о Санкт Петербургу; ✧ препозна и користи облике множине већине познатих и најфреквентнијих именица; ✧ правилно употреби наставке тврде и меке промене именица у номинативу множине сва три рода; ✧ прави и употребљава именице мушког рода које номинатив множине граде помоћу наставка <i>-а/я</i>: <i>город – города</i>; ✧ правилно употреби наставке тврде и меке промене именица у генитиву и акузативу множине сва три рода пазећи на аниматност именица (живо – неживо); ✧ правилно употреби наставке тврде и меке промене именица у дативу, инструменталу и локативу множине сва три рода; ✧ користи облике већине познатих и најфреквентнијих именица у множини, нпр. <i>мост, директор, трамвай, царь, рубль, слово, море, библиотека, неделя, экскурсия</i>; ✧ правилно употреби наставке тврде и меке промене именица у множини, нпр. у конструкцијама: <i>Они были у... Они видели... Они говорили с... Они звонили... Они ездили на...;</i> ✧ разуме општи садржај аудио-материјала слушаног текста <i>Город на Неве</i>; ✧ одговори на основна питања у вези са аудираним текстом <i>Экскурсия по рекам и каналам</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учење у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

- ✧ разуме општи садржај аудио-материјала слушаног текста;
- ✧ одговори на основна питања у вези са аудираним текстом;
- ✧ издваја кључне информације из прочитаног текста;
- ✧ одговори на питања у вези са прочитаним текстом;
- ✧ преприча укратко текст;
- ✧ изрази утиске у вези са одређеним текстуалним материјалом о теми Санкт Петербурга, екскурзија, споменика;
- ✧ одговори на основна питања у вези са текстуалним материјалом;
- ✧ издваја кључне информације из прочитаног текста;
- ✧ разуме и правилно интерпретира садржај обрађеног текста;
- ✧ сублимира знања у вези са задатом темом;
- ✧ препозна и наброји упитне (*кто? что?*) и личне заменице (*я, ты, он, она, оно, мы, вы, они*);
- ✧ мења дате заменице по падежима;
- ✧ преведе личне и упитне заменице;
- ✧ примени личне и упитне заменице у контексту;
- ✧ препозна и образује садашње време глагола прве и друге конјугације, глагола *хотеть*, глагола на *-овать* и *-евать* (*фотографировать, танцевать*) и повратних глагола (*интересоваться*);
- ✧ употреби глаголе прве и друге конјугације, глагола *хотеть* и глагола на *-овать* и *-евать* (*фотографировать, танцевать*) и повратних глагола (*интересоваться*) у садашњем времену у контексту;
- ✧ разуме општи садржај песме *Город* после слушања;
- ✧ разуме и издваја кључне информације из текста *Экскурсия*;
- ✧ преведе на руски језик изразе типа: *Да ли је далеко...? Где се налази...? Где се могу купити карте...? У ком позоришту се може гледати...? Какви се излети нуде...?*;
- ✧ повезује и примењује знања о језику (номинатив множине именица, упитне *кто* и *что* и личне заменице у свим падежима, глаголи на *-овать/-евать*, повратни глаголи у садашњем времену);
- ✧ користи уобичајене речи у оквиру тема *Санкт-Петербург, экскурсия, памятник, город*;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ користи обрађене граматичке структуре и примењује правила (постављање питања, грађење садашњег времена, повезивање речи у текст); ✧ разуме општи садржај текста <i>Разговор по телефону</i> после слушања; ✧ чита са разумевањем текст и издваја кључне информације из прочитаног текста; ✧ користи облике једине и множине именица, именица на -ИЯ и осталих познатих именица, глагол <i>хотеть</i>, повратне глаголе и глаголе на -<i>овать/-евать</i> у садашњем времену; ✧ води конверзацију о темама <i>Когда у нас экскурсия? Что тебе нравится / не нравится? Чем ты интересуешься? Что можно делать во время каникул? Что ты любишь фотографировать?</i>; ✧ наведе основна обележја сугласничког и самогласничког система руског језика; ✧ изговори и обележи акцентоване и неакцентоване редуковане самогласнике; ✧ изговори гласове који се бележе словима ж, ш, ч, щ; ✧ сублимира стечена знања о теми Санкт Петербург у илустративном и писаном облику, кроз креативну игру; ✧ описује, извештава и интерпретира у неколико реченица о раду групе у којој учествује; ✧ разуме општи садржај аудио-материјала након слушања приче <i>Два друга</i>; ✧ разуме и издваја кључне информације из текста; ✧ интерпретира текст својим речима; ✧ употребу упитне заменице и постави питања везана за текст. 	
3.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ одговори на питања која се односе на обрађене теме <i>каникулы, отдых, погода, Санкт-Петербург, экскурсия</i>; ✧ користи облике множине познатих именица тврде и меке промене, именица женског рода на -<i>ия</i>, именице мушког рода које номинатив множине граде на -<i>а/-я</i>, глагол <i>хотеть</i>, глаголе на -<i>овать и -евать</i>, повратне глаголе, глаголе е- и и- конјугације у садашњем, прошлом и будућем (простом или сложеном) времену; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ решавање проблема;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ примени основна правила грађења одређених граматичких облика; ✧ уочи своје и туђе грешке и научи из њих; ✧ изврши аутоевалуацију сопственог рада. 	
4.	Урок 3: Конкурс Мой родной город”	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације у аудираном тексту <i>Хороший шанс</i>; ✧ разуме смисао краћег текста; ✧ повезује текст са одговарајућим илустрованим материјалом; ✧ разуме општи садржај у аудираном тексту <i>Видео о Туле</i>; ✧ одговори на основна питања у вези са аудираним текстом; ✧ напише план филма којим се представља град; ✧ изрази утиске и да одговори на питања у вези са текстом <i>Видео о Туле</i>; ✧ издвоји кључне информације, разуме и правилно интерпретира садржај обрађеног текста; ✧ сублимира знања у вези са задатом темом; ✧ описно објашњава значење речи, нпр. <i>Извините, пожалуйста, я не понимаю, слово „дискотека”. Что это? – Там можно танцевать</i>; ✧ прави разлику између села и града и користи конструкције типа: <i>В городе есть + ном. и В деревне нет + ген.</i>; ✧ говори о омиљеним местима у граду и користи зависне реченице са везником <i>потому что</i>; ✧ разуме кључне информације у тексту <i>Хороший шанс</i>; ✧ препозна и користи облике већине познатих и најфреквентнијих придева у множини; ✧ правилно употреби наставке тврде и меке промене придева у множини; ✧ правилно употреби упитну заменицу <i>какой</i> у свим падежима једнине и множине; ✧ разуме општи садржај аудио-материјала после слушања; ✧ правилно употреби реч <i>должен</i>; ✧ разуме општи садржај аудио-материјала <i>Конкурс с сюрпризом</i> после слушања; ✧ одговори на основна питања у вези са слушаним аудио-материјалом; ✧ исприча причу на тему <i>Конкурс с сюрпризом</i> на основу фотографија; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

- ✧ изрази утиске и да одговори на питања у вези са обрађеним текстуалним материјалом *Мой родной город, Видео о Туле, Конкурс с сюрпризом*;
- ✧ издваја кључне информације, разуме и правилно интерпретира садржај обрађеног текста;
- ✧ употреби стечена знања: користи усвојени лексички материјал шире у контексту, користи и примењује усвојена граматичка правила;
- ✧ мења глаголе у прошлом времену (*играл, катался, шёл, пошёл, нашёл*);
- ✧ разуме кључне информације у граматичком материјалу;
- ✧ усваја граматичка правила и примењује их;
- ✧ мења по падежима показну заменицу *этот* и глагол *мочь* у садашњем и прошлом времену;
- ✧ повеже и примени знања из обрађене теме, да каже где се налази неки град или неко село: *Гóрод/Дерéвня располо́жен(а)/находится...*;
- ✧ одговара на питања која се надовезују, остварује комуникацију и размењује кратке информације у вези са познатом темом *Глáвная достопримечáтельность ...*
- ✧ користи уобичајене речи у оквиру обрађених тема: *Вчера погода была хорошая/плохая. Температура – 20 градусов*;
- ✧ користи обрађене граматичке структуре и примењује правила: *красивый город, красивого города, красивому городу, с красивым городом, о красивом городе; Сейчас звоню. Завтра позвоню. Завтра буду звонить. Красивый город. Красивые города. Красивых городов. Красивых музеев*;
- ✧ чита са разумевањем текст и издваја кључне информације из прочитаног;
- ✧ представи свој град у десетак реченица, користећи се помоћним питањима;
- ✧ пише реченице и краће текстове користећи усвојене језичке и граматичке елементе у вези са познатом темом;
- ✧ користи облике множине придева;
- ✧ разуме и уме да издвоји кључне информације из текста: *Это самовар Иван Иванович. Это дядя Петя. Он первым подошел к самовару. У*

		<p><i>самовара есть отчество. Каждый член семьи разговаривает с самоваром;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме општи садржај аудио-материјала о теми медведа који не живе на слободи; ✧ разуме и уме да издвоји кључне информације из текста: <i>Есть бурый медведь. Есть белый медведь. Медведи не на свободе. Эти медведи живут в зоопарка или в реабилитационных центрах;</i> ✧ одговара на питања и учествује у комуникацији: <i>Какой это медведь? У него есть мама/у него нет мамы? Какая проблема есть у Миши? Это белый/бурый медведь. У него нет... Он живет в...;</i> ✧ примени нове усвојене речи и изразе : <i>Кто-то делает покупки. Покупать продукты на рынке. Это можно купить в круглосуточном магазине. Я куплю апельсиновый сок;</i> ✧ разуме смисао текста и кључне информације у материјалу који слуша; ✧ повезује текст са одговарајућим илустрованим материјалом. 	
5.	<p>Урок Вечеринка Лены</p> <p>4: у</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✧ нове усвојене речи и изразе примени: <i>Кто-то делает покупки. Покупать продукты на рынке. Это можно купить в круглосуточном магазине. Я куплю апельсиновый сок;</i> ✧ разуме смисао текста и кључне информације у материјалу, који слуша; ✧ повезује текст са одговарајућим илустрованим материјалом; ✧ разуме смисао текста и кључне информације у материјалу који слуша; ✧ примени нове речи и изразе: <i>Покажите, пожалуйста, виноград. Это слишком дорого/дешево. Сосиски с горчицей – это вкусно. Килограмм за... рубля/рублей;</i> ✧ да правилно изговори бројеве од 70 до 199; ✧ да правилно напише бројеве од 70 до 199; ✧ да сублимира знања у вези са задатом темом; ✧ ученик зна правила слагања броја и именице: <i>1 + номинатив, 2 – 4 + генитив једнине, 5 + генитив множине: 1 помидор, 2 помидора, 5 помидоров;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учење у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације о теми <i>Куповина: Добрый день. Что вы хотите? Сколько стоит/сто́ят...? Дайте мне килограмм апельсинов. С вас... рубль/рубля/рублей;</i> ✧ да сублимира знања у вези са задатом темом; ✧ повезује и примењује знања; ✧ проверава ниво сопственог знања; ✧ разуме смисао текста и кључне информације у материјалу, који слуша, усваја нове речи и изразе и у стању је да их примени: <i>Это гостиная/кухня... На первом/на втором этаже... А чей-то комнате есть кровать, кресло, шкаф, письменный стол со стулом, компьютер, полка...;</i> ✧ уме да изрази утиске и да одговори на питања у вези са обрађеним текстуалним материјалом: <i>Это красивый/большой дом. В доме есть бассейн;</i> ✧ издваја кључне информације, разуме и правилно употреби научене речи и изразе: <i>У нас большая/красивая... квартира. В моей/наше... комнате находится... Рядом с кухней/гостиной... находится столовая;</i> ✧ остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације: <i>Что находистя в комнате? В комнате стол, два стула, ковёр, окно, шкаф, плака, постер, линейка, карандаши...; Это столовая. Из столовой. К столовой. Вижу столовую. Рядом со столовой. В столовой;</i> ✧ остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације: <i>Рядом со шкафом находится стол. Ковер на полу. Между диваном и столом находится кресло. Над столом висит люстра. Под столом – ковер;</i> ✧ уме да сублимира знања у вези са задатом темом; 	
--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ зна да користи присвојне заменице (рецептивно и продуктивно): <i>Я сижу недалеко от твоей подруги Ольги. Я звоню твоей подруге Ольге. Я вижу твою подругу Ольгу. Я гуляю с твоей подругой Ольгой. Я думаю о твоей подруге Ольге;</i> ✧ ученик повезује и примењује знања о језику; ✧ ученик користи уобичајене речи у оквиру обрађених тема; ✧ ученик користи обрађене граматичке структуре и примењује правила; ✧ повезује текстуални са илустрованим материјалом: <i>На картинке номер девять видим маленького Мишутку;</i> ✧ одговара на питања и учествује у комуникацији: <i>В лесу гуляла девочка. На этой картинке девочка есть суп.</i> 	
6.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ сублимира знања и да одговори на питања која се односе на обрађене теме; ✧ користи бројеве са именицама; ✧ рецептивно и продуктивно влада присвојним заменицама за 1. и 2. лице једнине и множине; ✧ одговори на питања у вези са познатом темом; ✧ да користи бројеве са именицама; ✧ правилно употреби присвојне заменице; ✧ пише реченице и краће текстове користећи познате језичке елементе; ✧ учи на сопственим и туђим грешкама; ✧ реално сагледа резултате свога рада. 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ решавање проблема;
7.	Урок 5: Где мы учимся	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме смисао текста и кључне информације у материјалу, који слуша, усваја нове речи и изразе и у стању је да их примени; ✧ изрази утиске и да одговори на питања у вези са обрађеним текстуалним материјалом: <i>Система оценок в Сербии хорошая/плохая. Система оценок в России хорошая/плохая. Кто-то хорошо/плохо учится;</i> ✧ издваја кључне информације, разуме и правилно интерпретира садржај обрађеног текста: <i>Я учусь на одни пятёрки. В России/Сербии есть осенние, зимние, весенние летние каникулы;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ зна да користи придеве меке промене: <i>летние каникулы, во время летних каникул, в зимнем лагере, до зимних каникул, к последнему реферату...</i>; ✧ разуме општи садржај аудио-материјала, текста, који слуша; ✧ одговори на основна питања у вези са текстом, који слуша: <i>Кто о чем разговаривает? Что на уроке труда делают мальчики, а что девочки? Есть ли у них такой предмет? Кто что будет делать на выходных? Писать сочинение. Делать скамейку. Готовить брош;</i> ✧ издваја кључне информације, разуме и правилно интерпретира садржај обрађеног: <i>глаголи несвршеног вида граде прошло садашње и сложено будуће време, а глагли свршеног вида, осим прошлог, граде само просто будуће време;</i> ✧ употреби стечена лингвистичка знања и користи усвојени лексички материјал у ширем контексту: <i>Сейчас я смотрю телевизора. Этот фильм я завтра посмотрю. Миша часто гуляет со своей собакой. Сегодня я погуляю с собакой;</i> ✧ влада основним правилима грађења речи и умети да их примени: <i>учить → учи + -тель →учитель; лето → лет + -н + -ий → летний;</i> ✧ уочи од које је претходно речи нова реч саграђена: <i>библиотекарь ← библиотека, хоккеист ← хоккей, преподаватель ← преподавать;</i> ✧ разуме општи садржај аудио-материјала, текста, који слуша; ✧ може да одговори на основна питања у вези са текстом који слуша: <i>Когда начинается второй урок? Второй урок начинается в девять часов пятьдесят минут. Десять часов сорок минут – начинается третий урок;</i> ✧ користи основне уобичајене форме за изражавање извињења: <i>Извини(те), пожалуйста, что я опоздал на урок. Мой автобус опоздал;</i> ✧ разуме општи садржај аудио-материјала, текста, који слуша; ✧ одговори на основна питања у вези са текстом, који слуша; ✧ користи основне уобичајене форме за изражавање слагања и неслагања: <i>Я думаю, что.... По- моему... мне нравится / не нравится, потому что... Я за (+ акузатив)... Я против (+генитив)... Это правильно. Это неправильно;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
--	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ користи основне уобичајене форме за изражавање слагања и неслагања: <i>Я за (+ аку.)...; Я против (+ ген.)...; мне (не) нравится, потому что...</i>; ✧ износи своје мишљење и изражава ставове: <i>Я думаю, что...; По-моему...</i>; ✧ користи облике односно-упитне заменице <i>который</i>; ✧ заменице <i>который</i>; ✧ даје информације о свом окружењу у неколико реченица: <i>Наша школа находится на улице... Это школа. У нас ксть кабинте математики, физики. Я учусь в шестом классе. В школе мы изучаем сербский язык, математику, географию, историю... Обычно у нас шесть уроков в день. К сожалению, у нас нет кружков</i>; ✧ размењује са саговорницима кратке информације у вези са датом темом: <i>Картошку варить... минут. Огурцы нарезать кубиками. Добавить соль, перец. Положить в салатницу</i>; ✧ користи уобичајене речи и изразе у оквиру обрађених тема: <i>делать покупки, покупаешь в магазине/на рынке; сколько что-то стоит; большая квартира, столовая, кухня, на первом этаже; сменка, дежурство, урок труда, учиться на...</i>; ✧ користи обрађене граматичке структуре и примењује правила: <i>1 килограмм, 2 – 4 килограмма, 5 килограммов; находится на/в + Предл., находится под/над, за + Творит...</i>; ✧ разуме општи садржај аудио-материјала после слушања; ✧ разуме и уме да издвоји кључне информације из текста који слуша и да постави и одговори на питања у вези са одслушаним текстом: <i>Кто-то дрессирует кого-то. Научить кого-то каким-то трюкам. Кормит кого-то чем-то. В цирке медведи ходят на двух лапах, танцкют</i>; ✧ усмено изрази своје утиске уз помоћ слика: <i>Кто-то познакомил кого-то с чем-то(культурой России). Кто-то научил кого-то правильно писать. Образовать новые слова...</i>; ✧ користи писани код за изражавање својих утисака (личне поруке, електронска пошта); ✧ чита са разумевањем краће писане или илустроване текстове; 	
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ проналази и издваја предвидљиве информације у тексту и може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи из контекста; ✧ употреби стечена знања – користи усвојени лексички материјал шире у контексту; ✧ користи и примењује усвојена граматичка правила; ✧ разуме општи садржај аудио-материјала, текста, који слуша и може да одговори на основна питања у вези са текстом, који слуша; ✧ да употреби стечена знања, користи усвојени лексички материјал шире у контексту: <i>Чем вы ещё увлекаетесь? Игра, какие у тебя планы на лето? Ребята, какие предметы у вас будут в следующем году? А вы любите салат Оливье?</i> ✧ користи и примењује уобичајене изразе основних комуникативних функција: <i>Мне (бчень/осббенно/ббльше) нрввится/нрввятся... Извините, пожалуйста, что я опоздал(а) на урок... Мой родной город находится на севере</i> 	
--	--	---	--

РУСКИ ЈЕЗИК, 7 РАЗРЕД

Литература: Конечно! 3, руски језик за седми разред основне школе, **трећа година учења**; уџбенички комплет (уџбеник, компакт диск и радна свеска), Клетт-група аутора.

Р. бр.	ОБЛАСТ/ТЕМА	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ -УЧЕНИК/ЦА ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА	МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Бинго	<ul style="list-style-type: none"> ✧ користи уџбенички комплет; ✧ зна са којим градивом ће се сусрести ове школске године; ✧ користи знања стечена у претходним разредима. 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција;

2.	Урок 1 Кумиры молодёжи	<ul style="list-style-type: none"> ✧ повезује и примењује претходно стечена знања; ✧ провери ниво сопственог знања; ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; ✧ опише спољашњи изглед неке особе (лексичка област <i>внешность человека</i>); ✧ правилно употреби конструкције: <i>У неџ.../ У него... Она / Он високого, среднего, маленького роста... ;</i> ✧ наброји музичке инструменте и музичке жанрове; ✧ правилно употреби конструкције <i>играть + на + название инструмента в Предл. надеже; играть + в / во + название спорта в Винит. надеже;</i> ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ описује спољашњи изглед особе (уме да одговори на питања <i>Какие у него/неџ волосы, глаза, рост...?</i>); ✧ говори о својим интересовањима; ✧ правилно употреби познате комуникативне функције и у неколико реченица да основне податке о себи; ✧ правилно употреби предлог у конструкцијама <i>играть в/на;</i> ✧ разликује употребу глагола <i>знать, мочь и уметь</i> кроз самостално закључивање у вези са граматичким правилима; ✧ правилно промени глагол <i>давать</i> у садашњем времену; ✧ правилно употреби предлог <i>по + Дат. надеж</i> у конструкцијама за понављање радње и правилно да га изговори; ✧ зна на које се начине може изразити временско значење у руском језику; ✧ правилно употреби временске конструкције; ✧ одговори на питања: <i>Когда...? Как долго...? С каких пор...? До каких пор...? Как часто...?</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
----	---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно употреби повратне глаголе <i>заниматься, увлекаться и интересоваться</i>; ✧ правилно употреби именице у инструменталу и именице женског рода на меки знак (<i>живопись – живописью</i>); ✧ разуме и правилно употребљава обрађену лексику (<i>внешность и характер человека</i>); ✧ образује именицу ж.р. са значењем занимања (<i>футболист – футболистка</i>); ✧ правилно употребљава придевске облике; ✧ пронађе антониме обрађених придева; ✧ правилно образује и употребљава прилоге на <i>–о</i> (<i>честно, красиво</i>); ✧ правилно образује прилоге од придева; ✧ правилно образује и употребљава прилоге на <i>–и</i> (<i>по-русски</i>); ✧ правилно изводи граматичка правила у односу на српски језик; ✧ правилно употреби нове лексичке јединице (<i>називи народа и језика</i>); ✧ правилно мења и употребљава присвојне заменице (<i>мой, твой, наш, ваш</i>); ✧ правилно мења и употребљава показну заменицу <i>этот</i>; ✧ преводи са српског на руски познате лексичке јединице и граматичке конструкције; ✧ познаје начине прављења презентација; ✧ правилно употребљава конструкције које може користити приликом држања презентације (<i>(Сегодня) я хочу поговорить / рассказать о...; Тема моего доклада...; Сначала я хочу рассказать о..., а потом...; Далее / Также / Ещё (я хочу поговорить о...; В конце моего доклада я хочу поговорить / рассказать о...); Это всё, что я хотел(а) вам рассказать о...; Спасибо за (ваше) внимание</i>); 	
--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно користи усвојене лексичке, комуникативне и граматичке јединице; ✧ одржи презентацију и истакне најбитније чињенице о обрађеној теми. 	
3.	Контролна работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ примени основна правила грађења одређених граматичких облика; ✧ правилно користи усвојене лексичке, комуникативне и граматичке јединице; ✧ самостално решава тест. 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ решавање проблема;
4.	Урок 2 Счастливого пути	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације у прочитаном тексту; ✧ препознаје познату лексику на тему «<i>путовање возом</i>» (<i>счастливого пути!</i>), изводи и примењује правила; ✧ правилно употребљава прилоге за место и правац (<i>где? куда? здесь? сюда? там? туда?</i>); ✧ правилно употреби нове лексичке јединице (<i>расписание поездов, пассажир, чемодан, сумка, платформа, путь, багаж, проводник / проводница, билет, бутерброд, купейный вагон, купе, плацкартный вагон, электричка</i>); ✧ познаје одређене културолошке одлике и знаменитости Русије; разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; ✧ правилно употреби основне бројеве до 1000; ✧ слаже именице са бројевима (<i>21 ученик, 22 ученика, 26 учеников</i>); ✧ прочита информације са возне карте; ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; ✧ правилно употреби нове лексичке јединице на тему <i>поездка</i>; ✧ труди се да што правилније изговара речи; ✧ одреди род и промени именицу <i>путь</i> кроз падеже; ✧ правилно употребљава обрађене лексичке и комуникативне функције; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

- ✧ образује и правилно употреби именицу на *–ни(е)*;
- ✧ зна конјугацију глагола *брати*;
- ✧ употребљава лексику из области *храна – пиће*;
- ✧ правилно употребљава прилоге за место и правац и уме да их разликује;
- ✧ правилно промени именице на *-ие*;
- ✧ разуме обавештења преко разгласа;
- ✧ правилно употребљава прилоге за место и правац и уме да их разликује;
- ✧ употреби обрађене комуникативне функције (на тему *железничка станица, куповина карата*);
- ✧ правилно употреби заменицу *какой* с предлозима;
- ✧ разуме обрађен материјал и може да га повеже са реалном ситуацијом приказаном на сликама;
- ✧ препозна глаголе кретања и разликује глаголе одређеног и неодређеног кретања;
- ✧ употреби обрађене речи и изразе;
- ✧ разуме одслушан текст и може да извуче кратак садржај на основу слушања;
- ✧ препозна глаголе кретања и да их промени у садашњем времену;
- ✧ разликује и правилно употребљава глаголе одређеног и неодређеног кретања (*идти – ходить; ехать – ездить; бежать – бегать; лететь – летать; плыть – плавать*);
- ✧ познаје обрађену лексику (*троллейбус, вертолёт, автобус, пароход, самолёт, трамвай, велосипед, мотоцикл, машина, поезд, метро*);
- ✧ препозна глаголе кретања и да их промени у садашњем времену (*идти – ходить; ехать – ездить; бежать – бегать; лететь – летать; плыть – плавать*);

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ познаје обрађену лексику; ✧ правилно изговара обрађене лексичке јединице; ✧ покаже на географској карти Русије најпознатије реке, планине, мора, језера, регије и градове; ✧ правилно чује и изговара гласове [p] и [p']; ✧ правилно употреби предлошко-падежне конструкције у прилошким одредбама места и правца ✧ <i>Куда</i> : глагол движения + в, на + Вин. падеж; ✧ <i>Где</i> : глагол со значением «быть, находится где-либо» + в, на + Предл. падеж; ✧ <i>Откуда</i> : глагол движения + из, с + Род. падеж; <p>правилно употреби питања <i>Куда? Где? Откуда?</i>;</p>	
5.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ што прецизније уради свој задатак; ✧ употреби стечена знања из датих лексичких и граматичких јединица; ✧ примени основна правила грађења одређених граматичких облика; ✧ уочи своје и туђе грешке и научи из њих; ✧ изврши аутоевалуацију сопственог рада. 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;
6.	Урок 3 Летняя школа в России, ТРКИ	<ul style="list-style-type: none"> ✧ говори о својој породици, уме да каже како се неко зове и колико има година (<i>большая / маленькая семья, мать / мама, отец / папа, муж, жена, брат, сестра, сын, дочь, бабушка, дедушка, внук, внучка, дядя, тётя, двоюродная сестра, двоюродный брат; Его / Её зовут ... ; Ему / Ей ... лет.</i>); ✧ разуме кључне информације из прочитаног текста; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила ✧ правилно образује номинатив множине именица (<i>дедушка – дедушки, бабушка – бабушки, отец – отцы, мать – матери, дядя – дяди, тётя – тётти, сын – сыновья, дочь – дочери, брат – братья, сестра – сёстры,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини;

		<p><i>двојуродный брат – двојуродные братья, двојуродная сестра – двојуродные сёстры</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; ✧ промени именице <i>мать</i> и <i>дочь</i> у једнини и множини; ✧ промени именице <i>брат, сын, стул, друг</i> у једнини и множини; ✧ уочава разлике у наставцима генитива множине и њихову зависност од акцента (<i>друзѐй – стўльев</i>); ✧ наведе називе просторија у кући (<i>гостиная, спальня родителей, детская, кухня, ванная, кладовая</i>); ✧ разуме кључне информације из аудираног текста; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила (<i>мыть / вымыть окно ; чистить / вычистить ковёр пылесосом ; вытирать / вытереть пыль с мебели ; гладить / погладить бельё утюгом</i>); ✧ мења обрађене именице по падежима; ✧ правилно изговара речи; ✧ правилно употребљава везник <i>потому что</i>; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; ✧ усваја нову лексику из области сређивање стана/ куће; ✧ препознаје облик императива и уме да га образује од познатих глагола (<i>помогать – помогай, помогайте; убраться – уברי, уберите; мыть – мой, мойте; гладить -гладь, гладьте ; вынести, погладь, вымойте, сядь, отдохни</i>); ✧ мења глаголе <i>мыть, вымыть, чистить, вычистить, вытирать, вытереть, гладить, погладить</i>; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; ✧ правилно употребљава редне бројеве до 100; ✧ правилно исказује датуме; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ поставља питања која се тичу година и датума: <i>В каком году ты родился/родилась? Какого числа ты родился/родилась?</i>; ✧ правилно употребљава именице мушког рода у локативу јединине са наставком –у (<i>в шкафу, на берегу, на мосту, в аэропорту, в году, по лесу, в ряду</i>); ✧ правилно употреби нове лексичке јединице из ЛСП «Блюда» (<i>закуски, горячие блюда, десерт, гарнир, грибы в сметане, борщ, щи, пельмени, шашлык, сырники, ...</i>); ✧ да наручи и плати јело и пиће у ресторану (<i>Я хочу заказать... /Я возьму/по-пробую...</i>); ✧ <i>Из напитков / На закуску / Из супов / Из горячих блюд / На десерт / К чаю я возьму...– Принесите, пожалуйста, счёт. / Счёт, пожалуйста</i>); ✧ правилно употреби нове лексичке јединице из ЛСП «Посуда» (<i>ложка, вилка, таралека, стакан, ...</i>); ✧ правилно образује просто и сложено будуће време (<i>я приготовлю – буду готовить,...</i>); ✧ да опише неку ситуацију у будућем времену; ✧ привилно конјугира и употребљава глаголе <i>есть</i> и <i>дать</i> без и са префиксима <i>по-, до-, с-, пере-</i>; ✧ да правилно употребљава глаголе са префиксом <i>по-</i> (почетак вршења радње, нпр. <i>пойти</i>, и ограничено време трајања радње, нпр. <i>погулять</i>). 	
7.	Контрольная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно употребљава потребну лексику и граматичке категорије; ✧ правилно употребљава основна ортографска правила руског језика; ✧ правилно користи усвојене лексичке, комуникативне и граматичке јединице; ✧ самостално решава тест. 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;

8.	Урок 4 Мы умеем веселиться	<ul style="list-style-type: none"> ✧ повезује и примењује претходно стечена знања; ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ препознаје познату лексику; ✧ изводи и примењује правила; ✧ наведе основне карактеристике руског празника <i>Масленица</i> као и да исприча нешто о другим основним празницима и народној традицији у Русији и Србији; ✧ примени правила технике брзог прелажења преко текста у у потрази за основном идејом и темом текста, као и технике брзог прелажења преко текста због тражења посебних информација; ✧ правилно употреби основне називе људског тела (<i>голова, уши, зубы, нога, рука, глаза, рот, пальцы, ...</i>); ✧ употреби непрелазне повратне и прелазне глаголе <i>начинаться – начинать, кончатся – кончатъ</i>; ✧ правилно употребљава одричне заменице (<i>никто, ничто</i>); показне заменице: <i>этот</i> ✧ правилно конјугира и употребљава глаголе <i>слушать и слышать</i>; ✧ правилно употреби нове лексичке јединице на тему «У врача»; ✧ правилно употреби познате изразе и у неколико реченица да основне податке о себи или о неком другом на тему „У врача“ (– Что с тобой/с вами? – У тебя/вас есть температура? – Что у тебя/у вас болит? Мне (ему, им) плохо. У меня (него, неё) температура, насморк, ...); ✧ употреби предикативе <i>можно и нельзя</i> (у садашњем, прошлом и будућем времену); 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
9.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ што прецизније уради свој задатак; ✧ употреби стечена знања из датих лексичких и граматичких јединица; ✧ примени основна правила грађења одређених граматичких облика; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ уочи своје и туђе грешке и научи из њих; ✧ изврши аутоевалуацију сопственог рада. 	
10.	Урок 5 В Сибири	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно примењује базна ортографска правила руског језика (<i>ненаглашени вокали, облежаванье мекоће и тврдоће сугласника, ...</i>); ✧ правилно употреби нове лексичке јединице на тему «В Сибири» (<i>холодная зима, нерпа, амурский тигр, белый медведь, ...</i>); ✧ правилно употреби нове лексичке јединице на тему «Оружающая среда» (<i>проблемы окружающей среды, экономить воду, загрязнять воздух, ...</i>); ✧ разуме одслушани текст и да може адекватно да испуни захтеве везане за тај текст; ✧ разуме значење одређених глаголских префикса у руском језику (<i>войти, выйти, уйти, прийти</i>); ✧ разуме разлику у виду префиксалних глагола кретања прве и друге групе и правилно их употребљава (<i>войти – входить, уйти – уходить, ...</i>); ✧ влада правилима употребе неких од најфреквентнијих предлога у руском језику (<i>в, на, из, с</i>); ✧ разуме разлику између реченица која се тврди да нечега има и да нечега нема или није било, те да правилно употребљава дате конструкције (<i>В лагере есть (был, будет) телевизор – В лагере нет (не было, не будет) телевизора</i>); ✧ исприча нешто о неком путовању или догађају (<i>Когда? В пятницу, 12-го... 25-го августа/В июне... Лэтом/Зимой...</i>); ✧ влада правилима употребе кратког придева <i>должен</i> (<i>Мы должны заботиться о животных</i>); ✧ да се служи двојезичним речником; ✧ да из текста извуче кључне информације; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ комуникација; ✧ рад са подацима и информацијама; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција; ✧ одговоран однос према околини; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ разликује звучне и беззвучне сугласнике у руском језику и влада правилима асимилације по звучности/беззвучности и десоноризације 	
11.	ТРКИ Систематизација	<ul style="list-style-type: none"> ✧ покаже да влада лексиком и граматиком која је обрађена у оквиру пете лекције; ✧ покаже да разуме одслушани текст и да може адекватно да уради задатке и вежбања у вези са текстом; ✧ покаже да влада лексиком и граматиком која је обрађена током седмог разреда; ✧ покаже да може на руском језику да исприча о својим плановима. 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ комуникација; ✧ сарадња; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ естетичка компетенција;

РУСКИ ЈЕЗИК, 8 РАЗРЕД

Литература: *Конечно! 4, руски језик за осми разред основне школе*, други страни језик, четврта година учења; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска и компакт диск), Клетт, група аутора.

Р. бр.	ОБЛАСТ/ТЕМА	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ -УЧЕНИК/ЦА ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА:	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Разговор са ученицима	<ul style="list-style-type: none"> ✧ користи уџбенички комплет; ✧ зна са којим градивом ће се сусрести ове школске године; ✧ користи знања стечена у претходним разредима 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција;
2.	Иницијални тест	<ul style="list-style-type: none"> ✧ користи уџбенички комплет; ✧ зна са којим градивом ће се сусрести ове школске године; ✧ користи знања стечена у претходним разредима 	
3.	Урок 1 В међународном младјужном легере	<ul style="list-style-type: none"> ✧ повезује и примењује претходно стечена знања ✧ провери ниво сопственог знања 	

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила ✧ да говори о летњим камповима у Русији ✧ да говори о свакодневним навикама Руса ✧ да говори о навикама исхране у руској породици ✧ да каже нешто о Уралу ✧ да употреби заменицу <i>друг друга</i> ✧ да употреби присвојну заменицу <i>свой</i> ✧ да употреби одричне заменице ✧ да употреби повратну заменицу <i>себя</i> ✧ да употребим заменицу <i>такой</i> ✧ да изрази место и правац предлошко- падежним конструкцијама ✧ да напише извештај са путовања 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ решавање проблема; ✧ сарадња; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ одговоран однос према околини; ✧ естетичка компетенција; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву
4.	Чтение	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме и уме правилно да употреби лексичке, граматичке и комуникативне јединице обрађене у оквиру ове теме ✧ правилно изговара меке и тврде сугласнике ✧ правилно акцентује речи 	
5.	Контрольная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно користи усвојене лексичке , комуникативне и граматичке јединице; ✧ самостално решава тест 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење ✧ решавање проблема
6.	Урок 2 СМИ в нашей жизни	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације у прочитаном тексту; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ познаје одређене културолошке одлике Русије; ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ да говори о медијима ✧ да наведе предности и мане медија ✧ да прича о омиљеном филму или омиљеној књизи ✧ да заинтересује неког да погледа неки филм или прочита неку књигу ✧ да користм везник <i>чтобы</i> у зависним циљним реченицама. ✧ да изразм значење циља предлошко-падежним конструкцијама ✧ да гради прошло време 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ сарадња; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ одговоран однос према околини; ✧ естетичка компетенција; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву
7.	Мы повторяем	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме и уме правилно да употреби лексичке, граматичке и комуникативне јединице обрађене у оквиру ове теме; ✧ употреби именице у одговарајућем падежу; ✧ деклинира придеве; ✧ правилно употребљава глаголе кретања; ✧ правилно употребљава обрађење предлоге; ✧ да гради одричну конструкцију <i>У кого-то нет чего/кого-то.</i> ✧ да употреби одричне заменице 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ сарадња;
8.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ што прецизније уради свој задатак; ✧ употреби стечена знања из датих лексичких и граматичких јединица; ✧ примени стечена лексичко-граматичка знања 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;

9.	Урок 3 Планы на будущее	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације из прочитаног текста; ✧ препознаје познату лексику, изводи и примењује правила ✧ разуме кључне информације из аудираног текста; ✧ да уради тест који помаже при избору професије. ✧ да наброји професије и наведем њихове предности и мане. ✧ да говори о свом омиљеном занимању. ✧ да текст подели на мање целине. ✧ да разуме биографију славних личности. ✧ да користи глаголе <i>быть</i> и <i>стать</i> који траже именску допуну у инструменталу. ✧ да користи везнике <i>а, и и но</i>. ✧ да користи компаратив придева и прилога. ✧ да користи суперлатив придева и прилога. ✧ да изрази значење узрока и последице помоћу предлошко-падежних конструкција 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ сарадња; ✧ одговорно учешће у демократском друштву; ✧ одговоран однос према здрављу; ✧ одговоран однос према околини; ✧ естетичка компетенција; ✧ предузимљивост и оријентација ка предузетништву
10.	ТРКИ	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно употребљава потребну лексику и граматичке категорије ✧ разуме одслушани текст и испуни захтеве везане за тај текст ✧ правилно употребљава основна ортографска правила руског језика ✧ води дијалог на задату тему 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ сарадња;
11.	Урок 4 Из прошлого в будущее	<ul style="list-style-type: none"> ✧ повезује и примењује претходно стечена знања; 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ Компетенција за учење;

		<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме кључне информације у аудираном материјалу; ✧ препознаје познату лексику; ✧ изводи и примењује правила; ✧ да укратко исприча о појединостима из руске историје. ✧ да говори о одређеним догађајима из живота Петра Великог и Саве Владиславића. ✧ да исказе могућност/жељу. ✧ да напише текст уз помоћ других текстова. ✧ да напише званично писмо или имејл. ✧ да користи глагол <i>дать</i>. ✧ да користи различите предлошко-падежне конструкције за исказивање времена. ✧ да направи иреалне условне реченице користећи <i>Если бы</i>. ✧ да разуме и користи неодређене заменице и прилоге са суфиксима <i>-то</i> и <i>-нибудь</i>. ✧ да разуме и каже колико има сати, да исказем временски период или одређени датум 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ Одговорно учешће у демократском друштву; ✧ Рад са подацима и информацијама; ✧ Решавање проблема; ✧ Естетичка компетенција; ✧ Комуникација; ✧ Одговоран однос према околини; ✧ Сарадња; ✧ Дигитална компетенција
12.	Мы повторяем	<ul style="list-style-type: none"> ✧ покаже да влада категоријом падежа у руском језику; ✧ покаже да влада правилом образовања прилога од придева ; ✧ правилно употребљава прилоге; ✧ правилно употребљава глагол <i>есть</i>; ✧ правилно употребљава глагола кретања у руском језику. ✧ правилно употребљава прилоге за време; ✧ правилно исказује датуме 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ сарадња;

13.	ТРКИ	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно употребљава потребну лексику и граматичке категорије; ✧ разуме одслушани текст и испуни захтеве везане за тај текст; ✧ правилно употребљава основна ортографска правила руског језика; ✧ води дијалог на задату тему 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за целоживотно учење; ✧ комуникација; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема; ✧ сарадња;
14.	Контрољна работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ правилно користи усвојене лексичке, комуникативне и граматичке јединице; ✧ самостално решава тест 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;
15.	Письменная работа	<ul style="list-style-type: none"> ✧ разуме захтеве који су му постављени; ✧ влада обрађеним лексичким и граматичким материјалом ✧ самостално ради писмени задатак 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ компетенција за учење; ✧ рад с подацима и информацијама; ✧ дигитална компетенција; ✧ решавање проблема;
16.	Урок 5 Российский рок	<ul style="list-style-type: none"> ✧ да говори о музици и музичким правцима; ✧ да разуме и интерпретирам песму на руском језику; ✧ да учествује у анкети о омиљеној музици; ✧ да исприча нешто о музеју Виктора Цоја и Музеју руског рока; ✧ да одреди облик руских презимена; ✧ да правилно користим различите временске конструкције 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ Компетенција за учење; ✧ Одговорно учешће у демократском друштву; ✧ Рад са подацима и информацијама; ✧ Решавање проблема; ✧ Естетичка компетенција; ✧ Комуникација; ✧ Одговоран однос према околини; ✧ Сарадња; ✧ Дигитална компетенција

3.5. Шпански језик**ШПАНСКИ ЈЕЗИК, 5 РАЗРЕД**

Литература: Espacio joven, уџбеник за 5. разред основне школе, ДАТА СТАТУС, Марија Кармен Кабеза Санчез, Франциска Фернандез Варгас.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	ОБЛАСТ/ ТЕМА Комуникативне функције	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;	Поздрављање	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакта (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у). – поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; Поздрављање ¡Hola! ¿Qué tal? ¡Buenos días! ¡Buenas tardes! ¡Buenas noches! ¡Adiós! ¡Chao! ¡Hasta luego! Знаци интерпункције. Садржаји	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву

		(Интер)културни садржаји:формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости; лична имена и надимци.	Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција
представи себе и другог; – разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;	Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Иницирање упознавања, посредовање у упознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано; слушање и читањекратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично). Садржаји Hola, soy María. ¿Y tú? Soy Rodrigo. Encantado. Buenas tardes, me llamo María. Tengo once años. Estoy en quinto curso. Soy de Serbia. Hablo serbio e inglés. Aprendo español. ¿Cómo te llamas? ¿De dónde eres? ¿Qué idiomas hablas? ¿Dónde vives? ¿Quién es? (mostrando la foto) – Esta es mi hermana. Se llama Silvia. Este es señor Rodríguez. Es profesor. Es español.	

		<p>Глагол ser. Личне заменице. Упитне речи (qué, quién, cómo, de dónde). Бројеви. (Интер)културни садржаји: формално и неформално представљање, име, име и презиме, именовање сродства, градова, земаља; земље шпанског говорног подручја.</p>	
<p>разуме упутства и налоге и реагује на њих;</p>	<p>Разумевање и давање једноставних упутстава и налога</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуникација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично).</p> <p>Садржаји ¡Adelante! Nos sentamos y trabajamos. ¡Sentaos! ¡Aragad los móviles! ¿Quién falta? Estamos todos, ¡qué bien! Pasamos al tema dos. Empezamos con la actividad uno. ¡Escuchad la canción! Más despacio / alto, por favor. ¿Puedes repetir? Cantamos juntos. Lee, por favor. ¡Excelente! ¿Has terminado? ¿Listo? ¿Han entendido? Презент индикатива (најфреквентнији правилни глаголи). (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости,</p>	

		песме.	
– разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње;	Исказивање правила понашања	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставних исказа у вези са правилима понашања.</p> <p>Садржаји</p> <p>Se puede sentar? – No, lo siento.</p> <p>Prohibido tomar fotos.</p> <p>Silencio</p> <p>Prohibido tirar basura</p> <p>Prohibido tomar fotos / fotografías</p> <p>Именице (једнина, множина).</p> <p>(Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима, значење симбола.</p>	
разуме позив и реагује на њега; – упути позив на заједничку активност;	Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање /одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најједноставније изразе молби, захвалности, извињења.</p> <p>Садржаји</p> <p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности</p> <p>¿Quieres salir? – Sí. No puedo.</p> <p>¿Jugamos a las cartas? – Vale.</p>	

		<p>активности</p> <p>¿Puedes venir a mi cumpleaños? – Sí. No, lo siento. Perdón.</p> <p>Vamos al cine.</p> <p>Miramos el partido.</p> <p>Презент индикатива (најфреквентнији правилни глаголи).</p> <p>Неправилни глаголи querer, poder.</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно прихватање и одбијање позива, рођендани, прослава рођендана, игре.</p>	
<p>– разуме кратке и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути кратке и једноставне молбе и захтеве;</p> <p>– исказе и прихвати захвалност на једноставан начин;</p>	<p>Исказивање молбе, захтева и захвалности</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог и писаног одговора на исказану молбу или захтев; изражавање и прихватање захвалности у усменом и писаном облику.</p> <p>Садржаји</p> <p>¿Puedes repetir? / ¿Puede repetir?</p> <p>Sí. Claro. – Gracias. / Muchas gracias.</p> <p>¿Me das un lápiz? – Sí, sí.</p> <p>¿Me lees ese cuento? – Sí.</p> <p>¿Me prestas el libro? – Sí, claro.</p> <p>Un té, por favor.</p> <p>¿Puedo entrar? – Sí. / No, lo siento. / No. Perdón.</p> <p>Одређени и неодређени члан.</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивне комуникације.</p>	

<p>– разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; – упути једноставне честитке;</p>	<p>Честитање</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан или неки други значајан догађај; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање кратких пригодних честитки у усменом и писаном облику.</p> <p>Садржаји ¡Enhorabuena! ¡Felicidades! ¡Feliz cumpleaños! ¡Feliz cumple! Gracias. ¡Felices fiestas! A ti también. Te deseo feliz Navidad y próspero Año Nuevo. (Интер)културни садржаји: најзначајнији празници и начин обележавања / прославе.</p>	
<p>– разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава; – опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима;</p>	<p>Описивање живих бића, предмета, места и појава</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава.</p> <p>Садржаји</p>	

		<p>Mi mejor amiga se llama Cristina. Tiene pelo negro y largo. Es simpática y un poco ruidosa. Hace kárate. Le gusta escuchar música.</p> <p>Hace sol.</p> <p>Pepe es de Madrid. Es la capital de España. Es una ciudad grande e interesante.</p> <p>Придеви (род, број и слагање).</p> <p>(Интер)културни садржаји: култура становања, однос према живој и неживој природи.</p>	
<p>– разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих;</p> <p>– опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима;</p> <p>– опише шта уме/не уме да (у)ради;</p>	<p>Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама</p> <p>Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активно-стима, плановима и способностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима.</p> <p>Садржаји</p> <p>Tengo clases de español los lunes y miércoles / todos los lunes.</p> <p>Me despierto a las 7. Desayuno los churros con leche. Voy a escuela.</p> <p>Duermo la siesta después de las clases. Hago mis tareas y juego con mi hermana. Me acuesto a las 9.</p> <p>Practico fútbol los sábados.</p> <p>Hacer tarea, comprar pan, pasear el perro...</p>	

		<p>Habla bien el español. Презент индикатива (најфреквентнији глаголи). Bien, mal. (Интер)културни садржаји: радно време, разонода, живот породице.</p>	
<p>– разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих; – тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; – опише непосредни простор у којем се креће;</p>	<p>Исказивање просторних односа и величина</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писано тражење и давање информација о сналажењу / оријентацији у простору; усмено и писано описивање просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп).</p> <p>Садржаји ¿Dónde está el supermercado? – Está en la calle 50, al lado del teatro. ¿Hay parques en tu barrio? – Sí, hay. / (No), no hay. Hay un libro en la mesa. Debajo de la mesa está una mochilla. Hay / no hay árboles en la plaza. Фреквентни предлози (нпр. a, en, sobre, debajo de, al lado, a la izquierda...) Hay / Está, están Ir a, estar en, venir de Интер)културни садржаји: јавни простор, култура становања.</p>	

<p>– разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;</p>	<p>Исказивање потреба, осета и осећања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима осећањима; са-општавање потреба и осета и предлагање решења у вези с њима; усмено и писано исказивање својих осећања и (емпатично) реаговање на туђа.</p> <p>Садржаји Исказивање потреба, осета Tengo hambre / sed ... -Yo también. ¿Quieres comer / tomar algo? и осећања No tengo hambre / sed ... -Yo tampoco. / Yo sí. Tengo frío. -¿Cierro la ventana? Презент индикатива (неправилни глаголи estar, tener). También, tampoco (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.</p>	
<p>– разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих; – тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком / метеоролошком времену;</p>	<p>Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких текстова који се односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/железничкој станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) или на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике); усмено и писано тражење и давање информација о</p>	

		<p>времену дешавања неке активности или метеоролошким приликама.</p> <p>Садржаји Hoy es jueves, 13 de octubre de 2018. Mi cumpleaños es el 8 de julio. ¿Qué tiempo hace hoy? Hace sol / frío / calor... Lluve. Nieva. En mi ciudad, en verano hace calor. No llueve mucho... – ¿Cuándo vas a España? – En julio. -¿Qué hora es? – Son las dos. / Son las dos y media. Прилози за време (нпр. ahora, hoy, ayer, mañana, por la mañana...) Индикатив презента за изражавање планиране радње (нафреквентни-ји глаголи). (Интер)културнисадржаји: клима, разговор о времену, географске дестинације.</p>	
<p>– разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; – тражи и да једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;</p>	<p>Изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано, исказивање припадања / неприпадања и поседовања / непоседовања. Садржаји Esta es mi familia. Mi hermano menor se llama Jorge. Mi hermana es mayor, tiene 16 años. Su nombre es Silvia. Es mi perro, Ringo...</p>	

		<p>¿De quién es este /aquel libro? – Es el libro de Juan. Es su libro.</p> <p>Присвојни придеви (ненаглашени облици) Показни придеви (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи, однос према животињама, кућни љубимци.</p>	
<p>– разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања, слагања/неслагања и реагује на њих; – тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;</p>	<p>Изражавање допадања/недопадања</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање допадања / недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања / неслагања, допадања / недопадања.</p> <p>Садржаји Me gusta bailar. Me gusta mucho pasear. ¿Te gusta el chocolate? – Sí. / No. Me gusta la música. No me gustan las discotecas. Gustar Лична заменица за индиректни објекат (COI me, te, le). (Интер)културни садржаји: уметност (књижевност за младе, стрип, филм, музика...), храна, спорт.</p>	
<p>– разуме једноставне изразе који се односе на количину (број особа, животиња и предмета количина приликом куповине и сл.) и реагује на њих;</p>	<p>Изражавање количине и бројева</p>	<p>Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа које садрже информације у вези са количином и бројевима (новчани износ, узраст, време, број</p>	

<p>– тражи и пружи основне информације у вези са количинама и бројевима; – изрази присуство и одсуство некога или нечега;</p>		<p>телефона и слично); усмено и писано коришћење једноставних исказа са бројевима до 100.</p> <p>Садржаји ¿Cuántas personas hay? Hay cuatro personas en el aula. No hay nadie. -¿Cuánto son los tomates? – Son doscientos dinares. Tengo muchos amigos. Tienen bastantes problemas. Tiene pocas tareas. Бројеви 1–100 Квантификатори mucho, poco, bastante. Hay/no hay. Одричне заменице nadie, nada. Упитни придев cuánto/a/os/as. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење, путовања.</p>	
---	--	---	--

ШПАНСКИ ЈЕЗИК, 6 РАЗРЕД

Литература: Espacio joven, уџбеник за 5. и 6. разред основне школе

<p>ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:</p>	<p>ОБЛАСТ/ ТЕМА Комуникативне функције</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>	<p>МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ</p>
<p>– разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе;</p>		<p>Hola Hola + nombre Señor / Señora + apellido Por favor Saludo + soy / me llamo</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење Комуникација</p>

<ul style="list-style-type: none"> – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; – постави и одговори на једноставна питања личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставан опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; – опише карактеристике бића, предмета, појава и места користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставне предлоге и одговори на њих; – упути једноставан предлог; – пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; – разуме једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упути једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење – захвали се и извини се користећи једноставна језичка средства; – саопшти кратку поруку којом се захваљује; – разуме и следи једноставна упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – даје једноставна упутства из домена свакодневног живота и личних интересовања; – разуме честитку и одговори на њу; 	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА.</p>	<p>Hola, soy Pedro, ¿qué tal? Buenos días, me llamo Dani Rovira; soy actor. Hola, ¿eres Rosa? Sí, soy yo. Encantado/a ¿Cómo te llamas? ¿Cuántos años...? ¿Dónde...? ¿De dónde eres? ¿A qué te dedicas? ¿Cómo se llama tu hermano? ¿Cuántos años tiene? ¿A qué se dedica? Me llamo Ana; soy estudiante de español. Tengo 12 años y vivo en Zajecar. Esta es mi mejor amiga. Se llama Silvina. Ella y yo estamos en la clase de español. Презент индикатива (фреквентни правилни глаголи и неправилни глаголи ser, estar). Личне заменице. Упитне речи (qué, quién/es, cómo, dónde, de dónde). Показне заменице. Бројеви. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа; имена и надимци; начин писања адресе. Carlos está en nuestra clase de inglés. Es un estudiante argentino. Es moreno, alto y tiene ojos azules. Hoy lleva unos vaqueros y una camiseta amarilla. Es muy buen amigo.</p>	<p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Естетичка компетенција</p>
--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – упути пригодну честитку; – разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; – размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/ активности користећи неколико везаних исказа; – разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости; – размени информације у вези са догађајима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; – разуме планове и намере и реагује на њих, – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава; – разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жељама, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази основне жеље, потребе, осете и осећања користећи једноставна језичка средства; – разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и 		<p>El libro es interesante. Es sobre una aventura de los piratas.</p> <p>El piso de Elena es muy bonito. Tiene un salón, una cocina, un baño y dos habitaciones. Está en el cuarto piso. Hay un balcón con flores.</p> <p>Hay mucha gente.</p> <p>¿Hay parques en tu barrio? –Sí, hay.</p> <p>En mi ciudad hay un cine / no hay cines.</p> <p>Презент индикатива (фреквентни правилни глаголи и неправилни глагол ser, estar, tener).</p> <p>Фреквентни описни придеви. Род, број и слагање с именицама.</p> <p>Присвојни придеви.</p> <p>hay + неодређени члан/одсуство члана.</p> <p>(Интер)културни садржаји: најважније географске карактеристике неких земаља у којима се говори шпански језик; биљни и животињски свет.</p> <p>quieres + infinitivo</p> <p>¿Quieres salir esta tarde? Sí. / No, no puedo. / No, lo siento.</p> <p>Te invito a +</p>	
---	--	---	--

<p>бића у простору и правац кретања, и одговори на њих; – разуме обавештења о положају предмета и бића у простору и правцу кретања. – опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима; – разуме једноставна обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама; – тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама користећи једноставна језичка средства; – опише дневни/недељни распоред активности; – разуме једноставне изразе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставне исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто; – разуме једноставне исказе који се односе на описивање интересовања, изражавање допадања и недопадања и реагује на њих, – опише своја и туђа интересовања и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставне изразе који се односе на количину нечега;</p>	<p>ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p>Te invito a mi fiesta de cumpleaños. – Muchas gracias. Sofía te invita a celebrar su 12 cumpleaños. Te espera en su casa el próximo 6 de octubre. Презент индикатива (фреквентни правилни глаголи) querer + инфинитив глагола poder + инфинитив глагола Потврдни и одрични облик. (Интер)културни садржаји: разонода; прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p> <p>poder + infinitivo ¿Te puedo ayudar? Está bien, gracias. / Sí, gracias. ¿Me puedes ayudar? –Sí, claro. – Muchas gracias. / –No, lo siento. – No pasa nada. querer + un/una... Quiero un vaso de agua. Aquí tienes. poder + инфинитив глагола Личне заменице – COID (me, te, le, nos, os, les). (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, дружење и пријатељски односи.</p>	
--	---	--	--

<p>– пита и саопшти колико нечега има/нема, користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– пита/каже/израчуна колико нешто кошта;</p> <p>– састави списак за куповину</p> <p>– на једноставан начин затражи артикле у продавници и наручи јело и/или пиће у ресторану;</p> <p>– изрази количину у најшире заступљеним мерама (грами, килограми).</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p>El juego consiste en contestar a las preguntas. Utiliza el ratón para marcar tu respuesta.</p> <p>Cortar la patata, rellenar la patata con queso y llevar al horno. ¡Buen provecho! Заповедни начин за друго лице најфреквентнијих правилних глагола.</p> <p>Инфинитив за изражавање налога.</p> <p>Одређени члан el, la, los, las.</p> <p>(Интер)културни садржаји: традиционалне/омиљене врсте јела; игре.</p> <p>¡Enhorabuena!</p> <p>¡Felicidades!</p> <p>¡Feliz cumpleaños! ¡Feliz cumple!</p> <p>Gracias.</p> <p>¡Felices fiestas! A ti también.</p> <p>Te deseo feliz Navidad y próspero Año Nuevo.</p> <p>Lo siento.</p> <p>(Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања; честитање</p> <p>Vivo en un piso en la primera planta.</p>	
--	--	---	--

	<p>УПУЋИВАЊЕ ЧЕСТИТКИ И ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАХВАЛНОСТИ И ЖАЉЕЊА</p> <p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>¿Qué haces los fines de semana? – Estudio, hago deporte, a veces veo una película. Los domingos siempre almuerzo con mis abuelos. ¿Hablas español? –Puedo entender algo. Soy bueno en deportes. Hoy no tenemos clases; vamos de excursión. Индикатив презента фреквентних глагола poder + инфинитив/ser bueno en + за изражавање способности Одређени члан уз дане у недељи. Прилози за учесталост (siempre, a veces, nunca). Предлози за описивање начина кретања (a pie, en coche...). (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>Era un día en el verano cuando no había escuela. Podía quedarme en la playa y no hacer nada. Hacía sol pero no tenía calor. Era perfecto. Hace 30 años no había móviles... Индикатив имперфекта.</p>	
--	--	--	--

	<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У ПРОШЛОСТИ</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА</p>	<p>poder за изражавање способности у прошлости hace + временски период (Интер)културни садржаји: живот некад и сад.</p> <p>¿Viajas mañana? –Sí, salimos a las nueve. El domingo voy al cine. Индикатив презента за изражавање планова и намера. (Интер)културни садржаји: свакодневни живот, обавезе и разонода; породични и пријатељски односи.</p> <p>Tengo hambre/ sed/ calor/ frío. Tengo habre. –¿Quieres un bocadillo? –Sí, gracias. ¿Cómo estás? ¿Estás bien? –¡Muy bien! Estoy triste. Estoy cansado/cansada. tener + hambre, sed, sueño, calor, frío estar + bien, mal, alegre, triste, cansado/a (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона; емпатија.</p> <p>¿Dónde está tu libro? –Está en la mesa.</p>	
--	--	---	--

	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА</p>	<p>¿Hay una tienda aquí? –Sí, está muy cerca. El museo de la naturaleza está en el parque. Se encuentra enfrente del castillo. Es un museo grande/muy grande. ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА Прилози aquí, ahí, allí. Прилошке одредбе muy cerca, muy lejos. Предлози за изражавање положаја и просторних односа (a, en, sobre, debajo de, al lado de, enfrente, a la derecha...) Hay / Está, están Ir a, estar en, venir de (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; природа.</p> <p>¿Qué hora es? –Son las nueve. Es la una y cuarto. ¿Qué día es hoy? –Hoy es el 13 de mayo. Estamos a 13 de mayo. La película empieza a las ocho. ¿Qué tiempo hace? –Hace sol, viento, frío... Llueve. Nieva. ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА Индикатив презента. Прилози за време (ahora, hoy, mañana).</p>	
--	---	--	--

	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p>Редни бројеви. (Интер)културни садржаји: климатски услови у највећим земљама шпанског говорног подручја; разлика у часовној зони (Бео- град – Мадрид – Мексико); типично радно време.</p> <p>¿De quién es este perro? –Es mi perro. Es el perro de Iva. Присвојни придеви. (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p> <p>¿Qué te gusta hacer? Me gusta mucho leer. No me gusta correr. Me gusta el chocolate. No me gustan las discotecas. Me gusta más leer que escribir. Me interesa pintura. ¿Té o leche? –Prefiero un té. gustar/interesar + именица / инфинитив Одређени члан с глаголом gustar. (Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разнода, спорт и рекреација;</p>	
--	-------------------------------	--	--

	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p> <p>¿Hay mucha gente? –No, hay cuatro personas. ¿Cuánto dura la película? –Dura tres horas. ¿Cuánto vale un zumo? –Son dos euros. Lista de compras: un pan, dos litros de leche, 200 gramos de jamón, un kilo de tomates Основни бројеви до 1000. Множина именица. Квантификатори – mucho, poco. Упитни придев cuánto/a/os/as. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину; валута, намирнице и производи специ- фични за циљну културу</p>	
--	--	---	--

	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА		
--	---	--	--

ШПАНСКИ ЈЕЗИК, 7 РАЗРЕД

Литература: Espacio joven, уџбеник за 7. и 8. разред основне школе

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	ОБЛАСТ/ ТЕМА Комуникативне функције	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
<p>– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p>	<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА</p>	<p>Hola Hola + nombre Señor / Señora + apellido Por favor Saludo + soy / me llamo Hola, soy Pedro, ¿qué tal? Buenos días, me llamo Dani Rovira; soy actor. Hola, ¿eres Rosa? Sí, soy yo. Encantado/a - Hola, soy María. ¿Y tú? - Soy Rodrigo. Encantado. Este es mi amigo. Se llama Juan. ¿Cómo te llamas? ¿Cuántos años...? ¿Dónde...? ¿De dónde eres? ¿Qué haces? ¿A qué te dedicas?</p>	<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p>

<p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p> <p>– упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>– упути уобичајене молбе и захтеве;</p> <p>– честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p>		<p>Hola, soy Juan. Tengo doce años. Soy de Madrid pero vivo en Granada. Tengo dos hermanas mayores. Practico tenis y natación.</p> <p>A veces hago montañismo con mi mejor amigo.</p> <p>Esta es mi prima Elena. Vive en Serbia. Su madre es profesora de español.</p> <p>Este es el señor Rodríguez. Es de España. Se dedica al diseño.</p> <p>Поздрави (¡Hola! ¿Qué tal? ¡Buenos días! ¡Buenas tardes! ¡Buenas noches! ¡Hasta luego! ¡Adiós! ¡Chao!)</p> <p>Индикатив презента фреквентних глагола</p> <p>Упитне речи (qué, quién/es, cómo, dónde, de dónde, cuánto, cómo)</p> <p>Личне заменице</p> <p>Показне заменице (este/a/os/as)</p> <p>Присвојни придеви</p> <p>Бројеви</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивне комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; титуле уз презимена особа; већи градови у земљама шпанског говорног подручја</p>	<p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Естетичка компетенција</p>
--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, пред- 	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>Me llamo Carolina, soy de Francia. Ahora vivo en Salamanca, en España. Soy alta, morena y un poco tímida. Siempre llevo pulseras, son regalos de mis amigas. Me parezco a mi hermana mayor. Serbia se encuentra en el sureste de Europa, en los Balcanes. Su capital es Belgrado, una ciudad con larga historia. Serbia tiene más de siete millones de habitantes. Su naturaleza es preciosa. Sobre todo es famosa por sus ríos y bosques...</p> <p>Придеви – род, број и слагање са именицама Положај придева Компаратив придева (más...que, menos...que); компаратив најчешћих неправилних придева (mejor, peor, mayor, menor) Апсолутни суперлатив с прилогом muy.</p> <p>Прилози за количину poco, mucho, bastante; разликовање mucho/muy.</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености неких земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл)</p>	
---	--	--	--

<p>виђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;</p>	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Vamos al cine mañana. –¿Por qué no? Es una buena idea. –¿Qué ponen? –Es una comedia; dicen que es buena. ¿A qué hora quedamos? –A las seis, ¿te parece bien? –Sí, perfecto. quieres + infinitivo ¿Quieres venir a mi casa esta tarde? –No puedo, tengo mucho trabajo. Te invito a + Marcos te invita a su concierto de guitarra. Es el 13 de junio a las 6 de la tarde en la sala de actos. Презент индикатива (фреквентни глаголи) querer + инфинитив глагола poder + инфинитив глагола Потврдни и одрични облик (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве</p> <p>poder + infinitivo ¿Te puedo ayudar? –Sí, está bien, gracias. / Sí, gracias. ¿Me puedes ayudar? –Sí, claro. – Muchas gracias. / –No, lo siento. –No pasa nada. querer + un/una...</p>	
--	---	--	--

	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	<p>Los días de entre semana me despierto a las siete. Desayuno y voy a escuela. Después de las clases suelo hacer mis tareas. Por la tarde suelo quedar con mi mejor amigo. Nos encanta jugar al fútbol. ¿Quieres venir a mi casa? –No puedo, estoy trabajando; tenemos una prueba de matemáticas mañana.</p> <p>Puedo nadar, pero todavía no sé bucear.</p> <p>Mi hermana sabe español.</p> <p>Индикатив презента за изражавање радње у садашњости (догађаји, активности, способности)</p> <p>Повратни глаголи</p> <p>Глагол saber, poder за изражавање способности</p> <p>saber + *e/la.</p> <p>Глаголске перифразе estar + gerundio, soler + gerundio (најфреквентнији глаголи)</p> <p>Прилози за време (ahora, siempre, a veces, nunca...)</p> <p>Саставне реченице са везником у.</p> <p>Супротне реченице са везником pero.</p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи</p>	
--	---------------------------------	---	--

	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	<p>– наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања</p> <p>Cuando mis padres eran jóvenes, la comunicación era muy diferente. No tenían teléfonos móviles. Si querían salir, podían acordar dos o tres días antes. Tampoco había redes sociales. ¿Qué hacían en su tiempo libre?</p> <p>Cuando era pequeño, no podía quedarme solo en casa.</p> <p>¿Cuándo tenemos la prueba de español? –La profesora ha dicho que no tenemos más pruebas.</p> <p>Имперфекат за описивање прошлих радњи</p> <p>Временске реченице: cuando era, cuando tenía ... años, érase una vez</p> <p>Сложени перфекат (pretérito perfecto): партицип правилних глагола и најчешћих неправилних глагола (participios irregulares: hecho, dicho, escrito, visto)</p> <p>(Интер)културни садржаји: живот некад и сад; бајке</p> <p>¿Qué vas a hacer mañana? –Voy a montar en bici. ¿Quieres ir</p>	
--	--------------------------------	--	--

	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>conmigo? –Sí, voy a llamarte por la mañana. Глаголска перифраза ir a + infinitivo Прилози и прилошки изрази за време (mañana, el sábado siguiente, la semana que viene...) (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>Tengo hambre/ sed/ calor/ frío. Tengo hambre. –¿Quieres un bocadillo? –Sí, gracias. Tengo sed. –Toma agua. / ¿Por qué no bebes agua? ¿Cómo estás? ¿Estás bien? –¡Muy bien! / Estoy triste. / Estoy cansado/cansada. tener + hambre, sed, sueño, calor, frío estar + bien, mal, alegre, triste, cansado/a (Интер)културни садржаји: мимика и гестикаулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација</p>	
--	---	---	--

	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Disculpe, ¿sabe dónde está el museo? –Debes ir todo recto y girar a la izquierda después del semáforo. Cruza la calle y continúa hacia el parque. Ahí hay una fuente. El museo está a la derecha. Императив за друго лице једнине и множине фреквентних глагола у потврдном облику Прилози aquí, ahí, allí. Прилошке одредбе muy cerca, muy lejos. Предлози за изражавање положаја и просторних односа (a, en, sobre, debajo de, al lado de, enfrente, a la derecha...) Hay / Está, están. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места</p>	
		<p>Disculpa / disculpe, ¿puedo entrar? ¿se puede entrar? Apagar los móviles. Se deben apagar los móviles. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола</p>	

	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>¿De quién es este libro? –Es mi libro. / (Es) mío. ¿Es el gato de María? –No, es de Juan. Конструкција за исказивање припадности Питања <i>sa de quién</i>. Присвојни придеви и заменице Показни придеви Одређени и неодређени члан Негација Упитна интонација (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини</p>	
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>¿Qué te gusta hacer en tu tiempo libre? –Me gusta... Prefiero... Me gustan/me encantan las películas de suspense porque... ¿A quién le gusta...? Глаголи <i>gustar, encantar</i>. Глагол <i>preferir</i>. Одређени члан са глаголом <i>gustar</i>. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм</p>	

	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p>¿Te parece...? ¿En tu opinión...? En mi opinión... Para mí... Tienes razón... No estoy de acuerdo... (no) estar de acuerdo, (no) tener razón Изражавање мишљења индикативом Наглашене личне заменице после предлога (mí, ti, él, ella, nosotros, vosotros, ellos, ellas) (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима</p>	
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p>	<p>¿Cuántos estudiantes sois en la clase? –Somos 21. ¿Quiénes son estas tres personas? ¿Alguien ha visitado el museo de Salvador Dalí? –Nadie. / Sí, mi hermano lo ha visitado. ¿Cuánto vale el jamón serrano? –Es a dos euros los 100 gramos. –¿Me puede dar 200 gramos, por favor? ¿Hay una parada de autobuses? –Sí, sí hay. / No, no hay. Бројеви 1-1 000</p>	

	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	Квантификатори mucho, poco, bastante. Hay/no hay. hay + неодређени члан / одсуство члана Заменице alguien, algo; nadie, nada. Упитни придев cuánto/a/os/as. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; новац	
--	--	---	--

ШПАНСКИ ЈЕЗИК, 8 РАЗРЕД

Литература: Espacio joven, уџбеник за 7. и 8. разред основне школе

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	Комуникативне функције		
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ И СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Hola Hola + nombre Señor / Señora + apellido Por favor Saludo + soy / me llamo Hola, soy Pedro, ¿qué tal? Buenos días, me llamo Dani Rovira; soy actor. Hola, ¿eres Rosa? Sí, soy yo.	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама

<ul style="list-style-type: none"> – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упути уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; 		<p>Encantado/a</p> <p>- Hola, soy María. ¿Y tú?</p> <p>- Soy Rodrigo. Encantado. Este es mi amigo. Se llama Juan.</p> <p>¿Cómo te llamas? ¿Cuántos años...?</p> <p>¿Dónde...? ¿De dónde eres? ¿Qué haces? ¿A qué te dedicas?</p> <p>Hola, soy Juan. Tengo doce años. Soy de Madrid pero vivo en Granada. Tengo dos hermanas mayores. Practico tenis y natación.</p> <p>A</p> <p>veces hago montañismo con mi mejor amigo.</p> <p>Esta es mi prima Elena. Vive en Serbia. Su madre es profesora de español.</p> <p>Este es el señor Rodríguez. Es de España. Se dedica al diseño.</p> <p>Поздрави (¡Hola! ¿Qué tal? ¡Buenos días! ¡Buenas tardes! ¡Buenas noches! ¡Hasta luego! ¡Adiós! ¡Chao!)</p> <p>Индикатив презента фреквентних глагола</p> <p>Упитне речи (qué, quién/es, cómo, dónde, de dónde, cuánto, cómo)</p> <p>Личне заменице</p> <p>Показне заменице (este/a/os/as)</p> <p>Присвојни придеви</p> <p>Бројеви</p>	<p>Дигитална компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Естетичка компетенција</p>
--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, 	<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА</p>	<p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; титуле уз презимена особа; већи градови у земљама шпанског говорног подручја</p> <p>Me llamo Carolina, soy de Francia. Ahora vivo en Salamanca, en España. Soy alta, morena y un poco tímida. Siempre llevo pulseras, son regalos de mis amigas. Me parezco a mi hermana mayor. Serbia se encuentra en el sureste de Europa, en los Balcanes. Su capital es Belgrado, una ciudad con larga historia. Serbia tiene más de siete millones de habitantes. Su naturaleza es preciosa. Sobre todo es famosa por sus ríos y bosques...</p> <p>Придеви – род, број и слагање са именицама Положај придева Компаратив придева (más...que, menos...que); компаратив најчешћих неправилних придева (mejor, peor, mayor, menor) Апсолутни суперлатив с прилогом muy.</p>	
--	--	--	--

<p>плановима, намерама и предвиђањима;</p> <ul style="list-style-type: none"> – саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; 	<p>ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ</p>	<p>Прилози за количину росо, mucho, bastante; разликовање mucho/muy.</p> <p>(Интер)културни садржаји: особености неких земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл)</p> <p>Vamos al cine mañana. –¿Por qué no? Es una buena idea. –¿Qué ponen? –Es una comedia; dicen que es buena. ¿A qué hora quedamos? –A las seis, ¿te parece bien? –Sí, perfecto.</p> <p>quieres + infinitivo ¿Quieres venir a mi casa esta tarde? –No puedo, tengo mucho trabajo.</p> <p>Te invito a + Marcos te invita a su concierto de guitarra. Es el 13 de junio a las 6 de la tarde en la sala de actos.</p> <p>Презент индикатива (фреквентни глаголи) querer + инфинитив глагола poder + инфинитив глагола Потврдни и одрични облик (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога,</p>	
---	---	---	--

	<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p> <p>ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ</p>	<p>Императив за друго лице једнине и множине фреквентних глагола у потврдном облику (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.</p> <p>Los días de entre semana me despierto a las siete. Desayuno y voy a escuela. Después de las clases suelo hacer mis tareas. Por la tarde suelo quedar con mi mejor amigo. Nos encanta jugar al fútbol. ¿Quieres venir a mi casa? –No puedo, estoy trabajando; tenemos una prueba de matemáticas mañana. Puedo nadar, pero todavía no sé bucear. Mi hermana sabe español.</p> <p>Индикатив презента за изражавање радње у садашњости (догађаји, активности, способности) Повратни глаголи Глагол saber, poder за изражавање способности saber + *el/la.</p>	
--	--	---	--

		<p>Глаголске перифразе <i>estar + gerundio, soler + gerundio</i> (најфреквентнији глаголи)</p> <p>Прилози за време (<i>ahora, siempre, a veces, nunca...</i>)</p> <p>Саставне реченице са везником у.</p> <p>Супротне реченице са везником <i>pero</i>.</p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања</p> <p><i>Cuando mis padres eran jóvenes, la comunicación era muy diferente. No tenían teléfonos móviles. Si querían salir, podían acordar dos o tres días antes. Tampoco había redes sociales. ¿Qué hacían en su tiempo libre?</i></p> <p><i>Cuando era pequeño, no podía quedarme solo en casa.</i></p> <p><i>¿Cuándo tenemos la prueba de español? –La profesora ha dicho que no tenemos más pruebas.</i></p> <p>Имперфекат за описивање прошлих радњи</p> <p>Временске реченице: <i>cuando era, cuando tenía ... años, érase una vez</i></p> <p>Сложени перфекат (<i>pretérito perfecto</i>): партицип правилних</p>	
--	--	---	--

	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	<p>глагола и најчешћих неправилних глагола (participios irregulares: hecho, dicho, escrito, visto)</p> <p>(Интер)културни садржаји: живот некад и сад; бајке</p> <p>¿Qué vas a hacer mañana? –Voy a montar en bici. ¿Quieres ir conmigo? –Sí, voy a llamarte por la mañana.</p> <p>Глаголска перифраза ir a + infinitivo</p> <p>Прилози и прилошки изрази за време (mañana, el sábado siguiente, la semana que viene...)</p> <p>(Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом</p> <p>Tengo hambre/ sed/ calor/ frío.</p> <p>Tengo hambre. –¿Quieres un bocadillo? –Sí, gracias.</p> <p>Tengo sed. –Toma agua. / ¿Por qué no bebes agua?</p> <p>¿Cómo estás? ¿Estás bien? –¡Muy bien! / Estoy triste. / Estoy cansado/cansada.</p>	
--	-----------------------------	---	--

	<p>ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)</p> <p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p>tener + hambre, sed, sueño, calor, frío</p> <p>estar + bien, mal, alegre, triste, cansado/a</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација</p> <p>Disculpe, ¿sabe dónde está el museo? –Debes ir todo recto y girar a la izquierda después del semáforo. Cruza la calle y continúa hacia el parque. Ahí hay una fuente. El museo está a la derecha.</p> <p>Императив за друго лице јединине и множине фреквентних глагола у потврдном облику</p> <p>Прилози aquí, ahí, allí.</p> <p>Прилошке одредбе muy cerca, muy lejos.</p> <p>Предлози за изражавање положаја и просторних односа (a, en, sobre, debajo de, al lado de, enfrente, a la derecha...)</p> <p>Hay / Está, están.</p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места</p>	
--	---	---	--

	<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ</p>	<p>Disculpa / disculpe, ¿puedo entrar? ¿se puede entrar? Apagar los móviles. Se deben apagar los móviles. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола</p> <p>¿De quién es este libro? –Es mi libro. / (Es) mío. ¿Es el gato de María? –No, es de Juan. Конструкција за исказивање припадности Питања са de quién. Присвојни придеви и заменице Показни придеви Одређени и неодређени члан Негација Упитна интонација (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини</p>	
	<p>ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА,</p>		

	<p>ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА</p>	<p>¿Qué te gusta hacer en tu tiempo libre? –Me gusta... Prefiero... Me gustan/me encantan las películas de suspense porque... ¿A quién le gusta...? Глаголи gustar, encantar. Глагол preferir. Одређени члан са глаголом gustar. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм</p>	
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p>¿Te parece...? ¿En tu opinión...? En mi opinión... Para mí... Tienes razón... No estoy de acuerdo... (no) estar de acuerdo, (no) tener razón Изражавање мишљења индикативом Наглашене личне заменице после предлога (mí, ti, él, ella, nosotros, vosotros, ellos, ellas) (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима</p>	
	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И</p>		

	<p>НЕДОПАДАЊА</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p>¿Cuántos estudiantes sois en la clase? –Somos 21.</p> <p>¿Quiénes son estas tres personas?</p> <p>¿Alguien ha visitado el museo de Salvador Dalí? –Nadie. / Sí, mi hermano lo ha visitado.</p> <p>¿Cuánto vale el jamón serrano? –Es a dos euros los 100 gramos. –¿Me puede dar 200 gramos, por favor?</p> <p>¿Hay una parada de autobuses? –Sí, sí hay. / No, no hay.</p> <p>Бројеви 1-1 000</p> <p>Квантификатори mucho, poco, bastante.</p> <p>Hay/no hay.</p> <p>hay + неодређени члан / одсуство члана</p> <p>Заменице alguien, algo; nadie, nada.</p> <p>Упитни придев cuánto/a/os/as.</p> <p>(Интер)културни садржаји: друштвено окружење; новац</p>	
--	--	--	--

4. Програм допунске и додатне наставе

Допунска настава је посебан вид наставе који се односи на оне ученике који извесне предмете или наставне садржаје из тих предмета из било којих разлога усвајају са већим потешкоћама или у своме знању имају одређене празнине од раније. Допунском наставом школа и наставници настоје да превазиђу неке од проблема уочених у процесу учења током редовне наставе. Да би се успешно планирала и осмислила допунска настава из било ког предмета, неопходно је благовремено идентификовати ученике који имају одређене потешкоће у усвајању нових наставних садржаја . У допунску наставу се укључују ученици који бележе слабије резултате у учењу, као и ученици који:

- имају потешкоће у учењу и достизању исхода и стандарда постигнућа, а за које није потребна израда ИОП-а и у складу са њим планирање рада;
- имају потешкоће у разумевању одређених предметних области;
- из различитих разлога, повремено имају проблеме у учењу;
- наилазе на проблеме у испуњавању одређених захтева и очекивања;
- из различитих разлога имају велики број изостанака;
- субјективних сметњи: болести или смрти у породици, развода...
- немају потешкоће у учењу, али су сами или уз помоћ наставника уочили неки проблем, препреку или застој у разумевању и савладавању одређених наставних области.

Допунску наставу одликују диференцирани или индивидуални приступ учењу на овим часовима. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе са којима организује допунски рад. Такође бира одговарајуће активности и методе којима ће најпре довести до напретка. Ученици могу бити оптерећени једним часом недељно допунске наставе.

Кроз допунску наставу наставник успоставља интезивну комуникацију са сваким учеником појединачно и ствара услове да се сваки ученик активно укључи у процес учења. Ово подразумева да ученик има прилику да самостално описује, објашњава и на најразноврсније начине приказује и представља оно што учи и како учи.

Један од важних дугорочних циљева допунске наставе је јачање и подизање самопоуздања и мотивације за учење. Стога наставник са посебном пажњом бира и планира активности у којима ученик има највише изгледа да забележи и доживи успех

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног плана код кога постоји потреба за допунским радом	слуша поставља питања чита уочава именује разликује упоређује	идентификује ученике који имају потешкоће при усвајању градива, презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима, објашњава, одговара на постављена питања, демонстрира, мотивише, ослобађа треме, подстиче, охрабрује, похваљује, сугерише, објашњава, демонстрира.	индивидуални групни, фронтални рад у пару, кооперативна интерактивна текстуална дијалогска, демонстративна	Боље разумевање појмова, усвајање основних знања, препознавање, разумевање наставникових инструкција, повезивање градива, примена наученог

Циљ додатне наставе је да омогући надареним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештину из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање. Додатном наставом треба да буду обухваћени ученици који:

1. постижу изузетне резултате у одговарајућим наставним предметима;
2. испољавају посебне склоности и интересовања;
3. који су на такмичењима и конкурсима постигли запажене резултате;
4. који су на тестовима способности идентификовани као даровити;
5. који су у процесу стицања знања, умења и вештина испољили креативан однос.

За додатни рад опредељују се ученици од IV до VIII разреда изнадпросечних способности и посебних склоности и интересовања, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско - тематских подручја редовне наставе. Ученици од 4. до 8. разреда могу бити оптерећени једним часом додатне наставе недељно.

Уочавање потенцијално даровитих ученика остварује се непосредним праћењем од стране наставника разредне и предметне наставе, анализом радова ученика, остварених резултата на такмичењима; интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога-педагога. На основу добијених резултата праћења и испитивања наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима.

Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног плана који се проширују у складу са узрастом и интересовањима ученика	примењује претходно стечена знања;уочава,истражују, открива релације, слуша, разговара, пише, упоређује, чита,анализира, интерпретира;уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења;прикупља материјал (исечци из штампе, са Интернета);прави паное и презентације учествује у такмичењима	предентује наставне садржаје; мотивише на закључивање; припрема за такмичења; подстиче креативност; мотивише на стваралачки однос; усмерава ученика; подстиче на размишљање; наводи на размишљање;	монологски; дијалогски; текстовни; индивидуални; демонстративни	Развијање културе усменог и писменог изражавања и истраживачког духа Проширивање знања и умења Развијање стваралачког и критичког мишљења Припрема ученика за такмичење

		прилагођава методе способностима ученика.		
--	--	---	--	--

5. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности обухватају: прославу Дана школе, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе и завршетка основношколског образовања и васпитања, концерте, такмичења и смотре, посете установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе.

Све активности предвиђене овим програмом организују се у школи или у договору са јединицом локалне самоуправе у установама из области културе и спорта. Посебно задужени за реализацију ових садржаја су чланови тимова у сарадњи са осталим органима и појединцима.

Циљеви програма:

Културним активностима школе настоји се допринети проширењу утицаја школе на васпитање ученика, као и на културни развој школског окружења, како у матичној школи, тако и у окружењу издвојеном одељењу у Дреновцу. Том приликом се додатно ради на очувању и преношењу културних и друштвених вредности на млађу генерацију. Циљ овог програм је, такође, спровођење заједничких културних активности са институцијама и организацијама у локалној заједници, ради обogaћивања културног живота и остваривања образовно-васпитне улоге школе.

<i>Време реализације</i>	<i>Активност</i>	<i>Начин реализације</i>	<i>Носиоци реализације</i>
IX	Свечани пријем првака	Приредба за прваке, панои	Учитељи IV разреда
8. IX	Дан писмености	Посета градској библиотеци, панои	Н.српског језика, библиотекар

IX	Чивијада <i>(Шампитујада, Чивијашки генијалци, Чивијашки карневал)</i>	Наступ на тргу	Учитељи II и IV разреда, наставници и ученици старијих разреда
26. IX	Дан европских језика	Приредба, панои	Веће страних језика
X	Дечја недеља	Ликовна активност, маскенбал, предавања, радионице...	Учитељи, наставници, психолог
XII	Дан школе	Приредба, разне активности	Задужени наставници
V	(Не) Могу без школе	Промоција школског часописа	Ј. Ђорић и тим за промоцију школе
XII	Нова година и Божић	Приредба и подела пакетића за децу наших радника, ликовни и литерарни радови	Учитељи III разреда, наставници
Током године	Концерти наших ученика	Акције које се организују у школи и приредбе	И. Марковић
XII	Игранке – журке за ученике	Дружење, забава	Помоћник директора,

	VII и VIII разреда		разредне старешине
I	Прослава Светог Саве	Приредба и свечани ручак	Задужени наставници
III	Осми март – Дан жена	Приредба, изложба честитки, литерарни радови	Учитељи, наставници
III IV	Најбољи рецитатори	Такмичење у рецитовању	Учитељи, наставници српског језика и библиотекар
IV	Ускрс	Панои	Учитељи II р.
У току године	Ликовни конкурси	Ученички радови	Учитељи, наставници ликовне културе
IV	Дани града Шапца	Ликовни и литерарни радови	Учитељи
IV	Пролећни вашар	Базар ученичких радова, секције	Учитељи и наставници
VI	Најбољи читач – ђак првак	Школско такмичење у читању	Учитељи I разреда и библиотекар
Током године	Посета музеју	Изложбе, предавање	Учитељи, наставници
Током године	Посета Библиотеци шабачкој	Изложбе, промоције	Учитељи, наставници
Током године	Позориште, биоскоп	Позоришне представе, филм	Учитељи, наставници српског језика

Током г.	Културни центар	Изложбе, радионице, дружења са књижевницима, такмичење	Наставници, учитељи
Током г.	Посета архиву	Изложбе, промоције, предавање	Наставници, учитељи
Током г.	Дружење са песником	Песник у нашој школи	Учитељи, наставници српског језика, библиотекара
6. VI	Дан руског језика	Приредба	Д. Драговић
V	Прослава матуре	Дружење, забава	Директор, разредне с. VIII р.
VI	Прослава завршетка IV разреда		Учитељи IV разреда
28. VI	Најбољи међу нама – промоција ученичких постигнућа	Свечана додела награда ученицима који су освојили 1.,2. и 3.место на такмичењима и вуковцима	Директор, помоћник директора, наставници
28. VI	Признање за посебно ангажовање у настави	Похвале и награде за наставнике,учитеље	Директор, помоћник директора

6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Циљ и задаци

Циљ школског спорта јесте да разноврсним моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима допринесе свестраном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, усавршавању и примени моторичких умења.

Задаци

- 1/ Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- 2/ Формирање морално-вољних квалитета личности;
- 3/ Промовисање позитивних социјалних интеракција;
- 4/ Развијање креативности;
- 5/ Развијање позитивне слике о себи
- 6/ Оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом

Програм Школског спорта реализоваће се у складу са календаром општинских и градских такмичења, у недељи пре њихових термина.

АКТИВНОСТИ И НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Време реализације	Област спорта	Начин реализовања	Реализатори
СЕПТЕМБАР-ТРЕЋА НЕДЕЉА	НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА	ОДЕЉЕНСКА И РАЗРЕДНА ТАКМИЧЕЊА	СТРУЧНИ АКТИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
ОКТОБАР	ОДБОЈКА	Унутар одељенска Одељенска међуодељенска такмичења / разредна такмичења од петог до осмог разреда	-/- Правилно држање тела, унапређење природних облика кретања, унапр. моторичких спос., гипкости, снаге и издржљивости
НОВЕМБАР	КОШАРКА	-/-	-/- Социјализација, унапређење моторичких способности, прецизности и издржљивости
ДЕЦЕМБАР	ПЛИВАЊЕ ГИМНАСТИКА	Од првог до осмог разреда Одељенска такмичења	-/- Стицање навика о здравом начину живота и очувању здравља и природне средине, као и примена стечених знања
ФЕБРУАР	РУКОМЕТ	Унутар одељенска Одељенска Унутародељенска такмичења од петог до осмог разреда	-/- Усавршавање осн. физичких својстава: снаге, брзине, гипкости, издржљивости, спретности и окретности
МАРТ	МАЛИ ФУДБАЛ	-/-	-/-

Школски програм за други циклус основног образовања и васпитања

АПРИЛ	АТЛЕТИКА	-//-	-//-	Правилно држање тела, унапређење природних облика кретања, унапр. моторичких спос., гipкости, снаге и издржљивости
МАЈ	НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА	Турнир у кошарци-малом фудбалу и осбојци за осми разред Међуодељенско такмичење	Разредне старешине осмог разреда	Социјализација, унапређење моторичких способности, прецизности и издржљивости

Уколико дође до измена у календару општинских и градских такмичења, доћи ће и до измена термина наших такмичења.

Област спорта

1. Атлетика	8 12 20
2. Гимнастика	8 12 20
3. Спортске игре (између 4 ватре, рукомет, кошарка, одбојка, мали фудбал)	10 14 24
4. Активности у природи	- 2 2
5. ОФП - Развој моторичких способности	- 6 6
УКУПНО	26 46 72

НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА

Време одржавања	Обим активности	Начин реализације	Реализатори
-----------------	-----------------	-------------------	-------------

Трећа недеља септембра	5. и 6. Разред-М. Фудбал-дечаџи	Одељенско такмичење Међуодељенско такмичење	Стручно веће физ. Вaсп.
-//-	5. и 6. Разред- између четири ватре - девојчице	-//-	-//-
-//-	7. и 8. Разред фудбал, дечаџи 7. и 8. Разред, одбојка, девојчице	-//-	-//-
-//-	Фудбал- финални сусрет репрез. 5. – 6. Разред и 7. – 8. разред	Разредна такмичења	-//-
Трећа недеља маја	Турнир у м. Фудбалу и кошарци за 8. Разред, дечаџи. Турнир у одбојци за 8. Разред, девојчице	Одељенска такмичења и међуодељенска такмичења	Разредне старешине осмог разреда

7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Република Србија се ратификацијом Конвенције о правима детета Уједињених нација („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 15/90 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, бр. 4/96 и 2/97 – у даљем тексту: Конвенција), обавезала да обезбеди остваривање свих права детета, а нарочито, на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, потпуну информисаност, на правично поступање и заштиту приватности, као и да детету које је било изложено насиљу обезбеди подршку за физички и психички опоравак и његову социјалну реинтеграцију.“

Посебним протоколом за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања ("Службени гласник РС", бр. 46 од 26. јуна 2019, 104 од 31. јула 2020.) у образовно-васпитним установама детаљније се разрађује интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања. Посебни протокол пружа и оквир за превентивне и интервентне активности и води ка унапређењу стандарда за заштиту ученика.

У примени Правилника о протоколу поступања, установа је дужна да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјалну реинтеграцију детета и ученика које је починило, односно било изложено насиљу, злостављању и занемаривању. У свим поступцима који се тичу детета приоритетни принцип поступања је најбољи интерес детета.

Општи циљ овог програма је унапређивање квалитета живота ученика, применом мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање.

Специфични циљеви Програма у превенцији су следећи:

1. Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања.
2. Укључивање свих интересних група (ученици, наставници, стручни сарадници, административно и помоћно особље, директори, родитељи, локална заједница) у доношење и развијање програма превенције.
3. Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе, за препознавање насиља, злостављања и занемаривања.
4. Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља.
5. Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља.
6. Унапређивање компетенција наставног и ненаставног особља, ученика, наставника, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

Специфични циљеви у интервенцији:

1. Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља.
2. Успостављање система ефикасне заштите деце у ситуацијама насиља.
3. Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите.
4. Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета/ученика у заједницу вршњака и живот установе.
5. Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља.

Задаци у оквиру превенције и интервенције:

Добро осмишљене превентивне активности, засноване на принципу укључености свих, смањују потребу за интервентним активностима. Доследно спровођење програма интервенције, са праћењем ефеката, условљава планирање превентивних активности.

ПРЕВЕНЦИЈА	ИНТЕРВЕНЦИЈА
Упознавање са правном регулативом Општим и Посебним протоколом.	Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља.
Усклађивање постојећих подзаконских аката установе.	Сарадња са релевантним службама.
Израда програма заштите деце/ученика од насиља (превентивне и интервентне активности).	Континуирано евидентирање случајева насиља.
Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака.	Праћење и вредновање врста и учесталости насиља, путем истраживања, запажања и провере.
Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности.	Подршка деци која трпе насиље.
Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање сукоба.	Рад са децом која врше насиље.
Организовање радионица, трибина, изложби и друго о безбедности и заштити деце/ученика од насиља.	Оснаживање деце која су посматрачи насиља за конструктивно реаговање.
Дефинисање правила понашања и последица кршења правила.	Саветодавни рад са родитељима.
Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља.	Реаговање у случају пријаве породичног насиља/или сумње на исто, према процедури која је предвиђена Посебним протоколом.
Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (савет родитеља, ученички парламент, наставничко веће).	Примена индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве ризика од трговине децом .

У оквиру **Програма заштите ученика од насиља**, установа планира, спроводи и прати ефекте превентивних активности које треба да буду усклађене са наведеним циљевима и предложеним задацима.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ установа креира у складу са анализом стања и увидом у присутност насиља у својој средини, а на основу:

- Учесталост инцидентних ситуација и броја пријава насиља;
- Заступљеност различитих врста насиља;
- Броја повреда;
- Сигурности објекта, дворишта, пута од школе до куће, аутобуског стајалишта и слично/Безбедност школског окружења.

За планирање превентивних активности и анализу стања, школа ће користити:

- Процена реализованих обука за запослене и потреба даљег усавршавања;
- Број и ефекти реализованих акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ;
- Степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад школе

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ (процедуре и поступци интервенције у заштити деце/ученика од насиља)

Да би интервенција у заштити деце/ученика од насиља била планирана и реализована на најбољи начин, неопходно је узети у обзир следеће критеријуме:

- Да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље;
- Где се дешава-да ли се дешава у установи или ван ње;
- Ко су учесници/актери насиља, злостављања и занемаривања
- Облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривња.

На основу ових критеријума врши се процена нивоа ризика за безбедност детета и одређују поступци и процедуре. У складу са проценом нивоа ризика и законском регулативом, доноси се одлука о начину реаговања:

- Случај се решава у школи;
- Случај се решава у школи у сарадњи са другим релевантним установама/спољашња заштитна мрежа.
- Случај се прослеђује другим надлежним службама.

СВАКА ОСОБА У ШКОЛИ, КОЈА ИМА САЗНАЊА О НАСИЉУ, ДУЖНА ЈЕ ДА РЕАГУЈЕ.

Редослед поступака у интервенцији/кораци су приказани у односу на следеће ситуације:

1. У случајевима насиља или сумње да се насиње дешава међу децом/ученицима.
2. У случајевима када је дете/ученик изложен насиљу или постоји сумња да је дете/ученик изложен насиљу од стране одрасле особе запослене у школи.
3. У случајевима када је дете/ученик изложен насиљу или постоји сумња да је дете/ученик изложен насиљу од стране одрасле особе
КОЈА НИЈЕ запослена у школи.

Основе за успостављање процедура за реаговање у установама образовања и васпитања које се односе на злостављање деце/ученика, од стране запослених у установи постављене су ЗОСОВ-ом (члан 44, 45 и 46) и Законом о раду. Директор је одговоран за поштовање законитости рада установе и предузима мере и складу са Законом (члан 61 и члан 62, став 2, тачка 12).

КОРАЦИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ су ОБАВЕЗУЈУЋИ ЗА СВЕ У ШКОЛИ:

- 1) **Сазнање о насиљу или сумња да се насиље дешава**
- 2) **Прекидање/заустављање насиља и злостављања и смиривање ситуације/обавештавање одговорне особе.** Ако се ради о насиљу према ученику од стране одрасле особе која је запослена у школи/или која није запослена у школи, одмах се обавештава директор школе, који поступа по Закону.
- 3) **Обавештавање родитеља** и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад). Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интресу ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад).
- 4) **Консултације у установи** (разјашњавање околности, анализирање чињеница на што објективнији начин, процена нивоа насиља, нивоа ризика, избегавање конфузије...)
- 5) **Мере и активности** се предузимају за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за све актере насиља и злостављања.
- 6) **Праћење ефеката предузетих мера**

Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања именује директор установе. Задаци чланова Тима су дефинисани

Посебним протоколом о заштити деце/ученика од насиља

file:///C:/Users/User/Desktop/posebni_protokol_za_zastitu_dece_i_ucenika_od_nasilja_zlostavljanja_i_zanemarivanja_u_obrazovno-vaspitnim_ustanovama.pdf

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ		
Израда Програма за заштиту ученика од насиља	Чланови тима	Септембар
Упознавање ученика првака и новопридошлих ученика и родитеља са школским правилима.	Наставници	Септембар
Информисање запослених и упознавање са Програмом заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања и Акционим планом за текућу школску годину	Стручни сарадници, чланови тима	Септембар

Формирање Ученичког парламента	Кординатор Ученичког парламента	Септембар
Информисање родитеља на Савету родитеља и родитељским састанцима о стању безбедности у школи и мерама за побољшање.	Чланови тима, директор	Септембар
Обележавање датума који промовишу саардњу и хумане вредности (дан толеранције, светски дан детета/породице и сл.)	Ученички парламент, наставници	У току школске године
Анализа безбедности ученика у школи и предлог мера за унапређивање	Чланови тима, наставници	У току школске године
Превентивне радионице	Педагог, психолог, одељењске старешине, вршњачки едукатори	У току школске године
Организовање стручних предавања, трибина, представа на тему ненасиља, безбедности ученика, превенцију употребе дрога	Чланови тима, наставници, предавачи стручњаци ван школе, МУП	У току школске године
Праћење функционисања унутрашње заштитне мреже	Чланови тима, одељењске старешине	У току школске године
Стручно усавршавање наставника	Наставници, стручни сарадници	У току школске године
Сарадња са полицијском управом	Наставници, стручни сарадници	У току школске године
Дежурство наставника	Наставници, директор	У току школске године
ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ		
Континуирано евидентирање случајева насиља	Одељењске старешине, наставници, чланови тима, стручни сарадници	У току школске године
Појачан васпитни рад	Одељењске старешине, предметни наставници, стручни сарадници	У току школске године
Израда оперативног плана заштите	Чланови тима, одељењске старешине	У току школске године
Рад са ученицима и пружање подршке ученицима који трпе насиље, која врше насиље и ученицима који су били посматрачи насиља.	Наставници, стручни сарадници	У току школске године

Саветодавни рад са родитељима ученика	Наставници, стручни сарадници	У току школске године
Појачано дежурство наставника	Директор/помоћник директора, наставници	У току школске године
Сарадња са релевантним службама (ПУ, ЦСР, здравствене установе) .	Чланови тима	У току школске године
Спровођење поступака и процедура у кризним ситуацијама.	Педагог, психолог, чланови тима	У току школске године
Евалуација рада тима, анализа реализације акционог плана, планова заштите и програма заштите ученика и извештавање.	Чланови тима	На полугодишту и крају године.

8. ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Програм превенције дискриминаторног понашања има за циљ превазилажење стереотипа и предрасуда, препознавање сваког дискриминаторног понашања, усвајање става нулте толеранције за све облике и врсте дискриминације и промовисање разумевања и сарадње без обзира на етнички, културни, језички или верски идентитет.

Циљеви Програма имају за циљ, унапређивање система заштите и развијањем компетенција за делотворно смањивање дискриминације кроз мере и активности у току школске године.

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Израда Програма и Акционог плана у превенцији дискриминаторног понашања	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	август, септембар

У школским просторијама и на сајту школе истицање информације о саставу Тима и корацима/редоследу поступања школе у случају дискриминације	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	септембар
Упознавање ученика и родитеља првог разреда са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности; подсећање запослених, родитеља и ученика осталих разреда на поступање установе у случају дискриминаторног понашања	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања одељенске старешине	септембар
Хоризонтално учење/ стручно усавршавање: представљање наученог на обукама на Наставничком већу и кроз обуке у оквиру стручног усавршавања унутар установе.	Стручни сарадници, руководиоци стручних већа, наставници.	Зимски распуст, током године
Обука за чланове Ученичког парламента „Интеркултуралност и асертивност“	Чланови Ученичког парламента уз подршку Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања Слободанка Алексић, психолог	Током школске године
Чланови УП на ЧОС-у преносе знања и информације са обуке кроз коју су прошли.	Чланови Ученичког парламента	Током школске године
Заступљеност тема у плану одељењске заједнице које промовишу толеранцију, прихватање различитости и информисање о предрасудама и стереотипима.	Одељењске старешине	Током школске године
Подршка ученицима из осетљивих друштвених група	Одељењске заједнице, одељењске старешине, Тим за инклузивно образовање	током школске године
Организовање вршњачке подршке у учењу, на нивоу одељења, за ученике којима је потребна.	Одељењске старешине и ученици, наставници. „Млади волонтери“ (ваннаставне активности).	током школске године
Обележавање Дана толеранције и Светског дана детета.	Вршњачки тим	Новембар, мај

Обележавање међународног Дана људских права	Одељенске старешине	10.12.
Обележавање Међународног дана жена радионицом на тему родне равноправности.	Одељенске старешине 7. и 8. Разреда, стручни сарадници, вршњачки едукатори.	Март
Промовисање активности на сајту школе и ФБ странице	Администратори сајта и ФБ странице	Током школске године
Извештавање о случајевима дискриминације и предузетим мерама (Наставничко веће, Савет родитеља)	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	током школске године
Извештавање о реализацији и ефектима АП	Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	фебруар јун /август

9. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Подршка ученицима се састоји и у превенцији свих облика ризичног понашања и осмишљавању конструктивног провођења слободног времена ученика у самој школи/ваннаставне активности, заједнички излети, организовање хуманитарних акција и базара и других манифестација. Потребно је у оквиру рада одељењске заједнице, активности стручних сарадника и сарадње са стручњацима ван школе (релевантне установе/центри), омогућити деци обавештења у вези са опасностима на интернету (предатори) и болестима зависности (пушење, алкохол, дрога) као и у вези са ризицима везаним за игре на срећу (спортске кладионице, коцкање) и компјутерске игрице. Ученике упућивати на све штетне последице и ризике које могу имати на здравственом, психолошком, социјалном и економском плану. Едукација има за циљ утицај на усвајање позитивних облика понашања и обликовање пожељних ставова код деце/ученика.

РЕДНИ БРОЈ	САДРЖАЈ РАДА/АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕАЛИЗАТОРИ/САРАДНИЦИ	ИСХОДИ
------------	-------------------------	-------------------	-------------------	-----------------------	--------

1.	Сарадња са установама спољашње заштитне мреже – Центар за социјални рад, здравствене установе, ПУ. -Развојно саветовалиште, Канцеларија за младе	Међусобна комуникација, размена информација	Током године	Тим за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања, директор школе, чланови Тимова из других институција	- Остварена сарадња са другим установама организоване су радионице и трибине од стране Тимова из тих организација о разним облицима ризичног понашања
2.	Стручно усавршавање наставника унутар установе	Семинари/обуке Размена искуства	Током године	Психолог, педагог, наставници ГВ/ВН, одељењске старешине	-Унапређују се вештине комуникације -Унапређују се вештине решавања сукоба
3.	-Превентивне активности на нивоу одељењске заједнице, разговори, радионице, предавања на теме: алкохол, дуван, дрога, организовање спортских и ваннаставних активности у школи -Превентиво информисање и едукација ученика у оквиру редовне наставе/биологија, српски језик. ГВ/ВН -Идентификација ученика са проблемима у понашању	-Разговори -Радионице -Редовна настава - Испитивање социометријског статуса у одељењу	Током године	Тим, одељењске старешине, педагог, психолог, наставници биологије	-дефинисане су улоге и одговорности у примени процедура и поступака -благовремено се откривају ризична понашања ученика, остварена је сарадња са родитељима/старатељима -реализују се активности у оквиру наставних предмета на превенцији ризичних понашања
4.	-Саветодавни рад са ученицима и њиховим родитељима/ старатељима. -Повезивање са другим установама (МУП, Центар за социјални рад, Дом здравља...).	Анкетирање -Разговори -Радионице -Сарадња са МУП-ом -Сарадња са Центром за социјални рад - Сарадња са здравственим установама.	Током године	Тим, одељењске старешине, педагог, психолог	-Развијање родитељских компетенција, -Саветодавни разговори са представницима других установа (Конференција случаја и слично)

5.	<p>Планови заштите и ефекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Израда индивидуалног плана заштите за ученика са ризичним понашањем и његово спровођење -Појачани васпитни рад са учеником ризичног понашања- укључивање у едукативне програме; укључивање ученика са уоченим ризичним понашањем у спортске или друге активности у оквиру школе -Сарадња са установама које се баве преступничким понашањем /Центар за социјални рад, Одсек за превенцију наркоманије.../ -Праћење ефеката појачаног васпитног рада и вредновање плана заштите - Вођење педагошке документације о ученику 	<p>Анкетирање</p> <ul style="list-style-type: none"> -Разговори -Радионице -Сарадња са МУП-ом -Сарадња са Центром за социјални рад - Сарадња са организацијама цивилног друштва. 	Током године	Тим, одељењске старешине, педагог, психолог	<ul style="list-style-type: none"> - укључивање ученика у рад ваннаставних активности,спортски сусрети и турнири. -промовисање здравих стилова живота
6.	Евалуација рада током године (Извештавање о броју уочених случајева, мерама заштите и њиховим ефектима)	Извештавање	Током године	Координатор Тима за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања	-Упознавање са активностима предузетим од стране Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања - писани извештај о раду Тима за заштиту .

ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА Запослени у школи – одељенски старешина, педагог, психолог, директор – у обавези су да воде евиденцију о појавама насиља. Документацију о случајевима насиља достављају Тиму за заштиту ученика од насиља, који ту документацију чува и периодично анализира учесталост, појавне облике и последице насилних понашања, како би се пратило стање безбедности у школи. Установљен је евиденциони лист за ту намену.

10. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

Ваннаставне активности представљају остале облике образовно-васпитног рада и могу бити: научне, друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, спортске и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима.

У циљу јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања ученика, садржајног и целисходног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа је у обавези да реализује ваннаставне активности ученика.

Ваннаставне активности у школи обухватају активности ученика које доприносе испољавању, задовољавању и даљем развоју друштвености, индивидуалних склоности, способности и интересовања ученика. У овим активностима ученици својим радом постижу додатно образовање, буде и развијају интелектуалну и истраживачку радозналост и испуњавају део слободног времена.

10.1. Ваннаставне активности у првом циклусу

Укупан фонд часова: 36. Наставни садржаји ће се реализовати: разговором, предавањем, цртањем, глумом, писањем, играњем, радионицама. Садржаји ће се реализовати и ван школског простора, у непосредном окружењу.

Р.бр	ОБЛАСТ/ТЕМА	Међупредметне компетенције које се развијају	Начин провере остварености образовних стандарда,исхода,циљева учења
1.	Наука, техника	- Комуникација - Одговорно учешће у демократском друштву	- Праћење кроз евиденцију реализованих активности, разноврсни практични радови- вежбање,изложбе, панои
2.	Култура, уметност и медији	- Естетичка компетенција - Решавање проблема	-Текуће праћење рада и понашања ученика на часу и ван часа,
3.	Спорт	- Сарадња - Предузетништво -Дигитална компетенција	-Рад ученика на ваннаставним активностима, разговор, демонстрација, дискусија, усмена провера, вршњачко испитивање,полигон, провера физичких способности .

		- Одговоран однос према здрављу	
--	--	---------------------------------	--

10.2. Ваннаставне активности у другом циклусу

<i>Врста ваннаставних активности</i>	<i>Број група</i>	<i>Задужени наставник</i>	<i>Број часова</i>
Предметне (научно / истраживачке)			
Језички таленти	1	Биљана Васић	36
Новинарска секција	1	Јелена Ђорић	36 + 18
Драмски студио	1	Славица Лукић	36
Драмска секција	1	Тамара Рајиновић	18
Културно-књижевни кутак	1	Тамара Рајиновић	18
Забавна математика	1	Слободан Пајић	18
Русофили	1	Драгица Драговић	36
Colourful learning	1	Драгана Макевић	18
У сусрет немачкој култури	1	Бојана Богићевић	36
Планета Земља	1	Марина Милинковић	36
Волонтер у срцу	1	Радмила Стојићевић	15
Млади програмери	1	Ивана Новаковић	36
Културно – уметничке секција			
Хор старијих разреда	3	Ивана Марковић	108
Техничке секције			
Саобраћајна	1		36
Моделарство	1	Жељко Иванковић	36
Спортске секције			

Рукометна	0,5	Биљана Петровић	18
Мали фудбал	0,5		18
Одбојка	1	Никола Милићевић	36
Кошарка	1		36
Рукометна	1	Иван Пајтић	18
Мали фудбал	1		18

10.3. Такмичења

Такмичење је ваннаставна активност која се организује у циљу вредновања и рангирања знања, умења, вештина и способности ученика из предмета, односно области предмета. Циљ такмичења је афирмација образовно-васпитног рада, постигнућа ученика и подизања квалитета образовања.

Такмичења се организују на следећим нивоима: школском, општинском, окружном/градском/међуокружном (регионалном), републичком и међународном.

Школско такмичење је обавезни ниво, изузев кад је број пријављених ученика мањи од пет. Организује га стручно веће школе за предмет, односно област предмета и то за све ученике школе.

Општинско такмичење организују општински активи стручних друштава за поједине предмете, односно области предмета.

Окружно/градско/међуокружно такмичење организују школе и стручна друштва за сваки поједини предмет, односно област предмета, заједнице школа и други организатори, у сарадњи с Министарством просвете, науке и технолошког развоја .

Републичко такмичење организују стручна друштва, заједнице школа и други организатори у сарадњи са Министарством.

Међународно такмичење организује стручно друштво или други организатор у сарадњи са међународном организацијом и Министарством.

11. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

ЦИЉ:

Развијање спремности ученика да стичу знања о себи и о свету рада, да што објективније процењују своје потребе, способности, интересовања и особине личности у односу на захтеве одређеног занимања и могућности запошљавања и да на основу тога доносе одлуке о избору занимања, као и да што успешније планирају правце свог професионалног развоја.

ЗАДАЦИ:

Упознавање, праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја.

Упознавање са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања и оспособљавање за самостално прикупљање потребних информација.

Формирање правилних ставова према раду.

Оспособљавање за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних одлука у вези са избором занимања.

Сарадња са родитељима ученика и подршка у пружању помоћи деци у професионалном развоју.

Успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика.

Разред	Активности	Носиоци	Време
8.	- Прикупљање информација у вези са професионалном оријентацијом са посебним освртом на ученике који се образују по ИОП-у.	Тим за професионалну оријентацију, разредне старешине 8. разреда	септембар
	-Разговор на часовима одељењског старешине о могућностима наставка школовања по завршетку основне школе -Преглед средњих школа и образовних профила са минимумом бодова потребних за упис -Реализација радионица из области самоспознаје -Разговори са родитељима и ученицима који се образују по ИОП-у	Стручни сарадници, одељењске старешине, ученици и родитељи	октобар

	<p>-Анкета за ученике о професионалним интересовањима и плановима</p> <p>-Реализација радионица из области информисања о занимањима</p> <p>- Реализација родитељског састанка „Како помоћи детету при избору школе/занимања- упознавање са програмом професионалне оријентације</p>	Стручни сарадници, одељењске старешине, ученици и родитељи	новембар
	<p>-Разговор на ЧОС-у о занимањима родитеља</p> <p>- Радионице из области упознавања мрежа школа</p>	Стручни сарадници, одељењске старешине, ученици	децембар
	<p>-Радионица- „У свету интересовања“</p> <p>-Психолошко испитивање личности и способности ученика који имају потешкоће у опредељивању</p> <p>-Обрада и анализа података након тестирања</p>	Стручни сарадници, ученици	фебруар
	<p>-Психолошко испитивање личности и способности ученика који имају потешкоће у опредељивању</p> <p>-Обрада и анализа података након тестирања</p> <p>-Анкетирање ученика о њиховим професионалним интересовањима, обрада и анализа резултата</p> <p>-Рад на професионалном опредељивању ученика који имају сметње у развоју</p>	Стручни сарадници, одељењски старешина, ученици	март
	<p>-Реализација родитељског састанка на тему „Завршни испит и процедуре приликом уписа у средњу школу</p> <p>-Пробни завршни испит</p>	Стручни сарадници, одељењски старешина, ученици, родитељи	април

	-Саветовање, израда предлога усмеравања ученика у средње школе -Представљање средњих школа нашој школи -Пробно попуњавање листе жеља	Стручни сарадници, одељењски старешина ученици	мај
	-Информисање ученика о активностима „Отворених врата“ средњих школа -Реални сусрети	Стручни сарадници	Током школске године

12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљеви програма здравствене заштите:

- стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здравим стилевима живота, здраве исхране и развоја;
- унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље;
- остваривање активних односа у сарадњи школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика;
- развијање свести о важности превенције и заштите здравља уста и зуба,
- развијање свести о правилном држању тела, учесталости деформитета кичме,
- развијање свести о здравом начину исхране.

У основној школи програм здравственог васпитања реализују здравствени и просветни радници, али и стручни сарадници, родитељи и представници друштвене заједнице. Здравствене активности се реализују у оквиру:

- редовне наставе (уграђивањем садржаја из програма кроз часове разредне и предметне наставе)
- ваннаставних активности (акција посвећених здравој исхрани и здравим стилевима живота, ...)
- ваншколских активности (акција уређења зелене површине, сарадња са заједницом у организовању најразличитијих садржаја везаних за креативно и рекреативно коришћење слободног времена, ...)
- израда паноа који прате обележавање датума битних за заштиту здравља.

Неопходно је да здравствено васпитање буде инкорпорирано у живот и рад школе, а када се ради о његовом информатвном аспекту, да се реализује што чешће применом активних метода и путем групног рада.

План здравствене превенције и васпитања

САДРЖАЈ	НОСИОЦИ
Стварање што повољнијих хигијенских услова у школи	сви радници
Реализација наставног плана здравственог васпитања у школи.	директор, педагог, предметни наставници, учитељи, одељењске старешине, родитељи ученика, здравствени радници
Систематски преглед ученика	одељењске старешине, здрав. радници
Обавезна вакцинација ученика	одељењске старешине, здрав. радници
Здравствени преглед радника школе	секретар, здрав. радници
Ослобађање од физичког васпитања	комисија
Категоризација ученика	педагог, комисија
Контрола санитарно – хигијенских услова у школи	инспекција
Систематски преглед зуба	одељењске старешине, стоматолог
Информисање ученика о распореду рада лекара у Саветовалишту за младе	педагог – огласна табла

13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите. Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

Школа посебно води рачуна о ученицима који имају потешкоће у продичном окружењу – породица у процедури развода брака, лоши узајамни односи родитеља, озбиљнија болест ужег члана породице или ученика, тешки материјални услови, проремећаји понашања родитеља или ученика, болести зависности родитеља или ученика, други поремећаји понашања – бежање из школе,

крађа, припадност деструктивној групи. За ове ученике организују се посебне активности у сарадњи са локалном заједницом, пре свега Центром за социјални рад.

Редни број	Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Идентификација ученика са тешкоћама у емоционалном развоју, сазревању, променама у понашању, тешкоћама у напредовању и тежим породичним проблемима	подаци из упитника за родитеље ученика првог разреда, разговор са родитељима, подаци Центра за социјални рад (ЦСР), разговор са ученицима, ОС, наставницима.	родитељи, ЦСР, стручни сарадници, ОС, наставници.	током школске године
2.	Рад са родитељима на оснаживању за решавање проблема ученика који су последица поремећених породичних односа	саветодавно – инструктивни рад са родитељима и ученицима	стручни сарадници, наставници, ЦСР	током школске године

3.	Оспособљавање родитеља за решавање проблема који се односе на понашање ученика	Саветодавно – инструктивни рад са родитељима	Стручни сарадници, наставници, ЦСР	током школске године
4.	Сарадња са социјалним институцијама	предавања, саветодавни разговори, тематско – едукативне радионице, студије случаја	ЦСР, представници школе	према потреби
5.	Посредовање у остваривању права на материјалну помоћ /уџбеници, настава у природи, екскурзије/	упућивање дописа одговарајућој институцији и разговори са родитељима	одељењске старешине, ЦСР, општина, Црвени крст	током школске године
6.	Организација хуманитарних акција	договор са родитељима, ученицима и наставницима;	Ученички парламент, наставници	током школске године
7.	Донације у пројектима за ове ученике	у оквиру пројекта обезбеђивање средстава и помоћ овим ученицима	реализатори пројекта и организације које га финасирају	током године

S	Сарадња са Црвеним крстом	у оквиру пружања подршке ученицима који су лошије материјалне ситуације, учествовање у активностима које организује Црвени крст	Стручни сарадници, ОС, ученици	током године
---	---------------------------	---	--------------------------------	--------------

14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса односи се и на упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине - локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине.

У оквиру овог програма ученици се информшу о значају очувања животне средине, са посебним освртом на њихов лични допринос и ангажовање у реализацију акција на нивоу школе и локалне заједнице. На часовима одељењског старешине у свим узрастима обрађују се одређене теме. Посебне активности реализују наставници биологије у редовној настави и у раду еколошке секције. У редовној настави приликом обраде пригодних тема / Свет око нас, Природа и друштво, географија, биологија, физика, хемија / ученици ће добити информације о загађивачима ваздуха, глобалном отопљавању, променама у клими и њиховом утицају на живот на планети, значају одрживе енергије, значај селекције отпада, рециклаже истог, заштити вода, шума, утицај отпада, посебно пластике, на животну средину, опасности од пожара и поплава.

Р.Б	Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Реализација тема на ЧОС-у: 1. 2. 3. и 4. разред „Природа се чува и воли“ , „На путу од куће до школе“ „Наше дружење на екскурзији“ , „Уређујемо учионицу“ ,“ 5. 6.7. и 8. разред, „Како се понашамо на екскурзији“ , „Уређујемо учионицу“	-часови одељењског старешине	- одељењске старешине	Током школске године
2.	Рад еколошке секције -израда едукативних паноа, постављање садница украсног шибља и цвећа у школском дворишту, прикупљање података са интернета о загађењу животне средине, обележавање Дана борбе против пушења, Дана планете Земље..	израда и постављање паноа, брига о биљкама у школском дворишту	Наставник задужен за рад еколошке секције, ученици	Према плановима

3.	Акција " Не прљај немаш изговор" – локална средина	Превенција загађења и чишћење локалне средине	ОС и ученици и предметни наставници, чланови еколошке секције	Према плановима током године; Април/мај
4.	Сакупљење секундарних сировина -акција сакупљања старог папира -одлагање отпада у школи у посебним контејнерима	-током године редовно сакупљање и одлагање отпада и секундарних сировина	ОС и ученици и предметни наставници, чланови еколошке секције	Током целе године
5.	Постављање жардињера са цвећем у школској згради и дворишту и уређење учионица	-током године редовно одржавање зеленила и сађење новог по потреби	ОС и ученици и предметни наставници, чланови еколошке секције	Током целе године

15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Сарадња са локалном самоуправом реализује се на основу програма. Локална самоуправа, као оснивач школе, значајно утиче на рад школе, а првенствено кроз различите облике финансирања. Школа прати и укључује се у дешавања на територији локалне самоуправе, планира садржаје и начин сарадње у матичној, као и у издвојеној јединици.

ЦИЉ ПРОГРАМА:

- развијање сарадње са организацијама и установама у локалној самоуправи
- јачање компетенција запослених и ученика
- промоција школе и подизање угледа школе

ЛОКАЛНА ЗАЈЕДНИЦА	АКТИВНОСТИ	НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА САРАДЊЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ
Локална самоуправа	Сарадња у делокругу надлежности	Састанци, службене преписке, учешће у пројектима	Током године	Директор Секретар, шеф рачуноводства, председник Школског одбора, Тим за

				обезбеђивање квалитета и развој установе
Месне заједнице Баир, Дреновац	Сарадња у делокругу надлежности	Састанци, службена преписка, акције	Током године	Директор, Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе
Основне и средње школе на подручју Града Шапца	Израда плана сарадње, усаглашавање правила/критеријума за дешавања и активности од значаја за рад школе	Стручни скупови, размена информација, посете, различите манифестације	Током године	Директор, педагошки колегијум, стручна већа, стручни сарадници, наставници, учитељи, Тим за професионалну оријентацију
Предшколска установа „Наше дете“	Израда плана, презентација по вртићима, радионица са родитељима и будућим првацима	„Школа за будуће прваке“ Приредбе, састанци, радионице, презентације, хуманитарне акције	Током године	Одељењско веће четвртог разреда, наставници, стручни сарадници, директор
Центар за стручно усавршавање Парк науке	Израда планова стручног усавршавања (личног, по стручним већима, на нивоу установе), усаглашавање термина, присуство реализацији и писање извештаја, евалуација	Семинари, стручни скупови, угледни часови, редовна настава, ваннаставне активности, манифестације	Током године	Директор, педагошки колегијум, стручна већа, Тим за професионални развој, стручни сарадници, наставници, учитељи
Полицијска управа Шабац	Предавања/радионице у циљу превенције	Предавања Пројекти „Безбедност у саобраћају“ „Успорите поред школе“, „Болести зависности“,...	Током године	Директор, помоћник директора, одељењска већа од 1. до 8. разреда, стручни сарадници, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Дом здравља Шабац	предавања/радионице у циљу превенције	трибине, предавања, радионице, прегледи	Током године	Лекари, стоматолози, стучна лица, Тим за здравствену заштиту, учитељи

Геронтолошки центар	Планирани облици сарадње у оквиру Дечје недеље и Дана жена	Манифестације и радионице	Октобар, март	Тим за културне и јавне догађаје
Црвени крст Шабац	Предавања/радионице у циљу превенције	Предавање, радионице, учествовање у награђним конкурсима и такмичењима	Током године	Тим за социјалне и хуманитарне активности, учитељи, наставници, стручни сарадници, директор
Центар за социјални рад Шабац	Подршка ученицима и породицама из депривираних, осетљивих средина	Разговори, конференције случаја, службена преписка, предавања, трибине, информисање родитеља/старатеља о правима из области социјалне заштите	Током године	Руководилац ЦСР, директор, стручни сарадници, Тим за социјалне и хуманитарне активности, родитељ/старатељ
Културни центар	Припрема плана манифестација	Учествовање у манифестацији Европски дан језика, такмичење у рецитовању, трибине, радионице, изложбе, представе, књижевне вечери	Током године	Ученици, директор, одељењске старешине, стручни сарадници, Тим затакмичење у рецитовању, родитељи
Народни музеј Шабац	Припрема и реализација	Посете	Током године	Одељењске старешине, учитељи, предметни наставници
Библиотека шабачка	Припрема и реализација	Посете, радионице	Током године	Одељењске старешине, библиотекар, наставници српског језика, учитељи
Шабачко позориште, биоскоп	Припрема и реализација	Посете	Током године	Одељењске старешине, предметни наставници

Туристичка организација Града Шапца	Припрема и реализација манифестација	Шабчки карневал, Чивијада, Јесењи вашар	Током године	Тим за културне и јавне догађаје
Спортски савез Града Шапца	Припрема и реализација спортских дешавања на нивоу града	Такмичења и друге спортске манифестације	Током године	Тим за организовање спортских активности, наставници физичког
Јавно комунално предузеће	Акције	Сакупљање секундарних сировина, садња дрвећа, чишћење околине	Током године	Предметни наставници, учитељи, ученици Тим за естетско уређење школе
Медији	Обавештавање медија	Присуство и извештавање медија о битним дешавањима у школи	Током године	Тим за промоцију школе

16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљ сарадње са породицом је подстицање и неговање партнерског односа, заснованог на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења наставника, ученика и родитеља.

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програми у области сарадње са породицом усмерени су на јачање родитељске компетенције и имају социо-едукативни и саветодавни карактер. Сарадња са породицом одвијаће се плански и систематски током целе године укључујући породице у планирању, реализацији и евалуацији те сарадње. Да би се што боље одговорило потребама деце, породице и средине, сарадња ће се реализовати применом и комбинацијом различитих облика сарадње.

Сарадња са родитељима остварује се кроз укључивање родитеља у систематски васпитни рад школе путем родитељских састанака, Савета родитеља и индивидуалних контаката наставника и родитеља. На тај начин врши се координација педагошког деловања породице и наставника. Осим тога педагошко-психолошка служба обавља разговоре са родитељима ради упућивања у напредак ученика, али и у случајевима дешавања проблема и приметног непримереног понашања. Тада родитељи, одељењски старешина и педагошко-психолошка служба проналазе најбољи начин за решавање настале ситуације. У случајевима дешавања насиља, злостављања и занемаривања, школа одмах обавештава родитеље, предузима потребне кораке и сачињава оперативни план заштите у који укључује и сарадњу са родитељима, односно заједничко деловање породице и школе.

Сарадња се остварује кроз:

међусобно информисање о здрављу, психофизичким способностима и социјалном развоју ученика, информисање о учењу, понашању, ваннаставним школским активностима, условима рада у породици и друштвеној средини. Такође и кроз индивидуалне разговоре и размену мишљења родитеља, наставника и стручних сарадника о напредовању и понашању ученика у породици и школи , припрема информација за групу родитеља код чије деце се јављају потешкоће у развоју – помоћ родитеља у налажењу нових најбољих решења , као и рад савета родитеља школе. Разговор организује одељенски старешина у сарадњи са педагогом и психологом школе.

Родитељски састанци:

ОС је стручно лице које је задужено да сазива, припрема и води родитељске састанке. Родитељски састанци се одржавају најмање 4 пута годишње (или по потреби) .Евиденција родитељских састанака се води у Ес дневнику.

Родитељи имају своје представнике у Школском одбору, које бирају из чланова Савета родитеља школе. Савет родитеља школе бира се сваке школске године до 15. септембра, чине га по један представник сваког одељења школе . Годишњим планом рада прецизније се одређује рад савета родитеља школе.

Редни број	Активности	Начин реализације	Носиоци реализације	Време реализације
1.	Први родитељски састанци – информисање родитеља о изменама у законима, правилницима и програмима, школским календаром, распоредом часова, терминима за индивидуалне разговоре и избору дестинација за наставу у природи и екскурзије, врши се избор представника у Савет родитеља школе.	-за родитеље предшколских група и ученика првог разреда општи родитељски са приредбом, а потом у свим одељењима одржани родитељски састанци	-одељењске старешине	-прва седмица септембра

2.	Родитељски састанци током године на којима се разматра успех одељења, васпитнодисциплинске мере, реализација образовноваспитног рада / редовна настава, допунска и додатна, такмичења, пробна тестирања итд/	-одржани родитељски састанци	-одељењске старешине	-на крају сваког тромесечја
3.	Избор агенција за реализацију излета, екскурзија, наставе у природи и екскурзија – представници родитеља	-састанци представника родитеља и избор	-родитељи и одељењске старешине	-септембар, октобар
4.	Присуство часовима у данима отворених врата	-сваког месеца један дан у седмици / школа утврђује и информисе родитеље који су то дани / родитељи могу да присуствују часу или часовима у одељењу свог детета	-наставници, родитељи	-једном месечно према утврђеном распореду

5.	Свет занимања	Родитељи ученика осмог разреда добијају значајне информације о припремама ученика за полагање завршног испита, и о условима уписа у средњу школу. Реални сусрети са занимањима на радном месту родитеља добровољаца, за ученике 8.разреда	Чланови тима за професионалну оријентацију ученика, одељењске старешине, родитељи осмог разреда	Друго полугодиште
7.	Организација другарске већери за ученике осмог разреда	-разматрање понуда и избор објекта	- представници родитеља и ученика 8. разреда	мај
8.	Анкетирање родитеља о квалитету сарадње школе са породицом и анкетирање родитеља у процесу самовредновања рада школе	-анкетирани по 2-3 родитеља из сваког одељење школе на крају првог полугодишта , анкетирање чланова Савета родитеља школе на крају другог полугодишта, анкетирање родитеља у процесу самовредновања	-ОС и стручни сарадници	јануар и јуни, по плану самовредновања

9.	Ангажовање родитеља у Тиму за превенцију насиља, Тиму за школско развојно планирање, Тиму за самовредновање и Тимовима за подршку ученицима који раде по ИОП-у и Тиму за превенцију насиља	-учешће на седницама наведених тимова и другим активностима тих тимова	-чланови тимова, родитељи	током године
10.	Информисање родитеља: -на огласној табли школе информације о календару рада, сменама и звоњењу, терминима за индивидуалне разговоре, писменим проверама ученика током године и другим питањима -разна обавештења и информације о активностима и посебно резултатима са такмичења на сајту школе	-постављена обавештења и ажурирање сајта	-помоћник директора, наставник информатике, директор, наставници и стручни срадници	током године

11.	Присуство родитеља разним културним и друштвеним активностима – приредбе, прославе, креативне радионице, реализација наставе, хуманитарне активности, присуство промоцији најуспешнијих ученика.	-присусутво приредбама, изложбама, часовима отворених врата, присуство промоцији најуспешнијих ученика	-чланови тимова, родитељи	током године
12.	Разне акције родитеља преко Градског савета родитеља реализација предавања за родитеље и ученике о превенцији болести зависности, учешће у пројектима	-предавање на Савету родитеља школе - активности пројеката	-чланови Савета родитеља школе, родитељи, директор и помоћник	током године
13.	Индивидуални разговори, саветодавни рад и помоћ у решавању проблема везаних за дете.	-разговори, помоћ, упућивање на друге институције	-ОС, стручни сарадници, директор и помоћник	током године

17. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљ излета, екскурзија и наставе у природи, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима у месту боравка, завичају и домовини. Са посебним акцентом на међупредметно повезивање садржаја кроз амбијенталну наставу и развој међупредметних компетенција.

Задаци излета, екскурзија и наставе у природи су:

- продубљивање, проширивање и обogaћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору,
- упознавање са националним, историјским, културним и уметничким вредностима окружења кроз који путују и окружења у ком бораве
- социјализација ученика, стицање искустава у колективном духу, развијање спортског и

такмичарског духа, тимског рада, другарских односа, толеранције на различитости, пружање подршке и помоћи другима, поштовање правила понашања у различитим окружњима и приликом обилазака различитих културних споменика, верских објеката, музеја, галерија и сл.

Годишњим планом школе биће детаљно прецизирани термини, дестинације и реализатори екскурзија, излета и наставе у природи. Овај програм реализује се уз пуну сарадњу и сагласност чланова Савета родитеља, а на предлог одељењских већа.

АКТИВНОСТ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ
Припрема плана екскурзија, излета и наставе у природи	јун/август	руководиоци одељењских већа, природи, Наставничко веће	Годишњи план рада школе, Тим за екскурзије
Одабир агенција за извођење екскурзија, излета и наставе у природи	септембар	комисија за екскурзије, излете и наставу у природи (преставник Савета родитеља, наставни, директор, координатор Тима за екскурзије, секретар школе)	записник
Реализација екскурзија, излета и наставе у природи	по предвиђеној динамици у Годишњем плану	одељењски старешина,	Извештај о реализацији екскурзија, излета и наставе у природи
Евалуација реализације екскурзија, излета и наставе у природи и одабира агенција	на крају школске године	одељењски старешина, Савет родитеља, директор	евалуациони листић извештај Тима за екскурзије

18. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ-

Функције школске библиотеке:

1. Школска библиотека нуди помоћ при учењу, одабир адекватне литературе и изворе који свим учесницима образовног процеса у школи омогућавају да развију критичко мишљење, али и да делотворно користе информације у свим облицима и на свим медијима.
2. Поседује коришћење књига и других извора и информација, у распону од уметничких до документарних, од штампаних до електронских на лицу места и на даљину. Извори допуњују и обогаћују садржај уџбеника, наставних материјала и методике наставе.
3. Амбијент школске библиотеке подстиче, који чине књиге и остала литература, подстиче на стваралаштво чиме се развија културу рада, реда и понашања у модерном духу;
4. Школска библиотека пружа информације и сазнања која су неопходна за успешно учествовање у савременом друштву заснованом на информатици и знању;
5. Школска библиотека је доступна и пружа услуге подједнако свим учесницима образовног процеса, без обзира на узраст, расу, пол, веру, националност, језик, професионални или друштвени статус, чиме се охрабрује интелектуални дијалог и потпомаже културна разноликост.
6. Школска библиотека треба да буде место које омогућава ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота, место које развија њихову стваралачку машту и место које ће утицати на то да буду одговорни грађани.
7. Школска библиотека је место које је опремљено тако да прати реализацију наставног процеса ради квалитетног пружања услуга корисницима библиотечног књижног фонда.
8. Школска библиотека је место припремања и организовања културних догађаја школе: прикупљање прилога за школски лист, одабир песама за рецитаторску секцију, одабир прикладних драмских текстова, организовање сусрета са познатим дечијим писцем или песником и слично.

-Библиотечко особље у школској библиотеци-

Стручни сарадник – школски библиотекар, својим стручним ангажовањем, доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у основним и средњим школама, реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Програм рада школског библиотекара обухвата задатке и послове из области образовања и васпитања, као и библиотечко-информацијске послове из домена културних и уметничких аспеката образовања.

Циљеви библиотечког особља у школској библиотеци:

Следећи циљеви су неопходни за унапређивање писмености, информатичке писмености, подучавања, учења и за подизање културног нивоа и представљају основне услуге школске библиотеке:

1. Подршка и побољшање образовних циљева наведених у наставном плану и програму школе;
2. Развијање и неговање навике и уживања у читању и учењу код деце, као и навике коришћења библиотеке током читавог живота;
3. Пружање прилике да се искуси стварање и коришћење информација у циљу стицања знања, познавања развијања маште и уживања;
4. Подстицање свих ученика да стичу и користе вештине вредновања и коришћења информација, без обзира на облик, формат или медиј, као и да овладају начинима друштвене комуникације;
5. Обезбеђивање приступа локалним, регионалним, националним и глобалним изворима и могућностима, што оне који уче доводи у додир са различитим идејама, искуствима и ставовима;
6. Организовање активности које јачају друштвену и културну свест;
7. Сарадња са ученицима, наставницима, управом и родитељима да би се остварили циљеви школске библиотеке, рада школског библиотекара али и школе у целини;
8. Заступање начела да су слобода мишљења и приступ информацијама неопходни предуслови за делотворно и одговорно учешће у грађанском демократском друштву.

19. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА ШКОЛЕ КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО ВАСПИТНИ РАД

19.1. ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

ПРОДУЖЕНИ БОРАВКАК је посебан организовани облик васпитно-образовног рада са ученицима који се реализује у школи после или пре часова редовне наставе и у оквиру кога ученици имају самосталан рад и низ различитих облика слободних активности и један оброк.

Пре или после редовне наставе (у зависности од смене) организује се продужени боравак у школи за ученике првог и другог разреда основне школе. Боравак и рад према таквом облику организује се од **7 до 17:00** часова .

Учитељ који ради у продуженом боравку се договара и усклађује своје активности са учитељима из редовне наставе. У циљу упознавања деце, као и решавања педагошких ситуација учитељ из продуженог боравка се упућује на континуирану сарадњу са педагогом и психологом школе.

Учитељ који ради у продуженом боравку делује јединствено, сараднички, синхронизовано, свеобухватно и интегрисано са читавим разредним процесом. Заједно сарађује с родитељима, одржава родитељске састанке и појединачне индивидуалне разговоре с родитељима.

Приликом остваривања продуженог боравка нарочито се води рачуна о : васпитању и образовању ученика, предузимању превентивних мера ради очувања здравља ученика, помагању у учењу и раду, подстицању ученика на самостални рад и стицање радних навика, развоју социјалних и комуникацијских вештина, аналитичко-истраживачком раду за потребе вредновања квалитета рада, сарадњи са родитељима, локалном заједницом, са установама културе као и са свим другим релевантним установама које се индиректно или директно укључују у рад школе.

Основни циљеви:

- развој целокупне личности, индивидуалних и јединствених потенцијала,
- социјализација,
- припрема ученика за даље образовање и перманентно учење;

Задаци рада:

- навикавање на уџбеник;
- увежбавање технике и логике читања;
- развијање способности продуковања и репродуковања градива(усмено и писмено);
- учвршћивање и продубљивање знања у свим наст.предметима;
- навикавање на самостално учење;
- развој социјализације код деце;
- подстицање мотивације за учењем;
- подстицање ученика на међусобну сарадњу;
- задовољавање социјалних потреба ученика за животом и радом у колективу;
- култура понашања на јавном месту;
- развијање културне и хигијенске навике ученика према личној и друштвеној имовини;
- развој дечијег стваралаштва;
- задовољавање посебних интересовања ученика.

ОБАВЕЗЕ И АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ	
РАД СА УЧЕНИЦИМА	обухвата самосталан рад ученика,пружање стручне помоћи у учењу и саветовању ученика,организовање слободних активности и слободног времена
РАД СА РОДИТЕЉИМА	подразумева одржавање индивидуалних консултативних разговора,групних састанака и колективних родитељских састанака у циљу подизања педагошке културе родитеља,њиховог активног укључивања у рад продуженог боравка као и упознавање са постигнућима њихове деце;
РАД СА СТРУЧНИМ ОРГАНИМА ШКОЛЕ	подразумева сарадњу са стручним сарадницима,учитељима,активом учитеља и директором у циљу унапређивања рада и певазилажења повремених или сталних потешкоћа:
ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ	обухвата: <ul style="list-style-type: none"> • програм годишњег рада, • план месечног рада, • вођење дневника рада

	<ul style="list-style-type: none"> • карактеристична запажања о ученицима у погледу напредовања, • планирање оквирног распореда дневног режима активности, • евиденцију изостанака ученика; • евиденција успеха ученика у школи, • вођење записника са родитељских састанака, • евиденција сарадње са родитељима, • евиденција понашања ученика.
--	---

19.2. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

На основу члана 88. Закона о основама система образовања и васпитања ученички парламент се формира на почетку сваке школске године избором по два представника сваког одељења седмог и осмог разреда. Чланове парламента бирају ученици на часу одељењске заједнице.

Парламент се конституише у првој половини септембра сваке школске године. На првом састанку се бира руководство и усваја план рада парламента.

Ученички парламент има Пословник о раду, а план рада је саставни део Годишњег плана рада школе.

Улога парламента је да непосредно и директно заступа интересе ученика и ради на оставривању њихових права.

Циљеви:

- Подстицање демократизације односа у школи и развијање демократских процедура.
- Развијање критичког односа према појавама и догађајима у школи и шире.
- Развијање културе дијалога, подстицање толеранције и развијање солидарности.
- Развијање свести о равнотежи између права и одговорности.
- Развијање одговорности за безбедност ученика и заштиту здравља.
- Развијање свести о значају превенције у заштити здравља.
- Активно учешће у образовно-васпитним активностима школе.
- Иницирање и реализација акција у области науке, културе, спорта и другим делатностима од интереса за ученике школе, као и хуманитарних акција.
- Развијање сарадње са Наставничким већем, Школским одбором, Саветом родитеља, тимовима и руководством школе.
-

Задаци:

- Активно учешће у процесу самовредновања рада школе, као и реализацији и унапређивању Развојног плана школе.
- Унапређивање рада школских секција.
- Активно учешће у заштити здравља ученика
- Организовање разних облика научног, културног, спортског и другог исказивања ученика.
- Успостављање сарадње са другим школама.
- Сарадња са управом школе и другим органима школе.
- Упознавање чланова парламента са Посебним протоколом о заштити деце од насиља у школи
- Сарадња са тимом за превенцију вршњачког насиља.
- Упознавање и давање мишљења о документима школе – Развојни план, ГПРШ, Извештаја о раду школе.
- Организовање добротворних и хуманитарних акција.
- Организовање других активности које доприносе модернизацији и демократизацији школе.

Линкови ка актуелним Правилницима за други циклус

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=39629e1d-f299-4641-896c-22822d565c3a> (пети и шести разред)

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=0b4ed8b5-89a1-4b31-82dd-67c756bbf4f9> (Слободне наставне активности)

<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=1cd9f883-ccfe-4a73-8ccd-95bc212169e1> (седми разред)

<https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=7f60db16-8760-4e25-bc8a-f69fe1fb2e2c> (осми разред)

- **Уџбеници који су наведени у ШП користе се у школској 2022/2023.години.**

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ 2022-2026

ОШ „НАТА ЈЕЛИЧИЋ“ ШАБАЦ

Деловодни број

Датум

Шабац

Председник Школског одбора

Татјана Милекић

Директор

Зоран Старчевић